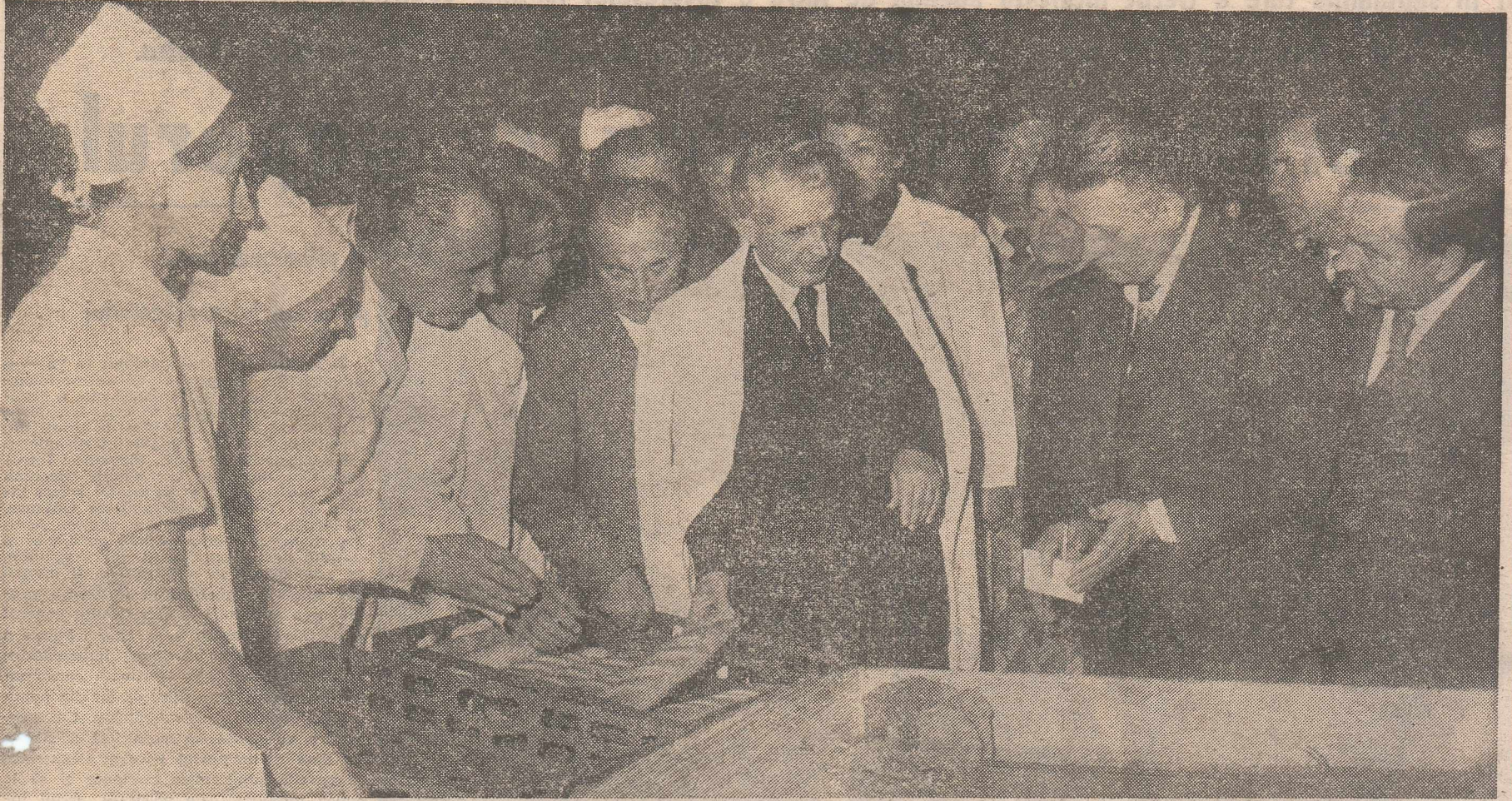

Alesul oamenilor de veghe la problemele oamenilor

Întregul nostru popor este angajat plenar în transpunerea în viață a hotărârilor celui de-al XII-lea Congres al partidului, în îndeplinirea sarcinilor cincinalului 1981-1985, în opera de făurire în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate. Eforturile pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal sînt în prezent puternic stimulate de importante evenimente politice care vor avea loc în curînd: alegerile de deputați în consiliile populare și Conferința Națională a partidului. În îndeplinirea acestor obiective se remarcă activitatea neobosită, plină de pasiune și dăruire, de înaltă competență a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vizitînd în ultima săptămînă numeroase întreprinderi și unități de cercetare și proiectare, precum și obiective sociale, din Capitală și din țară, conducătorul partidului și statului nostru s-a aflat zi de zi în mijlocul oamenilor muncii, cu care a purtat un fructuos dialog pentru stabilirea de noi măsuri privind îndeplinirea programului de dezvoltare economico-socială a României.

Vizitele efectuate de secretarul general al partidului

și, în mod corespunzător, problemele dezbătute în cadrul lor au o înlănțuire logică, organică, indestructibilă, în centrul tuturor aflîndu-se grija pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. Aceasta presupune, mai întîi, piinea noastră cea de toate zilele, asigurarea ei din abundență, pe toate mesele, la un înalt nivel calitativ. Căci în țara în care pitarii s-au priceput totdeauna să plămădească și să coacă o piine gustoasă, nu este de admis să se vîndă în brutării sub denumirea de piine produse fide, tari, greu comestibile. Lucru care, în București cel puțin, se intîmplă deseori. Ridicarea nivelului de trai presupune, de asemenea, și un confort ridicat, o locuință bine amenajată, în acord cu cerințele vremilor de azi. Aici mobilierul joacă un rol deosebit, de unde importanța preocupării pentru realizarea unei mobile moderne, usoare, multifuncționale. Dar pentru ca omul să aibă masa îmbelșugată și casa bine înzestrată, este necesară realizarea unei eficiențe economice deosebite, în toate sectoarele de activitate. Care eficiență, la rîndul ei, presupune: folosirea la maximum a capacităților de producție existente; valorificarea superioară a materiilor prime și materiale-

lor; realizarea de economii de materiale, combustibil și de energie; o calitate superioară a produselor, atît a celor destinate consumului intern, cît și a celor pentru export, care să poată fi astfel competitive pe piața internațională; valorificarea intensă a inteligenței românești, pentru a reduce importul și a economisi astfel valuta; sporirea, în legătură cu aceasta, a aportului cercetării românești la realizarea mașinilor, utilajelor și tehnologiilor în economia noastră; dezvoltarea spiritului gospodăresc în tot ce facem, în toate sectoarele de activitate.

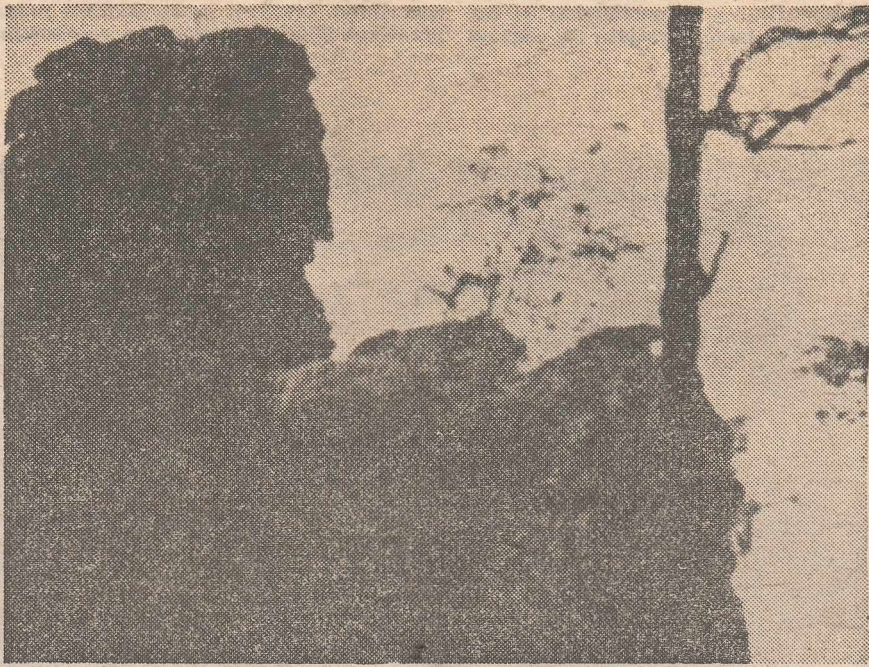
Toate aceste chestiuni au fost temeinic analizate în cadrul dialogului tovarășului Nicolae Ceaușescu cu colectivele din unitățile vizitate, prilejuind luarea de măsuri concrete, imediate. Pretutîndeni oamenii muncii au exprimat conducătorului partidului și statului nostru profunda dragoste, stimă și recunoștință pentru atenția manifestată față de munca și preocupările lor, pentru sprijinul acordat activității lor, pentru orientările și indicațiile date, care constituie pentru ei un mobilizator și însuflețitor program de muncă.

42

Anul XXXI (1974)
Vineri, 22 octombrie 1982

Flacăra

Săptămînal editat de
Frontul Democratiei
și Unității
Socialiste

Burebista nu ne-a părăsit, el a rămas pentru vecie printre noi, în stîncile din Virful Pietroasei, din Țara Oașului

Fotografie de IONIȚA G. ANDRON

Din sumar:

ZILELE ȘI NOPTILE. MINERILOR ALBI (pag. 7) ● **LUMEA CA SALĂ DE CONCERT** (pag. 9) ● **MUZEUL LITERATURII ROMÂNE — 25 DE ANI** (pag. 11) ● **COS-MONAVA PĂMÎNT** (pag. 19)

Homeopatia, o metodă terapeutică eficientă și ieftină

De la bun început, „Flacăra” a susținut cauza homeopatiei, militînd pentru acordarea unui statut limpede acestei metode terapeutice, care n-a fost și nu e, nici măcar formal, în opoziție cu medicina așa-zisă clasică, alopată. În ultima vreme, datorită virtuților sale, eficienței terapeutice și eficienței economice, homeopatia și-a cîștigat tot mai mulți adepți, deopotrivă în rîndul medicilor, al farmaciștilor, al cercetătorilor etc. cît și în rîndul pacienților. Datorită sprijinului acordat de organele de partid și de stat, de Ministerul Sănătății, ea a marcat, și la noi, importanți pași înainte (s-au efectuat cursuri de inițiere, s-a consolidat o farmacie cu profil, s-au

deschis primele cabinete specializate etc.). Mai rămîn însă destule de făcut. Pentru a dezbate sincer, constructiv, toate aceste aspecte, la aproape 2 ani de la prima întîlnire de acest gen (vezi „Flacăra” din 25 decembrie 1980), am organizat, zilele trecute, o nouă masă rotundă, invitînd la cuvînt o serie de fruntași ai homeopatiei românești. La discuție au luat parte (de la stînga la dreapta în grupajul de fotografii din pag. 18) doctor docent Gheorghe Bungeianu, cercetător științific principal la Institutul de fiziologie, președinte al Cercului de homeopatie

din cadrul Uniunii Societăților de Științe Medicale, doctor Ioan Teleianu, expert O.M.S. în probleme de pedagogie medicală, director al Centrului de perfecționare a personalului superior sanitar din Ministerul Sănătății, doctor Pavel Chirilă, medic specialist, asistent universitar la Clinica medicală a Spitalului de urgență din București, farmacist, Cezarina Tichel, șiriginte al Farmaciei homeopate (numărul 80) din Capitală, doctor Sebastian Nicolau, expert-instructor la C.P.P.S.S.

(Continuare în pagina 18)

Opinia unui alegător

O chestiune de cel mai larg interes

Nimeni nu poate nega că aprovizionarea cu legume, cu fructe, cu trufandale la timpul potrivit al trufandalelor, cu zarzavaturile cele de toată ziua și cu tot ce mai ține de grădina fermecată a legumicultorului, în general, nu este o chestiune de larg interes, aș zice chiar de un interes care de atîtea ori stă în centrul atenției generale și de care se leagă viața domestică a fiecăruia dintre noi.

Nimeni nu poate nega, de pildă, apoi că toamna aceasta, care a fost și mai este încă o toamnă binecuvîntată, nu s-a întrecut cu dărnicia ei legumicolă, ca să nu mai vorbesc de bogăția fructelor de tot felul.

Marfă, cum zicea un negustor de stat, este, este prea destulă, însă repede apare și foarte fireasca întrebare: Dar cum este ea, această marfă?

Ei bine, nu e nevoie să insist eu aici asupra faptului cunoscut că starea mărfii n-a fost și nu este întotdeauna la înălțimea bogăției și frumuseții din cîmp.

Nu e nici un secret că roșiile, de pildă, sau ardeii, sau acei veseții capia, n-au ajuns întotdeauna, în piețe, cu înfățișări prea fericite.

Am fost eu însumi, mințat de o jurnalistică și veche curiozitate să văd cum arată recolta de legume pe cîmp și ea arăta bine, în ziua culegerii, însă am văzut „marfa” și zăcînd cite o zi și cite o noapte și chiar citeva zile sub cerul liber, arsă de soare ziua și bine sfrijită de nopțile răcoroase.

Am văzut apoi graba cu care o încărcău lucrătorii întreprinderii intermediare, cum trecea marfa aceasta pe sosele, neacoperită și cum o uita bietul Dumnezeu prin șări, prin curțile depozitelor, apoi alte nopți pe trotuare în fața centrelor de legume, în incinta de

(Continuare în pagina 7)

DINU SĂRARU

Și în săptămîna care a trecut încărcata agendă de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu a relevat cu pregnanță o componentă definitorie a stilului de muncă al conducătorului partidului și statului nostru.

Permanentul dialog cu poporul

O piine mai bună pe masa bucureșteanului

În scopul urmăririi modului în care se desfășoară programul de aprovizionare cu piine și produse de panificație a Capitalei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru în unități de profil din București. Au fost vizitate Întreprinderea „23 August” de pe Calea Plevnei și Întreprinderea de piine și biscuiți Bercești. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Alexandrina Găinuse, Gheorghe Pană, Gheorghe Stoica. Acest nou dialog al conducătorului partidului și statului nostru cu factorii de răspundere, cu specialiștii, cu alți oameni ai muncii din domeniul panificației ilustrează preocuparea statornică a secretarului general al partidului pentru buna aprovizionare a populației, pentru continua îmbunătățire a calității produselor destinate consumatorilor, pentru diversificarea lor din punctul de vedere al sortimentelor. Cei prezenți s-au angajat ca în spiritul orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, să revadă programele existente și să le aducă îmbunătățirile necesare, astfel încît să se asigure populației o aprovizionare la un nivel superior.

Oamenii muncii din întreprinderile vizitate și-au manifestat bucuria de a se întâlni cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimînd sentimentele de profundă dragoste și prețuire pe care întregul nostru popor le nutrește față de conducătorul partidului și statului nostru, pentru statornică sa grijă față de dezvoltarea multilaterală a patriei, față de bunăstarea tuturor fiilor ei.

ÎN ÎNTEPRINDERILE PRODUCĂTOARE DE PIINE, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INDICAT

● Generalizarea tehnologiei utilizate pentru obținerea celei mai bune pîini în întreaga rețea de fabrici de piine din Capitală.

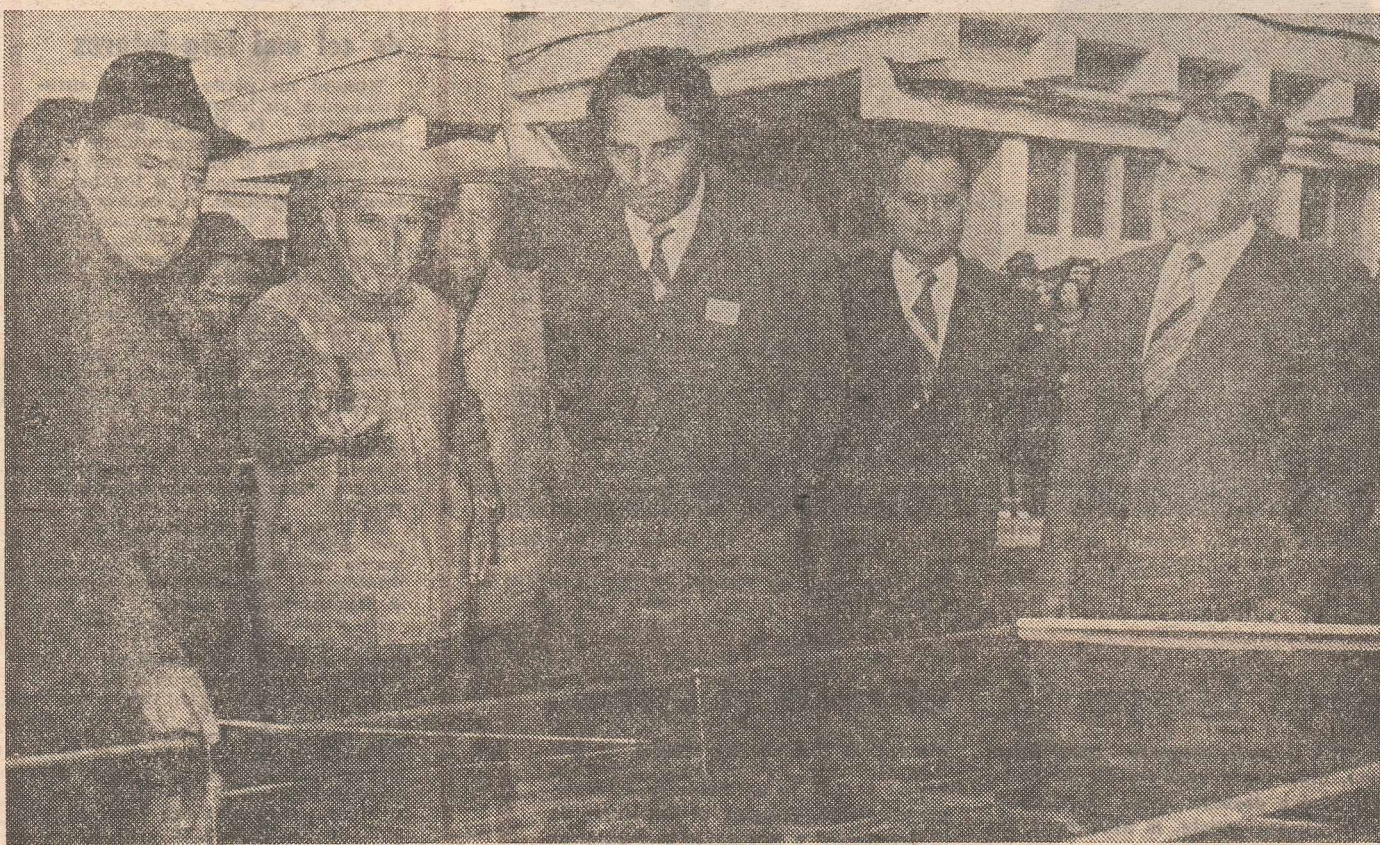
● Luarea de măsuri urgente în scopul creșterii productivității muncii, trecerea la modernizarea cuptoarelor și sporirea gradului de mecanizare și automatizare a tuturor lucrărilor de preparare a aluatului, de introducere și scoatere a pîinii din cuptoare.

● Diversificarea producției de panificație, realizarea de sortimente de calitate superioară, care să satisfacă în condiții cât mai bune cerințele de consum ale populației.

● Măsuri pentru recuperarea căldurii și a gazelor din cuptoare și refolosirea acestora pentru încălzirea halelor și clădirilor fabricilor de piine.

● Intocmirea unui program de măsuri vizînd îmbunătățirea aprovizionării cu piine și produse de panificație a Capitalei și a județelor țării, ținîndu-se seama de caracteristicile și necesitățile de aprovizionare ale fiecărei zone.

● Experimentarea de noi tehnologii de fabricație, care să țină cont de necesitatea creșterii productivității muncii și a calității pîinii, precum și de imperativul folosirii raționale a combustibililor.

Utilizarea integrală a capacităților de producție existente

În centrul dialogului purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul vizitei de lucru în unități industriale din județul Olt au stat măsurile ce se impun pentru îndeplinirea prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru perfecționarea muncii și a producției, pentru ridicarea calității și sporirea eficienței întregii activități. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășul Gheorghe Oprea. A fost vizitată Întreprinderea de produse carbunoase din Slatina, unitate unică în țară pe acest profil, care realizează întreaga gamă de electrozi necesari industriilor siderurgice, metalurgice și chimice, precum și Întreprinderea de osii și boghiuri din Bals, unitate de importanță republicană, cu mare pondere în economia județului. Gazdele au exprimat vii mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru indicațiile și orientările date și cu acest prilej și au dat asigurări că vor acționa pentru creșterea continuă a producției, a calității și eficienței acesteia, îndeplinind astfel sarcinile ce le revin din planul de dezvoltare economică a județului, a întregii țări.

ÎN CELE DOUĂ ÎNTEPRINDERI DIN JUDEȚUL OLT, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A STABILIT

● Să se acționeze pentru îmbunătățirea în continuare a calității electrozilor.

● Să se creeze o stație micropilot în cadrul căreia să se testeze noile tipuri de electrozi necesari industriilor consumatoare.

● Pentru viitoarele dotări — la extinderile de la Întreprinderea de produse carbunoase din Slatina și la cele două fabrici prevăzute a fi construite — să se meargă pe documentarea românească și pe utilizarea cu mașini de concepție românească.

● Asimilarea și realizarea în țară a pieselor de schimb, procurate pînă acum din import, reducîndu-se astfel cheltuielile de devize ale țării.

● Să se ia măsuri urgente pentru sortarea și balotarea fierului vechi, astfel încît să poată fi transportat și încărcat cu mijloace mecanizate în cuptoare.

● Să fie revăzute tehnologiile de la turnătorie, să se treacă la mecanizarea completă a operațiilor, la încărcarea corespunzătoare a utilajelor din dotare, astfel încît turnătoria să ajungă cât mai rapid la capacitatea de producție prevăzută.

Mobilă modernă, de o mai bună funcționalitate

Pe linia preocupărilor constante ale conducerii partidului și statului nostru, personal ale secretarului general al partidului, de gospodărire rațională și valorificare superioară a tuturor materiilor prime, de ridicare continuă a calității mobilei, pentru satisfacerea atât a cerințelor pieței interne, cât și a exportului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, la Pavilionul din Parcul Herăstrău, împreună cu forurile de resort și cu specialiști, modul în care se îndeplinesc măsurile privind reproiectarea dimensiunilor mobilierului în vederea reducerii consumurilor specifice, a mai bune corelări a acestuia cu spațiile noilor locuințe, a creșterii eficienței economice. La această analiză au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Lina Ciobanu, Nicolae Constantin, Alexandrina Găinușe, Gheorghe Pană, Ion Păjan, Emilian Dobrescu, Ana Mureșan. Factorii de resort s-au angajat să ia toate măsurile pentru realizarea unui mobilier care să corespundă cât mai bine exigențelor în continuă creștere ale consumatorilor, să fie mai competitiv pe piața internațională, să asigure o eficiență economică sporită.

În aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, însoțiti de tovarășii Constantin Dăscălescu și Gheorghe Pană, au vizitat Intreprinderea de cercetare și proiectare de materiale semiconductoare a Institutului central de chimie.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A CERUT PRODUCĂTORILOR DE MOBILĂ

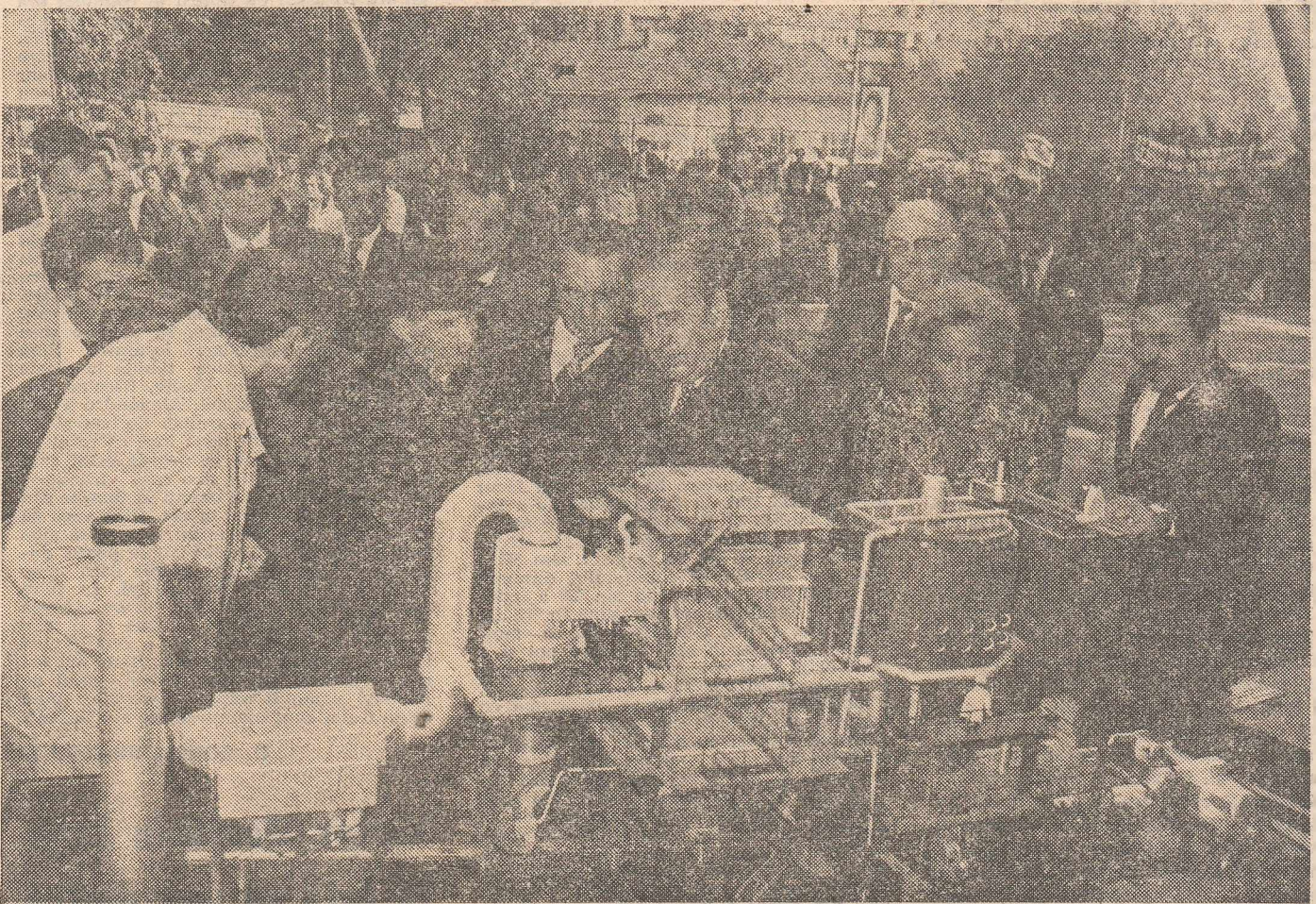
- Realizarea unei mobile mai rațional dimensionate, de o mai bună funcționalitate, mai ușoară.
- Reducerea substanțială a consumului de materii prime pentru fabricarea mobilei.
- Punerea la dispoziția cumpărătorilor a unei mobile cu posibilități de folosire multiple.

SARCINI STABILITE LA ÎNTEPRINDEREA DE CERCETĂRE ȘI PROIECTARE DE MATERIALE SEMICONDUCTOARE

- Dezvoltarea unui centru puternic de cercetare și producție industrială a materialelor ultrapure și semiconductoare pentru acoperirea integrală a nevoilor economiei cu asemenea produse și crearea unui excedent pentru export.
- Industria construcțiilor de mașini să conceapă și să realizeze utilaje complexe, de înaltă tehnicitate necesare.

Sporirea contribuției cercetării românești la dezvoltarea economiei țării

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități de cercetare și proiectare din București, vizită în care secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Constantin Dăscălescu și Gheorghe Pană, a avut ca obiect examinarea modului în care se îndeplinesc programele prioritare privind sporirea aportului cercetării proprii, românești, la realizarea de mașini, utilaje și agregate de înaltă tehnicitate, corespunzător cerințelor și exigențelor în creștere ale economiei țării, ale pieței externe, la înnoirea și modernizarea producției, perfecționarea proceselor tehnologice, fabricarea unor produse cu caracteristici superioare, competitive cu cele similare pe plan mondial, la reducerea continuă a importurilor. Au fost vizitate institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate, pentru echipamente energetice și mașini de ridicat, pentru sectoarele calde, pentru construcțiile de mașini. Conducerea și colectivele institutelor vizitate au mulțumit secretarului general al partidului pentru recomandările și indicațiile date, pe care s-au angajat să le îndeplinească în tocmă, pentru ca în felul acesta cercetarea să-și aducă o contribuție tot mai mare la introducerea tehnicii de vîrf, la dezvoltarea economiei României socialiste.

SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI A INDICAT CU PRILEJUL VIZITEI ÎN UNITĂȚI DE CERCETARE ȘI PROIECTARE DIN CAPITALĂ

- Să se generalizeze soluțiile de utilizare a subsansamblelor tipizate pentru a spori ritmul de asimilare și introducere în fabricația curentă a mașinilor-unelte agregate și speciale.
- Să se reanalizeze soluțiile tehnice aplicate în proiectarea mașinilor-unelte agregate și a celor speciale în scopul fabricării unor tipuri mai simple, eficiente, cu caracteristici funcționale îmbunătățite și o înaltă fiabilitate.

- Să se acționeze cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programelor din domeniul energiei, reducerea importului de utilaje și creșterea randamentului acestor produse în țară, înlocuirea instalațiilor care folosesc gazul sau păcura cu cele bazate pe combustibili solizi cu putere calorică joasă.
- Să se ia măsuri pentru a se produce energie electrică prin crearea de sisteme de recuperare a energiei termice cu potențial scăzut; să se acorde atenție amplasării corespunzătoare, prin crearea unor spații suplimentare, a modelelor funcționale.
- Să se acorde toată atenția modernizării turnătorilor de precizie.
- Procedeele și tehnologiile create în cadrul institutelor de cercetări să fie aplicate neîntîrziat în producție.

„Flacăra“ în județul Ialomița

„Niciodată toamna nu fu mai frumoasă...”

A gândi limpede

De 10-12 ani n-a mai plouat cit să se sature pământul de apă la Tândărei și prin jur, la Bucu, Ograda sau la Vlădeni, în „triunghiul secetei” din Bărăganul de la gura Ialomiței și totuși două comune, Piuș Petrii și Chioara, ce s-a numit mai în vremea din urmă Lunca, au fost desființate în același răstimp din pricina unor inundații. Alexandru Culina, primar la Tândărei din vara aceasta, din 27 iulie, este de fel din Lunca. Pe locurile unde a copilărit el, ca și la Piuș Petrii dealțfel, n-a mai rămas cărămidă pe cărămidă, pământul a fost arat în urma oamenilor și-n vatra satelor s-a semănat griu și porumb. Aici, la Tândărei, parte dintre consătenii lui au primit apartament la bloc și s-au calificat ca muncitori. La ultima întâlnire, în cadrul Tribunei democrației, cițiva dintre ei, Ștefania Ghilăș, Florea Gheorghiu, Margareta Ochiuleț, Elena Andrian și Vasile Pușcașu au propus construirea unei policlinici, înființarea unei spălătorii chimice, a unui magazin tip gospodina și pavarea străzilor Mărășești și 6 Martie. Toate acestea, zice Alexandru Culina, sînt lucruri necesare și fără îndoială realizabile, în primul rînd pentru că oamenii au promis să ajute, cu toții, după puterile lor, ceea ce înseamnă că la Tândărei, iată, nu ajunge să stai pe o stradă neasfaltată, să vii într-o adunare și să propui ca ea să fie asfaltată și apoi să aștepți, cu coatele sprințite pe gard, să vezi dacă propunerea aceea prinde viață, ca și cum ar fi de așteptat să prindă viață propunerea ca pe aceeași stradă să treacă un tren. Încît, zice primarul, el se bucură că oamenii gîndesc limpede despre ce trebuie făcut și ce se poate face. În '53, cînd tatăl lui, Zamfir, activist de partid la Lunca, a murit în urma unei boli de plămîni care se prinsese de el în timp ce umbla prin satele din jur să-l lămurească pe țărani să se înscrie în G.A.C., cum se spunea pe atunci, Alexandru Culina a avut nevoie poate pentru prima oară în viață să gîndească limpede și pentru că altă cale nu avea a fost nevoit să urmeze cursurile gimnaziului într-un orfelinat din Silistea Gumești, în Teleorman. După ce-a absolvit, apoi, o școală agricolă la Alexandria, și întors la Tândărei, în '66, unde a lucrat ca tehnician, la cooperativa agricolă, pînă în '72, cînd a fost promovat activist la Comitetul județean U.T.C. iar din '77 la Comitetul județean de partid.

Alexandru Culina are 34 de ani și este primar la Tândărei, cum spuneam, de trei luni. Ar fi exagerat să spunem că în acest răstimp n-a reușit să-și repartizeze un apartament și totuși un simbul de adevăr rămîne în această afirmație, căci va trebui să mai treacă vreo lună, pe puțin, pînă cînd familia lui, adică soția, Florentina, și cei doi copii, Horia, de 4 ani și jumătate, și Alina, de 2 ani, să poată veni de la Slobozia. La Tândărei s-au construit 700 de apartamente, în anul viitor se vor construi alte 120, iar în cele cîteva luni care mai rămîn pînă la sfîrșitul anului vor fi predate încă 151, într-unul din aceste apartamente aflate în curs de finisare urmînd a se muta și primarul, cit de curînd, ca și noul secretar al Consiliului popular, Marin Silviu, venit dintr-o comună mai îndepărtată, de dincolo de Slobozia, tot la fel de tînăr ca primarul și dovedind că, dacă tîneretea înseamnă ambiție, nu e mai puțin necesar ca ambiția să se întemeieze pe o gîndire limpede între ceea ce trebuie făcut și ceea ce se poate face. Aproape la 1 miliard se ridică producția globală industrială a orașului, zice Alexandru Culina, și ea va spori încă, fiindcă alături de fabricile de zahăr, de ulei de în și soia, de drojdie, se vor construi alte cîteva, o fabrică de amidon și glucoză, una de bere și una de conserve de pește, toate aparținînd, cum se vede, industriei alimentare și dovedind că la Tândărei oamenii fac industrie fără să se îndepărteze de munca pămîntului și de agricultură, chiar dacă pămîntul nu s-a mai săturat de apă de 10-12 ani. Așa fiind într-adevăr, pămîntul din jurul orașului a dat totuși producții comparabile cu ale cernoziomului din partea de miazăzi a județului, și, zice Alexandru Culina, fără îndoială că dintre oamenii care s-au străduit să învingă seceta din „triunghiul secetei” la loc de frunte ar trebui amintit numele lui Vasile Barbu, președintele Consiliului unic agroindustrial și unul dintre cei mai destoinici activiști de partid din județul Ialomița. Vasile Barbu fiind unul dintre aceia care cred că e mai folositor, de exemplu, să fie muncit bine pămîntul decît să ridicăm, ca pe niște zmeie, idei care să se piardă pe deasupra realității dure a pămîntului. Șapte enorme combinate CU 16 pentru recoltat porumbul pe opt rînduri stau și-acum într-o margine a orașului, la un an după ce-au fost experimentate și-au reușit performanța de a călca pe două dintre cele opt rînduri de porumb iar pe altele două le scăpau nedepanșate. Prețul uneia este de 1 milion de lei.

D. CONSTANTINESCU

Să fie satul frumos

Aproape toate întîmplările mai însemnate din viața lui Ion Moise s-au petrecut fie într-un martie-aprilie, fie într-un octombrie-noiembrie. Acum, în toamnă, împlinește 50 de ani pe care i-a trăit, zice, în cele trei comune înșirate ca mărgelile pe apă pe șoseaua națională ce leagă Slobozia de București: la Andrășești, de unde este de fel, la Căzănești și Balaciu. Între primele două sînt 9 kilometri iar între ultimele două tot 9 kilometri. O singură dată a plecat mai departe, își amintește, în '46, cînd urmase sfatul unui unchi din partea mamei și s-a prezentat la un atelier de tapițerie, prin Colentina, pentru a învăța meserie, acolo însă n-a apucat să mai învețe fiindcă n-a stat decît șase luni. Era secetă, trebuia să-și plătească întreținerea și cheltuielile iar părinții lui, Ștefan și Ţica, au venit și l-au luat înapoi acasă, la Andrășești, unde pînă în '49 a rămas împreună cu ai lui la munca pămîntului familiei, întins pe 1 hectar și 97 de ari. După aceea a lucrat ca tractorist la Andrășești, pînă în '52, cînd a plecat militar. Și după ce-a făcut armata, trei ani, la transmisiuni, s-a întors la munca de la care plecase, doar locul fiind altul, căci a fost trimis să lucreze la Căzănești, ca șef de brigadă. Din '64 a fost ales secretar al comitetului comunal de partid Căzănești, unde din '68 a îndeplinit și funcția de primar, pînă în '79. La Căzănești, spune, a sprijinit foarte mult școlile, a construit săli de clasă noi și a avut grijă pentru a le dota laboratoarele și atelierile cu aparatură corespunzătoare. „Tot acolo, zice Ion Moise, împreună cu oamenii am refăcut dispensarul care era dispensar numai cu numele, am construit trotuare pe o parte și pe alta a șoselei naționale, o bază sportivă, un teatru de vară, am înființat două parcuri, am construit o rețea de prestări-servicii, cu 13 secții, și am amenajat o rețea comercială modernă, cu un supermagazin care s-a dat în folosință chiar cînd am plecat”. La Balaciu, unde se află ca primar de doi ani, Ion Moise a inițiat aceleași necesare acțiuni gospodărești: a construit o sală de festivități, de 250 de locuri, a amenajat un local nou pentru poștă, a ridicat o brutărie la Sărăteni și a refăcut cele trei dispensare aflate în clădiri cărora nici nu li se mai cunoștea proprietarul. Cu mulți ani în urmă, localnicii făcuseră chetă și cumpăraseră clădirile iar după aceea, cînd a fost vorba de reparatii și de noi amenajări, clădirile, al căror stăpîn era toată obștea, începuseră să se părăginească de parcă n-ar mai fi avut nici un stăpîn. Ion Moise mărturiseste că atunci cînd a venit la Balaciu multe i se păreau „invers”, chiar și la sedințe oamenii intrau, ieșeau, păreau neatenți și nehotărîți, lipsiți de inițiativă, nu prea știau ce vor și nici nu prea li se spusese ce trebuie să facă. Părea mai greu de vorbit mai cu seamă cu cei din satul aparținător Crășani, unde și C.A.P.-ul, dealțfel, mergea mai slab de-

cit la Sărăteni și la Balaciu. Între Crășani și Balaciu sînt 6 kilometri, printre cele două sate curge Ialomița și, pentru că legătura cu satul de centru al comunei era mai greoaie, unii de prin Crășani se credeau, s-ar fi zis, într-o comună autonomă. Între lucrurile de primă urgență pe care s-a străduit să le înfaptuiască noul primar trebuie amintit, de aceea, un pod nou peste Ialomița, care va fi gata în cursul anului viitor și reprezintă o investiție de 15 milioane. „Aceștia sînt bani de la stat”, zice Ion Moise, atent să despartă bine lucrurile și dînd de înțeles astfel că lucrările gospodărești amintite mai înainte au fost făcute pe cheltuiala comunei și cu munca localnicilor. Și pentru că tot veni vorba de bani, ar trebui să mai spunem că o idee care a însemnat mult pentru Balaciu nu l-a costat nimic pe Ion Moise. „M-am gîndit, zice el, ca pe anumite case să așezăm niște tăblițe, să se știe care sînt cei mai gospodari localnici. Pînă acum am pus asemenea tăblițe la casele lui Neagu Penu, Ion Vasile, Nicolae Dobru, Alexandru Emanoil, Alexandru Trifu, Tudor D. Nicolae, Aurelian Șerban și-ale altor cîțiva. Trebuie spus însă că titlul de gospodar fruntaș nu se acordă celui care are o curte îngrijită și o casă frumoasă dar, ca să zic așa, se ceartă în familie sau nu e om la locul lui în sat. Cine vrea să se numere printre fruntași trebuie să aibă mai multe calități, altfel nu se poate, degeaba ar fi unul foarte harnic dacă s-ar purta urit între consătenii lui. În felul acesta, zic eu, comuna se înfrumusețează nu numai cu clădiri și garduri ci și prin omenia pe care trebuie să o dovedim și la care aspirăm deopotrivă. Sînt, mărturisesc, foarte bucuros că deși titlul de fruntaș poate fi retras, la nevoie, pînă acum n-am avut nici un motiv s-o facem”.

D. CONSTANTINESCU

Victor Mocioniu față în față cu una dintre oile negre ale Centralei zahărului

De la 10 iunie a.c., înaintea lui Victor Mocioniu s-a ivit o mistune de o amploare neobișnuită pentru puterile unui om. Simpla ei enunțare — a fost desemnat de Comitetul județean Ialomița al P.C.R. să contribuie la redresarea activității Fabricii de zahăr din Tândărei — nu ne spune mare lucru despre această amploare și implicațiile ei. Dar Victor Mocioniu a descins la Tândărei după aproape șase ani de greșeli succesive. Greșelile cu vechime sînt greșeli trainice, greu de dezrădăcinat, peste toate ele se îmbracă în timp

cu haina nefastă a fatalității, și înaintea comunistului Victor Mocioniu s-au ivit chiar greșeli cu vechime. Impasul Fabricii de zahăr din Tândărei avea deja o istorie și aspectele ei mai importante nu erau exclusiv tehnice, ci deopotrivă etice și sociale. Ne-a ajutat s-o limpezim cit de cit contabilul șef, Ion Ghițuică, unul dintre cei care nu au dezarmat înaintea eșecurilor repetate și în care, firesc, Victor Mocioniu a aflat un aliat prețios. Obiceiul de a privi jumea prin prisma cifrelor, nu o dată pe drept și pe nedrept hulit, statornicește în om o certitudine de un soi aparte, în jurul căreia minciuna latră, însă nu mușcă. Atunci cînd cifrele sînt oneste, desigur.

Demontata șurub cu șurub Istoria Fabricii de zahăr din Tândărei sună astfel: a fost construită în urmă cu șase ani, utilajele ei de bază fiind de import, dar de o calitate aproximativă; dacă am spune că unitatea din Tândărei a fost timp de cinci ani oala neagră a Centralei zahărului am greși profund, centrala respectivă avînd în subordine mai multe oile negre; însă este cert că la Tândărei producția de zahăr s-a împleticit ani în șir la nivele anoste în raport cu capacitățile; treptat, în baza principiului că la altă tracție este nevoie de alți bani, utilajele păguboase au fost în parte înlocuite, în parte modificate și adaptate și a rezultat doar o promisiune. Pentru că de acum înainte trebuiau înfrînte și alte piedici, între ele chiar și una singură dovedind-se revelatoare: în patru ani, la o schemă cuprinzînd 28 cadre cu studii tehnice superioare, s-au perindat prin fabrică nu mai puțin decît 85 ingineri. Ceea ce nu înseamnă decît că personalul de înaltă calificare a unității s-a schimbat integral, în aceeași perioadă, de trei ori.

Revenind la cifrele ferme ale contabilului șef Ion Ghițuică, aflăm că în campania din 1977 fabrica a produs numai 2600 tone zahăr, cu un randament de 3,6 procente. Ar fi trebuit să se producă 35.000 tone, în condițiile cînd un randament devine onorabil de la 11 procente în sus. Victor Mocioniu este un om deschis și cu picioarele pe pămînt, adică nu se învâluie în retorică așa cum se învâluie sepiea în cerneală: recunoaște fără ocol că a traversat și momente de desperare. Nu pentru că s-ar fi sfîșit să apuce taurul de coarne, ci pentru că era pur și simplu foarte dificil să-i găsești coarnele. În ceea ce-l privește remonta fabricii, încheiată la 29 august a echivalat cu o adevărată școală A învățat întii să se miște cu dezvoltură pe punțile acestui colos asemănător în multe privințe cu un vapor. A izbutit apoi să-și apropie și oamenii despre care flerul și intuiția sa îi spuneau că sînt într-adevăr de ispravă: Vasile Pușcașu, Gheorghe Uzea, Constantin Curpăn sau inginerul șef Gheorghe Haneș. A deprins din aproape în aproape măsurile exacte și specifice ale rolului disciplinei în muncă în urmirea întregii activități spre randamente și ritmuri încă neatînse la Tândărei. Și a învins. La 7 octombrie a.c., la o prelucrare de 3.900

tone sfeclă s-au obținut 470 tone zahăr de o calitate ireproșabilă. A doua zi, cifrele în speță s-au ridicat la 4 000 și, respectiv, 500. Acesta fiind și nivelul proiectat de producție al fabricii. Atins după aproape șase ani de penibilă bilbilă, pe parcursul cărora obișnuința nefastă de a se da bir cu fugiții se instalase temeinic la Tândărei.

Bineînțeles, sintem departe încă de orice bilanț, campania de producție a fabricilor de zahăr fiind abia la începuturile ei. Dar nu este mai puțin adevărat că un bilanț al piedecilor invinse poate fi întreprins și el - îl așază cu necesitate pe Victor Mocioniu între cei inflexibili, cutezători și capabili să spună lucrurilor pe nume. Printre cei obișnuiți să-și asume o sarcină, nu s-o împartă cu alții. El a avut la Tândărei mină liberă și, spre cinstea sa, n-a stat cu mina în sin. Nu s-a lăsat copleșit de descurajare. Cînd și cînd, cedează și el obișnuinței unei fraze stereotipe, mai ales cînd evocă sprijinul Comitetului județean de partid. Dar asta o face doar în clipe de modestie și firească uitare; de fapt, acel sprijin atât de invocat l-a reprezentat chiar trimiterea lui acolo, la Tândărei. A început prin a descurca locul și a trimis spre oțelăriile fării un tren întreg de fier vechi. A continuat prin a-i convinge pe oameni că certitudinea unui stat de plată promițător poate fi coborîtă din sferile idealului în viața de zi cu zi. Și la 8 octombrie a.c., într-o vineri, le-a oferit și dovada.

Lecțiile de eroism stau sub privirile noastre

La Fetești, după ce au traversat Bărăganul, drumurile de fier stau în cumpănă, înainte de a se avînta peste marea fluviu, care mare. Din 1945, cînd avea numai 15 ani, Nicolae Gheorghiu, secretarul de partid al Complexului C.F.R. Fetești, și-a legat pentru totdeauna destinul de o meserie privilegiată, aceea de mecanic de locomotivă. Și această meserie, în preajma marilor poduri dintre Fetești și Cernavodă, se învăluie într-o lumină aparte. Chiar și casa lui Nicolae Gheorghiu, mai cu seamă iarna, cînd dă înghețul, vibrează din toate încheieturile la trecerea trenurilor între mare și Bărăgan. Ceea ce nu înseamnă că nu este o casă solidă, și în zidărie, și în afecțiunea de sub acoperișul ei.

Din '45 pînă în '82 s-au schimbat multe. Însăși meseria de mecanic de locomotivă a evoluat spectaculos și, dincolo de toate înflesirile ei de astăzi, s-a investit cu o neîndoielnică demnitate Panait Cocor, Stelian Stefan, Aurel Gornea, Dorin Petrescu sau Vasile Brănescu, fiind dintre cei ce abia își mai amintesc mirosul și culoarea cărbunilor plimbați pe lopată între tendere și focare. Mult mai important este faptul că a crescut spectaculos și răspunderea tuturor în remorcarea trenurilor cu regularitate și în condiții de siguranță a circulației, rațiunea însăși de a exista a ceferiștilor țării. Însă una este să enunți acest adevăr și altceva este să-l dovedești, înainte de a-l dovedi viața.

Din vorbă în vorbă, Nicolae Gheorghiu ne atrage atenția asupra unei relații ciudate dintre o zicală mai veche, adine înrădăcinată în oameni, și un aspect contemporan al tehnicii ceferiste de avangardă. Toată lumea crede că la C.F.R. răspunzător de toate a fost, este și se cuvine să fie și în viitor acarul Păun. Dar chestiunea stă cu totul și cu totul altfel. Centralizarea electrodinamică a stațiilor de cale ferată a dus demult în desuetudine meseria acestui Păun. Totodată, s-a năruit și apetitul onora de a-l scoate în truna șap ispășitor. Cine vrea să-i arunce ceva în spate se află într-o reală dificultate. Și de aici înainte, Nicolae Gheorghiu dezvoltă ideal de o neobișnuită finețe despre responsabilitatea umană. Încît

începem să înțelegem de ce o parte din faima ceferiștilor din Fetești a ajuns să se sprijine și pe elocvența sa blajină. Nicolae Gheorghiu este înzestrat cu harul rar de a-și convinge interlocutorul pînă în pinzele albe, din aproape în aproape și cu argumente de neclintit, mai puțin prin vorbe și ceva mai mult prin fapte, sau prin vorbe care se sprijină numai pe fapte, și în munca unui secretar de partid, pînă una alta, harul acesta rămîne un dat capital.

Bătrînul pod de la Cernavodă, pentru cine are urechi bune, scîrție din toate încheieturile. Aproape suta de ani de cînd se ține mereu teafăr și cam ajunge. Din 1949, Nicolae Gheorghiu l-a trecut mai în toate zilele. Și încă îl mai trece, ca mecanic instructor, cot la cot cu mai tinerii săi tovarăși de muncă. Acum, cînd alături se construiește alt pod, Nicolae Gheorghiu a găsit de cuviință că între Fetești și Cernavodă le poate oferi mult mai tinerilor săi colegi nu numai cunoștințe profesionale, ci și o educație civică. Lecția de eroism stă sub privirile lor, desfășurîndu-se lent, parcă filmată cu încetînitul, dar cu atât mai elocventă în toate secvențele ei.

Pe de altă parte, propria ta faptă sporește audiența propriului tău cuvînt. Abia întors din armată, Marian Gheorghiu, fiul lui Nicolae Gheorghiu, și-a ales o profesie care-l conduce cu necesitate pe urmele tatălui: este lăcătuș în depou Feteștilor.

În sfîrșit, în septembrie trecut, s-a împlinit anul de cînd Complexul C.F.R. din Fetești nu a înregistrat nici un eveniment de circulație. În lumea ceferiștilor, faptul are o semnificație dintre cele mai importante. La rotunjirea ei, comunistul Nicolae Gheorghiu a contribuit cu o discreție exemplară. Dar și cu multă tenacitate.

MIHAI PELIN

Întreprinderea — o casă a tuturor, iar noi, o familie

Directorul Întreprinderii de ulei Slobozia, este ialomițean sută la sută. S-a născut în 1944. A învățat și a ajuns inginer. În 1967, la absolvirea facultății, a fost repartizat la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș. După terminarea stagiaturii, cînd la Slobozia a început construcția Combinatului de ingreșăminte chimice, s-a întors acasă. A venit să pună umărul la realizarea noului peisaj industrial din Bărăgan.

Mă simțeam dator față de locurile natale. M-am gândit și la ai mei, dar și la nevoia de specialiști a județului. Alți trei ani m-am ocupat de construcția noului combinat. În 1973 m-am transferat la Întreprinderea de ulei Slobozia, al cărei sector mecanic avea nevoie de un inginer. Întreprinderea mergea cum mergea... Planul îl realizam pe jumătate. În patru ani am făcut o nouă facultate, facultatea muncii. Cînd eram întrebat unde lucrez, răspundeam cu capul plecat. Din 1977 și pînă în 1979 am simțit ce înseamnă să gîndești în perspectivă, să vezi totul judecîndu-te înțil pe tine. Am fost și am rămas activist de partid. În 1979 m-am întors la Întreprinderea de ulei, cea mai mare unitate cu acest profil din țară. Atunci a început adevărata bătălie a vieții mele. Întreprinderea era împănată cu specialiști cu studii superioare, dar rezultatele erau... Trebuia să producem în 24 de ore 200 tone de ulei brut, două sute tone ulei rafinat și să imbuteliem 100 mii de sticle de ulei. Aveam în față, de realizat, un adevărat vis. Colegii mei, specialiștii, se îndolau chiar ei, atât de puterea instalațiilor, dar și de oameni. Pe atunci, fiecare secție era condusă de cite un inginer. Inginer sint și eu, dar, între timp, aflasem că producția nu o faci doar cu diplome, ci și cu tragere de inimă, cu sacrificii, cu nopți nedormite. Astăzi sintem

frunțași pe ramură. Cei care veneau înainte să ne ajute, astăzi vin să vadă cum s-a produs miracolul de la Slobozia. Nu este nici un miracol. Muncă cu oameni dornici de afirmare. Sintem singura întreprindere în care toate secțiile sint conduse de maiștri. Sint maiștri, dar și maeștri. Oameni cărora le-am dat posibilitatea să se afirme, să vadă singuri că pot gîndi chiar mai bine decît furnizorii instalațiilor importate.

— Și meritul dumneavoastră care este? — Eu am o concepție „îngustă”. Să nu lași nici o problemă nerezolvată. Să nu lași nimic pentru mîine. La mîine să te gîndești de azi. Să ai tot timpul în față perspectiva. Concepția să-ți fie clară. În ultimii trei ani, la piesele ce trebuiau importate am realizat economii în valoare de peste 1 milion de dolari. Pentru rezultatele obținute, în 1981, din participarea la beneficii, fiecare muncitor al întreprinderii a primit a treisprezecea retribuție. Din prima lună a anului 1982, din ianuarie, noi am început să ne gîndim nu la februarie și la martie, ci la ce trebuie să facem pentru ca producția anului 1983 să fie mult mai bogată în realizări. La noi se lucrează în trei schimburi și întreprinderea trebuie să aibă director și noaptea. În schimburile doi și trei mă aflu printre instalații, mult mai mult decît în timpul zilei, cînd rezolv problemele de birou, căci sint o mie de hirtii pe care trebuie să le știu, să nu semnez oricum și orice. Portarii știu tot timpul unde sint. Avem o serie de probleme cu descărcarea vagoanelor. Nu uitați că prelucrăm, în 24 de ore, peste 800 tone de materie primă. Am făcut un buncăr de 1 000 tone și astfel economisim 250 kW/h și nu mai puțin de 10 oameni ce pot fi folosiți în alte sectoare. Vorbesc despre maiștri, dar să știți, că la noi maiștrii gîndesc inginereste, iar muncitorii și-au ridicat în așa fel calificarea, încît pot fi oricînd, la rîndul lor, maiștri. De la noi din unitate au plecat la Fabrica de ulei din in și soia din Tândărei nu mai puțin de 14 maiștri și 30 muncitori cu înaltă calificare și avem cea mai mare bucurie că această unitate a demarat în condiții incomparabil mai bune cu cele ale întreprinderii din Slobozia.

— Cum se iau hotărîrile în unitatea ce o conduceți?

— Cu toată lumea de față, obligînd pe fiecare să-și spună părerea, alegînd soluțiile cele mai bune într-un consens deplin. Numai așa am reușit să transformăm întreprinderea într-o casă a tuturor, iar noi o familie, creînd mediul ambiant menit să contribuie la creșterea productivității muncii și a unei gîndiri în perspectivă. Am citit „Stidarea mondială”. Capitoul dedicat Japoniei m-a cucerit. Și noi putem fi „japonezi”. Totul depinde de noi, de răspunderea cu care gîndim și muncim.

Podarii sint constructori, dar constructori din linia întîi

Cine-l vede cu cită agilitate urcă la diferitele puncte de lucru, suspendate între cer și apă, cum observă totul din mers și știe unde trebuie să se oprească acolo unde problemele se cer imediat rezolvate, nu poate bănui virsta inginerului șef de la Grupul de șantier poduri dunărene Fetești, BORIS POENARU.

N-ai cum și nici nu poți crede că acest om ar fi trebuit demult să se odihnească, să aibă și el timp să se plimbe prin locurile pe unde a muncit și de care îl leagă amintiri, amintiri din oțel și beton, mărturie pentru noi și generațiile viitoare.

În 1944 tînărul Boris Poenaru pornea în viață purtînd în spate un sac încărcat cu durerile războiului și o diplomă de inginer constructor.

În 1946 a simțit nevoia de a nu mai fi singur și a intrat în rîndul comunistilor și de atunci este activist, activist de partid, făcînd politica faptelor, politica muncii trainice.

Cuvintele, oricît ar fi de alese, de bine cernute, nu pot spune totul. De patru decenii, Boris Poenaru, comunistul și inginerul, construiește poduri și tunele, porturi și viaducte și, odată cu ele, pregătește generații de constructori. Despre el vorbește cu greu, cîntărind parcă cuvintele. Ii e frică să spună cum și prin cite a trecut. În schimb, despre oameni...

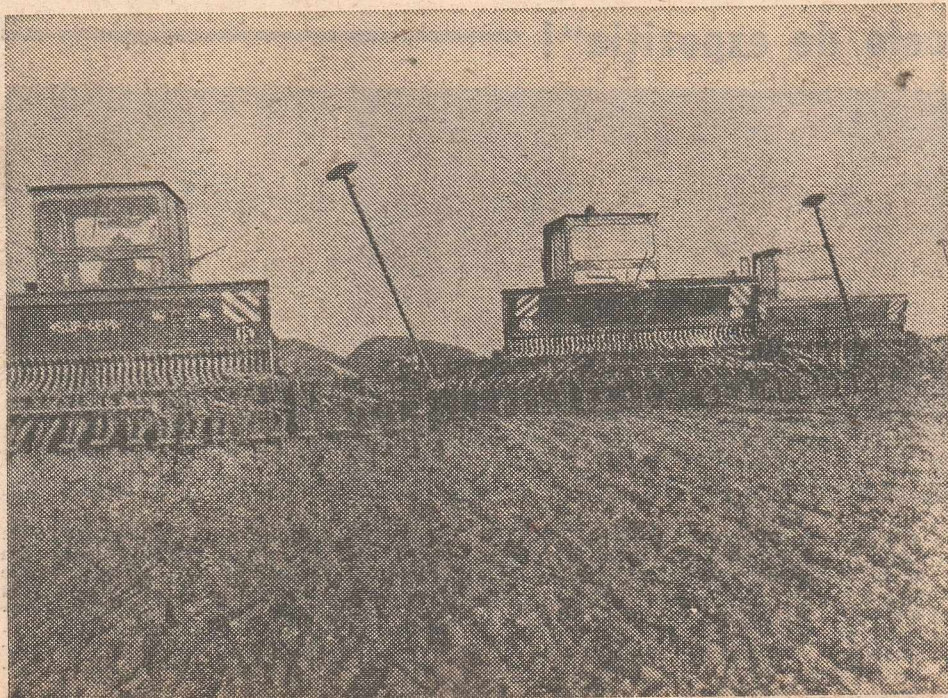
— Podarii sint constructori, dar constructori din linia întîi, ostasi pe un front în care fiecare e la postul său de cînd se bate primul fărș și pînă lucrarea se termină. Eu sint un mare norocos. Am avut marea șansă pe care puținii constructori o au, să muncesc la cele trei poduri peste Dunăre. Primul, cel de la Giurgiu, — „Podul prieteniei” — a avut frumusețea pionieratului, construit cu un furnicar de oameni, cu tehnica tradițională și cu multe sacrificii. Era primul pod ce susținea un fir de cale ferată și o șosea normală. A venit rîndul podului de la Giurgeni-Vadul Oii, care, după părăsirea multor specialiști, reprezintă o realizare în materie. Acum lucrez la podul Fetești-Cernavodă. Spre deosebire de celelalte poduri, aici realizăm o lucrare de o deosebită finețe tehnică. Arcada peste Dunăre are o lungime de 190 m și două laturi de cite 140 m. Mai adăugați la acestea cele trei arcuri de cite 140 m fiecare ce traversează Borcea. În mijloc, sint cele două fire de cale ferată, iar pe laterale cite o autostradă cu patru benzii fiecare. Lățimea podului — aproape 30 m. Și nu uitați că acest pod se ridică paralel cu podul centenar construit de Saligny și cine trece compară... Sintem cu lucrările în grafic și în 1984 va fi gata.

— Ce fel de oameni sint podarii?

— Niste pasionați, niste nebuni în sensul frumos al cuvîntului. Lucrează sub apă la 35 m de la cota 0 și la 50 m înălțime. Jos se luptă cu presiunea ce face să plonească timplele, iar sus, prinși în centuri de siguranță, luptădu-se cu curentii Dunării. Unii spun că pe aceste șantiere se cîștigă bine, dar uită că podarii sint în familiile lor flotanti, că merg de două ori pe lună acasă, că au și ei nevestele și copiii lor. Ei muncesc pe arșită și ploaie, pe vînt și ninsoare, iar cînd începe turnarea pilei zilele sint fără nopți. Podarul trebuie să fie dulgher, lăcătuș, montor, fierar-betonist, sudor, instalator și electrician, dar nu oricum, ci artist în meserie, să lucreze fără greșeală. Podarul trebuie să aibă cunoștința santinelii. N-ai dreptul să greșești. Pe podul construit de tine trec oameni și valori, treci tu și familia ta și răspunderea e la fel de mare ca a acelora ce produc avioane și vapoare. Pe sub poduri trece prea multă apă ca să nu curețe colectivele de impurități. Noi zicem că sintem o familie. Ne cunoaștem unul pe altul, știm ce putem fiecare. Podarii au istoria lor. Înainte podurile erau rare. Acum e mult mai mult de construit și timpul este cu măsură. Podarii de azi, fie că sint dulgheri sau montori, betonisti sau fierari, maiștri ori ingineri, ei renunță la multe din bucuriile vieții. Au, în schimb mindria lor, mindrie ce n-ar schimba-o pe toți banii lumii. Nistor Filip e dulgher, dar face de toate și pe ce pune mina se cunoaște. La fel betonistii Oprea Albu și Gheorghe Iezeanu. Maiștrul Atila Benovschi e sufler tot și sufler pune în fiecare lucrare. Se spune că și noaptea cînd visează, tot la poduri lucrează. E din generația Giurgeniilor, ca de altfel și inginerii Gheorghe Pirvan, Alexandru Colonic și Emanoil Iacob. Sint un fel de copii ai Dunării și ei. Dunărea e aspră și viața podarului e la fel.

Se știe că la testarea fiecărui pod, cînd trec pe el convoaie de mașini de mare tonaj și garnituri de tren încărcate, noi ne aflăm în barcă sub arcadele de beton și oțel ale podului. Este singura dată cînd scăpăm de griji și putem face chiar și glume.

MIHAI VÎȘOIU

Un izvor nesecat de energie: BIOGAZUL

- In actuala criză de energie, modelele stațiilor de biogaz propuse de inginerul Petre Buleci, trebuie urgent generalizate -

Cercetările și realizările practice ale inginerului brăilean Petre Buleci au trecut, e drept după cîțiva ani, din paginile revistei „Flacăra” în coloanele unor publicații pur științifice, cu autoritate, cel puțin teoretică, indubitabilă. Este, firește, o bucurie pentru noi că am putut impune atenției unor specialişti activitatea unui „amator” dar în același timp și un semnal de alarmă deoarece ceea ce am citat, pare-se, nu a interesat încă pe nimeni dintre cei care ar trebui să se emoționeze de propria lor indiferență și s-o curme! Și aceasta cu atât mai mult cu cit, vreme de 20 de ani, li s-a acordat un credit de timp și de fonduri unor colective îndejuns de largi pentru a căuta și găsi soluții în problemele biogazului, ambele investiții rămase departe de rodul așteptat. Ne referim la soluția de la Periş, asupra căreia vom reveni cit de curînd. Bine primit de către C.N.S.T., ba chiar susținut de acest for științific, Buleci a găsit înțelegere la cîțiva oameni care, din nevoie de energie, și din spirit gospodăresc au preferat să riste decît să aștepte ca alții să le rezolve problemele. Se cunoaște cazul dr. Gheorghită Tarălungă, de la I.S.C.I.P. Brăila, al medicului veterinar Constantin Ciupală, din Gropeni, jud. Brăila (din păcate neînteles nici pe plan local și nici la M.A.I.A.), și acum foarte recent cel al țărănului Ilie Răduci, din Palazu Mare, jud. Constanța. Acesta a fost mobilul care ne-a îndemnat să-l abordăm, încă o dată, pe inginerul navalist Petre Buleci.

A trebuit să apară criza energetică, ne-a răspuns el, ca oamenii să înțeleagă că au trădat iarba, că energia, cea mai curată energie provine de la soare, apă, dragoste și simplitate. Mii de laboratoare și zeci de mii de cercetători, utilizînd fonduri uriașe și eforturi imense sînt angajați într-o acerbă ofensivă pentru reechilibrarea unei balanțe, acum defectată. Nu sînt primul cetățean al acestei țări care propune ceva. Dacă ar fi să citez numai revista dumneavoastră, căreia îi datorez însăși existența mea de gînditor original, pot găsi numeroase exemple în care inițiativa individuală a primit în fața celei instituționale. Mai precis: nu vreau să pun în antiteză rolul inițiativei particulare cu cel al statului, dar nu mă pot reține să nu observ că, uneori, în cadrul instituțional anumite persoane se prevalează de autoritatea administrativă oficială pentru a întirzia ori chiar bloca idei care vin din afara acestor medii. Personal am fost sprijinit de presa, de „Flacăra” și „România liberă” ca și de C.N.S.T., deci de instituții în care cei puși să le reprezinte s-au dovedit receptivi la nou. În rest... blocaj continuu, atît pentru metoda de reparat arbori cotiți rupti, cît și în privința biogazului. Forurile oficiale cunosc numai o parte a cercetărilor mele, de acum cîțiva ani. Între timp, m-am preocupat și de bacterii, ca și de refolosirea materialului după ce l-am utilizat ca sursă de biogaz. Astfel, am și început discuțiile cu tovarășul Afanase Condrat, directorul întreprinderii piscicole Jurilovca, în vederea proiectării unei instalații de biogaz, ale cărei reziduuri să devină hrană pentru pești și alge. Tot recent, am proiectat, realizat și pus în operă, o stație de biogaz în Șantierul naval Mangalia, pentru aprinderea flăcării de bază la termocentrală, ceea ce înlătură consumul de propan-butan. Ea funcționează de la 1 octombrie și grație înțelegerii și sprijinului pe care l-am primit din partea directorului șantierului, tovarășul inginer Anton Preisler. Debitul noii stații înlocuiește folosirea biogazului drept combustibil pentru laboratoarele șantierului. În final, intenționez s-o strămut la bordul navelor (am studiat problema împreună cu studentul Anastasiu Virgil, la recomandarea C.N.S.T.-ului, care-și pregătește diploma de absolvire a Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn”) astfel ca, cel puțin, bucătăria de pe vas să nu mai aibă nevoie de alt combustibil.

tibil. Astfel, se va realiza și o mai veche obligație (vezi Convenția de la Londra) privind nepoluarea apelor mărilor și oceanelor. Se vor înlocui, în același timp, o serie de utilaje din import, cum sînt: malaxoarele, dezintegratoarele, incineratoarele, tancurile de fecale. Concomitent se va realiza și educarea oamenilor de la bord în sensul unui respect ce se cuvine oricăror reziduuri care pot fi reintegrate într-un circuit productiv.

— Se pare că, în ultima vreme, v-ați aplecat mai mult asupra unor instalații destinate uzului casnic. Este exact sau nu?

— Și da și nu. Sigur că doresc să fiu sprijinit pe linie oficială. În același timp mă gîndesc că tot ceea ce vreau să fac se adresează omului. Or, dacă cei investiți cu putere de decizie sînt... indeciși, atunci m-am oferit să le vin în ajutor celor care pot decide numai în ceea ce-i privește.

— Mai precis, vă rog.

— Modelul 5 x 3 M.P.B. 1000, despre care „Flacăra” a scris cu mult în urmă, destinat A.E.I.C.I.P. Gropeni (Brăila) și dorit atît de cooperatori cît și de directorii asociației amintite, medicul Constantin Ciupală, a rămas în stadiu de proiect, cu toate că la C.N.S.T. el a fost bine primit și apreciat și recomandat chiar unui ministru adjunct de la M.A.I.A., tov. Istrate, de către un alt ministru, tovarășul Mihai Florescu. La I.A.S. Sinandrei (Timiș), am fost solicitat direct pentru o discuție privind biogazul. Am fost acolo, pe durata concediului meu de odihnă, și am constatat cu stupeoare că nu mai aveau unde să evacueze dejectiile animale. O.G.A. îi obligase să construiască niște bazine speciale pentru a nu polua zona. Am stabilit cu conducerea I.A.S. realizarea unui prim model de „fosă”, care urma să se execute în contul aceluiași fonduri aprobate (de fapt reduse!) și care trebuiau să devină surse pentru producerea de biogaz. N-am mai primit de acolo nici o veste. O autonomie energetică totală (încălzire, lumină, combustibil pentru tractoare) se poate obține la Gropeni (Brăila), lucrarea fiind terminată și predată. Dar nu există fonduri. În schimb se înregistrează mari procente la mortalitatea purceilor, din cauza frigului din maternități, pierderi ce depășesc costul instalațiilor propuse a se realiza. Ce vreți mai mult decît atît? Sau, ca să mă refer tot la industrie: s-a decis trecerea centralelor care utilizează petrolul, de cărbune. La ora actuală există, în mediul sătesc, mari rezerve energetice care, în ipoteza extinderii producției de biogaz ar putea rezolva și problema alimentării centralelor destinate cărbunelui, oricum mai scump și mai greu de produs decît biogazul. Apreciez că o instalație de biogaz ar costa de zece ori mai puțin decît cealaltă, pe cărbune. Efectuînd o analiză a valorii, țînînd seama de funcții și costuri, am ajuns la concluzia că, pentru țara noastră variantele cele mai avantajoase, de la gospodăria individuală pînă la marile ferme de stat și cooperatiste, țîn de biogaz. Am pregătite cîteva scheme energetice în vederea obținerii autonomiei la C.A.P.-uri și I.A.S.-uri, dar n-am găsit încă pe nimeni dispus să le aplice. Aud că unii se întreabă dacă știu să fac un proiect, nefiind de meserie inginer constructor. Ce să le răspund? Că instalațiile de la Brăila, Palazu Mare și Mangalia funcționează independent de această întrebare capitală. N-ai dori să fii răutăcios cu nimeni, le rezerv altora această atitudine față de mine, dar sînt sigur că stația de la Periş dispune de excelente proiecte. Cit despre funcționare, ce să mai vorbim?

EMANUEL VALERIU

O excepțională descoperire așteaptă încă să fie băgată în seamă

Un domeniu al cercetării cu largi perspective practice asupra dezvoltării plantelor și al organismelor - vii îl constituie magnetismul. Ne grăbim să menționăm că lui i s-au consacrat și doi cercetători timișoreni, Gheorghe Luca și Viorel Abrudan, răsplata muncii desfășurate concretizîndu-se pînă acum în mai multe brevete de invenții, dar a căror aplicare practică este departe de a satisface importanța pe care ar putea-o avea. Despre o parte din realizările lor am mai vorbit. Despre altele, pe punctul de a furniza științei contemporane rezultate demne de premiul Nobel - nu exagerăm prin absolut nimic! - a scris profesorul universitar Ion Mănzatu în paginile acestei reviste. Cert este că în domeniul abordat nici un laborator din lume nu a ajuns la rezultatele înregistrate de cercetătorii timișoreni. Cu totul remarcabil este și faptul că munca și rezultatele înregistrate se bizuie pe descifrarea unor fenomene fundamentale pentru știința viitorului a căror punere în aplicare necesită cheltuieli materiale de-a dreptul neglijabile în raport cu valoarea practică a soluțiilor oferite. Nu ne putem îngădui să intrăm în amănunte. Dacă vorbim totuși, scopul urmărit este de a atrage atenția asupra insuficienței receptivității din partea forurilor autorizate, obligate să dea cale liberă unor realizări care, încă de pe acum, își dovedesc o apreciabilă valoare practică.

După vreo 7-8 ani de insistențe, răspunsul Ministerului Sănătății la utilizarea magnetoterapiei în clinici și spitale a fost negativ. Între timp pe plan mondial progresele înregistrate în cercetarea magnetoterapiei au fost enorme în vreme ce cei doi cercetători români au fost siliți să-și accepte doar condiția de pionieri. Nu dorim să spunem că ceea ce au realizat Luca și Abrudan reprezintă o reușită deplină, vrem doar să ne exprimăm convingerea că printr-o receptivitate deplină putea deveni. Un medic dintr-un sat transilvan ne-a pus pe masă mai multe sticlute în care fusese cindva penicilină. În locul ei am văzut un fel de nisip ruginiuș despre care ni s-a spus că sînt calculi renali eliminați de bolnavii săi după mai multe ședințe cu dispozitivul de magnetoterapie. Printr-o scrisoare adresată Ministerului Sănătății să-i aprobe continuarea legală a experimentului (prin nimic contraindicat! - n.a.). Nu a obținut-o și nici măcar nu i s-a răspuns. Cităm un fragment dintr-o scrisoare primită ulterior: „Un coleg chinez a făcut pe te 60 000 de tratamente magnetice în California, cu un alt sistem iar acum continuă la Las Vegas, dar încă nu a publicat nimic (...). Am considerat că între C.M. (comuna unde lucrează medicul, n.a.) și California sînt cîteva deosebiri și pușum reduce experimentul cu cîteva zerouri...”, cel puțin pentru început. E adevărat, dar cercetarea științifică, medicală îndeosebi, nu se poate afirma doar prin entuziasmul cîtorva pasionați. Dorim ca cel puțin brevetul cu numărul 76 448 intitulat Dispozitiv de magnetizare a apei să găsească o receptivitate sporită în rîndul specialiștilor din agricultură. Atenția cercetării asupra domeniului nu este de ieri, de azi. În cîteva țări din lume cercetarea relației dintre dezvoltarea plantelor - și nu numai a lor - și magnetism a ajuns într-un stadiu deosebit de avansat, pe baza rezultatelor deja obținute trecîndu-se la generalizarea lor în etape. Este mai mult decît meritoriu faptul că la descifrarea tainelor ce stau la baza acestei relații participă și știința românească. Dar cum? Răspunderea valorificării sale revine mai puțin autorilor care, cel mult, pot apela la bunăvoința unuia sau altuia, cunoscuți sau dornici să pună în aplicare cu un ceas mai devreme ceea ce, în mod firesc, urmează și trebuie să intre în circuitul de consum cotidian. Așa, de pildă, apa magnetizată cu dispozitivul Lucaci-Abrudan a fost experimentată de doctor în biologie Dorina Cachiță din Cluj-Napoca, ea însăși autoare a 14 brevete de inventator, multe dintre ele, de asemenea,

așteptîndu-și o soartă mai bună. Iată observațiile ei: „Pentru un scurt timp apa magnetizată posedă proprietăți fizico-chimice deosebite față de apa obișnuită, conductibilitatea electrică este superioară, rezistența chimică îi este mai mică iar cristalizarea substanțelor minerale este mai fină. Datorită acestor proprietăți este favorizată absorbția substanțelor nutritive, fenomen pus în evidență de accelerarea dezvoltării plantelor în perioada de vegetație”. Dispozitivul de magnetizare a apei a ajuns și pe mina unui practician, inginerul-șef al I.A.S. Tomnatic, Nicolae Negruț. Nu l-a costat un ban experimentul. După ce a scos răsadurile, în locul lor în seră a plantat pe două travee roșii, vișete și ardei. O parte le-a udat obișnuit, iar alta cu apă magnetizată. Rezultatele le-am consemnat la fața locului. La 10-12 zile după plantare s-a observat diferențierea în dezvoltarea plantelor și anume la talie, vigurozitatea ramificației, a tulpinei și a sistemului radicular. Efectul a fost maxim după o lună de la plantare pentru ca apoi el să fie în continuare exprimat prin timpuriețea inflorescenței, prin numărul sporit de flori și greutatea mai mare a fructelor. Concret, numărul florilor la o plantă este aproximativ dublu la plantele udate cu apă magnetizată în comparație cu cele udate cu apă obișnuită. Mult mai meticolos în udarea cu apă magnetizată a fost șoferul Ioan Wolf din aceeași localitate, grădina casei oferindu-i posibilitatea unui control mai sever a comparației. Cînd a lăsat pe piață cu vișetele, ceilalți producători se simțeau siliți să aștepte pînă și le vinde el pe toate intrucit ale sale erau cele mai frumoase. „Pentru anul viitor aș dori să extind experimentarea prin introducerea dispozitivelor dispozitive pe conductele de irigații și prin încredințarea lui expresă unui specialist, dar nu avem de unde să le luăm, ne spune ing. șef Nicolae Negruț. Un paradox de-a dreptul. Din gura inginerului Nișloveanu aflăm că întreprinderea de ferite din Urziceni, titulara breveteului, este gata oricînd să înceapă fabricarea în serie a dispozitivelor la dimensiunea și profilul cerut. Ce anume o împiedică să-și concretizeze intențiile? I.A.S. Tomnatic este dispus să comande cîteva bucăți pentru care ar plăti cîteva sute de lei, dar o întreprindere mare cum este cea din Urziceni nu-și poate asuma atribuțiile unui atelier meșteșugăresc. Ar putea interveni Ministerul Agriculturii? Credem că da și mai credem că este absolut necesar fiindcă, în stadiul în care se află, invenția cercetătorilor timișoreni poate fi încă mult dezvoltată intrucit perspectivele pe care le deschide anunță intrarea într-un domeniu care, în timp, s-ar putea dovedi capabil să preia o parte din cheltuielile actuale din agricultură făcute pentru procurarea îngrășămintelor chimice. Există o mare doză de risc în afirmația făcută, dar ni-l asumăm conștienți fiind că abia de acum încolo - prin constrîngerile pe care ni le impune - natura ne îndeamnă să-i învățăm temeinic procesele ce se desfășoară în intimitatea ei microscopică. Ajunși în stadiul cînd omul este constrîns să compenseze risipa făcută de atîtea generații printr-un sporit consum de inteligență, cînd și-a dat seama că un consum de materie primă bazat pe ireversibilitatea completării golurilor create trebuie înlocuit printr-un sistem de consum precumpănitor reversibil statornic pe încrederea în inteligență, nu ne mai putem îngădui să ignorăm ceea ce slujește acestei tendințe. De data aceasta supunem discuției o chestiune de principiu, esențial pentru lumea în care trăim. A nu-i asculta poruncile înseamnă să continuăm a cumpăra în loc să vindem din ceea ce ne prisosește, înseamnă să ne trezim din nou în situația revindicării unor priorități din cercetarea mondială - indiscutabil reale -, dar pe care la vremea potrivită nu am avut înțuiția necesară să le impunem în circuitul de valori ale lumii.

ION DANEA

Așteptăm faza „dincolo de expoziție“!

De curînd s-a încheiat întrecerea celor mai buni bucătari, ospătari și cofetari din cadrul C.H.R. „Ambasador”, fază preliminară a concursului la care iau parte toate complexele din cadrul I.T.H.R. București. Au participat reprezentanți ai restaurantelor Ambasador, Dorobanți, Național, Parcul trandafirilor, Nan Jing, Mărul de aur, Pădurea Băneasa și Parcul privilegiatelor. O atenție deosebită s-a acordat

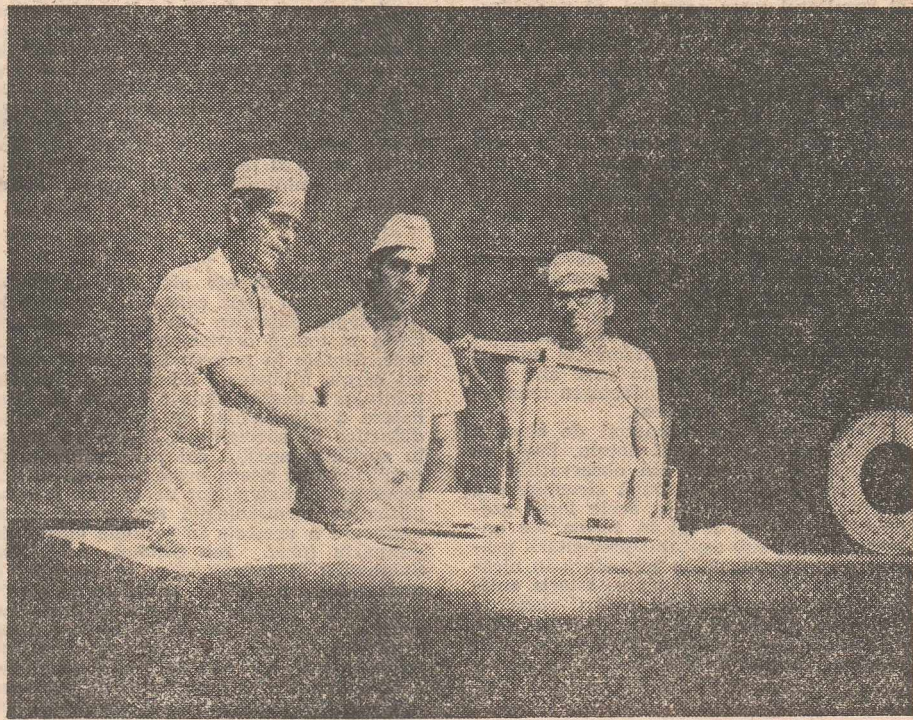
preparatelor pe bază de pește, legume și fructe, care, după cum ne spunea tovarășul Cornel Stegaru, director adjunct al C.H.R. „Ambasador”, vor trebui să iasă cit mai hotărît din „faza de expoziție”, intrînd în circuitul zilnic, în meniurile tuturor restaurantelor aflate în subordine. Am numărat dealtfel nu mai puțin de 58 de preparate din pește oceanic (stavrid, sardină, tai, lufar, sabie, macrou, pâlămi-

dă) sau de riu (păstrăv, șalău, știucă, crap, caras), 73 din legume și fructe proaspete, 21 feluri de salate și 15 tipuri de aperitive sau dulciuri de bucătărie. Cîștigătorii ai fazei pe complex sînt bucătarii Petre Sfetcu (Național), Elena Dragomir (Autoservire Dorobanți) și Eugen Urzică (Pădurea Băneasa), ale căror produse au încîntat ochiul și gustul consumatorilor, alegerea fiind însă extrem de

dificilă dintr-o expoziție culinară aflată la cel mai înalt nivel. Salutînd inițiativa conducerii comerțului bucureștean, care ne-a dat putința să constatăm că există încă oameni foarte bine calificați în rețeaua noastră de alimentație publică, așteptăm cu încredere prezenta produselor amintite în toate unitățile cu specific culinar.

VICTOR RĂDULESCU

Zilele și nopțile minerilor albi

București:

„Respectul pentru piine înseamnă și respect pentru cei care o fac”

— Tovarășe director Ștefan Manoliu, ce populație hrănește întreprinderea de piine Pajura?

— Cam 400 000 de suflete dacă ne gândim că pe lângă sarcina de a aproviziona sectorul 1, avem secții de producție la Buftea și Balotești, pentru întreg Sectorul agricol Ilfov.

— Cum e piinea în sectorul 1?

— Bună. Dar poate fi și mai bună. În facultate, la Galați, secția de morărit și panificație era considerată cea mai grea, cea mai tehnică. Fugeau toți de ea. Dar nu tot ce am învățat și văzut la facultate am întâlnit viu și adevărat când am trecut la treabă. Mai ales în industria morăritului unde sunt niște utilaje care țin mai degrabă de Muzeul tehnicii „Leonida”. Vreau să spun că recenta vizită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în unități producătoare de piine și panificație, grija cu care domina-sa ne-a ascultat și s-a interesat de problemele din panificație reprezintă un moment de mare importanță pentru bunul mers al acestei ramuri. Secția noastră din Pajura este o secție cu utilaje moderne. Utilajele făcute la Tehnofrig din Cluj Napoca erau bine făcute. Dealtfel, să știți că în ultimii 15 ani s-au asimilat toate. Acum, întreprinderea de profil din Slatina, care se ocupă azi cu fabricarea utilajelor, nu reușește încă să-și intre în ritm, să realizeze acele utilaje de calitate de care avem nevoie iar faptul acesta se reflectă și în calitatea piinii.

— De ce?

— Nu mai putem respecta în totalitate tehnologiile. De pildă, nu se mai poate realiza o frământare ca lumea. Noi am făcut niște modificări prin autodotare la secția Pajura, dar nu e suficient. Celelalte secții au cupatoare vechi. Secretarul general al partidului indica, printre altele, ca aceste cupatoare să fie modernizate. Avem utilaje, problema este calitatea lor.

— Ce se mai reflectă în calitatea piinii?

— Mai multe. Capacitățile insuficiente, slaba calitate a griului. În paranteză fie spus, așteptăm de multă vreme ca cei de la Fundulea să vină cu un soi de griu cu un gluten corespunzător. Din cauza capacităților, ritmul de muncă este fantastic. Foc continuu. N-avem revelații, n-avem duminică. Mă rog, nu ne plîngem, ne-am ales meseria și o facem cu dragoste, cifră o facem așa.

— Cum adică?

— Înainte, brutarii erau numiți minerii albi. O meserie grea și frumoasă. Dar iată, șeful statului se interesează de piine, de calitatea ei, de griu, de oamenii care fac această piine, dar dacă eu mă duc la forțele de muncă să cer oameni să lucreze în fabrică, primesc tot felul de bisnițari, inși fără căpătii și chef de muncă, unji cu antecedente penale, care, de fapt, n-au de gând să se califice brutari. Respectul pentru piine înseamnă și respectul pentru cei care o fac. Cine merită.

— Și toți merită?

— Nu. Calitatea piinii nu depinde numai de utilaje, griu și calificarea oamenilor ci

și de educația celor ce frământă și coc această piine. Mai exact, lipsa de educație și de bun-simț a unora duc la o calitate slabă a piinii. Desigur, aceștia sînt puțini. Altfel n-am fi cîștigat primul loc pe București, în cincinalul trecut.

— Cîtă piine faceți astăzi față de anul 1977, cînd ați cîștigat, împreună cu cîțiva maiștri, un important concurs național?

— În ultimii cinci ani, producția fizică a crescut de aproximativ patru ori.

— Vorbim de ani buni de diversificarea produselor și nu găsim în brutării mai mult de patru, cinci tipuri de produse. Cîte produse faceți la Pajura?

— 12 din grupa de piine. Dar asta nu înseamnă că ele se găsesc toată ziua, de dimineața și pînă seara. În magazine se află, în general, ceea ce comandă comerțul. Nu-mi explic rezerva vinzătoarelor de la centrele de piine față de multe alte produse.

RAZVAN BARBULESCU

Rimnicu Sărat:

Acum toamna, orașul miroase a must dulce, a nuci și a piine proaspătă

Duminică dimineața. Este puțin trecut de ora patru. Pe Strada Mare din Rimnicu Sărat miroase a piine proaspătă. Este un semn că la cunoșcutul cuptor „Piinea caldă” se coace aluatul. Prima noastră cunoștință este șeful de tură Voicu Drăgulin, de meserie frământător. Astăzi mai muncește împreună cu Ispas Constantin, modelator, și cu Ion Gheorghe care are sarcină să coacă ceea ce au frământat și au modelat cei doi. Voicu Drăgulin ne spune, așa ca o mărturisire a lui, că acest cuptor îl știe de cînd era copil, îl văzuse montat într-o casă bătrînă de cînd veacul. În ciuda faptului că în oraș s-a făcut o nouă și modernă fabrică de piine — bătrînul cuptor „Piinea caldă” n-a fost uitat. El funcționează în continuare și, spune șeful de tură, piinea coaptă aici, pe plită, în cuptor de cărămidă, unde printr-un dispozitiv special se încălzește și apa

pentru aluat, este foarte gustoasă. În fiecare dimineață, încă de la primele ore, lumea așteaptă piinea de la cuptorul de pe Strada Mare, piine cărămidă. A mers ves-tea pînă departe. Chiar dacă făina, pe la mijlocul verii, n-a fost așa de bună, fapt simțit de toată lumea, în momentul de față făina este bună, drojdia la fel, așa că sînt toate condițiile ca piinea să multumească pe fiecare. Astăzi, duminică, la cuptorul „Piinea caldă” se vor coace 510 bucăți. Cel care îmi mai spune cite ceva legat de piinea din Buzău este Paraschiv Jernea, din Podgoria. Piinea cea mai bună din toată zona, ne spune, este cea din comunele Puești și Robeasca. „Parcă-i cozonac, și parcă-i deochiată pe vatră”. Este ca la mama acasă și de mult se gîndește că ar fi bine un schimb de experiență legat de acest lucru. Dacă piinea, rar, dar se mai întimplă, nu este așa de bună, există o singură explicație: morarii, ca să nu iasă lipsă, lasă valțurile mai sus. Brutarii simt acest lucru cînd frămîntă aluatul și încearcă prin priceperea lor să îndrepte acest neajuns.

Cel care îmi face o vedere generală asupra stării piinii din orașul Rimnicu Sărat este primarul Gheorghe Radu. Zilnic în oraș se vind pînă la 20 de tone de piine. Ea este suficientă gîndindu-ne că orașul are o populație de circa 35 000 de locuitori, la care se mai adaugă și cei 6 000 de navetiști. Dar cantitatea este mai mare fiindcă piine se mai trimite și la cîteva comune învecinate care ar pierde mai mult prin facerea piinii acolo. Desigur, pînă nu demult cantitatea de piine consumată era mult mai mare. Ce s-a întimplat? În alte comune s-au făcut brutării și s-au trimis specialiști. Așa că orașul a fost degrevat, să spunem așa, de o preocupare în plus. Cu alte cuvinte piinea de la oraș rămîne, în mare parte, la oraș. De ce piinea-i bună și gustoasă? Primarul Gheorghe Radu are mai multe explicații. În primul-rînd pămîntul Buzăului este foarte bun. Și apoi, griul. Dacă pînă nu demult se mai aducea griu și din alte județe — în momentul de față griul pentru piine este numai din județ. Pe lângă pămînt și griu, spune, așa, ca o mindrie, primarul Gheorghe Radu, țărănul din Buzău este cel care începe prin a modela piinea. Oriunde m-ăs afla, prin țară și prin alte părți, îmi este dor de piinea de acasă ca de o mamă.

SORIN POSTOLACHE

Vaslui:

N-aveți alți distribuitori?

În piață e frig, dar vîntul mi-roase a piine caldă. Mergem contra lui și, la doi pași, nimerim în fața porții Secției de panificație. Tablierele au lacăte grele. Mă amuz privind-l pe Dorin Gherghinescu încercînd să-și tragă pantofii prinși în „noroiul de făină” și mă felicitez pentru inițiativa de a fi plecat de-acasă cu ghetete. Ocolim un zid. Bubuim într-o ușă incuiată dar luminată. Nimic. O luăm pe lângă gard. Găsim altă poartă. Pe care o împingem. Se deschide, în curte-s patru mașini pe care scrie PIINE: camioanele 21-VS-642 și 21-VS-476 și dubițele 21-VS-503 și 21-VS-628. Ne invităm printre acareturi, tușim — nimic-nimic. Peste tot țîpene! Cabina paznicului e goală, iar telefonul scos pe pervaz. Formăm un număr cu prefix. Nu merge. Pășim în brutărie. Nu-i nimeni nici pe coridor. Undeva-i un zgomot de apă care pică pe ciment. Urechea ne conduce la vestiare: jechoase, ruginite, robinete defecte. Ne întorcem. În sala cup-toarelor cîțiva oameni în alb — ulterior am aflat c-ar fi fost 17 — și unul în cafeniu, cu centură, diagonală și pistol (paznicul Bopa). Zice că era curios să vadă cum se coc piinițele și că asta nu e abateră. Curiozitatea nu-i abateră, firește, dar părăsirea postului e! Șeful de tură Palimariuc Viorel ne povestește că în noaptea aceea au copt trei mii de cozonaci ardeleniști, patru mii de batoane, o mie de chifle extra, o mie de germina (un fel de covrigi împlețiți și presărați cu ceva) și o mie de franzeluțe București. De ce nu le expediază? Pentru că magazinerul Enache Mihai doarme cu capul pe masă și pentru că distribuitorii lip-seau (la ora 5 și douăzeci!), iar dintre șoferi nu venise la lucru decît Bereniuc Ștefan... Despre maistrul Paraschiv ni se spune că face naveta la Iași, iar despre ingineră Ciocan Dorina, șefa secției — că demult n-a mai călcat noaptea prin brutărie. La ora aceea piinea trebuia de mult să se afle în rafturile unităților care o vind. Iată însă că stăm la cozi interminabile și pentru că aprovizionarea nu se face în afara orelor de program. (Confirmarea am avut-o cînd, după ora șase, din cauza mașinii 21-VS-632 sosită să aprovizioneze cu piine unitatea nr. 41, responsabilă Nițoi Catinca a fost nevoită să oprească vînzarea abia începută.)

MIRCEA BUNEA

O chestiune de cel mai larg interes

(Urmare din pagina 1)

atîtea ori improprie a acestor centre, și am stat de vorbă și cu vinzătorii și am înțeles, uneori, și drama lor care trebuiau să returneze, și nu primea nimeni returul, atîtea mii de kilograme de legume și de fructe degradate cumplit.

Cine nu știe că indolența joacă un rol mare și în comerțul cu legume și fructe, cine nu știe că o minimă grijă din partea vinzătorilor ar putea salva mult din ce se poate salva și cine nu știe că marfa, olată ajunsă în magazin mai nimeni nu se interesează de soarta ei de vreme ce legea cererii este și a ofertei nu se află într-o balanță bine cumpănită?!

Toate acestea se știu, dar se mai știe și faptul deloc neglijabil că un rol nefecit îl joacă în acest comerț intermediarul, chiar întreprinderea care face legătura între producător și vinzător.

Toată lumea știe că un producător de roșii care constată că roșiile s-au copt și, interesat, le culege la timp, în loc să le urce la fel de rapid într-un camion special amenajat, începe să dea telefoane și să facă adrese de comandă la întreprinderea intermediară care și ea, la rîndul ei, în loc să pună rapid în mișcare camioanele începe și ea să dea telefoane și să facă adrese la întreprinderea de transporturi! Ei bine, lanțul acesta este direct și grav păgubitor și toată lumea știe acest lucru. Un director de I.L.F. pe care îl certam prieteneste pentru că îmi era și prieten atrăgîndu-i atenția că foarte aproape de el se află cîteva gospodării colective care abia așteaptă să-i vindă roșiile și ardeii, mi-a răspuns foarte cinstit: Tovarășe, dar eu nu mai sînt, tovarășe, negustor, eu sînt telefonist!!

Trăiesc între presiunea telefoanelor președinților de C.A.P. și propria mea presiune telefonică asupra întreprinderii de transporturi. Să te ferească Dumnezeu de soarta intermediarului — zicea el iar eu adaug: Să ferească Dumnezeu, comerțul de intermediar fără nici un mijloc decît biata lui bunăvoință!

N-ar fi mai normal ca producătorul să țină el însuși legătura cu vinzătorul și să fie el, însuși proprietarul și al mijlocului de transport pe care să-l folosească eficient la timpul cel mai potrivit, sau n-ar fi mai normal ca vinzătorul să dispună de mijloacele de aprovizionare fiindcă ardeul cu multe moase se sfoiește la iuteală, ca să nu mai vorbesc că e o iluzie că s-a pus ardeul în transporturi în materie de comerț...

Povestea s-ar putea extinde și la agricultură, în general, fiindcă e și aici valabilă înțelepciunea cu cămasa care e mai aproape de corp decît haina. Mult mai interesat este țărănul cooperativ să aie și să semene la timp cu mașinile la dispoziție, pe loc, decît întreprinderea care primește retribuția în funcție de prestarea de servicii pe terenul cooperativilor.

Sigur, eu avansez aici puncte de vedere și opinii care nu sînt numai rezultatul observațiilor mele ci și ale celor care știu bine cauza aprovizionării și a recoltei direct, la fața locului, ca să zic așa și care, în atîtea discuții, vorbesc și de chestiunea cointeresării, susținînd cu căldură și cu numeroase argumente teza președintelui nostru care cere crearea condițiilor necesare retribuției după calitate și cantitatea producției astfel încît cine muncește mult și bine să fie retribuit și mult și bine.

Intermediarii sînt păgubitori pentru o astfel de teză căci ei nu pot fi în nici un fel cointeresați nici să muncească mult și nici bine.

Iar unii dintre ei n-au nici mijloacele necesare să muncească la nivelul cerințelor chiar dacă devotamentul lor este expresia celei mai înaintate conștiințe.

Ca să nu mai vorbesc că, după umila mea opinie, întreprinderile intermediare scot din circuitul producției propriu-zise un număr prea mare de mîini de lucru pe care le așteaptă munca într-adevăr concretă și productivă.

În sfîrșit, sper să nu greșesc dacă mai spun că în aprovizionarea cu legume și fructe intermediarii sînt adesea mai păgubitori decît brumele care cad înainte de vreme.

În orice caz, destinul trufandalelor, de pildă, lăsat la voia intermediarilor, e unul foarte trist. Avem cu toții o prea mare experiență ca să ne mai îndoim și vrem cu toții să mincăm la timp și proaspete și legumele și fructele și mai vrem ca acest comerț cu legume și fructe să fie rentabil pentru toată lumea dacă în toată lumea el este rentabil prin promptitudine și prospețime.

Importanța predării istoriei în învățământul de toate gradele nu mai are nevoie de nici o argumentare, ea aflându-se în momentul de față o reflectare corespunzătoare în locul ocupat de acest obiect în pregătirea elevilor. Dacă în urmă cu aproximativ 8-9 ani istoria, ca obiect de predare în școală, a traversat un moment mai dificil, fiind lăsată pe un plan secundar (număr foarte mic de ore la anumite clase, lipsa ei din planurile de învățământ la alte), în momentul de față ea și-a reîntrăit în drepturile firești, cunvenite unei științe care contribuie direct la educarea în spirit patriotic autentic a celor tineri, care-i ajută să cunoască trecutul, să înțeleagă prezentul și să întrevadă viitorul, să-și formeze o concepție justă despre lume și viață, să înțeleagă procesul complex de dezvoltare și evoluție a societății. Problemele predării istoriei în școală au fost puse la punct la scurt timp după primul **Congres al culturii și educației socialiste**, în cadrul căruii înaltele valențe educative ale obiectului au fost pe drept cuvânt subliniate, arătându-se că procesul de formare a tinerei generații nu se poate dispensa de o bună pregătire umanistă, și aici un rol însemnat îl are și istoria. Astfel, putem anticipa succint o parte din concluziile dialogului de mai jos cu cadre didactice de specialitate, spunând că actualul sistem de predare a istoriei în învățământul școlar este în general bine gândit și apt de a răspunde exigențelor formative ale învățământului modern. Noi și extrem de importante elucidări și precizări în acest domeniu a adus Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie a.c., cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituind, pentru cei ce se ocupă cu știința istoriei, inclusiv pentru profesorii disciplinei, un magistral îndreptar.

Discuțiile angajate cu profesorii de istorie din București și din câteva localități învecinate au avut ca obiect manualele de istorie, valoarea lor științifică și metodică, și, trebuie să spunem: de la bun început, ele ne-au adus plăcută surpriză de a putea grupa în această anchetă multe aprecieri pozitive, recunoașteri ale calităților acestor instrumente de lucru indispensabile școlii, dar, cum e și firesc, și o serie de observații și propuneri ce vin în întâmpinarea preocupării forurilor competente de îmbunătățire a manualelor respective. La ora cind aceste discuții erau aproape încheiate, am putut constata că unele manuale de istorie proaspăt sosită în școli au fost revizuite, astfel încât am revenit asupra lor, punind în discuție noul lor aspect. Vom face în acest sens precizările de rigoare la locul venit.

★

Predarea istoriei este organizată, ca și la alte obiecte, conform unui sistem concentric. **Istoria României**, începută cu noțiuni sumare la clasa a IV-a, este reluată la un nivel superior de complexitate la clasa a VIII-a, a IX-a și a X-a. Necesitatea plasării acestor cunoștințe în cadrul amplu al istoriei universale este acoperită prin studierea istoriei lumii în primele clase gimnaziale, a V-a, a VI-a și a VII-a, ca și prin reluarea predării ei în clasele a XI-a și a XII-a. Iată, așadar, create cadre optime de organizare pe verticală a materiei, cel puțin pentru învățământul general obligatoriu. Spunem „cel puțin”, pentru că „predarea în doi ani a istoriei universale, fie și sub forma **Problemei fundamentale ale istoriei lumii**, după cum sint intitulate cele două manuale de clasa a XI-a și a XII-a, rămâne o întreprindere de domeniul performanței. Dacă la manualele destinate altor ani de studiu ne putem plinge de cantitatea prea mare de cunoștințe, în treapta a doua de liceu proiectul ar putea fi unul de excesivă concentrare, pe alocuri chiar de schematizare, consecință a eforturilor depuse de autori pentru a aduce materialul de predat la proporții conforme cu numărul de ore afectate istoriei la aceste clase: 25 de ore anual pentru clasa a XI-a și 24 pentru clasa a XII-a” (prof. **Mihai Manea** - Liceul industrial „Tehnometal”).

„O problemă dintre cele mai importante pentru acest obiect o constituie **coordonarea intra și inter-disciplinară**. În mare, putem spune că manualele de istorie se bucură de o bună coordonare intradisciplinară, îmbinând în organizarea materiei sistemul linear cu cel concentric. Nu lipsesc unele disfuncționalități, pe

care o mai mare atenție din partea autorilor, dar și a Editurii didactice și pedagogice, le-ar putea lesne înlătura. Anumite teme, odată predate, nu se mai reiau chiar în termeni predați, de la nivelul la care au fost lăuate, ceea ce contravine principiului continuității” (prof. **Grigore Hurmuz**, Școala gen. nr. 91, sect. agricol Ilfov). „Așa, de pildă, la clasa a V-a, **Căderea Imperiului roman** este tratată simplist, insuficient aprofundat, fără a asigura o bună fixare a cunoștințelor de care vom avea nevoie în clasa a VI-a” (prof. **Eva Stănescu**, Șc. gen. nr. 2, com. Urziceanca, jud. Dimbovița). „O chestiune asemănătoare se iese și la manualele pentru clasele a XI-a și a XII-a, între care legătura se face destul de greu. Ultimele lecții de la clasa a XI-a, cam telegrafice, nu pregătesc suficient înțelegerea primei părți a manualului de clasa a XII-a” (prof. **Mihai Manea**). „Predarea **Istoriei antice** la clasa a V-a implică un efort substanțial de familiarizare cu o serie de termeni noi - **monoteism și poli-teism, secol, mileniu, eră, orinduire** etc. - pentru care copiii nu sint deloc pregătiți în clasele anterioare. Ar fi necesară introducerea lor treptată încă din clasa a IV-a, familiarizarea cu noțiunea de **cronologie**, educarea **simțului istoriei**. Tot la această clasă, întâmpinăm dificultăți în asimilarea noțiunii de **continent**, în localizarea diverselor cunoștințe, pentru simplul fapt că programa de geografie nu prevede aceste chestiuni decât mai târziu” (prof. **Eva Stănescu**). „Intr-adevăr, astfel de deficiențe de organizare a materiei, explicabile cită vreme autorii manualelor sint diferiți, ar putea fi ușor remediate printr-o mai bună coordonare a muncii de alcătuire a manualelor.

„N-ar fi deloc lipsit de interes ca în manual să fie inserate - cu amendările respective - și unele ipoteze nevalidate în timp de cercetarea istorică. Aceasta ar favoriza formarea la elevi a convingerii că istoria este un fenomen viu și nu o înșiruire de date indubitabile, ci rezultatul unor cercetări, al unor descoperiri treptate” (prof. **Bianca Peltz**, Liceul de matematică-fizică nr. 6). „Există și riscul abuzului de documente și de dovezi arheologice, care încarcă, după părerea noastră, prea mult manualul de **Istorie a României** pentru clasa a VIII-a, mai ales în prima lui parte. Lecțiile cuprinzând dovezile arheologice ale dezvoltării poporului nostru pe teritoriul patriei sint lungi, anoste, ele necesită memorarea unei mari cantități de toponime, de -culturi-. Desigur, prezența lor în manual este necesară. Observația nu se referă decât la densitatea exagerată a acestor lecții, care ar putea fi puțin simplificate. Poate că această cantitate mare de informație este datorată folosirii în extenso a Compendiului de istorie a României semnat de Dinu C. Giurescu, din care au fost luate pasaje întregi la redactarea manualului...” (prof. **Ion Știubea**).

Consultarea noului manual de clasa a VIII-a, **revizuit** în anul acesta, iată că răspunde deja unora din observațiile de mai sus, printr-o mai bună structurare a manualului, mai ales la acele lecții greoaie, excesiv de lungi în forma lor anterioară: „Și sub aspectul prezentării grafice - problema deloc secundară în alcătuirea unui manual școlar - **Istoria antică și medie a României** pentru clasa a VIII-a a progresat mult. Reproducerea lor sint de o calitate mai bună, mai mult, unele pasaje sint tipărite cu carac-

Dosarul manualelor școlare:

ISTORIA

„Fără să rezolve în întregime problema terminologiei, găsesc foarte utilă prezența **glosarului** și a explicării unor noțiuni în manualul de clasa a V-a, la care trebuie să se adauge, evident, explicațiile profesorului. Asemenea glosare ar trebui să existe la toate clasele ciclului gimnazial” (prof. **Grigore Hurmuz**). „Pe de altă parte, o mai bună coordonare interdisciplinară ar putea elimina unele paralelisme ce apar între cunoștințele cuprinse în ultima parte a manualului de clasa a X-a, cea referitoare la perioada contemporană, și conținutul manualului de **Cunoștințe sociale-politice**. În aceste condiții, este nevoie de multă măiestrie în organizarea lecției, pentru a evita monotonia și a face din reluarea datelor respective o adăncire profitabilă” (prof. **Tudor Botca**, Liceul ind. nr. 5 Chimie).

Vorbind despre **calitatea științifică** a manualelor de istorie, aprecierile au fost de cele mai multe ori bune. În mai mare măsură decât la alte obiecte, se vede aici grija pentru respectarea adevărului științific, efortul de a valida prin apelul la documente și atestări de tot felul evenimentele prezentate. „Prezența **documentului** în manualul de istorie sub formă de extrase ori de mici lecturi este binevenită și elevii sint interesați de aceste materiale auxiliare, care le dau sentimentul autenticității, al contactului direct cu istoria. Procedul ar putea fi extins cu rezultate profitabile” (prof. **Grigore Hurmuz**). „Folosirea la clasă a **Crestomațiilor** și a **Culegerilor de texte istorice** merge cam în același sens. Lectura și apoi dezbaterile documentelor respective se încadrează în cerința de problematizare a predării” (prof. **Georgeta Botca**, Șc. gen. nr. 36). „În predarea istoriei încă mai persistă modelul reproductiv, care face apel în special la memoria copiilor. Se impune găsirea unor căi de stimulare a gândirii, de transformare a lecției într-o dezbateră pe marginea unor idei, a unor ipoteze” (prof. **Ion Știubea**, Șc. gen. nr. 90, sect.

țere color. Este, de asemenea, binevenită introducerea acelor fragmente concludive de la sfârșitul lecției, intitulate „De reținut”, care grupează principalele idei expuse, ca și prezența schemelor recapitulative, a **periodizărilor**” (prof. **Georgeta Botca**). Modificări în același sens - mai buna organizare a materialului, o mai judicioasă împărțire a acestuia - s-au adus prin revizuire și altor manuale. Astfel, „la clasa a VII-a, lecția despre **Formarea statelor naționale moderne** este astfel plasată încît face în mod firesc legătura între Revoluția de la 1848 și începutul mișcării muncitorești. În schimb, nu înțeleg de ce s-au scos cele 4 lecții de sinteză de la sfârșitul cărții, care erau bine gândite și ne permiteau realizarea unor bune lecții de recapitulare finală” (prof. **Georgeta Botca**).

„Manualul de clasa a X-a a fost și el revizuit, începînd chiar de la titlu, care era extrem de lung. Lucrul cel mai important este că el a fost adus la zi, cuprinzînd și prezentarea Plenarei largite a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie a.c. Dacă în forma anterioară un capitol cum era cel despre **Edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate** ne dădea multă bătaie de cap, numărînd cam 40 de pagini, aproape fără nici o subîmpărțire, acum el este mult mai bine sistematizat, se jalonează în mod corespunzător evenimentele mai importante” (prof. **Tudor Botca**).

Dacă pentru realizarea manualelor de istorie pentru clasele a XI-a și a XII-a s-a muncit mult, în sensul adecvării lor la programa analitică și la numărul de ore, nu este mai puțin adevărat că timpul afectat predării istoriei universale la acest nivel rămîne insuficient. „Ideea în sine de reluare și adăncire a problemelor fundamentale ale istoriei lumii este justă. Dar, ne întrebăm cum se poate, **practic**, realiza această adăncire - care ar presupune o cunoaștere prealabilă în extenso a problemelor - cînd se reiau cunoștințe predate în clasele a V-a și a VI-a gim-

naziale? Elevii ultimelor clase de liceu au o foarte bună capacitate de asimilare a istoriei, pot **gîndi** în mai mare măsură istoria. Aceste disponibilități nu credem că se pot utiliza, în fapt, în 24-25 ore pe an. Cu toate eforturile noastre, predarea istoriei lumii în clasele a XI-a și a XII-a rămîne uneori, prin forța împrejurărilor, la nivel de compendiu, poate și acela simplificat, deci - ca volum de cunoștințe - nu cu mult peste nivelul clasei a V-a elementare” (prof. **Mihai Manea**). „Tot un semn al lipsei de timp este și faptul că pentru aceste clase programa nu prevede **nici o oră de recapitulare finală** (!), ceea ce nu poate fi normal la clase terminale ale învățământului școlar” (prof. **Tudor Botca**).

★

Observațiile făcute aici sint, la rîndul lor, rezultatul unor consultări curente în colectivele didactice din școli, la activitățile metodice organizate la diverse nivele. Sintem în posesia informației potrivit căreia Ministerul Educației și Învățămîntului a deschis deja o acțiune de dezbateri a manualelor de istorie cu cadre didactice de specialitate. Dorim să venim în sprijinul acestui colectiv ministerial, publicînd aici cîteva propuneri pentru îmbunătățirea manualelor de istorie: 1) simplificarea terminologiei sau o mai bună explicare a acesteia în primele clase de gimnaziu (prof. **Ion Știubea**, prof. **Eva Stănescu**); 2) introducerea în manual a unor rebusuri istorice, anecdote cu conținut istoric, care s-ar bucura de interesul copiilor, stimulîndu-le în același timp dragostea pentru acest obiect (prof. **Bianca Peltz**); 3) tipărirea în tiraje suficiente a creștomțiilor și culegerilor de texte istorice existente, precum și editarea unor **atlas istorice** pentru uz școlar (prof. **Tudor Botca** și **Georgeta Botca**); 4) inserarea unui număr suficient de hărți (eventual și a unor recapitulative) care să fie atașate manualului, ca să nu se piardă (prof. **Eva Stănescu**, **Bianca Peltz**).

★

DOSARUL MANUALELOR DE ISTORIE s-a alcătuit mult mai greu decît în cazul altor obiecte, și nu pentru că profesorii de istorie ar avea mai puține lucruri de spus în acest sens. Am constatat însă, pe alocuri, elemente ale unui „curent de opinie” mai puțin sănătos, ce tinde să prolifereze în rîndul cadrelor didactice. Pe scurt, există tendința de a se eschiva de la participarea la astfel de dezbateri. Motivele rămîn obscure și evităm să facem orice fel de presupuneri nefondate, nu însă și să reamintim că mesele rotunde, dezbaterile în colectiv, consultările între specialiști au intrat de mult în sistemul de lucru al politicii noastre culturale și că ele sint o reflectare a structurii ei democratice, pe de o parte, dar și o oglindă a gradului de conștiință și responsabilitate al specialiștilor respectivi, pe de alta. Or, adevărata dovadă a responsabilității și a profesionalității o dă **angrenarea** în astfel de dialoguri și nu evitarea lor.

Dosarele repetenției. **DOSARUL MANUALELOR ȘCOLARE** au fost și sint titlurile unor dialoguri ale responsabilității și probității profesionale și nu ale unor „polemici” între semnatarul rubricii și Ministerul Educației și Învățămîntului, între cadre didactice și același minister sau între revista „Flacăra” și forul superior al problemelor de învățămînt. Așadar, rămîne, după părerea noastră, de neînțeles atitudinea de rezervă, de refuz al discuției, din partea unui număr destul de mare de cadre didactice. Mulțumim pe această cale tuturor celor care au răspuns invitației noastre cu diferite prilejuri, cadre didactice și inspectori școlari, spunîndu-și părerea în mod deschis și constructiv, tuturor celor care ne-au scris, completînd cu observații de cele mai multe ori binevenite materialele publicate în revista noastră, înțelegînd astfel sensul eforturilor noastre și probînd calitățile lor cetățenești și profesionale. Dosarul manualelor școlare rămîne în continuare deschis tuturor celor interesați în semnalarea, cunoașterea și depășirea problemelor cu care se confruntă învățămîntul românesc la ora de față.

TANIA RADU

Ciclopul nu are întotdeauna un singur ochi

În urmă cu 15 ani o nouă firmă a apărut în București: CICLOP. Pe vremea aceea exista o singură unitate în drumul Taberei care a adunat între pereții ei cam o sută de tineri entuziaști, mai mult sau mai puțin familiarizați cu motorul automobilului. Au venit tractoriști, șoferi de camioane sau oameni mai puțin cunoscători în ale meseriei, animați de o singură dorință: să ajute și să întrețină parcul auto bucurestean, care cam tot în acea vreme a început să-și a-firme caii-putere pe străzile Capitalei.

Astăzi cînd vorbim de CICLOP avem în vedere cele 15 unități de întreținere sau de parcaj care numără aproape 750 de oameni competenți și, de ce nu, chiar și pasionați. Atunci lucrurile aveau un prezent indoielnic dar o perspectivă mare. Intervențiile care se făceau dădeau foarte multă bătaie de cap unui personal mai puțin calificat, lipsit și de aparatură electronică pentru testare. Numeroșii încadrăți ai CICLOP-ului care au început munca de pionierat își aduc cu plăcere aminte cit de greu a fost începutul, cite

necezuri și cită incertitudine avea să le păsare calea spre perfecționare. Șeful acestor unități CICLOP, inginerul Gheorghe Coșerea, prezent de la înființare, își aduce aminte cu plăcere că acum 15 ani și-au pus umărul alături de el mecanicii Alexandru Simion, astăzi maistru și deștăinic conducător de unitate, maistrul Gheorghe Borlaș, Dumitru Nicolae, Gheorghe Oprea sau Gheorghe Hera.

Unitățile CICLOP sint dotate cu aparatură modernă de testare electronică, motiv pentru care 6 firme de cunoscută mășini au ales CICLOP-ul ca unitate de panatoare pentru România: Mercedes, Volvo, Citroën, Opel, Volkswagen și Ford. Și ca o mulțumire a acestui colectiv, ni se subliniază faptul că nici o mașină a vreunui turist străin rămasă în pană pe soselele țării nu a rămas nepusă în funcțiune. Pentru edificarea noastră ne sint prezentate numeroase scrisori de mulțumire primite din diferite colțuri ale Europei. Și ca un corolar al acestei activități, unitatea CICLOP din București este menționată în toate ghidurile unităților de întreținere și reparație din Europa.

Cînd am vizitat unitatea centrală, etajele erau pline cu mașini. Ingerul Gheorghe Coșerea remarca: sint foarte bucuros că posesorii de automobile au înțeles un vechi proverb românesc pe care, ori de cite ori am avut ocazia, l-am reamintit clienților noștri: „Omul gospodar își cumpăra vara sanie și iarna car”. Tradus în limbajul meseriei noastre, asta înseamnă că fiecare posesor de automobil trebuie să solicite o revizie temeinică acum, în preajma sezonului hibernal, sezon care, cum bine se știe, solicită mașina la cei mai înalți parametri. Din păcate mulți posesori de automobile își incredințează mașinile celor care cu urechea în virful șurubelniței îi încintă că au făcut un control de primă mînă. Ca inginer, ca specialist, dați-mi voie să afirm cu toată responsabilitatea fără a anula calitățile acustice ale unor mecanici, că în anul 1982, nici o mașină nu poate fi socotită pusă la punct, decît numai atunci cînd acest lucru a fost certificat de aparatele electronice, aparate cu care sint înzestrate toate unitățile noastre.

D. S.

Lege

Cel mai drept și viteji dintre tracți
Eterni întru soare, ființe de daci
Au rămas în Columnă simbol de veac
Urmăriți-i ! parcă și-n piatră luptă, nu zac
Știu liberi să moară în pămîntul sfințit
Ei vrînd să trăiască, se bat îndrîjiți
Sint siguri că-n timpuri rînese în Carpați
Ca fiii în fiii fiilor dați
Umanei speranțe de pace.

Prin jertfe milenii în vatră rămîn
Aleasă conștiință în bunul român
Ce-și află în rosturi de pace țaria,
E lege cînd datini să-și apere glia !

CONSTANTIN BĂRLĂ

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— Cîți ani ai, Liliana Ciulei?
— Douăzeci și patru.
— Mi s-a părut că ești mult mai tinăra.
— Că ești încă studentă.
— Nu mai sint. Am terminat conservatorul anul trecut.
— Și unde ai fost repartizată?
— În Tirgoviste. Profesor la Școala populară de artă.
— ?!
— Unde n-am stat mult pentru că fusese repartizată, dintr-o eroare, peste norma celorlalți profesori. Oricum, perioada mi-a fost enorm, am studiat și am participat la câteva concursuri internaționale.
— Cîte ore studiezi pe zi?
— Șase, șapte, opt, nouă, ore pe zi. Citeodată mai mult. În orice caz nu se poate imagina nici o zi fără studiu. Nu-mi pot permite să pierd în câteva zile ce am acumulat de-a lungul anilor de studiu.
— Cîți ani de studiu?
— Douăzeci !?
— Cum s-a întimplat aspirația asta pentru vioară și pentru muzică în general?
— Pur și simplu. Sint fiică de muncitor. Tatăl meu a fost zetar. Mama a fost țără. Nu pot să spun că am dus-o ca-n bășme. Sint un copil venit tîrziu, cînd părinții nu se mai aflau la prima tinerețe. Pe la 4 ani am urmărit o emisiune de televiziune în care cineva, nu-mi mai aduc aminte cine, cînta la vioară. În acel moment am simțit nevoia să cînt la vioară. Și nu m-am lăsat pînă cînd nu mi-am convins părinții că trebuie să cînt la vioară. Se pare că am fost de o insistență neobișnuită. Acest lucru i-a dezarmat pe părinții mei, care au înțeles să nu se opună opțiunii mele.
— Ai rămas la fel de „insistentă” în problemele profesiei tale?
— Insistența mea a devenit perseverență. Nu-mi pot imagina viața fără vioară. Cînt și simt nevoia să cînt ca și cum aș respira.
— Evident că vioara nu a fost totul. Mai trebuia ceva.
— Da, mai trebuia talent. Mai trebuia, înainte de toate, auz muzical. S-a întimplat să am „auz muzical absolut”.
— Ce înseamnă asta?
— Înseamnă, de pildă, că pot recunoaște din natură orice sunet sau zgomot și pot spune cu ochii închiși, dacă vrei, ce notă de pe portativ reprezintă.
— Oare chiar toate sunetele și zgomotele din natură, de pe stradă, au corespondenți în muzică?
— Da. Tot ce aude pot reproduce printr-un sunet anume.
— Prin urmare, dumneata nu mai auzi zgomote ci de-a dreptul sunete, de-a dreptul muzică. De fapt, care e puterea de cuprindere a sunetelor la oameni?
— Prin om sunetele trec ca printr-o orgă.
— Și cum sună simfonia asta a naturii, a vieții pe care o auzi în fiecare zi și în fiecare noapte?
— Cred că e mai presus de orice muzică. Nu cred că s-a inventat încă un instrument care să poată reproduce „zgomotul și furia” vieții. Dar cred că fiecare compozitor aspiră în felul său, la o sinteză asupra vieții, la un punct de vedere limpede asupra vieții, la o redare transfigurată a vieții prin muzică. Ascultați ce se aude acum pe stradă, ce se aude acum în oras, în lume, ce se aude în dumneavoastră înșivă... Nu vi se pare că undeva, departe sau foarte aproape, se aude o orchestră simfonică?
— Ar fi prea frumos să trăim cu senzația că ne aflăm într-o lume ca o sală de concert.
— Nu. Nu trăim într-o imensă sală de

întîlnire cu LILIANA CIULEI

Lumea ca sală de concert

concert. În lume sint prea multe dezacorduri.

— Liliana Ciulei, ai avut prin urmare o copilărie tristă?

— Am avut o copilărie plină de bucurii dar și de renunțări. N-am avut niciodată timp să mă satur de joc. Oricare dintre colegii mei de școală de muzică vă pot răspunde la fel. N-am putut. Trebuia să mă întorc mereu la vioară. Dar nu mă întorceam cu inima grea. Îmi plăcea să cînt la vioară. Fac parte, deci, dintre oamenii fericiți care fac ceea ce vor în viață și ceea ce știu cel mai bine. Prin urmare, copilăria mea a fost o copilărie fericită.

— Ai fost de la început apreciată și încurajată de onoruri?

— Am intrat la școala de muzică de pe Principatele Unite cam printre ultimii. Mai exact, penultima. Deși cîntam deja bine. Bine pentru nivelul de exigență al primei clase primare. Pe parcurs aveam să-mi dau seama că intrarea nu s-a făcut pe criterii ferme din punct de vedere profesional și moral. Cînd mi-am dat seama că nici în lumea artei nu funcționează întotdeauna criteriile frumosului cum ar fi firese am înțeles că profesorii mei de atunci aveau și ei slăbiciunile lor firești (sau nefirești) prin care alți copii trebuiseră să treacă înaintea mea. Despre unii dintre acești copii nu mai stie nimeni nimic. Dar au intrat în școală cu media zece.

— În vreme ce dumneata ai preferat să ieși din școală cu media zece!

— Știi, s-a întimplat ca primul examen de intrare în Școala de muzică nr. 4 să-mi fie respins. Pe ce motiv? Că nu am auz muzical! Or eu știu foarte bine de ce li se părea examinatorilor că nu reproduc exact ce mi se cînta la pian. Eu corectam defectele pianului care era... dezacordat.

— Prin urmare s-ar fi putut foarte bine să fii respinsă și în al doilea an...

— Vreau să subliniez ce importantă are un pedagog în orientarea destinului unui om. Ce s-ar fi întimplat dacă părinții mei

juau drept bun verdictul profesorilor care nu se mobilizaseră să acordeze măcar pianul pe care se dădea examen? Noroc cu insistența mea, de care am vorbit. Din cea mai îndepărtată copilărie am visat să fac vioară. Și iată că fac.

— E foarte important să ai o asemenea voință pentru a-ți impune propriul punct de vedere în viață?

— Nu știu cît talent am dar e sigur că numai prin muncă perseverență mă mențin în formă. Cînt tot timpul. Chiar și cînd mă aflu în tren și nu pot scoate vioara ca să cînt. Cînt cu ochii închiși, cînt în imaginație. Pot să-mi cînt astfel concerte întregi, pînă la punctul terminus al cătătoriei.

— Talent, desigur, ai, dar nu e de ajuns. Probabil că dumneata ai și puterea, mai bine zis talentul de a-ți impune acest... talent.

— În sensul acesta viața mea e o luptă continuă.

— Lupta de a însușiți o vioară.

— Mai mult decît atât. Lupta cu tine însuși, lupta cu timpul, lupta cu inerția, cu oboseala, cu părerile preconcepute, cu aceia care nu înțeleg valoarea artei, a muzicii, lupta de a deprinde toate secretele instrumentului, instrument la care au cîntat zeci de generații și pe care l-au însușiți, pînă acum, artiști excepționali. Îți trebuie mare curaj ca să trăiești în fiecare zi cu vioara în mînă cînd ști că ești contemporan cu artiști mari care te întrec și pe care trebuie să încerci să-i întreci, la rîndul tău. Pentru că dacă ai fi sigur că nu-i poți întrece niciodată ai renunța.

— Sint mulți violoniști mari pe care trebuie să-i întreci și cu care te afli în competiție?

(Continuare în pag. 15)

ADRIAN DOHOTARU ■

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

vorba de un alt acord; exprimăți ca „am suprapus o mulțime peste cealaltă. (p. 95), „...un singur punct (unul și numai unul)”, (p. 10). „clasa a 5-a” (p. 53), „vom reveni ulterior asupra ei” (10, ib.) etc. Autorii de programe și manuale ne dau, mereu, aceleași exemple la formarea cuvintelor, dar, dacă ar răsfoi astfel de manuale, n-ar fi mai bine să explice elevilor cum s-au format termenii utilizați de ei la lecții: necoplanar, tetraedru, necolinar, ortocentru, incongruente, paralelipiped dreptunghic etc. ?

Propunerea noastră de a se face analize lingvistice și pe textele manualelor de științe pozitive ar putea să constituie pentru unii obiect de curiozitate și chiar mirare faptul că greșelile abundă la confrășii, autori de manuale. Dar de ce să învețe elevul greșit? A cui este vina?

Firește, ceea ce am spus mai sus constituie un argument de-abia, nu și o demonstrație riguroasă (cum o vom face într-o publicație de specialitate).

GH. POALELUNGI ■

Cuget, deci există

Filosofia proverbului

Asimilarea lumii românești și a numărarelor ei vîrste spirituale începe prin proverb, prin aceea „ochire filosofică” țesută, așez, în virtuțile neamșute ale cuvîntului românesc, cuprînzînd esențele unei lumi.

Proverbul nu este numai al nostru. Îl au și alte popoare. Paremiologia — ca știința a proverbului — o întîlnim și în alte culturi. Există însă un adevăr suprem, anume acela ca proverbul românesc a beneficiat la noi de existența, unei masive și puternice vieți populare. Proverbul a fost, la noi, filosofia celor mulți, adică o creație a vieții celor mulți, din veac în veacuri verificată de alții și alții care nu puteau greși așa cum ușor greșeste individul creator de sistem filosofic. Căci experiența de viață spirituată cumulată în proverb nu e, totuși, a gîndului, ci a vieții trăite, de unde rezultă și umilitoarea ei rezistență în timp, și instăpînirea ei în conștiințe. De aceea, poate a spus românul că „păianja e mai tare decît cazania”.

Proverbul nostru pare născut numai din adevărurile vieții, atît de întemeiate încît pot pune temeiurile unei lumi a cugetului omensc. La acest gînd se va fi oprit și acel neobosit și „blind inginer”, cum îl numea G. Dem. Teodorescu pe Iuliu A. Zanne, care a cules, în colecția sa de zece volume, *Proverbele românilor*, pe urmele predecesorilor săi. Dar oricît de omensc ar fi gîndul din lumea proverbelor, el poartă pentru noi pecetea originilor. Proverbul nu e o filosofie trecătoare, ci o axiomă în cugetarea filosofică a vremurilor noastre de gînd, dacă el ne poate spune că, de pildă, „ce vezi e mai drept decît ce auzi”, sau că „orice putere e făcută din răbdare și din timp”, ori că „cine este mare poate ridica și pe alții la înălțimea sa” (altfel rămîne cel mai neputincios, cultivîndu-și mîrgînirea eului său). Pe alt plan, proverbul românesc ne spune că „nu există drept contra dreptății”, după cum „cine nu-i îndestulat cu ceea ce are, nu se satură nici cu ceea ce linge din strachina altora”, căci „n-are importanță ce ai vrut să fii, ci ceea ce ești”, neuitînd că „grentățile sporesc cu cît te apropii de țel”, încît „nu judeca pe om pînă nu ai stat în locul lui”, dova-

În acest număr ilustrații de LUMINIȚA FRĂȚILA ■

dă că în lume „sint oameni croiți rău și cusuți bine”. Proverbul despică rosturile vieții omensce, avertînd că teutul celor mulți devine stăpînitor: „Voitți să cunoașteți un om? Puneți-l într-un rang mare”, știîndu-se că „oamenii mari au planuri, ceilalți au dorințe”, dar, spune mai departe proverbul, vine o vreme în care „dreptatea iese deasupra ca untdelemnul”, deși pînă atunci tot ca, dreptatea, „umblă în lume cu capul spart”. Iată cîteva din modalitățile de înaintare în lume a proverbului românesc!

Comentariul filosofic asupra proverbului românesc este deficitar, deși a fost recunoscută sugestia sa filosofică, de la cronicari la Blaga, iar mai recent în lucrările de lingvistică și teorie literară, ale lui Radu Niculescu și Cezar Tabarcea, care luminează sfera semantică a proverbului. Și mai deficitară ni se pare menținerea filosofică postbelică, cîndva pornită să înrămeneze proverbul în formula unică a „luptei de clasă”, ajungîndu-se la deformarea sensurilor lui inițiale, ca, de exemplu, în revista „Cum vorbim” (1951), unde un proverb ca „Dacă toți ar fi cărturari, cine să mai fie vicari?” era suspectat de provocare reacționară și imobilism în viața socială, iar din proverbul „cine ce învătă moartea îl desvătă” se deducea că ar exprima ideea dîună care învățătura e dăunătoare. Cîțiva ani mai tîrziu, în *Dim Istoria filiofiliei în România* (1957), cu toată bună intenție a cercetării, se analiza deosebit de interesant ideologic al proverbelor, în care s-ar ogîndi exclusiv „rezervele revoluționare acumulate de popor”; încît, vorba proverbului: „Apa cînd se umflă și pe mîniți îi cufundă”.

Dincolo de orice posibile interpretări, proverbul nostru a rămas o axă principala a filosofiei și a limbii românești. Cu reverberații adînci în teritoriile spirituatității dătătoare de adevăr și de înțelepciune continuă.

VASILE VETIȘANU ■

Vorbiri și scriești

românește

Gramatica în școală (II)

Evident, nu e cazul să discutăm aici problemele de didactică. Un lucru însă aș vrea să-l stabilim de la început: o imagine mai autentică, la nivelul școlii, despre limba română, nu se poate sprijini decît pe utilizarea — împotriva cutumei și a recomandării programelor — textelor din manualele folosite de elevi la celelalte discipline. De ce să se recomande și să se folosească numai texte din literatura beletristică? Sint ele cele mai concludente? Oare nu acolo sint cele mai multe abateri (motivate, stilistice) de la normele limbii standard? Că sint și modele de exprimare, cu toate celelalte caracte-

ristice ale stilului, nu ne indoim. Totuși, supraștinînd rolul textelor literare (beletristice) în analiza gramaticală, manualele și profesorii se îndepărtează de celelalte stiluri: cu care operează elevii în afara lecțiilor de limba română, lăsînd impresia că se pun, voit, la adăpost de înfrustrările necorite și, uneori, dizolvante ale corectitudinii gramaticale, ale îndoielii față de stilul celorlalte manuale. Aș socoti că se pune problema acestora într-un mod acut, dacă nu violent. Nu o dată am ridicat, cu toată rigoarea, problema, atît de importantă, a stilului manualelor, ca o condiție sine qua non a formării tinerilor intelectuali. Cu atît mai surprinzător e să întîlnești în programa și în manualele de gramatică, reguli privind, de pildă, articolul genitival, dar să vezi scris, în manualul de Matematică pentru cl. a VIII-a, pag. 7, titlul unei lecții: „Pozițiile relative a (sic!) dreptelor și a (sic!) planelor în spațiu”, sau „...după numărul de laturi al poligonului...” (p. 64), „...întreaga dreaptă suportă a segmentului...” (p. 44), „Se dă o axă a și... un unghi...” (p. 94), aici fiind

Desființarea iluziei

Poet oracular și profetic, din specia marilor legistatori lirici, Ion Gheorghe este autorul unei opere în care se îmbină într-un chip inimitabil tonalități aparent contradictorii și ireconciliabile: solemnitatea sacră a profetiei întemeietoare a unui Moise tiranic venit cu tablele legii este contrazisă de spiritul negator, eretic, anticanonic dintr-o mare parte a scrierilor sale. Din universul poeziei lipsesc aproape cu desăvârșire personajele și valorile oficiale (*Zoosophia*) iar năzuința lui cea mai adâncă pare a fi alcătuirea unui univers mitologic autohton prin deducție și fantezie mito-poetică. Încă din **Mai mult ca plinul** acest demers, paralel cu evocarea lumii țărănești văzută convulsiv, cu un tulburare ochi sociologic, se vădește din ce în ce mai acaparant. În locul sfântului creștin apărea, într-un ciclu intitulat polemic „Sfântul Gheorghe”, eroul civilizator de străveche sorginte: Manimazos, „cavalierul trac” prin intermediul căruia începea tulburătoarea evocare a unei religii străvechi, pagine, anterioară lumii greco-romane. De fapt, „evocarea” este rău spus căci poetul țintește la o mare „construcție” spirituală bazată pe materiale disparate dar locale cărora le imaginează, liric, coerență. Demersul său trebuie privit în chip mai larg și așezat într-o serie semnificativă a culturii române unde mereu a existat „un zid început și neisprăvit” care a provocat imaginația și forța de construcție a unor mari spirite nereșemate, cu vocația constructivă hrănită, prin opoziție, de „neșezarea” vremilor. Situați în calea tuturor „răutăților”, românii n-au avut niciodată un prea întins răgaz de construcție. În zorii epocii moderne cind se părea că timpul ne e favorabil se nasc proiectele unor mari construcții culturale: Helia-de lansează vastul proiect al utopice „bibliotecii universale”, în caietele lui Eminescu descoperim semnele unui obsedant și monumental „ciclu mușatin”, dramatizare „shakespeareană” a istoriei „întunecatului” ev mediu românesc ș.a.m.d. Șirul exemplor ilustrează o direcție majoră a spiritului creator românesc: înclinația spre monumentalitate în construcția culturală și artistică, gustul marilor întreprinderi, obsesia proiectelor grandioase care, prin amploarea ce depășește puterea individului devin, în ochii spiritelor comune ori sceptice, utopii. Se prea poate ca o asemenea trăsătură să parvină sau să fie reinnoită periodic de conștiința unei deficiențe istorice. Cind pe această „placă turnantă” a Europei armele au tăcut, muzele au vorbit prin opere uimitoare, de o indiscutabilă monumentalitate. În scurtele intervale dintre permanentele războaie s-au născut creații durabile. Ceea ce dovedește, între altele, că gustul monumentalului n-are părerea să denuască o neputință exprimată prin utopie proiectivă ci o trăsătură intrinsecă majoră a spiritului. Treptat, „deficiența” istorică tinde să dispară, iar spiritul „enciclopedist” și sintetic al culturii și creației românești trece de la faza ambițioaselor proiecte neduse pînă la capăt la aceea a împlinirii lor tenace. Promisiunile încep a fi tinute, iar angajamentul spiritual al creatorilor, elaboratori de ample „proiecte ingineresti”, se încarnează în opere ce se creează sub ochii noștri: se vorbește tot mai mult și pe bună dreptate despre o epocă de „renaștere” culturală. Ion Gheorghe face parte dintre creatorii ce ilustrează, într-o lungă și glorioasă serie, acest spirit monumental ce animă, din interior, cultura română. Opera lui trădează, nu atât prin amploare — și ea considerabilă — ci prin îndrăzneala colosală a spiritului creator, vocația monumentalului: tinta supremă a demersului său (divulgat programatic încă din **Cavalerul trac**) o constituie refacerea pe o hartă imaginată a Daciei mitice, motiv poetic ce a obsedat imaginația creatoare a marilor romantici (romantismul fiind aici un „constituent” organic și nu un stil databil). Mult deosebit de fertil, temă tulburătoare pentru poezie, căci felul cum poezii își imaginează îndepărtata origine geto-dacică a românilor presupune confruntarea cu aburosu spațiu poetic aflat la granița legendei cu realitatea, a mitului cu istoria, un tărîm de unde sonda poetică poate oricind veni încărcată.

După ce în **Cavalerul trac** imagina în tablouri nu lipsite de lirism, pe alocuri „eminescian”, scenariu derivat dintr-un mit al originii, în **Zicere la zicere** limbajul mitic se retranspune în fața unei vorbiri simple și esențiale destinată a sugera „calea unui erou în inițiere și pregătire pentru o cauză publică”. Dar simplu nu înseamnă și limpede, inițierea presupune un limbaj criptic însă memorabil, ca o sumă de prescripții din descintelele străvechi. Mai mult decît prin deslușite sfaturi morale și politice, inițierea și pregătirea tinărului erou se fac prin intermediul unor sentențioase formule interdicitive, „semne de circulație” care nu presupun o lejeră și benevolă atitudine comprehensivă ci o strictă recepție constrîngătoare. Ele „ascund” mai puțin, sau deloc, înțelesuri „adînci”: sînt citate cu valoare legislativă, indiscutabile, menite a orienta, a supune și a îndruma cu strictete pașii tinărului „hegemon”. Provin dintr-o experiență imemorabilă, sînt lipsite de suplete și răpesc orice iluzie individului pregătit pentru o „cauză publică”. Suma de prescripții dogmatice este menită să prefigureze și totodată să configureze regimul exemplar și dramatic al existenței exclusive în palatul „noțiunii”; o „desfigurare” echivalentă cu jertfa de sine din Mesterul Manole sau din „Imnele” lui Ioan Alexandru. Desigur, echivalența nu presupune numai decît și o apreciabilă cantitate și calitate a lirismului. Fiindcă, adecvat numai principal scopului, limbajul poetic din **Zicere la zicere** suferă adesea nu din cauza facturii lui „criptice” ori de muțenia sensului, ci pur și simplu de redundanța și revărsarea informă care tulbură și modifică regimul sentențiosului, al lapidarității intraductibile. În chip necesar, „semnele de circulație” n-au o valoare expresivă, ci una de avertisment verbal indiscutabil: sînt „ziceri” care își compromit natura prin aceea că, lungindu-le, autorul ne lasă a crede că ele „ascund” înțelesuri adînci ce ar trebui descifrate. În jocul semnului verbal cu propria lui semnificație autorul manifestă o anume nesigurantă introducînd epica limbajului explicativ acolo unde sentențiozitatea frazei ar trebui să aibă o strictă funcție normativă (legislativă). Dacă în **Fără prihană**, de exemplu, norma transmisă se indulcește admirabil printr-o foarte rafinată trimitere la Dosoftei în versurile: „Desecați / umiditatea vieții, / Ochii vă zvîntați / Ca planetei, / Sfîrșind plăcerea / Și chinul / Cele ca mierea / Și ca veninul”, restul bucății este simplu balast care trage cu mult înapoi frumusețea „porunci” inițiale. Exemplul este tipic multor poeme din **Zicere la zicere**, carte care, cu toate acestea, reprezintă o treaptă semnificativă în „construcția” pe care o imaginează cu indiscutabilă monumentalitate opera lui Ion Gheorghe.

O carte în dezbatere

Situați în centrul ei, poetul ei pare să fie conștient atât de riscurile și dificultățile construcției propriuzise cit și de pericolul rătăcirii în propriul labirint. Expresia acestei neliniștite stări de spirit a mesterului pîndit de nestatornicia nisipului pe care înaltă și amenințat de scepticismul dizolvant al contemplatorilor obedienți iradăcînați în prejudecata „zidului început și neisprăvit” o găsim în capodopera lirică a acestui volum și în același timp una din cele mai tulburătoare „arte poetice” contemporane: „E greu să nu-ți fie frică / De ceea ce se tem oamenii. / Pacea mi-o strică / Famenii. / Cătr-un pustiu / Nesfîrșit, / Încă nu știu: / Am intrat sau am ieșit — / Către o grădină / Fără vină. / Un nisip fierbinte / Urme încruciate — / Înainte, înainte / Unele de altele călcate. / Care-s merse / Care-s șterse? / Într-acolo duc cu toate. / Dar nici una nu-l încoace. / Parcă vin cu spatele — / Parcă te-ai întoarce / De-a-ndărâtelea”. (De-a-ndărâtelea)

ION GHEORGHE: „Zicere la zicere”

Situați în centrul ei, poetul ei pare să fie conștient atât de riscurile și dificultățile construcției propriuzise cit și de pericolul rătăcirii în propriul labirint. Expresia acestei neliniștite stări de spirit a mesterului pîndit de nestatornicia nisipului pe care înaltă și amenințat de scepticismul dizolvant al contemplatorilor obedienți iradăcînați în prejudecata „zidului început și neisprăvit” o găsim în capodopera lirică a acestui volum și în același timp una din cele mai tulburătoare „arte poetice” contemporane: „E greu să nu-ți fie frică / De ceea ce se tem oamenii. / Pacea mi-o strică / Famenii. / Cătr-un pustiu / Nesfîrșit, / Încă nu știu: / Am intrat sau am ieșit — / Către o grădină / Fără vină. / Un nisip fierbinte / Urme încruciate — / Înainte, înainte / Unele de altele călcate. / Care-s merse / Care-s șterse? / Într-acolo duc cu toate. / Dar nici una nu-l încoace. / Parcă vin cu spatele — / Parcă te-ai întoarce / De-a-ndărâtelea”. (De-a-ndărâtelea)

C. STĂNESCU ■

O tentativă lirică gnomică

Zicere la zicere este, așa cum avertizează și autorul, o tentativă de lirică gnomică, ce face parte dintr-un proiectat ciclu, de aceeași structură. Ea se adresează „unui tinăr erou în inițiere și pregătire”, fapt care-i impune o structură și un discurs liric aparte. Sursa de inspirație fiind **Cărarea și virtutea**, tratat al filosofului chinez Lao-Tzi (sec. VI sau V î.e.n.), importantă pentru demersul poetic rămîne transfigurarea și eoul metaforic al preceptelor filozofice. Făuritor pînă acum de vaste panouri mitologice într-un limbaj cu rezonanțe arhaic-fabuloase, Ion Gheorghe recurge, în acest caz, la expresia aforistică, lapidară: „Iată pragul / Porților de aur / Ridică steagul / Uciderea de balaur // Unii trec / Pe-aceste Porți / Învață și petrec / La cei morți // Ce e sublim, / Ce e Dincolo? / Să fim / Harfa lui Apollo // Către-ndepărtate / Locuri fără timp / Venim cu spatele / Dintr-alt Anotimp (...)” (In Astral). Acceptînd o astfel de formulă lirică — personal îl prefer pe Ion Gheorghe cel din **Zoosophia**, **Mai mult ca plinul** și **Megalitic**, înconjurat de „mithe” și erezuri — problema ce se ridică este aceea a sensibilizării și corporalizării metaforice a noțiunilor și abstractiilor filozofice, mai precis, în **Zicere la zicere**, a dezvoltării poetice a ideii. Și sînt destule momente cind poetul reușește de minune să metamorfozeze în inflorescență lirică rădăcina uscată a tezelor morale sau metafizice, ca în acest poem: „Să vină / Timpul glorios / Cind cea fără, de vină / Și fără de prinos // A Marei Percepții / Floare curată, / S-o-ntîlnească adepții / Odată și odată // Simțurile — șase / Calme / În cortegii sfioase / S-o poarte pe palme // În cele de-apropie / Încercători / Sărutînd-o pe pleoape / Să ia viața Marei Flori // În cele de departe / Cutezător / Privind-o să ia moarte / Din Moartea Marei Flori — // A Marei Percepții / Floare curată / S-o-ntîlnească-adepții / Odată și odată (...)” (Elogiul percepției). Interesantă este și suprapunerea de elemente aparținînd unor sfere mitico-religioase diferite (taoism, cultul Marii Zeițe, Scriptura), într-o structură unică, nedisonantă. Aceeași frazare coeșă și mlădioasă totodată, aceeași transparență a imaginii și denditate a ideii se întîlnesc și în piese ca **O floare, o floare!**, **Despre uciderea senzațiilor**, **De la izvoare sau Eul**, unde „învățătura” dogmatică (în sensul religios al termenului) este în întregime sublimată în „zicerile” oraculare. Dar sînt și texte ce rămîn la stadiul versificării aforistice fără, ca să mă exprim astfel, acoperirea în aurul imaginii poetice: „Vorbiți puțin, / În carte se vorbește totuși uneori cum mult, n.n.). Rămîneți în repaos! / Fenomenele cit tin / Față de haos? // O ploaie, o furtună / Dănuie o zi — / O să le supună / Cine le-o trezi! // Deși Cerul și Pămîntul / Le provoacă / Și ploaia și vîntul / Vin să treacă // Divinul și terestru / Le golesc de tumult, / Poate sufletul nostru / Să se păstreze mai mult? // Atît în tristețe / Cit și-n jubilație / Văd ambele-i fețe / Arse de-agitație // Cine urmează-ntru DAK / Cu DAK se ucește / Ca viața de vie pe arac — / În principiu odihnește (...)” (Cine urmează).

Nu este dificil de observat că în poeziile precedente, unde autorul se depărtează de litera textului-macă, efectul de poeticitate crește, în schimb acolo unde „urmează” de aproape propozițiile lui

Lao-Tzi nota de prozism este mai vizibilă. Ion Gheorghe este, orice s-ar spune, un mare poet, creator de mitologie personală, și mai puțin unul care să se conformeze sistemelor preexistente.

Ca și Argezi, el face parte din specia lui He-faistos, în stare să picteze cerul și pămîntul pe un scut, cu oameni și zei dar, atunci cind instrunează lira lui Apollo, i se mai întimplă să rupă cite o coardă.

PAUL DUGNEANU ■

* Versurile subliniate (aldine) sînt expresii din Lao-Tzi.

În jurul unei polemici

Din orice material talentul adevărat poate crea poezie. Ea există și în volumul **Zicere la zicere** care, în pofida discuțiilor purtate în jurul surprinzătoarei maniere folosite de autor, ne provoacă o lectură incitantă și agreabilă.

Dar să examinăm mai întii chestiunile tehnice. Consider că poetul a procedat inspirat subliniind (chiar dacă numai în ultimul moment) propozițiile preluate din Lao-Tse. Ele au o anume pondere în text și chiar dacă nu hotărăsc valoarea poemelor, prin semnarea lor se poate distinge aportul, decisiv, al autorului. În aceste condiții, modalitatea creației prin replică la sau în jurul unor celebre propoziții filozofice se dovedește interesantă și fertilă, fiind dealtfel folosită frecvent în poezia lumii care s-a constituit adesea ca o formulare sau reformulare, în imagini, a diferitelor idei filozofico-morale din cultura umanității. Nu vreau să justific procedeul de a-ți înlesni efortul de creație prin însușirea muncii altuia, nici să transfer principii antice în judecarea poeziei moderne, dar știu că în literatura beletristică valoarea se instituie prin funcțiuni și procese greu sesizabile, originalitatea nefiind totdeauna criteriul cel mai sigur de stabilire a esteticului (o demonstrează G. Călinescu în **Sensul clasicismului**).

Deși Hegel minimaliza textele daoiste, filozofia lui Lao-Tse nu mai e socotită azi o primitivă meditație în imagini, ci i se atribuie o coerență și un veritabil procent de inedit în raport cu speculația occidentală, incit nu întimplător, în ultima vreme, filozofii europeni apelează la ea pentru construirea unor concepte fundamentale. Dar versetele adoptate de Ion Gheorghe conțin idei foarte generale, existente și în alte filozofii asiatice și europene. Mai mult, autorul le tălmăcește și, lucru esențial cind vorbim de poezie, le trăiește în felul său, elaborînd un univers de semnificații foarte îndepărtat de concepția daoistă. (Chiar termenul esențial **Dao** e transformat în **Dak**, modificîndu-i-se considerabil sensul, deși această modificare apare cam forțată și nu prea expresivă. Iată un exemplu, poemul **Nici Plato**, care abundă în citate din Lao-Tse, fără să rămîna nici o clipă în orizontul acestei filozofii. Primele șase versuri sînt toate imprumutate: „Lumea spune / Că învățătura mea / E mare de înțelepciune” Dar foarte grea / Ar fi inadecvată / Firi omenestii... Avem aici o caracterizare a nu stîm cărei filozofii. În continuare apar citeva elemente mai clare, despre cele trei virtuți: „A blîndetii... a cumpătării... a supunerii superioare”. Cind intervin replicile poetului ele coboară aceste noțiuni pe solul vieții moderne, dezavuată de autor în stilul opozițiilor romantice între idealuri înalte din trecut și o realitate actuală în degradare: „Ambiții / Nu cumpătare / De cind au intrat rătăcii / Cu gura mare / Se urmărește / Să fii mereu în față / Tot omul se mărește / Dar nu învață”. E de remarcant însă că pînă în pragul contemporaneității, „virtuțile” daoiste mai fac un popas prin cultura europeană, sînt filtrate, de pildă, prin gîndirea filozofilor creștini la care „sacra blîndete” (a se citi aici — iubire) devine un simbol central, incit poetul nostru poate să exprime, în ultimă instanță, o idee din Augustin în cuvintele lui Lao-Tse: „Totuși biruitoare / E sacra blîndete / ... Cerul i-a dat-o / Omului spre mîntuire / La care nici Plato / N-avu întocmire”. Într-adevăr, Augustin scrie undeva că înțelepciunea creștină e atît de înaltă, de aleasă, incit dintre filozofii păgîni nici unul, nici chiar Platon (singurul acceptat de el), nu poate sta alături de cel mai simplu om din sinul creștinătății. Aici ajung într-o mare dilemă: de ce faptă să-l acuz mai întii pe poet? Că-si asumă o idee din Augustin? E drept, această idee determină întreaga semnificație a poemului. Dar toți poezii intruchipează sau versifică idei din diverse filozofii. În plus, sînt deconcertat cind observ că afirmația lui Augustin nu e formulată în cuvintele acestuia, ci este exprimată în propoziții chinezesti. Ar trebui poate să-l acuz, cum s-a mai făcut, tocmai pentru aceste sintagme transferate din textul lui Lao-Tse? Dar ele nu sînt decît simple vorbe, golite de tot conținutul pe care îl vor fi avut în concepția daoistă și aduse să slujească învățătura lui Augustin. Sînt cel mult cuvintele traducătorului Lao-Tse, vidate de sensul pe care-l au în context. Iar cuvintele obișnuite, cit timp nu li se dă un nou sens, nu sînt ale nimănui ori sînt ale tuturor. Așa se face că sînt mirat să văd cum în unele poeme Ion Gheorghe subliniază, cu exces de zel, cite un cuvînt sau o sintagmă fără nici o rezonanță filozofică, semînd, încă mai puțin, a cugetare daoistă. Într-o poezie de nouă strofe, aflăm subliniate doar cuvintele: „Tinerete fără Bătrînețe”. Acestea sînt transcrise din Lao-Tse? În altul de 14 strofe (**Valea**) e subliniat un vers: **Ia-ți tăcerea**, în unul de 7 strofe (**Ianic**) cuvintele: **Ce începe / Ce se curmă**. Altundeva (**Eul**) e însemnat cu cursive termenul **Senzorială**, și mă întreb de ce trebuia să-i vină din textele chineze și nu din cele europene? În aceeași poezie, în schimb, întîlnim versul „Într-a Mumei Bătrîne”, nesubliniat, care ar trimite mai curînd la termenii daoisti. Sînt, acestea, scrupulozități inutile provocate, bînuim, de incidentele petrecute înainte de apariția volumului. În realitate Ion Gheorghe manevrează concepte, simboluri din varii filozofii, construind un complex ideatic în care propozițiile daoiste își pierd în mare măsură identitatea originară. Chiar dacă **Zicere la zicere** ar rămîne în cadrul operei lui Ion Gheorghe numai ca un experiment, el va reține totuși atenția istoriei literare prin modificarea registrului stilistic, mai concentrat, mai aerisit aici decît în unele din volumele anterioare, și sîntem convinși că va rodi, sub acest aspect, și în cărțile sale viitoare.

MARIAN VASILE ■

O aniversare prestigioasă

Muzeul literaturii române: 25 de ani

Un prețios act de cultură

Nu știu cite muzee asemănătoare sînt pe lume, dar mărturisesc că în multe mele călătorii peste mări și țări nu am întîlnit încă un astfel de muzeu. Sînt firește muzee celebre alcătuite pe viața și opera unui scriitor sau pe viața culturală a unui oraș dar un muzeu al unei literaturi întregi, bogat și îmbogățit neconținut este, dincolo de cunoștințele mele, un act de cultură rar și semeț.

Sînt 25 de ani de cînd a fost cititor? Cum și cînd? Iată, nu-mi aduc aminte. Știu doar că m-am pomenit cu el gata orînduit acolo, în sălile de la etaj ale fostului sediu al Uniunii scriitorilor de pe Șoseaua Kiseleff, înghesuit într-un spațiu parcimonios și lipsit de bucuria luminii de afară. Dar, oricum, el există și afirmă datele și parcursul literaturii noastre naționale, sub veghea și tutela marelui cărturar Perpessicius, ale cărui plete de încărunțire luminoasă ca de paraclis și ai cărui ochi iscoditori umanizau pînă la duioșie documentele frumos cuvîntătoare. Tîm mîntă că împrumutasem, în anii lui de început, muzeului nostru de literatură, un autoportret al lui Labiș și o scrisoare în care bunul meu prieten își mărturisise niște necazuri literare. Dar, mai apoi, prins de vraja muzeului care creștea vîzînd cu ochii, nu le-am mai cerut. Și sînt gata și astăzi să-i dăruiesc manuscrise de preț care mi-au căzut în mînă personal sau la redacția revistei „Familia”.

N-am întrebat niciodată pe ce cale a venit zestre muzeului, astăzi însemnată, și la care cercetătorul de istorie literară va trebui să facă apel. Adică, mai dar, cite documente au fost dăruite de la inimă și cite achiziționate, dar un gînd cald mă face să cred că multe din ele au fost totuși dăruite de scriitori pentru ca muzeul lor să fie cit mai cuprinzător. Noutățile curg în tezaurul muzeului în continuare, așa cum o dovedește revista „Manuscriptum” în densitatea cuprinsului și eleganta finetei sale. Căci Perpessicius este urmat și continuat în sensul fericit al cuvîntului de Alexandru Oprea, cercetător și director serios, harnic, pasionat, inventiv. Sub conducerea sa muzeul, aparent rece și sobru documentar, a prins viață prin serile comemorative sau tematice la care participă cei mai buni intelectuali ai Capitalei să-i asculte pe cei mai docti și mai inspirați gînditori și creatori în materie de literatură și artă. Am participat și eu cu amintiri despre Labiș alături de spirite alevate care mă covîrșeau dar bucuria mea a fost aceea de a mă găsi față în față cu un public bine cultivat, în fața căruiu nu poți rosti orice și oricum.

Cam așa stau lucrurile cu de acum celebrul muzeu al nostru de literatură, după 25 de ani de existență. Căci 25 de ani în viața unui muzeu care tînde să măscare veșnicia unor idei și sentimente transfigurată este o nimica toată. Sînt muzee seculare și multiseculare, cu numele cuprins de aura celebrității: la Weimar și la Roma, la Paris și în Flandra, în China și la Londra. Dar tocmai faptul că în numai un sfert de veac muzeul de literatură al României socialiste, operă a revoluției noastre, s-a așezat pe baze solide, și-a cucerit o personalitate, și-a adăugat un organ de presă, s-a rostit în serate literare, comunicări științifice, participări internaționale — dovedește maturitatea lui prematură, puterea lui de a condensa timpul, cîștigînd timp — fapt pentru care rămînem recunoscători tuturor cercetătorilor care l-au fondat și care-l înăvîșesc, duși dintre noi sau prezenți cu ardore în miezul destinelor noastre literare. Să le mulțumim celor ce au dăruit muzeului manuscrise, fotografii, cărți dragi de care te desparți cu suferință, cum și celor care au pornit în căutarea lor, în descoperirea rarităților de tot felul, de la ciorna primei variante a eleganta bibliofiliei. Și să urăm muzeului longevitate matuselemică, îmbogățire continuă, celebritate la zenit, întru zilele mîrei de aur ale scripturilor române.

AL. ANDRIȘOIU

Decada „M.L.R. XXV”

La aniversarea a 25 de ani de existență, agenda manifestărilor programate cu acest prilej de către Muzeul literaturii române vădește o opțiune semnificativă, aceea de a omagia această vîrstă prin ceea ce este muzeul însuși — un punct de întîlnire a tuturor artelor în nuanțele literaturii.

Manifestările au debutat ieri cu vernisarea a două expoziții — „Scriitorii români în viziunea artiștilor plastici” și „Atelier de creație Ion Heliade Rădulescu” — care trasează liniile de fond ale ambianței în care se vor desfășura majoritatea acțiunilor programate. Un cadru plăcut, notat de prezența, ca întodeauna de o înaltă finută artistică, a corului „Madrigal”. Două evocări — Tudor Arghezi, duminică 24 octombrie, la Mărtișor, și Marin Preda, în 28 octombrie, ora 18, în cadrul Rotondei 13 — aduc în cadrul manifestărilor aniversare un eșantion al preocupărilor Muzeului literaturii pentru păstrarea memoriei unor mari scriitori ai literaturii noastre. Un moment important va fi, cu siguranță, decernarea premiului „Perpessicius” al revistei Manuscriptum, în ziua de 29 octombrie, ora 11. Rîd al colaborării colectivului de cercetători de pe lângă Muzeul literaturii române, cu Institutul din Weimar, volumul Dialoguri — Contribuții la valorificarea moștenirii clasice și romantice în literatura română și germană va fi lansat în ziua de 23 octombrie, ora 11. Muzica și poezia vor acompaña toate aceste manifestări, prin recitaluri de lieduri, de poezie, de muzică clasică română și germană, la care își vor da concursul soliști ai Operei Române, actori ai teatrelor bucureștene, violonistul Mihail Constantinescu. O seară interesantă se anunță a fi cea organizată de compozitorul Doru Popovici sub genericul „Preferințele muzicale ale scriitorilor — G. Călinescu”, miercuri 27 octombrie, ora 18.

Iată deci cîteva din frumoasele inițiative ale Muzeului literaturii române, cîteva din participările anunțate pentru aceste 10 zile aniversare, ce se vor în dilaog al artelor, un dialog cultural, o profesiune de credință a tuturor celor ce iubesc și slujesc literatura.

TANIA RADU

Lăcașul în care „veșnic să ardă flacăra verbului românesc”

În raport cu alte muzee, muzeul literaturii constituie o apartie destul de recentă. Este semnificativ că Malraux, deși scriitor, vrînd să creeze muzeul său imaginar se gîndește exclusiv de operele de artă plastică. Ideea unui muzeu imaginar al literaturii l-a preocupat intrucitva, a și emis o seamă de considerații, dar fără a depăși caracterul abstract al dezideratelor de acest fel: „Poezia, de asemeni, are o mare nevoie de muzeul ei imaginar (...) care să încerce a preciza, în sfîrșit, prin ce anume se unește Homer cu Mallarmé în admirația noastră”.

Un cercetător incăpănat și scrupulos ar putea descoperi începuturi ale acestui tip de muzeu încă din secolul nouăsprezece (ba chiar al optsprezecelea), sub forma a ceea ce astăzi numim case memoriale, respectiv conservarea vestigiilor rămase după moartea unui scriitor. Abia însă în primele decenii ale secolului XX apare, cu certitudine, o deschidere spre ceea ce reprezintă, în esență, muzeul de literatură, trecîndu-se dincolo de exemplul

Din expozițiile de peste hotare ale Muzeului literaturii române: Moment Eminescu la Weimar.

singular al unui autor la reconstituirea atmosferei literare a epocii, stabilindu-se raporturi intrinseci între colecții, cercetare științifică și expoziții. Drept expresie a acestor cerințe obiective, în unele țări au luat ființă instituții centrale preocupate de conservarea și valorificarea patrimoniului literar național. Se cuvine să relevăm că astfel de inițiative se impun mai ales în țările socialiste și, desigur, nu întîmplător, tîlmăcind mutațiile structurale survenite, cultura încetînd să mai rămînă la cheremul unor inițiative particulare filantropice, devenind o problemă a întregii societăți.

În ultimii ani se manifestă un interes crescînd față de experiența și rolul acestor muzee, de unde și înființarea în cadrul I.C.O.M. a Comitetului internațional al muzeelor de literatură.

Ținînd seama de dezbaterile din cadrul comitetului — al cărui membru sînt —, ca și de bogata experiență a Muzeului literaturii române — care zilele acestea sărbătorește un sfert de veac de existență —, doresc să configurez, în cele ce urmează, o posibilă „schifă morfologică” a muzeografiei literare.

Pentru a se înțelege mai exact natura reală a fenomenelor în discuție e bine să aruncăm o privire asupra situației din diverse țări. Vom observa astfel că mai este încă foarte răspîndit tipul de muzeu consacrat unui scriitor (la Paris: Muzeul Victor Hugo sau Balzac, Londra: Dickens etc.) dar treptat acesta tînde să-și asume responsabilități multiple în planul literaturii naționale. Este cazul Muzeului Adam Mickiewicz din Varșovia care, pornind de la arhiva marelui poet polonez, a cuprins și manuscrisele sau alte vestigii ale celor mai mari scriitori din secolul XIX și XX. La fel, Muzeul literaturii din Budapesta purtînd numele lui Petőfi reprezintă întreaga literatură maghiară. O situație specială o prezintă muzeul Schiller din Marbach am Neckar (R. F. Germania) care se află într-o perfectă simbioză cu o prestigioasă arhivă a literaturii germane.

Categoria de muzeu-instituție națională care în chip programatic își propune conservarea și valorificarea patrimoniului literar din țara respectivă o mai ilustrează, alături de Muzeul literaturii române, și muzeele din R. S. Cehoslovacă: Muzeul literaturii cehice din Praga și cel al literaturii slovace din Martin.

Se poate afirma că aceasta este formula care exercită în prezent cea mai mare atracție. Astfel, acum doi ani, muzeul orașului Sofia a fost transformat în Muzeu al literaturii bulgare.

Cu aceasta n-am epuizat lista tipologiilor muzeale. Am mai putea menționa și pe cea de „complex muzeal” — bunăoară cel din Weimar, unde există și casele memoriale Goethe și Schiller și biblioteca Goethe și arhiva Schiller, după cum ființează un institut de cercetare, totul fiind pus sub semnul valorificării moștenirii clasice germane.

Din pareuregere a acestei sinoptice — care este departe de a fi exhaustivă, nu putem astfel să nu amintim Muzeul literaturii ruse din Moscova, cu o bogată experiență, datînd din 1936 — ne putem da seama de largul avantaj de forme pe care le legitimează muzeul literar. Vom conchide, prin urmare, că, sub raportul chiar al unei deschideri generale, tipologice, acest muzeu ne oferă o structură „deschisă”, în vreme ce alte muzee dezvoltă o structură „închisă”. Mă gînesc să afirm că nu emit judecăți de valoare, ci de constatare. Specialiștii discută, spre exemplu, în chip curent, despre forma închisă a clasicismului sau a iluminismului în raport cu forma deschisă a romanțismului, fără a se gîndi cîteva că se stabilesc raporturi de superioritate ori de inferioritate între stilurile pomenite. Esențial e să ne opunem tendinței de a se statua un model universal, ignorîndu-se existența unor deosebiri de ordin structural.

Voi începe demonstrația propriu-zisă remarcînd că noțiunea de muzeu literar conține în sine un paradox, celui muzeu, de orice fel ar fi, înseamnă vizualizare, situarea în spațiu a unor obiecte, în vreme ce literatura se exprimă prin cuvînt, mai exact, prin cuvînt scris, destinat a fi descifrat grație lecturii. Se cere, prin urmare, o transgresare de planuri, o traducere a mesajului scris în limbaj expozițional.

Pentru a înțelege mai bine acest handicap, vom schița o comparație cu muzeul de artă. Se observă lesne că acest muzeu își este suficient sine însuși. Respectiv, ajuns în fața unui tablou celebru, vizitatorul poate să-i recepteze direct și integral mesajul estetic (întreaga-i frumusețe), de unde veșnicia întoarcere la operele preferate. În expozițiile noastre rămînem însă, în chip fatal, la elementele exterioare — coperti de cărți, file de manuscrise s.a.m.d. —, lumea de frumuseți inefabile a textului creației urmînd a fi descoperită prin lectură (în bibliotecă sau acasă). Ceea ce putem noi să facem este doar să încercăm a sugera sensurile tainice ale fenomenului literar, apelînd la mijloacele unor arte apropiate: grafica, scenografia (în general), filmul etc., fără a mai vorbi de întreaga tehnică a mijloacelor audiovizuale.

Din demonstrația de pînă acum s-ar putea să se creeze impresia că muzeul literaturii duce oarecum o existență parazitară în marginea altor activități înrudite. O impresie desigur eronată, intrucit nu se poate nega că, dincolo de dificultățile enunțate, exponentul literar degajă o atracție proprie, intrinsecă. Am în vedere acele „farmec al manuscriselor”, elogiați în cuvîntele poematice de Perpessicius, care mergea pînă la a respinge fotocopia, facsimilul rece, solicitînd perceperea vizuală și tactilă a originalului.

Să ne amintim că și Paul Valéry, comentînd Expoziția mondială din 1937, de la Paris, și scofinîd în evidență cit de greu le-a fost organizatorilor să prezinte fenomenul literar, datorită caracterului său abstract, greu ductibil în imagini vizuale, saluta, totodată, inițiativa expunerii manuscriselor unor scriitori celebri, paginile de laborator artistic care ne îngăduie să percepem documentul „primului act al efortului intelectual”, „acolo unde se înscrie rînd pe rînd, duelul spiritului cu limbajul, sintaxa cu zeii, delirul cu rațiunea, alternația așteptării și precipitarea — întreaga dramă a elaborării unei opere și a fixării instabilului”.

Într-adevăr, prin valorificarea variilor documente care alcătuiesc arhivele de scriitori, expozițiile noastre pot să dezvăluie vizitatorilor „fața ascunsă” a literaturii, divulgîndu-le istoria „secretă” a elaborării unor opere, travaliul artistic neîncetat, de-a dreptul eroic, care stă la baza capodoperelor scriiturii române. Și oare un astfel de manuscris, trecut prin infinite prefaceri, scrijelat de nesfîrșite ștersături și adăugiri, nu poate produce aceeași emoție ca și spectacolul unui steag zdrențuit în lupte grele, ale voievozilor noștri?

Relația cu publicul — problema cheie a oricărui muzeu —, reclamă în cazul nostru formule dintr-acele mai directe și mai atractive.

În acest context se înscriu și așa-numitele acțiuni culturale-educative. Intrucit, uneori, în presă, astfel de acțiuni sînt discutate în chip nediferențiat, voi preciza că tot ce se face la Muzeul literaturii române, oricît ar părea de para-muzeal, este pus în slujba patrimoniului literar. Noi am inițiat, bunăoară, teatrul de lectură „Manuscriptum” care-și propune să scoată la iveală texte rămase necunoscute în tîmnițele arhivelor, ciclul de evocări Rotonda 13 vine să completeze cu amintiri ale unor scriitori de azi ceea ce ne spun documentele despre scriitorii de ieri etc. Chiar și serile muzeale care includ interferențe artistice nu urmăresc decît să dezvăluie publicului noi raporturi cu literatura, pornind de la handicapul mărturisit că ceea ce se găsește în expozițiile noastre nu reprezintă echivalentul integral al operelor literare.

Prin urmare, aceste acțiuni au rolul unui sistem de oglinzi menite să reflecte și să amplifice sensurile tainice ale cuvîntului scris, sau, pentru a folosi o metaforă, sînt flăcările care joacă asupra comorilor tînuite, atrăgînd atenția asupra lor.

Trebuie declarat ritos că inițiativele culturale-artistice de orice fel sînt lipsite de valoare dacă n-au la bază investigația științifică și valorificarea comorilor documentare existente în plan național.

Este justificat de ce în dezbaterile Comitetului internațional al muzeelor de literatură ocupă un loc din ce în ce mai însemnat rolul cercetării științifice din muzee și al tipăriturilor editate. Se știe că muzee literare, cum sînt cele de la Weimar sau Marbach am Neckar au acumulat o experiență importantă în realizarea de ediții critice sau varii eulgeri de documente. Fără falsă modestie, aș cita la acest capitol și Muzeul literaturii române, fie chiar și numai pentru că nu mai există peste hotare un alt muzeu care să dispună de o revistă dedicată documentului literar inedit, cum avem noi Manuscriptum.

Se dublează, în acest fel, funcțiile institutelor de istorie literară existente? Nicidecum, fiindcă cercetarea, în cazul nostru, se subsumează unei investigații aplicate și interne a arhivelor muzeale (identificarea paternității unor texte, descoperirea celor inedite, descifrarea și reconstituirea manuscriselor, recuperîndu-se, totodată, variile versiuni și variante etc.).

Datorită unor asemenea eforturi, ne-am încumetat să ne asumăm greaua și nobila sarcină a continuării ediției naționale a operelor marelui nostru poet Mihail Eminescu, după cum, valorificînd textele necunoscute din patrimoniul literar, am tipărit eulgeri de documente, dintre care unele au devenit titluri de referință în literatura de specialitate.

Aș dori să insist asupra acestui aspect al valorii, fiindcă problema nu e ca fiecare muzeu să se ambiționeze să editeze cit mai multe volume, ci al atingerii unor înalte cote științifice, astfel încît tipăriturile noastre să înscrie reale contribuții în domeniul respectiv. Dar nu este asta adevărat pentru tot ceea ce fac muzeele care trebuie să știe să transforme acțiunile lor în veritabile acte de cultură?

Să mi se permită să evoc parabola lui Anatole France cu furnica și alba, pe care E. Lovinescu o rezumă astfel în cursul său ținut în 1919, la Facultatea de litere din București: „Alba suge neectarul, îl împrumută de la flori pentru a-l transforma în miere, furnica însă la firmura de pîine, fără să o transforme în ceva folositor și nou”.

Nu mai e necesar să mai spunem că muzeele noastre aspiră spre calitatea unei albine, nu a furnicilor.

Nu găsec încheiere mai bună decît amintind cuvintele neuitatului Perpessicius, care declara că Muzeul literaturii române caută a fi lăcașul în care „veșnic să ardă, să lumineze și să încălzească flacăra verbului românesc”.

AL. OPREA

Alte opt zile cu Cenaclul Flacăra

Fotografii de ELENA GHERA

Multe coloane ale infinitului

Localitatea: Tirgu Jiu, 13 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare: Sala sporturilor din localitate.
Număr de spectatori: peste 3 000, într-o sală a cărei capacitate depășește cu puțin 1 000.
Durata: 6 ore.
Calitatea spectacolului: bună.
Atmosfera: foarte caldă.
Aportul organizatorilor: excelent.
Noutăți: Valentin Gereca lansează cîntecul „Fiul risipitor“.

La fel de multă lume și aici ca și în precedentele noastre întâlniri, adunată de marele interes pe care-l suscită manifestările cenaclului nostru. Scena, înălțată în mijlocul sălii, este inconjurată de oameni până la ultima limită impusă de nevoile comunicării. Începem fără conducătorul cenaclului care se împarte între nevoile revistei și cele ale cenaclului. Spectacolul curge puțin peste ora 21, când ar fi trebuit să se încheie. Pe recitalul lui Ștefan Hrușcă, primim un bilet ce avea să producă acea dispoziție artistică necesară intrării în împlinirea ce a continuat spectacolul nostru. Dar iată conținutul său: „Mă numesc Ciocăzanu Victoria, am 23 de ani, numele meu a fost folosit ca exemplu în interviul dr. Neagoe Gheorghe din revista „Flacăra“ (6 august 1982) și pentru că datorită existenței mele dumneavoastră, revistei Flacăra și dr. Neagoe Gheorghe, aș dori să vă mulțumesc personal“. Și cum acest fapt îi face pe toți cei prezenți să înțeleagă legătura strinsă pe care o păstrează această scenă cu viața, durind o punte între ea și artă, întimplarea noastră ridică mult ștacheta peste ceea ce fusese până aici. Adrian Păunescu recită „Manifest pentru sănătatea pămîntului“, iar George Nicolescu interpretează „Ca lumina ochilor“.

Momentele de vîrf ale serii, în care simțim participarea publicului la actul artistic în forma ei perfectă, sînt cele în care sînt interpretate cîntecele dedicate stării de grație a omenirii, „O șansă păcii“ și „Pace tuturor“.

Au mai fost prezenți în acest supliment Mihaela Popescu și grupul „Iris“, într-o formulă de patru, fără solist vocal,

Vasile Șeicaru cu „Iancu la Tebea“ și „Coloana“, un cîntec sunînd aici la el acasă, Raul Cârstea și Ștefan Hrușcă. Cîntecul „Dor de Eminescu“, al lui Alexandru Zărnescu, este precedat de recitarea scandată de toți a capodoperei eminesciene „Ođă în metru antic“. În fine, cîntecul „Nu uita că ești român“ și încă două reveniri, George Nicolescu și Vasile Șeicaru, aveau să încheie această întîlnire cu publicul gorjean, parcă nu numai ca o împlinire, ci și ca o promisiune fermă pentru viitor.

Deva la înălțimea propriului județ

Localitatea: Deva, 14 octombrie 1982, ora 18,00.
Condiții de desfășurare: Sala sporturilor.
Număr de spectatori: 5 000.
Durata: 5 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Atmosfera: public deosebit de receptiv, cald.
Aportul organizatorilor: foarte bun.

Aceeași afluență ne întîmpină la Deva. Sala sporturilor, arhiplină, primește cenaclul cu dragoste și bucurie. Este uluitoare această generalizare a reacțiilor arătate nouă. Dacă doar cu citeva luni în urmă puteam numi localitățile arderilor totale, al căror public manifestase cu pregnantă sentimentul dragostei lor devoratoare, azi ni se pare foarte greu să distingem criterii ale unei eventuale ierarhizări reale. Dincolo de aceste considerații, primirea făcută de publicul din Deva ne-a făcut să ne simțim ca acasă. Aveam să desfășurăm din această pricină un spectacol de foarte bună calitate, fără scăderi, rotund, ca un tort aniversar. Nu putem, dar nici nu credem că ar fi nimerit să amintim contribuțiile individuale ale membrilor cenaclului din această seară. Aportul întregii echipe trebuie însă subliniat. Și pentru că la aceasta reacția publicului, fără reproș, a întregit lista atributelor manifestărilor noastre, programarea unei alte întîlniri, peste cele prestabilite, ni s-a părut un efort acceptabil cu bucuria născută din dragoste și respect față de acești oameni și de nevoile lor culturale. Deva s-a ridicat astfel prin dăruire excepțională la înălțimea propriului județ.

La Timișoara Tricolorul și steagul partidului au fluturat în mijlocul Cenaclului (stînga). Lun

„Trăim în miezul unui ev aprins“

Localitatea: Hunedoara, 15 octombrie 1982, ora 18,00.
Condiții de desfășurare: Sala Siderurgistul.
Număr de spectatori: 4 000.
Durata: 3 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului: bună.
Atmosfera: bună și primitoare.
Aportul organizatorilor: foarte bun.
Noutăți: grupul hunedorean „Canon“ a interpretat în primă audiere: „Suta de lei“ (versuri Adrian Păunescu). A debutat învățătoarea Cornelia Vlad interpretînd o doină din Năsăud.

Nici această întîlnire nu pare a fi una „normală“. Și asta se dovedește încă de la început. Intrăm și sînt prezentate primele patru numere: Mihaela Popescu („Zurgălăul“), Arpad Domokoș („Un gînd de An nou“, în limba maghiară, și „Oțtenii lui Tudor“), Valeriu Penișoară („Cuvîntul lui Roată către Divan“ și „Viitorul“) și Tatiana Filipoiu („La o cană cu vin“, din repertoriul grupului „Ecolul“). Poetul Adrian Păunescu iese spre a găsi o rezolvare în favoarea a încă foarte mulți care nu și-au găsit loc în sală. Găsește o mulțime agitată, nemulțumită de neșansa pe care o au, strigînd, înfruntînd ordinea ce-i stăpînește cu greu. Conducătorul cenaclului îi aduce în stare de înțelegere conștientă a situației, căreia îi găsește și rezolvarea. Îi este anunțat astfel publicului faptul că s-a perfectat prin excepție, susținerea a încă unui spectacol pentru cei de afară, chiar în această seară, după ce va fi încheiată manifestarea noastră, desigur fără a-i lipsi de nimic pe cei de față. Cîntă doi dintre cei mai nou veniți, Raul Cârstea („Învățătoarea“) și Mircea Rusu („Lîngă cetate“) care sînt primiți fără reținere, dovadă a deschiderii la nou de care-i capabil publicul de aici dar și a forței creatoare și interpretative a celor doi, azi o promisiune, dar foarte curînd, credem noi, o certitudine. Nicolae Cenaan își apropie și această sală cu talent și multă imaginație. Salutăm revenirea aici la Hunedoara a grupului de excepție „Canon“. La sfîrșitul recitalului lui Gil Ioniță primim un bilet din partea elevilor Liceului de matematică-fizică cu un anuș foarte important: „Să știți că vă iubim foarte mult“. Adrian Păunescu recită pentru aceștia, ca și pentru toți aceia care nu și-au uitat tinerețea în praf al anilor, poezia: „Te salut generație în blugi“. Urmează firească a acestei deschideri deja făcute, șlagăre internaționale cu „Flacăra Pop“. Momentul la care s-a cîntat „Trăiască România“ nu se ridică însă la intensitatea cunoscută; Ion Hagiu cu a sa „Căciulă“ îi precede pe cei de la „Iris“. Ducu Bertzi, căruia tratamentul impus la indicațiile lui Valeriu Popa i-a readus vocea la rîndamentul normal, cîntă două șlagăre maramureșene. „Dor de Eminescu“ se cîntă mediu. Ștefan Hrușcă dovedește că între colind și rock distanțele sînt insesizabile cînd ai talent și vocație. Intră în scenă Vasile Șeicaru și nu apucă să încheie cîntecul „Iancu la Tebea“, cînd un ropot de aplauze ne face să înțelegem că a reintrat acela pe care-l așteptăm de fiecare dată oamenii, poetul Adrian Păunescu. George Nicolescu încheie prin recitalul său o seară din care toți cei prezenți se desprind cu greu, scandînd numele cenaclului, în semn de mulțumire dar și de regret că trebuie să se despartă de el. Și trebuie, pentru că afară, oameni cît să umple din nou sala așteaptă un nou spectacol.

CENACIUL FLACĂRA AL TINERIEI

al U.T.C. și revista Flacăra, condus de toții muzicii tinere și poeziei următorii:

- Vineri – 22 octombrie – SATU MARE
- Sîmbătă – 23 octombrie – BAIU
- Duminică – 24 octombrie – CLUJ
- Luni – 25 octombrie – TIRGU MUREȘ
- Marți – 26 octombrie – MIERCUREA NEAMĂ
- Miercuri – 27 octombrie – SFÎNTUL GHEORGHE
- Joi – 28 octombrie – BRAȘOV
- Vineri – 29 octombrie – PLOIEȘTI
- Sîmbătă – 30 octombrie – PITEȘTI
- Duminică – 31 octombrie – IASI

Stat, și în zilele de 2, 4 și 5 noiembrie.

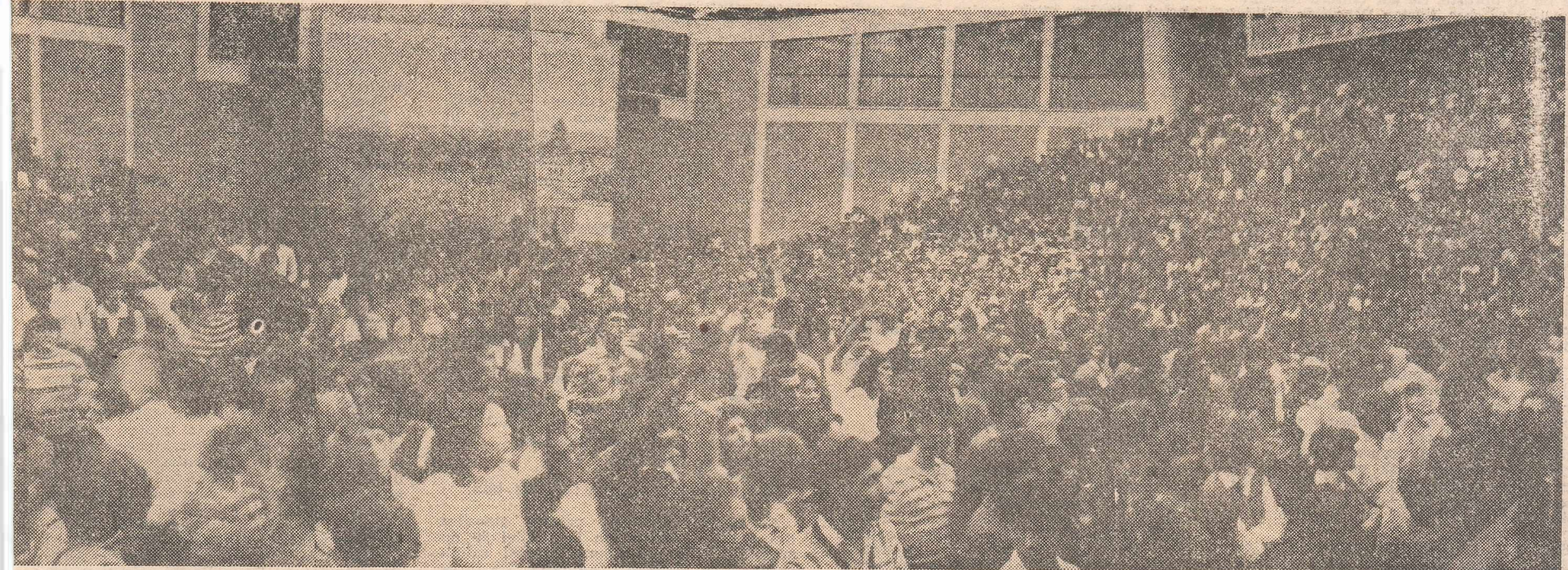
- În cazul în care vremea va fi rece, vom organiza încă o manifestare, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 1 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu, pe 2 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Iași, pe 3 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Timișoara, pe 4 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Brașov, pe 5 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 6 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu, pe 7 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Iași, pe 8 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Timișoara, pe 9 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Brașov, pe 10 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 11 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu, pe 12 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Iași, pe 13 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Timișoara, pe 14 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Brașov, pe 15 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 16 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu, pe 17 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Iași, pe 18 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Timișoara, pe 19 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Brașov, pe 20 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 21 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu, pe 22 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Iași, pe 23 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Timișoara, pe 24 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Brașov, pe 25 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 26 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu, pe 27 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Iași, pe 28 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Timișoara, pe 29 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Brașov, pe 30 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Cluj, pe 31 octombrie, pe Stadionul Republicii de la Sibiu.
- Pentru spectacolele din 31 octombrie și 1 noiembrie Stat nu mai sînt bilete.
- Miercuri – 3 noiembrie – CRAIOVA

Operație pe cord deschis

Localitatea: Hunedoara, 15 octombrie 1982, ora 22,00.
Condiții de desfășurare: Sala Siderurgistul.
Număr de spectatori: 4 000.
Durata: 4 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Atmosfera: prăvălitoare ca o avalanșă.
Aportul organizatorilor: foarte bun.

La numai 20 de minute depărtare de abia încheiatul spectacol, îl începem pe cel de-al doilea, din dragoste și respect pentru oamenii care, încrezători, așteptau afară, în speranța că se va putea face ceva. Și s-a făcut ceea ce avea să urmeze, un lucru care se întîmplă în mod excepțional. Grupul hunedorean „Canon“ are sarcina de a deschide. Îi urmează Mihaela Popescu, această mare voce feminină a muzicii tinere de azi. Arpad Domokoș aduce sala în stare de participare ardentă. În timp ce Valeriu Penișoară cîntă „Cuvîntul lui Roată către Divan“ toată lumea reia refrenul cu o asemenea forță, încît ne face să credem că aici s-a dat acestui cîntec haina sa cea mai aprinsă. Se vede după cum cîntă că oamenii prezenți în această sală au dorit mult să fie aici împreună cu noi, avea să remarce Adrian Păunescu. Este citită o excelentă parodie primită din sală și apoi este recitat poemul „Vulnerabil loc comun“. Reapare Cornelia Vlad din Hunedoara cu doină din zona Năsăudului. Sanda și Carmen Bădău, două fete lipsite de veder care au doar mica bucurie de a cînta, mai apoi Tatiana Filipoiu aduc două cîntece ale grupului Ecolul, „Taina“ și „La cană cu vin“. Mircea Rusu, un tînăr cîntăreț cu o voce frumoasă și cu o manieră interpretativă discretă, spune cîntecul său preferat „Nervi de toamnă“ (versuri George Bacovia). Poetul Eugen Evu, prezent și el la manifestarea noastră, a recitat excelenta „Jarnă hunedoreană“. „Iridă un recital de reală profesionalitate, demonstrează că deține mijloace suficiente și mai ales eficiente de exprimare. Pe de Savoare ca întotdeauna, Nicolae Cena Marele cîntec „Decembre“ este interpretat la cererea unui grup de militari, în lip autorului, de Vasile Șeicaru. Și mereu fel de tulburătoare ni se par cîntecele grupului „Poesis“ cu Baboi și Bațu într-o armonizare perfectă, un grup pentru care succesul este de acum un fapt sigur. Ștefan Hrușcă, „Flacăra Pop“, Valentin Gereca cu „Fiul risipitor“, Ion Hagiu, „Mă săj“ este ordinea de succesiune a m

Flacăra al Tineretului Revoluționar

Libertate, într-o sală arhiplină la Arad (în centru). În pagina 14, expoziție de entuziasm la Petroșani

REVOLUȚIONAR organizat de C.C. Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii manifestărilor sale viitoare :

CA
IC
DRGHE

11 noiembrie - BUCUREȘTI la Circul de Sporturi (Sala Polivalentă).
12 noiembrie - Iași iar solicitările ne vor permite
Cenaclului Flacăra duminică 31
11. În caz de vreme nefavorabilă,
din 4 și 5 noiembrie la Palatul
Cultural și 1 noiembrie de la Circul de

telor ce au urmat. Duce Bertzi este
t din cîntat și mărturiseste că fusese
opționat de cele văzute afară înainte
spectacol : acei oameni, despre care
ian Păunescu spune că erau așa pentru
u aveau ce li se cuvinea, cîntă acum
n. Se recită, apoi, se cîntă în ordine
ă în metru antic și „Dor de Emi-
u”. Minunat și acest moment! Gil Io-
apare cu trei piese de rezistență, „Din
ini”, „A treia pace mondială” și „Lă-
mă să merg pe bicicletă”. Recita-
lui George Nicolescu este urmat de
tarea lui Adrian Păunescu dată poeziei
cient”, Revine Mihaela Popescu cu
rgălăul” și incheie Vasile Șeicaru, cu un
al în care remarcăm „Actorul”, jucat
conducătorul cenaclului.

Într-un fratern mineresc colind

Localitatea : Petroșani, 16 octombrie
2, ora 18,00.
Condiții de desfășurare : într-o hală
sală.
Număr de spectatori : 6 000.
Durata : 6 ore.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : renăscută din cenușa ru-
zii s-a înălțat o stare a trăirii artistice
opționale.
Aportul organizatorilor : bun.
Noutăți : Adrian Păunescu scrie și ci-
e un poem dedicat oamenilor adincur-
r. „Iris” lansează piesa „În lunga
pte”, versuri, Adrian Păunescu. Au
utut : Virgil Scarlat și studentul Pe-
or Oprean.

angă, largă, friguroasă ni s-a părut la
put hala în care avea să se desfășoare
nirea noastră cu publicul petroșenean.
ea afluență a creat și aici probleme
nizatorilor, care au ales soluția aces-
„săli” tocmai pentru a putea oferi mai
tor oameni posibilitatea de a urmări
spectacolul nostru.
tepem fără conducătorul cenaclului,
nat de probleme ce nu suportau ami-
la București. Situație destul de di-
ă și datorită faptului că locul desfăș-
ării întâlnirii noastre, prin conformate
rin dispunerea locurilor, a defavori-
o parte din public, motivându-i astu-
nele manifestări improprii comuni-
i artistice. În acest cadru începem to-
fără convingere, cu sentimentul că
i aproape imposibil să facem aici un
spectacol bun. La 2 ore de la începere
ste, făcînd un efort apreciabil, după
n noaptea precedentă străbătuse dis-

tanța Hunedoara-București, conducă-
torul cenaclului, poetul Adrian Păunescu,
nedormit deloc.

Adrian Păunescu recită „Oă în metru
antic” împreună cu toți cei prezenți, în-
tr-un fel unic, uimindu-ne pe noi toți, cei
din scenă, prin miracolul schimbării de
atmosferă. Dezarticulata rumoare se
transformă în cîntec, aplauzele înghit și
ultima fluierătură și pe această imagine
păstrată și la cîntecul „Dor de Eminescu”,
putem trage la calc „proiectul de statuie
al acestui public” aflat acum la înălțimea
celor mai bune din țară. Pe treptele ac-
sui, deloc exagerat spus, miracol își înal-
ță succesul Ștefan Hrușcă și Vasile Șei-
caru, ultimul cu un larg recital în care
„Imposibila nuntă” a făcut posibilă in-
trarea acestei hale în competiția acelor
puține săli ce le-au putut cînta în totul.
Martorii schimbării de acum ne scriu
astfel : „Am alergat cu brațele deschise
spre LUMINĂ. Vă mulțumim ! Un grup
de studenți mineri”. Și, ca o confirmare
parcă : „A apărut o rază de lumină în
mica „Londră” a României. Munteanu L.”
Cu recitalul lui George Nicolescu ar fi
trebuit să punem capăt întâlnirii noastre
dar pentru că ne simțim din ce în ce mai
bine și pentru că oamenii confirmă dorin-
ța rămînerii în continuare, acordăm chiar
un supliment care culminează cu „Mine-
rii”, cîntec de Vasile Șeicaru și Adrian
Păunescu. Poezia „Pacient” recitată după
aceasta nu va încheia însă, ci va fi incepu-
tul unei noi părți, dată în cîntecul acelor
care trăiesc și muncesc greu aici pentru
binele țării și pentru care fiecare clipă de
fericire este un dar, pe care-l merită cu
prisosință.

Contra cronometru

Localitatea : Deva, 17 octombrie, ora 11.
Condiții de desfășurare : Sala sportu-
rilor.
Număr de spectatori : 4 000.
Durata : 3 ore.
Calitatea spectacolului : concentrat, dar
bun.
Atmosfera : caldă ca o îmbrățișare de
rămas bun.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Spectacolul promis la finele celui pre-
cedent desfășurat în Deva are loc con-
tra cronometru, căci la finele acestei ma-
nifestări urmează să stringem totul foarte
repede, apoi să facem deplasarea pînă la
Timișoara, unde este programat spectaco-
lul de seară. Incepe Ion Hagiu, cu a sa
„Căciulă”, apoi grupul „Canon” din Hune-
doara cîntă „Craul munților”. Vocea
Mihaelei Popescu înalță un „Colind
de lume mare”, dar atmosfera este
încă marcată de ineditul desfășu-
rării unei asemenea manifestări la
o oră matinală. Primim totuși
un extraordinar semn de înțelegere prin
biletul semnat de Călin Lungu : „O sin-
gură artă accept — aceea care, pornită
din neliniște, tinde spre seninătate, adică
a noastră”. Raul Cârstea continuă să cîn-
te „Învățătoarea” profund și sigur. Cor-
nelia Vlad, care mai cîntase în câteva seri
anterioare o „Doină” din Năsăud, începe
că să recomună melodia, dar este revede
readusă pe făgașul cel bun, adică acela al
autenticului. Îi urmează „Poesis”, un
grup sigur la orice oră. Arpad Domokoș
aduce sala în stare de dans, Valeriu Pe-
nișoară, în stare de comunicare cu sala,
dialogînd adesea, colaborînd cu publicul
la desăvîșirea actului artistic, cîntă „Vîl-
torul”. Această poezie, scrisă de Nicolae
Labiș cu 30 de ani în urmă, cîntată azi
de mulțimile adunate în sălile prin care
treccm, vorbește despre nivelul de înțele-
gere al fenomenului politic contemporan
de care dau dovadă tinerii țării. Mircea
Rusu aduce în scenă un cîntec adecvat
atmosferei. Nicolae Cenani închină prin
spuma improvizărilor sale. „La o cană
cu vin” și „Taina”, piese ale grupului

„Ecol” sint repuse în stare de comuni-
care directă prin vocea Tatianeii Fili-
poi. „Flacăra Pop” cu Al. Zărnescu, Idu
Barbu, Teodor Mazilu și Romeo Beianu,
nu doar simplu un grup, ci pecetea sound-
ului cenaclului azi, își impune personali-
tatea într-un recital propriu. Duce Bertzi
susține la aceeași cotă înălțimea atmo-
sferice create. Grupul „Iris” impresionant
prin calitatea sunetului, compact și per-
sonal, cu doi chitariști de marcă, Ion Ol-
teanu și Dan Bădulescu, susținînd foarte
bine și părțile vocale ale pieselor lor, cu
o secție ritmică, Ion Dumitrescu și Mihai
Popescu de îndreptat. Grupul „Mesaj”
nu-și pierde umorul nici în formulă de
trio (Coveianu, Richard, Popescu) conti-
nuînd să fie de tot... risul. Vasile Șeicaru
cîntă trei slagăre absolute : „Actorul”,
„Pădurea și menajeria” și „Aruncarea în
valuri”. Alexandru Zărnescu poartă în
continuare prin țară „Dor de Eminescu”.
Cu Gil Ioniță, toți cei prezenți cîntă „Ri-
dică-te Ștefane și vezi-ți fiii / Că vremea
în lume e grea / Credință veșnică patriei
noastre / Jurăm, Măria Ta” și apoi „Tră-
iască în veci și înflorească / În modestia
ei de gală / Pe toată scoarța pămîntescă /
A treia pace mondială”. Și, în fine,
aproape de finis, George Nicolescu, acest
artist complet, este unul din purtătorii
ultimii ai acestei ștafete a artei tinere,
purtată într-o dimineață de toamnă sen-
nă la Deva. Incheie în timp, după exact
trei ore, așa cum ne propusese la in-
ceput, Ștefan Hrușcă al cărui „Colind”
promite revenirea atît de dorită aici. „Și
la iarnă om veni / numai dacă ni-ți
pofți / Și mai multe vom ura / Pentru
dumneata, Deva”.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Patetica lecție de dirigiență

Localitatea : Timișoara, 17 octombrie
1982, ora 19,50.
Condiții de desfășurare : Sala sportu-
rilor „Olimpia”.
Număr de spectatori : 7 000.
Durata : 3 ore și 40 de minute.
Calitatea spectacolului : excelentă.
Noutăți : premiera absolută a cîntecului
lui Ion Zubașcu „Te salut, generație-n
blugi” pe versuri de Adrian Păunescu.
Aportul organizatorilor : excepțional.
Atmosfera : tinerețe toridă, entuziasm
competent.

Plecați din Deva la ora 15 și 10 minute,
mersul spre Timișoara devine aproape în-
ăripat : după 20 de minute descoperim că
ne aflăm într-un autocar cu pene. La 30
de minute mai tirziu ne reluăm drumul,
datorită bunului nostru nea. Mircea, un
as al volanului care s-a dovedit și un vir-
tuos al filtrului de motorină cu guturai.
A fost acompaniat la șurubelniță de
Alexandru Zărnescu, decis să steargă în
ochii noștri deosebirele esențiale dintre
Trabant și Mercedes.

Întărăm în Sala sporturilor din Timișo-
ara, la rînd, după un spectacol județean
care fusese filmat de Televiziunea romă-
nă. E liniște, au plecat la ale lor și cei
filmați și cei de la televiziune.
Spectacolul începe la ora anunțată, ca
de obicei.

După obicei, Cenaclul Flacăra își salută
publicul cu „Om bun”. Conducătorul ce-
naclului anunță că dacă spectacolul de
azi va fi foarte bun el ar putea fi teme-
lia unui turneu în Timiș în luna decem-
brie.
Grupul „Poesis” deschide seara cîntînd
cu o ușoară teamă parcă, în fața unei
săli care nu se decide din primele clipe
să-și dăruie entuziasmul. Dar atmosfera
se încălzește treptat, cu intrarea în scenă

a electrizantului Mihail Stan, apoi prin
contribuția cuceritoare a Mihaelei Popescu.
Abia se domolesc aplauzele pentru Raul
Cârstea și se aude tot mai distinct cum
cele câteva mii de tineri care n-au înșut
în sală scandează de afară un apel pen-
tru ca și ei să se poată întîlni cu Cenaclul
Flacăra.

După ce Arpad Domokoș își cucerește,
ca de obicei, ascultătorii, e rîndul la un
succes de public — obișnuit de acum — al
lui Valeriu Penișoară. Vocea Tatianeii Fi-
lipoiu suplinește „Ecol” cîntînd „Taina”
și „La o cană cu vin”. Sala este de mult
incandescentă ; tinerețea și dragostea de
frumos, de muzică, de țară, ritmează 7 000
de inimi în același „pas” al entuziasmului
mărturisit în bilețele și tălăzuind mun-
tele viu al uriașului plan inclinat ca un
amfiteatru natural, pe al cărui urcuș s-ar
fi călărat tinerii spectatori. Din inițiativa
conducătorului cenaclului, cu concursul
organizatorilor, sala aplaudă vestea că
pentru miile de tineri rămași afară, va
începe la miezul nopții un al doilea spec-
tacol. Curg bilețelele din sală spre masa
de pe podium. O uluitoare noapte de diri-
genție a sufletului tinăr românesc, scâl-
dată în unda de apă vie a iubirii de țară
incolțită firesc din boabele de aur ale
dragostei pentru patrie.

La această catedră, de ani de zile, un
profesor de română, fiul unui învățător
român, meditează fără plată, zeci de mii
de tineri, la discipline uneori neglijate.
Sala tălăzuiește în cîntec, vibrînd de far-
mecul înalt al artei ; al unei arte de care
avea nevoie. Imensa cupolă de peste
„muntele viu” bumbe fără solist și fără
microfoane, cînd 7 000 de tineri cîntă
„Trăiască Libertatea, Trăiască România !”
Peste apoteoza dragostei de țară, țîșnită
în cîntec, flutură deodată, fără nici o re-
gie un Tricolor și un steag roșu al patri-
dului nostru, aduse de un grup de lugo-
jeni.

Scriu doar numele pe care nimic nu-mi
dă dreptul să le uit, fiindcă sînt ale celor ce
au adus bucuria atît de dorită a artei tinere
unei săli electrizante de 7 000 de bănă-
țeni : Mircea Rusu, Constantin Dragomir,
Ion Hagiu, formația „Flacăra Pop”, Duce
Bertzi, George Nicolescu, Ion Zubașcu —
venit la Timișoara cu o noutate : cîntecul
său, pe versuri de Adrian Păunescu. „Te
salut, generație-n blugi” — admirabilul
Nicoale Cenani, trupa „Iris”, grupul „Me-
saj”, Andrei Păunescu, Nicu Alifantis, Gil
Ioniță, Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru.

Și tricolorul și steagul roșu desfășurate
cu drag peste sală imi vor flutura încă
multă vreme în suflet.

Un spectacol magnific care a început la orele 12,20 noaptea !

Localitatea : Timișoara, 17 octombrie
1982, ora 12 și 20 de minute.
Condiții de desfășurare : Aceeași sală
„Olimpia”.
Număr de spectatori : 7 500.
Durata : 5 ore și 10 minute.
Atmosfera : incendiară.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Arhiplină din nou sala — și dato ită
unui mare grup de tineri ce și-au mai
cumpărat o dată bilete pentru al doilea
spectacol — continuă marea dirigiență ti-
mișoreană a acestei nopți debordante de
tinerețe, de sete de frumos, de muzică și
poezie. Cenaclul Flacăra al Tineretului
Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C.

(continuare în pagina 14)

DORIN GHERGHINESCU

(Urmare din pag. 13)

și revista „Flacăra” condus de poetul Adrian Păunescu astimpără setea de muzică tinăra a încă 7500 de tineri prieteni ai săi. Aceleași nume de interpret. Majoritatea pieselor prezentate sint însă noi față de primul spectacol. Avalanșa de bilete nu se oprește. Se cer cîtece îndrăgite, poezii pe care Adrian Păunescu le trăiește odată cu sala, șoptind ori detunînd vulcanic, așa cum cere focul sacru al gîndului încorporat. Și încă o dată, de la emoțiile marii arte la dialogul magistral condus, pe teme din cele mai diverse, dar cu o catifelată și măiastră convergență spre act educativ de cea mai înaltă speță, șapte mil și mai bine de inimi bat ca într-o școală sublimă a sufletului românesc. Și încă o dată mi-aduc aminte că aici a fost prezentă cu cîteva ore în urmă televiziunea, care a plecat cînd a intrat cenaclul, lipsind la apelul la care o cheamă aici și acum istoria culturii române, efervescența spiritului revoluționar al tinereții patriei.

Lugojeții reveniți în sală scriu că li s-au confiscat Tricolorul și steagul partidului. La rugămintea profesorului de patriotisme care conduce cenaclul, reprezentanții organizației de tineret județean fac ca steagurile să reapară și să fluture pînă la sfîrșit deasupra miilor de tineri, care aplaudă cu frenezie anunțul că pentru turneul bănățean din decembrie se pot înscrie de mine oricîți. Fusesse un abuz grosolan al unui om care se credea „de ordine”. Cîntecul „Aruncarea în valuri” se încheie cu strofa scrisă pe loc: „Iubita mea, să ne aruncăm în lume / Cînd o să treacă viața la iernat / Să ne luăm, dacă volesti, la iarnă / Trei săptămîni de cîntec în Banat.”

Excelentă prestația și participarea de suflet a echipei tehnice. Sunet: Costel Ionescu. Lumini: Costas Caracostas și Cristian Nemuc.

Punct și de la capăt!

Localitatea: Arad, 18 octombrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare: Sala Sporturilor, suprapopulată.

Număr de spectatori: 7000.

Durată: 5 ore și jumătate.

Calitatea spectacolului: bună.

Atmosfera: caldă, uneori extraordinară, alteori vătămă de rumoarea explicabilă prin numărul mare de participanți și de cîteva manifestări reprobabile față de care, în mod inexplicabil, oamenii buni n-au luat atitudine. La neimplinirea totală a spectacolului a contribuit și Adrian Păunescu, prin oboseala lui, în cîteva momente molipsitoare. Adrian Păunescu n-a avut nici răbdarea de a stîrni în miile de iubitori ai cenaclului veleități de apărători ai artei publice. El își asumă, deci, tot ce n-a fost reușit la Arad.

Aportul organizatorilor: foarte bun, dar obiectiv, ei au lăsat mulți nemulțumiți în tot județul Arad.

Cu ciudată senzație, aceea de a te simți vinovat cînd participi la realizarea unui lucru care nu mai e foarte bun. Am plecat din Sala Sporturilor din Arad, încărcat de lume, înconjurat de nemulțumire eu însumi. Nu reușim să închei în triumf un spectacol împreună cu unii dintre cei mai mîcunați oameni, care n-aveau decît vina că erau mulți, că ne iubeau și că nu erau suficienți de avertizați cum să reprime pe cei doi-trei care nu știu ce-i cu ei și mai fluierau, mai stricau atmosfera, profitînd de aglomerația cumplită și îndatoritoare.

Cred că n-am rămas niciodată dator publicului, dar parcă la Arad, după atîtea întimplări tulburătoare, n-am reușit una la fel. Și mă simt eu vinovat că, obosit fiind, și epuizînd mai toate rezervele pedagogice, n-am putut să mă fac că nu aud rumoarea talazurilor imense de oameni care stăteau într-o mină, într-un picior, într-o dungă și n-au putut fi mereu atenți, n-am putut fi un actor, ci am intrat ca o mașină cu toată viteza în prăpastia propriului meu lirism. Sigur că a fost un spectacol foarte bun. Sigur că nimeni n-a trîșat, nici spectatorii, nici actorii, dar tot atît de adevărat e, să recunosc, că n-a fost un Arad la fel de miraculos după atîtea precedente istorice, angajante ale Aradului și după ultimul precedent, prezența cea mai bogată a unui județ la Tebea, Arad cu 1500 de oameni.

Trist, spuneam arădenilor că vîzîndu-i neputincioși în fața celor cîțiva care voiau să strice spectacolul, probabil că nu ne vom revedea curînd. Inseninat acum, le făgăduiesc aici un mare spectacol, încă în acest an, în cîteva zile din decembrie. Dragii mei prieteni, în clipa cînd vă vedeam plecînd din sală și aveam în minte și imaginea celor ce rămăseseră afară,

parcă-mi venea să vă chem înapoi. N-am făcut-o atunci, dar abia aștept s-o fac sub mari ninsori de decembrie. Aveți însă grijă, activați binele din dumneavoastră, pentru că dintr-un spectacol foarte bun, să ne ridicăm la o mare și unică întimplare a Cenaclului Flacăra. Asta mai cu seamă că la anul m-am hotărît să îmbătrînesc și eu oficial. Și deci, Cenaclul Flacăra intră cumva sub zodia grabei de-a spune tot ce poate spune. E teribil și obositor și atît de încercat de responsabilitate momentul în care starea sufletească a unui om poate influența starea sufletească a unei colectivități. Și, vai, trebuie să ținem mereu cont de asta. Să reconstruim visul unui Arad cu harta ca o liră!

ADRIAN PAUNESCU

Oradea — iarăși

în vîrf!

Localitatea: Oradea, 19 octombrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare: Sala sporturilor.

Număr de spectatori: 10 000.

Durată: 3 ore și 45 minute.

Calitatea spectacolului: excepțională.

Atmosfera: triumfătoare.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Oradea, rămasă memoriei noastre afective ca locul unui incredibil miracol, ne-a copleșit cu dragostea sa. Multimea celor dornici să ia parte la spectacolul nostru, cu mult peste capacitatea sălii, ne pune încă de la început problema satisfacerii acestei nevoi reale și prezente. Infricoșătoare mulțimi tălăzuiu în jurul Sălii sporturilor din Oradea, iar sala era plină pînă și pe tabela de marcaj. Conducătorul cenaclului i se propune de către cei de afară iar el propune tuturor susținerea unui al doilea spectacol în continuarea celui început, limitîndu-l pe acesta dar fără a-i lipsi pe oameni de nimic din ceea ce este valoros din ceea ce are cenaclul. Aveam să demarăm însă cu destulă greutate. Minute întregi încercăm să-i așezăm pe unii din sală mereu cu gîndul la cei de afară încă și mai mulți. Oamenii în formă de porți de handbal, oameni în formă de tabelă de marcaj, oameni în formă de orice formă pe care o ia sala în anințele sale arhitectonice, sugerînd cu trupurile lor terenul de joc, balustradele, așezați, suspendați, agățați, presați, aflați în cele mai incomode poziții, ținuți astfel doar de dorința de a trăi cîteva ceasuri în compania cenaclului. Nicu Alifanțis, Mihail Stan, Gil Ioniță sint primii trei aruncați în acest pirjol și își duc cu greu sarcina la sfîrșit. La îndemnul și rugămintea conducătorului cenaclului, o parte, e drept nu foarte numeroasă, din cei prezenți părăsesc sala pentru a reveni la cel de-al doilea spectacol. Un gest în favoarea celorlalți, aplaudabil. Sint prezențații noii veniți, pentru prima oară la Oradea, Mircea Rusu, Raul Cârstea și Tatiana Filipoiu. Apoi Adrian Păunescu lese cîteva momente spre a sta de vorbă cu acei autori ai superbului gest de generozitate — eliberarea unei părți a sălii — de care aminteam. Sosec din sală nu doar mulțime de bilete, dar și primii pantofi, apoi un pardesiou, un pulover, o jachetă, cîteva chei și încă alte lucruri pierdute în marea inghesuială creată de această revărsată sete de cultură. Totul și toate se mai așază și spectacolul începe să meargă bine-bine și curînd atmosfera începe să devină „ne-bună, ne-bună de tot”. Cîntăm „Iancu la Tebea” al lui Adrian Păunescu, cu Vasile Șeicaru, apoi slagăre internaționale cu „Flacăra Pop”, mesaje de pace din lume către lume în spiritul celor desprinsе dintr-o activitate de politică internațională model, aceea a președintelui Nicolae Ceaușescu. Lumea cîntă. Sala e incandescentă. Nimeni nu se poate abține să danseze în ciuda lipsei de spațiu. Este o dăruire extraordinară, molipsitoare de la care nu se poate sustrage nimeni. Aceeasi atmosferă fierbinte se păstrează pe recitalul trupei „Iris”, aruncată în brațele celor de aici ca într-un suc propriu. Și de la aceasta, la tandrete: „Dor de Eminescu” se cîntă absolut divin. Fiecare pereche de brațe ridicate ale celor care cîntă acum fără nici un fel de sprijin formează — la sugestia lui Adrian Păunescu — cite un mare „U” legînd numele marelui poet care-și făcuse cîndva debutul aici. Se scandează cu toată forța numele cenaclului în așa fel încît din somn dacă ne-am fi trezit aici am fi recunoscut după acest semn de nemărginită dragoste, Oradea. Cîntecele lui Valeriu Penișoară, „Viitorul” și „Cuvîntul lui Noată către Divan”, sint preluate de sală de la primul pînă la ultimul cuvînt. Parcurgerea celor-

lalte momente ale serii ne face să regretăm că nu putem rămîne la infinit împreună, atît de aproape îi simțim pe toți acești oameni cu care simțim că am reușit să facem, să trăim una din cele mai intense manifestări de artă tinăra din cele care ne-au fost date pînă în prezent. Unisonul vocilor sălii aproape acoperă pe acela din scenă. La superlativ sint primite aparițiile lui Domokos, Bertzi, Șeicaru, Hrușcă și Nicolescu, iar cuvintele pe care ni le trimite elevii clasei a XII-D a Liceului „Gojdu”, sintetizează parcă starea tuturor celor prezenți: „Vă mulțumim pentru prilejul pe care ni l-ați oferit încă o dată ca, renunțînd la etichetă și la cotidian, să putem fi așa cum sintem noi, în sufletul nostru. Ne simțim minunat atunci cînd mii de oameni se unesc într-un singur glas, fie ei români sau maghiari, ca să-și cînte țara, libertatea, tinerețea, de fapt, să se cînte pe ei înșiși”.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Păcat,

nu veți ști ce-a fost!

Localitatea: Oradea, 19 octombrie 1982, ora 22,30.

Condiții de desfășurare: Sala sporturilor.

Atmosfera: cea mai vibrantă.

Număr de spectatori: 9000.

Durată: 4 ore.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Al doilea spectacol promis tinerilor din Oradea începe la ora 22 și 30 de minute. Ca întotdeauna, cenaclul salută publicul cu cîntecul „Om bun”. La început: Arpad Domokos, puțul de secui din Harghita, prezentat cu căldură și el și cîntecele sale de conducătorul cenaclului. Succes mare, succes meritat, cu atît mai limpede semn al valorii muzicii tinere și al acurateții încercăturii sale de spirit revoluționar cu cit ea ritmează (la unison), în sala arhiplină a sporturilor din Oradea mîni de români și de maghiari.

Același riu de bilete — singurul riu din lume care nu se lasă prins în hărți, ca într-un blestem al tainelor uitate împotriva sculelor cartografice — același riu de bilete curgînd după cenaclu, pe drumul muzicii, ajunge mereu la masa din colțul podiumului simplu. Un bilet: „Din fondurile celui de-al doilea spectacol, cit și din fondurile celui ce va avea loc mine, pe stadion, propun conducerii țării să punem temelia unei statui a lui Avram Iancu la Oradea”. Semnează: GRUPUL DE LA TEBEA. Adică grupul de bihoreni elogiați vibrînt în primul spectacol de conducătorul cenaclului, pentru gestul lor superb cu care au emoționat, în septembrie, uriașă adunare comemorativă la mormîntul lui Avram Iancu, ajungînd acolo după un marș istovitor cu Tricolorul transformat în leagăn pentru chipul lui Iancu, sublim în oboseală și în dragostea lor pentru ideau Craiului Munților. Urmează grupul „Flacăra Pop”. La ora 23,00 în atmosfera sălii cîntecul „Trăiescă România” vine de la sine parcă pe buzele tuturor. Este imposibil să nu simți că acești tineri și-ar da și viața pentru patria lor pe care o cîntă și pentru cîrmaciul destinelor țării — președintele Nicolae Ceaușescu. E un triumf irezistibil de tinerețe și de patriotism în sala imensă incendiată de cîntec: „Trăiască Ceaușescu, partidul și poporul / Trăiască România / Trăiască Tricolorul... Jurăm din milioane de inimi și destine / Din orice fel de sine ce murmură în vine / Jurăm bătrîn și tînăr / Femeie și bărbat / Credință României, necondiționat!”

Începusem să scriu o cronică în care să povestesc spectacolul. Poate nici nu trebuie. Mîile de spectatori (aproape 20000 într-o seară, la două spectacole în Oradea) au poate dreptul să considere că e taina lor de suflet această rară lecție de dirigenție care i-a făcut fericiți și mai buni. Prea s-au zbatut să obțină intrarea în craterul dogoritor de poezie și de spirit revoluționar al acestei nopți.

Au fost aproape aceiași interpreți ca la primul spectacol. Nu însă același repertoriu. Și a fost, ca întotdeauna, un spectacol unicat. Și a fost încă o dată auzit conducătorul cenaclului spunînd că, după ce va implini 40 de ani, probabil, va deveni doar un scriitor.

DORIN GHERGHINESCU

CONSTANTIN DRAGOMIR

În ultima vreme au avut loc manifestările cu numerele: 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679,

Al treilea spectacol bihorean în 19 ore: din nou excepțional!

Localitatea: Oradea, 20 octombrie 1982, ora 15.

Condiții de desfășurare: Stadionul F.C. Bihor.

Număr de spectatori: 6000.

Durată: 3 ore și 30 de minute.

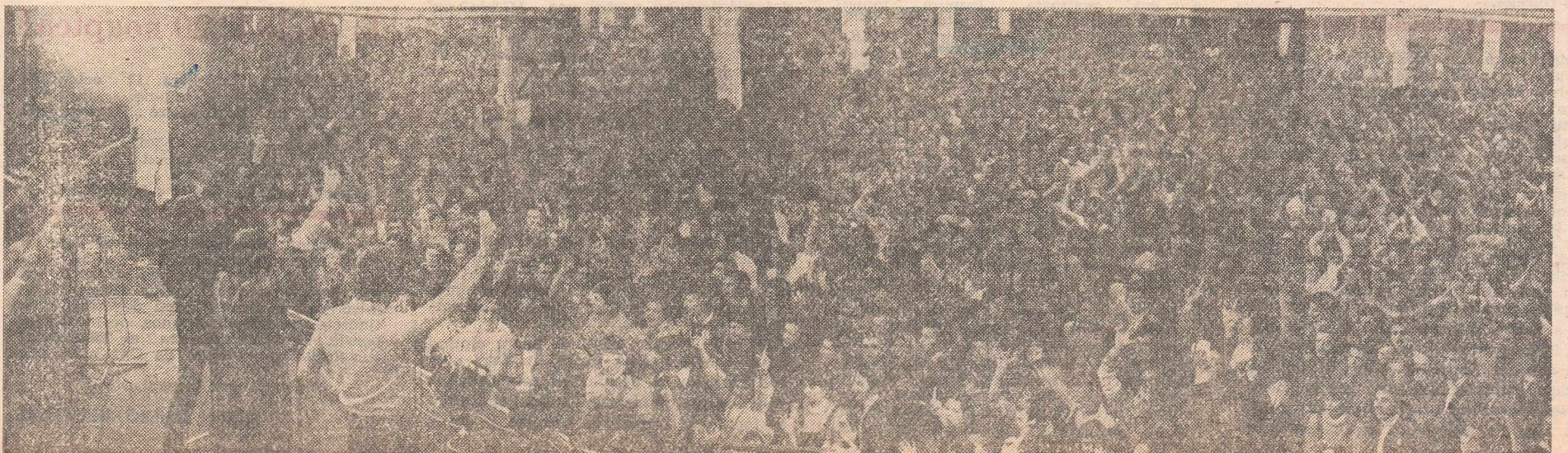
Calitatea spectacolului: foarte bună.

Atmosfera: intimă, apropiată, cu momente de incandescență.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

La ora 3 din noapte aveam să încheiem în fapt ceea ce începusem în seara precedentă în întîlnirea cu publicul orădean. Rămăsesse deci foarte puțin timp, atît pentru refacere, cit și pentru organizarea unui nou spectacol în după-amiaza acelor zile, despre care nu aflaseră decît cei prezenți la manifestarea noastră. Eforturile organizatorilor au fost din această pricină meritorii. Explicabilă deci mirarea de a vedea umplută pînă la limita capacităților tehnice de care dispunea peluza stadionului F.C. Bihor din localitate. La ora fixată începem în condiții cu totul ieșite din comun și asta pentru că încă nu se trăsese cablul electric necesar alimentării. Luăm deci hotărîrea aprobată de toți de a începe fără microfoane. Ne apropiem de public, părăsind scena special amenajată și, în deplin acord cu cei prezenți, dovedim a înțelegerii necesităților comunicării, în nota înregistrată și pînă aici în celelalte manifestări la Oradea, cîntăm cu Duce Bertzi „Omul pădureii”, apoi „Căciula” cu Ion Hașiu și „Colind de lume mare” cu Mihaela Popescu, al cărei glas pare a fi venit aici direct din înalta Bucovină. Le urmează Ion Zubașcu, care cîntă „Lumea de mine”, și Valeriu Penișoară care însă nu apucă să spună decît „Eu fac me...”, în vreme de a veni în cabluri curentul așteptat moment de la care începem manifestarea noastră în limite mai apropiate de normal. O remarcă trebuie totuși făcută la cele întimplate pînă aici, și anume faptul extraordinar pe care îl reprezintă arta cîntecului apropiat oamenilor, descifrîndu-le nevoile. Iată, Valeriu Penișoară din cîntecul „Viitorul” îi face pe oameni să cînte din tot sufletul, ceea ce alții cred că se afirmă doar la sedințe, acești oameni care au și plătit pentru a cînta: „Să învățăm ce înseamnă omnia / Și comunisti să învățăm să fim”, ar fi putut alege să rămînă în fața televizoarelor, dar au preferat varianta poate mai aproape de suflet a unei clipe din vesnicie. Adrian Păunescu recunoaște că nu-și putea imagina că, în mijlocul lui octombrie, într-o stare de mare oboseală, avea să se afle împreună cu membrii cenaclului într-un spectacol în aer liber după două spectacole incandescente dar că satisfacția faptelor pe care le lăsam în urmă ne face să depășim orice dificultate, a cărei supunere ar depinde de noi. Mihaela Popescu revine, de astă dată, la înălțimea vaților pe care-i avem în difuzoare. Cineva din public cere „Ordinea de zi” și îl satisfacem imediat cererea exprimată. George Nicolescu rămîne la microfon pentru întreg recitalul său. Slagăre interpretate de „Flacăra Pop”, urmate de cîntecele „O șansă păcii” și „Trăiască România”, ne fac să redescoperim în cei prezenți extraordinarul entuziasm ce caracterizează publicul din Oradea. În timp ce clopotele orașului au început să bată, aveam să cîntăm „Dor de Eminescu” într-o ambianță sonoră favorabilă, inspirîndu-i poetului Adrian Păunescu versurile: „Pentru domnul Eminescu / Cel de-a pururi lăudat / Într-o toamnă la Oradea / Toate clopotele bat / Pentru domnul Eminescu / Visul nostru cel adînc / Într-o noapte la Oradea / Toate clopotele plîng”. Foarte bune ni se relevă și momentele grupurilor „Iris” și „Mesaj” — umorul celor din urmă fiind suplimentat de apariția lui Nicolae Cenani.

Ultima pată de lumină pe cerul acestei înălțătoare serii stă aureolă recitalului lui Ștefan Hrușcă, a cărui „Rugă pentru părinți” aprinde din suflute spre miini, sute de lumini. Încheiem această seară fantastică dintr-un fantastic Bihor, marcînd totodată un record incontestabil — acela de a fi autori ai unui spectacol unic, în aer liber, la această oră de toamnă tîrzie — prin bogatul recital al lui Vasile Șeicaru.

75 de ani de la moartea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu

„Erou al cugetării românești“

S-a spus de multe ori, și pe bună dreptate, că Hașdeu este personalitatea noastră științifică cea mai de seamă a secolului al XIX-lea, formind, împreună cu Cantemir și Heliade, cu Iorga și Călinescu, galeria spiritelor de excepție ale științei și culturii românești. Hașdeu este un geniu multilateral, care a împins spre universalitate domenii variate ale științei și culturii românești moderne, stabilind corelații interdisciplinare, deschizând drumuri noi ale cercetării, anticipând metode și soluții pe care savanții români aveau să le redescopere mult mai târziu și să le impună definitiv în știință. Lucrările sale, concepute după planuri grandioase, care îmbrățișează disciplinele științei în toată vastitatea lor, sunt departe de a fi terminate. Ele nu umplu goluri, ci sunt mai mult o sumă de modele prin care se deschid porți pentru cercetările viitorului. Metodologia abordării științifice a fenomenelor aplicată de Hașdeu devansează cu mult stadiul cercetării din epoca lui. În concepția sa, disciplinele științei se completează unele pe altele, crează zone de interferență, se explică reciproc. De aceea el a devenit filolog, ca să poată studia temeinic istoria, apoi lingvist, pentru a aborda filologia. A studiat lingvistica generală pentru a cerceta în profunzime problemele istoriei limbii române. În aceeași relații sunt așezate, în cercul preocupărilor sale, folclorul și etnografia, literatura și artele, dreptul, economia politică, filosofia, științele naturii etc. Deducțiile comparatistului se bazează pe un volum uriaș de fapte asociate prin cele mai neașteptate legături. Explicarea oricărui detaliu derivă la el din adevărurile generale ale științei. Hașdeu era bine înarmat, căci cunoștea un număr foarte mare de limbi, iar natura îl răsfățase cu toate darurile: inteligentă lăsată din comun și memorie formidabilă, imaginație prodigioasă, capacitate receptivă la formele progresului, cutezanța căilor nebătătorite, simțul realității și exuberanța romantică, toate acestea asociate cu o extraordinară putere de muncă și cu împlinirea de a se fi manifestat în împrejurările favorabile ale celei de a doua jumătăți a secolului trecut.

Lingvistica și filologia datorează lui Hașdeu contribuții fundamentale. Nu a elaborat o operă de sinteză asupra istoriei limbii române (pe care Maiorescu însuși o vedea posibilă numai sub pana lui Hașdeu), dar aproape toate problemele esențiale ale acesteia au intrat temeinic în preocupările lui. Originea latină a limbii, aportul substratului traco-dac, raporturile cu limbile romanice și cu cele balcanice,

contribuția influențelor externe, fiziologia dialectală, stadiul arhaic reflectat în textele din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, specificul evolutiv al limbii rezultat din aspectele ei contemporane, varianta literară modernă (inclusiv limbajul poeziei), terminologiile tehnice populare, legăturile limbii cu istoria socială, cu psihologia populară etc. sunt teme majore ale unei astfel de opere, pentru care Hașdeu ne-a lăsat nu numai un material enorm, ci și metode adecvate de studiu a acestuia. Comparația în plan istoric, impusă prin cercetările de indoeuropeanistică, geografia lingvistică, statistica lingvistică, „cuvinte și lucruri“ sunt metode care domină în investigațiile sale, unele fiind descoperite de el însuși. Nu încapă îndoială că fără studiile lui n-ar fi fost posibile cercetările pozitiviste și sintezele de istoria limbii române elaborate de marii lingviști ai generației imediat următoare.

Văzută cronologic, activitatea științifică a lui Hașdeu începe de fapt cu **Arhiva istorică a României (1864-1869)**, o colecție impresionantă de documente „începând de la timpurile celei mai îndepărtate și până în anul 1800“, pe care le comentează istoric și filologic. Numit director al Arhivelor Statului în 1876, post pe care îl părăsește târziu, în 1900, Hașdeu are un contract strâns cu fondul arhivistic național, pe care îl îmbogățește necontenit. Între 1869-1883 editează **Columna lui Traian** (până în 1870, sub titlul **Traian**), revistă de istorie lingvistică și psihologie populară, cea mai importantă dintre numeroasele sale publicații, în care își tipărește o bună parte a studiilor sale. În 1873 apare prima ediție (a doua în 1875) a remarcabilei opere **Istoria critică a românilor. Pămîntul Țării Românești**, iar în octombrie 1874 el deschide la Universitate cursul liber de lingvistică indoeuropeană, devenind titularul catedrei de filologie comparată, înființată special în 1878.

Între 1879-1881 publică cele trei tomuri ale **Cuvintelor din bătrîni**, ediție de texte vechi de o valoare excepțională, model pentru filologii de astăzi. Notele, comentariile și explicațiile care însoțesc textele, reproduse după un sistem propriu de transcriere interpretativă, sînt de o mare utilitate pentru cunoașterea particularităților fonetice, gramaticale și lexicale ale românei vorbite în epoca veche. Cu această lucrare se pun și bazele cercetării vechilor cărți populare românești și ale folcloristicii noastre comparative. Volumul al III-lea al acestei opere reprezintă partea de început a unui tratat de lingvistică teoretică.

În deceniul care a urmat, Hașdeu se a-

firmă temeinic pe plan mondial. E ales membru al multor academii și societăți științifice, participă la numeroase congrese și colocvii internaționale, întretine o vastă corespondență cu marii savanți europeni ai vremii. Publică acum un număr imens de studii de etimologie, de limbă veche, de folclor și istorie, studiază nume de plante, de ocupații și meșteșuguri, nume proprii etc. Este epoca în care Hașdeu se consacră cu pasiune domeniului autohton al limbii noastre. Aportul lui la elucidarea substratului lingvistic românesc n-a fost depășit de nimeni pînă astăzi. Studiază româna în context romanic, se ocupă de elementele slave, grecești, turcești, maghiare etc. din limba noastră.

Elaborează, între 1885-1898, cele patru volume ale celei mai interesante dintre operele sale: **Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbii istorice și populare a românilor**. Opera aceasta a reapărut sub îngrijirea noastră, într-o ediție integrală, între 1972-1976, la Editura Minerva. După cum se știe, **Etymologicul** său e doar un început, dar „atît cît a rămas e minunat“, cum zice Călinescu. În 1894 publică ediția a II-a (prima, în 1865) a monografiei **Ion Vodă cel Cumplit**.

După 1900, Hașdeu nu mai scrie nimic interesant; ultima sa lucrare e din 1904. La 25 august 1907 — sînt 75 de ani de atunci — cînd moare, la Cîmpina, în castelul bizar construit după planurile sale, Hașdeu era de mult uitat, același Hașdeu care covîrșise cu personalitatea lui o jumătate de secol de știință și cultură românească, același pe care Iorga îl numea „erou al cugetării românești“ din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Am insirat aici numai o parte dintre lucrările științifice ale marelui învățat. După părerea noastră, măsura supremă a geniului lui Hașdeu ne e dată cu volumul al IV-lea al **Etymologicului**, istoria primilor Basarabi, întemeietorii Țării Românești. Nicăieri, în zecile de mii de pagini pe care le-a scris, pasiunea patriotică nu e atît de clocoțitoare ca aici, alimentată din beisug de toate harurile geniului ajuns la apogeul dezvoltării sale. Această lucrare reia, sub altă formă, o parte a tematicii tratate de el în cea mai uitată astăzi dintre operele sale: **Istoria critică a românilor. Pămîntul Țării Românești** (ed. a II-a, 1875), cercetare interdisciplinară pentru dovedirea continuității poporului român pe actualul teritoriu din cele mai îndepărtate timpuri pînă în epoca întemeierii primelor state feudale românești. Fantezia omului de știință alunecă aci mai mult ca oriunde, în aria literaturii. **Istoria critică** „dă în ordinea intelctului aceleași emoții epice ca și **Contele de Monte-Cristo** — nota Călinescu... Capitolul despre Basarabi, literar vorbind, este genial“. Așadar, nu e exagerat să spunem că aceste două cărți sînt un adevărat roman al istoriei străvechi a neamului românesc.

GR. BRINCUS

Lumea ca sală de concert

(Urmare din pagina 9)

— Sînt foarte mulți. Cîțiva îmi sînt chiar colegi.

— Și cum te simți într-o generație de muziceni excepționali?

— În primul rînd nu mă simt singură. Solidaritatea noastră e necesară. Prietenia noastră e stimulatorie. Concurența noastră face publicul fericit. Pentru că toți ne străduim să fim cei mai buni. E o emulație pe care o invidiază, pe drept cuvînt, vechile generații. Sîntem mulți și buni. Înainte vreme erau puțini și buni (foarte buni sau excepționali) dar fără emulația pe care ți-o creează forța celor din jurul tău, au eșuat, s-au pierdut ușor în anonimat. Unii reprezintă și astăzi mari valori dar s-au plafonat pentru că nu au avut concurenți la un moment dat.

— Vorbeai de valoare. Cum crezi că e recunoscută și ajutată să triumfe valoarea în momentul de față în zona muzicii?

— Valoarea încă triumfă în mod intim-pător. Valorii îi trebuie încă o rezistență a nervilor extraordinară ca să se poată manifesta. Impostura în artă depune armele foarte greu.

— Dumneata, care ești fără îndoială o valoare, dovedită încă din anii liceului de muzică și, mai târziu, din anii facultății, ai fost repartizată ca profesoară la Școala populară de artă din Tirgoviște... Crezi că meritai mai mult?

— La Tirgoviște se poate face muzică. Există un interes deosebit pentru muzică. Dar... Sigur că ar fi fost firesc să nu intru, în mod birocratic, într-o comisie de repartizare unde locurile se împart în funcție de procente. Din moment ce în mod evident am demonstrat că reprezint o valoare, nu credeți că aș fi avut dreptul la un post de solist, încă de la început? Post pe care pînă la urmă l-am cîștigat, prin concurs, la Filarmonica din Ploiești. Dar nu e vorba numai de mine. Am cîntat în țară cu multe orchestre. Ei bine, sînt orchestre în care nu pot intra noi absolvenți de conservator pentru că aceștia nu mai au voie să fie repartizați în centrele urbane declarate orașe închise. Or, filarmonici există tocmai în asemenea centre! Și astfel, în orchestrele simfonice din țară intră absolvenți de școli de muzică nereușiți la examenele de intrare în conservatoare și, eventual, oameni care au cîntat în fanfare. Înțelegeți? În acest fel regăsim valorile răsturnate. Ca să nu mai vorbim de faptul că nici nu e etic, nu e moral să promovezi valori mai puțin reprezentative, în dauna valorilor reale.

— Și cum vezi dumneata rezolvată această problemă?

— Mie mi se pare că în domeniul artei spectacolului, la operă și teatru, în

domeniul muzicii, unde e necesară o infuzie mereu proaspătă de cadre, repartizările în viață să nu funcționeze după criteriul mecanice, birocratic. Eu cred că în fața valorii trebuie renunțat la orice criteriu de nivelare, de omogenizare. Valoarea reprezintă o excepție. Conform unor studii întemeiate, la o colectivitate umană doar 1 sau 2 la sută din populație reprezintă genii, valori excepționale și tot în proporție de 1 sau 2 la sută sînt handicapați mintali. Totul depinde de modul în care ne străduim să folosim în scopul societății cei unu sau doi la sută... genii!

— Spune-mi, Liliana Ciulei, dacă ai fi trăit în altă parte a lumii, în altă țară, pe alt meridian, ai fi ajuns oare ceea ce ești astăzi?

— Categorie, nu. Nu, pentru că în țările occidentale, de pildă, pentru ca să faci muzică îți trebuie bani. De aceea, foarte multe țări capitaliste preferă să racoleze mari instrumentiști, din alte țări, gata formați. Cred că nu aș fi ajuns să fac școala de muzică în alte condiții. Părinții mei nu și-ar fi putut permite să plătească taxele unei astfel de școli. Și apoi, nu uitați că eu am avut aproape tot timpul, în anii de studiu, o bursă republicană care m-a ajutat să trăiesc fără grija zilei de mîine.

— Ce înseamnă a fi, astăzi, violonist? Înseamnă a trăi într-o ipostază eroică? — Nu. De ce? De ce într-o ipostază eroică?

— Mă refer la regimul de studiu, la programul impus de concerte, de manifestări muzicale, la relația permanentă cu publicul, la emoții, la critică, la reușite și nereușite inerente...

— Particip, e adevărat, săptămînal, la nenumărate manifestări muzicale. E mult? E puțin? Nu mi-am pus niciodată problema astfel. Esențial este faptul că simt nevoia să dăruiesc oamenilor ceea ce știu, că simt nevoia să-i fac fericiți prin arta mea. Și în acest sens nu accept ipostaza eroică a violonistului sau, în general, a artistului contemporan.

— Consideri că un artist trebuie pur și simplu să-și facă datoria față de public...

— Dînd tot ce are mai nobil în sine prin concert. E ciudat, dar pe mine un concert la care particip, în care sînt solistă vreau să spun, mă eliberează pînă și de constrîngerea forțelor de gravitație. Mi se întîmplă să uit că trăiesc cu picioarele pe pămînt. Mi se întîmplă să uit de mine cîntînd. Dar un lucru e cert: nu pot cînta, nu pot lua vioara în mînă decît dacă mă simt cu sufletul curat, fără trădări și fără compromisiuri. Dacă nu m-aș simți un om curat, n-aș îndrăzni să pun mîna pe vioară pentru că meschinăria s-ar vedea de la primele mele acorduri. Nu pot cînta decît în deplină sinceritate.

— Sînt artiști care nu-și pun în acest

fel problema atitudinii morale în fața spectatorilor.

— Să fim bine înțeleși. Problema aceasta a atitudinii morale nu mi-o pun numai la concert ci și cînd rîmîn cu mine în sîmși, în fața viorii. Simt că vioara la care cînt mă pune în situația de a aspira spre sublim, spre imponderabil. Și, uneori, după ce am studiat ore în șir sau după un concert, mă simt atît de fericită încît am realmente impresia că trăiesc în imponderabilitate.

— Sînt, din cîte știu, mari instrumentiști sau mari muzicieni care în viața particulară nu au fost niște puri. Crezi că lichelele nu pot cînta la vioară?

— Pot cînta, dar lichelismul, pentru o ureche mai mult sau mai puțin avizată, dar și pentru urechea marelui public, se simte de la primele măsuri. Nu poți cînta cu adevărat, nu te poți adresa oamenilor decît în deplină împăcare morală cu tine însuși. În artă minciuna se vede imediat.

— Bine, dar cum te ferești de trădările și compromisiurile vicții de fiicare zi? Nu trăim într-o lume perfectă ci, poate, perfectibilă.

— Un artist adevărat, ca să-și poată păstra sufletul pur, trebuie să trăiască într-o anume detașare față de problemele meschine, mărunte de viață, ca să nu-l spargă în tîndări. El trebuie să fie o sinteză frumoasă a vremii sale.

— Asta nu înseamnă izolare?

— Prin izolare un artist stă mult de vorbă cu sine și din singurătate scoate adevăratele valori ale sunetului. În singurătate șlefuieste curatul sunet al perfecțiunii. Nu e vorba aici de o izolare într-un turn de fildeș, ci de o izolare creatoare. O izolare în care pătrund ecourile-sinteză ale lumii în care trăim, nu zgura sau praful și pulberea.

— Să revenim la complexul pe care ți-l impun marii artiști. Poți supraviețui acestor complexe? Cum?

— Știînd-măcar un singur lucru: că e posibil odată să cînt mai bine ca ei. De ce? Pentru că, printre altele, fac parte dintr-o generație care vede altfel lucrurile decît înaintașii noștri, decît cei mai buni violoniști care, treptat, treptat devin amintire. Generația mea, oricum, are altceva de spus. Vine cu altă experiență de viață, cu altă mentalitate. Nu e vorba aici de falsă... modestie. Dar ascultînd și reascultînd un disc înregistrat de Menuhin sau de Shering, îmi dau seama că aș putea face mai bine decît ei anumite lucruri și le disting cusururile în raport cu realizările. Mă întelegeți? Eu fac parte dintr-o generație care, oricum, are posibilitatea să cînte mai bine pentru publicul zilei de azi decît Menuhin sau Shering. Are posibilitatea, am spus. Dar nu e sigur că va cînta.

— E posibil. În ce mă privește, îți doresc din tot sufletul să atîngi acest prag.

Ei, munții noștri...

Ființe sînt în arc carpatic trecut prin umbre și prin foc, pîndarii vetrelor în veacuri cînd aprig fiecare loc a fost vegheat și către riuri dacă-n virteț era avutul, cu inimile-n bolți de stîncă sădite-n țărîni, cu-nceputul.

Ne sînt îndemnuri cît li-e culmea în buza vetrei, în ogradă. Ei, munții-n slaturi se adună peste cîmpii din zori să vadă, și-mbărbătînd, cum li-e obiceiu, cu piinea și cu sarea-albastră, mereu aminte să ne-aducă de cetera și doina noastră.

În toamna care ne-nfășoară ei stau în caldă ocrotire cînd ploile pornesc în cîmpuri, cînd ploști răsună de nuntire. În orice mal de brazdă vie în țara plină de eroi, la umbra piscurilor pure nemuritori sîntem și noi.

AL. RAICU

Întomnări

I. Priveliste

A cîta oară vara ne părăsește cînd Speram o împăcare pe creasta unor valuri Și iată cum, spre toamnă, cu virstele

urcînd Mai coborîm o treaptă spre timpul fără maluri.

Prin zodia cu mere umblăm ca doi copii, Dar cît de prefăcută mindria ne-mpresoară Și dup-atîtea jocuri rămase în cîmpii Fără un rest de lacrimi nimic nu se măsoară.

Grăbită vii spre mine, cînd sufletul ți-î strig,

Să mai călcăm o mare de struguri sub picioare, Dar în adîncul nostru se face tot mai frig, Deși această toamnă mai călduroasă ne doare.

II. Pastel

Bătrînă și prăfoasă mătasea de porumb, Livezile cuprinse de flăcări pe la poale, Amurg tivit cu aur între pereți de plumb Și-o vie rătăcită cu îndrăgitea-n pocale.

Întinderi de aramă și culmi de chihlimbar, Adîncuri de miresme dinspre căldura verii, Un cer cu stele coapte răsfrint

peste hambar Și căile ajunse lîngă pridvorul serii.

Caval plîngînd pe urma ciopoarelor de oi, Rugîna-n carnea ierbii și amintiri

pe creste, Grădinile-fecioare, cu sini fierbinți și goi Și-o toamnă-nstrăinată la margini de poveste.

III. Popas

Te mai departe vara cu fiecare val, Cocorii și lăstunii se pregătesc de duca, Și cînd din munți coboară și ultimul caval Ne poposește dorul în dulce miez de nucă.

Bem stele-n poala ierbii din oale

de pămînt, Pe zare-și lasă ceața fuioarele nebune Și cînd pornesc să curgă frunzele în vînt Ne-adăpostim de brumă sub pielea unor prune.

Nicicum la hanul nopții n-ajung drumeți

destui Pentru cît dor se află împrăștiat pe mese Și ne petrecem toamna sub tîmple de gutui Privind cum se așterne rugina prin miresme.

GEORGE ȚARNEA

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

9.

17 august

Trag o linie pe nisip și adun. Ce rezultă? Prieteni pierduți. Proiecte neimplinite sau implinite pe jumătate. Și de cealaltă parte? Destule adevăruri nesigure. Și întrebări. Cum să uiți că talentul nu este decît unealta? Cu el se poate săpa și un mormînt.

Don Quijote li s-a părut unora înduioșător și ridicol; pentru alții, ochii săi sînt găurile de pe cruce, iar trupul crucea însăși. Dar nu e adevărat că există iluzii care ne înalță prin simplul fapt că ne-am dovedit capabili să credem în ele? și că într-o lume fără nici o iluzie singurătatea noastră ar ține, într-o zi, ca singele, prin toți porii?

Dragostea „trece”. Dar „a-ți trece” nu e tot o crimă pasională, de fapt?

Ne-am obișnuit să vedem în frică o valoare negativă, deși frica a jucat, poate, în istoria culturii un rol chiar mai important decît curajul. Cit datorăm fricii de moarte? Nu cumva și eternitatea? Curajul s-a multumit să existe în timp, pe cînd frica a încercat disperată să-l înfrunte.

Și totuși fericirea de a auzi. Și totuși nefericirea de a avea auzul prea bun.

Nostalgiea paradisului pierdut e, probabil, o formă politicoasă de a-ți recunoaște dezamăgirile. Dar se înșală oare cei care spun că a disprețui orice utopie e un semn de mediocritate?

În fond, nu e de ajuns să trăiești cu grija exclusivă de a nu face trei pași spre un tren care trece la doi pași de tine. Căci nu ne putem opri la grija de a nu cădea victime. Și sînt atîta care urcă și coboară muntele lui Sisif fără să se cunoască.

Din fericire, între „da” și „nu” mi-e din ce în ce mai greu să-mi găsesc un loc. Și mi se par suspecti cei care nu pot iubi decît rezonabil; care au nevoie de logică pentru a iubi și nu lasă nici o emoție să le ardă buzele.

La urma urmei, ce știu despre inimă cei care n-au sfidat niciodată rațiunea? Detest acest cuvînt, „rezonabil”, pe care-l flutură neputința de a lubi dureros un adevăr sau o mare de care mă voi despărți într-o zi pentru totdeauna. A trăi „rezonabil”, a visa „rezonabil”, a iubi „rezonabil”, a regreta „rezonabil”, a risca „rezonabil” mi se par tot atîtea erori într-o lume în care nu se poate muri „rezonabil”.

Așa că nu mă feresc să recunosc că marea îmi dă o stare de amețală însoțită care mă absolvă de multe. Și ce dacă uneori nu putem simți frumosul decît ca pe o rană? Cu același trup întins pe nisip am descoperit că întreaga filosofie a grecilor încapă într-o clipă de tăcere pe plajă. Și că înțelept este cel în stare să vadă ceea ce are nevoie să vadă.

17 august după-amiază

Întorc pe toate fețele o frază a lui Goethe: „Înăi place mai mult o nedreptate decît o dezordine”. Și nu reușesc să-i găsesc nici o justificare. Ce dezordine e mai gravă decît nedreptatea? Și ce valoare mai are o ordine plătită cu acest preț? Cel puțin, dezordinea te îndeamnă s-o refuzi, pe cînd nedreptatea, cuprînsă într-o ordine, are pretenția să dureze.

Cauza multor înfrîngerii ar trebui căutată într-o victorie. Alexandru cel Mare nu e în această privință decît un exemplu. El a extins orizonturile lumii elenice, dar în același timp a adus în copitele cailor tainele Asiei. Și, fascinat de aceste taine, claritatea greacă s-a tulburat.

Cu mult înaintea lui Alexandru, același lucru îl făcuse un zeu, Dionysos. Numai că atunci a fost o tulburare fertilită. Din ea s-a născut chiar zeul grec, Apollo și Dionysos s-au întîlnit la o răspîntie, la jumătatea drumului dintre Parthenon și labirint, dintre suris și tragedie.

Poate că eroarea de principiu a neoclasicismului, care a umplut muzeele și lumea cu produse artistice reci, tocmai aceasta e: a dezgropat din ruine numai statuia lui Apollo, aruncînd pămîntul peste cea a lui Dionysos. A uitat strigătul tragic al anticilor și a vrut cu orice preț să ne facă să credem că surisul și calmul nu trebuie plătite în nici un fel.

18 august

Ultima zi. Întotdeauna, în ultima zi la mare se întîmplă același lucru. Nu mă îndur să plec. Înăi zic: „e ultima baie”. Dar cînd să plec, privesc marea și mă întorc. Și numai gîndul că pierd trenul mă alungă în cale din urmă de pe plajă.

18 august, după-amiază

Un călător, serie André Maurois, e un călugăr în mișcare. În nici o minăstre, regula liniștii nu e mai strictă decît într-un vagon plin de necunoscuți. A fost exagerat curajul celor care se condamnă la singurătate.

Citesc aceste fraze, cu o imensă perplexitate, chiar în tren. Dacă am crede în ce spun ele, ar însemna că pustiicii au greșit grav nu pentru că au fugit de lume, ci pentru că n-au știut unde să caute liniștea. Au căutat-o acolo unde ea nu e deplină, într-o grotă. Cînd, de fapt, trebuiau s-o caute într-un tren. Eventual în trenul Mangalia-București la vagonul 13, unde doi necunoscuți strigă unul la altul. Totul a pornit dintr-un fleac. Ceva de genul: „Dă-te, domnule, la o parte, ce stai în drum”, la care celălalt a răspuns: „Vorbește frumos, nu fii nesimțit”. De unde s-a declanșat o înfruntare sonoră care nu se mai sfîrșește și amenință să se transforme în încăierare, căci nu văd cum unul dintre cei doi interlocutori, angajați cu întreg orgoliul și cu întreg vocabularul de rigoare în acest duel, ar putea să cedeze. Să mă înarmează, deci, cu răbdare și să-l urmez mai departe pe Maurois în raționamentele sale despre călătorul care e un călugăr în mișcare și despre minăstirile pe roate. Apropos. La Ciulină am stat aproape o oră și jumătate pentru că locomotiva „mîndăstirii” noastre s-a defectat. Am avut timp să ne facem rugăciunile către cei care ne-au dat acest răgaz de contemplație interioară.

Pomiine voi face un drum spre munți. Ca o remușcare.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ioan Slavici și închisorile lui (III)

La Vaț, unde își urmase tovarășul de viață, ca să fie lingă el și să-i indulcească zilele, soția lui, care era însărcinată — sau cum spune însuși scriitorul, „în stare binecuvîntată” — i-a născut cel de-al doilea copil, fiica sa Lavinia. Și cu cit se apropia scadența sorocită, sporeau explicabil, neliniștile lui Slavici; pe care le-a împărțit directorului pușcăriei. Dar acesta, după lege, n-avea calitatea să hotărască acordarea unui „concediu”, ca să zic așa, în vederea evenimentului. Trebuia negreșit aprobarea ministrului de resort. L-a sfătuit deci, să întocmească o cerere în acest sens, ca s-o expedieze la Budapesta.

Slavici notează: „Drept răspuns, direcțiunea a primit ordin telegrafic, ca medicul penitenciarului să viziteze fără de întîrziere pe soția mea și să o aibă sub îngrijirea sa tot timpul cit va fi nevoie, iar cînd el va crede de cuviință, fie ziua, fie noaptea, eu să fiu pus în libertate și liber să rămîn în tot timpul leghuziei. Două săptămîni m-am bucurat de libertate deplină, am stat în familia mea și am umblat în treburile casei, fără să fiu însoțit de vreun agent sau să fiu pus în orîșice fel, sub pază polițială”.

Apoi, ceva mai departe, adaugă: „La sfîrșitul anului, cînd mă pregăteam să ies din temniță, am primit din partea direcțiunii înștiințarea

că, după dispozițiunile luate de minister, mai am să stau închis două săptămîni, pe care — cînd cu norocul din familia mea — le-am petrecut în libertate. Așa s-a întîmplat, că eu am plătit în închisoarea de la Vaț chiria pentru un an și două săptămîni, ca nu cumva statul ungar să rămînă în pagubă” și conchide afirmînd că „aceste două săptămîni au fost pentru mine cea mai nesuferită parte a pedepsei, orin care am avut să-mi îspășesc păcatul gazetăresc”.

Recitesc paginile lui Slavici și mi se par rodul unei suave fantezii. Cunoșc bine tema și, trăind atît de îndelung, am înregistrat atent — ca fiecare din leatul meu, ori mai vîrstnic decît mine — deleriosurile morale ale lumii, ca să nu întreb, în vadat de toate melancoliile: care este omul, din planeta și din vremea noastră, condamnat definitiv pentru o vină deosebită sau nedreaptă, puțînd s-o eludeze și să se nună la adăpost de ea, să se infătiseze resemnat și de bunăvoie — ca Ioan Slavici — la data de el singur stabilită, ca să-și execute sancțiunea ce i s-a administrat de un for judecătoresc?

Alți oameni, cu alte reacții și alte moravuri, cîrmuiți de altă substanță etică.

Peste șase ani, adică în 1938, se va împlini un secol de la întemnițarea lui Slavici la Vaț. Și cit de repede am „progresat”, în fond, cit de vizibil ne-am „civilizat” și cit de „perfectionat” am ajuns, dacă mă gîndesc la cîmurile de concentrare și la camerele de gazare ale dementel hitleriste, sau la victimele obedientei cursurale din România — ciurma verde — măcelărînd prizonierii politici de la Jilava, fără

nici o instrucție și fără nici o judecată.

Dar sînt încă destule de spus, pe care nu le mai spun, al căror marior am fost și pe care memoria le-a conservat cu fidelitate.

Nu mai insist. Și mă întorc, ca să sfîrșesc aici, la „cazul” Slavici, care-mi sugerează o frapantă similitudine de destin cu celălalt „caz” Stere; amîndoi luptători ai neamului acestuia pentru drepturile, năzuințele și cultura lui; amîndoi oșindii, aproximativ în aceeași perioadă, de două puteri la fel structurate, care au inventat delictul de opinie și exploatarea nemiloasă a naționalităților conlocuitoare — gîtuitorul imperiu habsburgic și despotismul același țarist; unul în închisoarea de la Vaț, celălalt soața care-l urmărește și va naște fiica, altul deportat în Siberia, unde venind să-l vadă nevasta dinții, va rămîne acolo ca să-i aducă pe lume fiul care va purta numele roman C. Stere: ambii — unul mai devreme, altul mai tîrziu — stabilindu-se în țara veche — unde pătimașă junglă politică avea să-l considere „trădători” și unde li se va hărăzi satisfacția, comună amîndurora, de a trăi prăbușirea atotputerniciei țariste și pulverizarea eteroclitului imperiu habsburgic: în fine, împlinirea milenarelor visuri și doruri ale tuturor românilor, din vechimi și străvechimi, ca să vietuiască strîns în dreptele lor fruntarii. Cu ce diată, însă, de către fiecare în parte și — mai ales — cu ce nevroednică și îngrată răsplată a contemporanilor, care i-au urmărit cu ura, invidia și calomnia lor.

L. KALUSTIAN

Andreescu

sau despătimirea culorilor

Picturile lui Andreescu sînt tăcere, nici pastorale, nici georgice, ci cosmice și spirituale, trebuie ascultate nu ca muzică, ci ca Logos. Cosmosul este transfigurat, te uiți la cele ce sînt ca de rămas bun, spațiul creat de Andreescu nu este unul de locuit ca la Petrașcu sau chiar Grigorescu, ci unul ce rămîne în urmă ca să fie regăsit.

Drumurile lui Grigorescu vin acasă, duc spre casă, ale lui Andreescu pleacă, les din cosmos, lasă în urmă o lume de o înălțată transparență, o lume pură de densitatea și limpezimea pietrei prețioase, a perlei Tecla și a smaragdului, orientarea este escatologică, albul calului este acel călăreț scinteios din textele Patmosului care vestește împăcarea. Înștirirea cosmosului transfigurat. Atmosfera este cea pe care ar urma să o vedem pe perețele vestic al Voronețului sau al Arborei, după ce sudul, cu stelele și cosmosul ostent este stins (strins) și apare ca și pămînt transfigurat.

Sentimentul coplesitor ce-l emană aceste lucrări este unul de ordine și trănicie, este rasă ca de pe oseminte vremelnice, pictorul parcă este omul pelerin dintr-un vestit poem al lui Claudel, care cercă trănicia creaturilor, inspectează cosmosul creat, stincile și trunchiurile, este clopotarul care cercă murea bronzului nu înainte de a fi bătut, ci după ce el și-a împlinit lucrarea în limpezirea văzduhurilor.

Văzută din aproape, pinza este deasă, lucrarea este pe centimă covor zdobit, pasta deasă și densă, în virtejuri în adîncime, ca neliniștea izvorului în prund, să fie desăvîrșită la suprafață limpezimea.

Creaturile sînt surprinse în starea nu de întii roade, adică înainte de-a fi coapte toate deplin, ci în faza de pîrgă, cele dinții din ultimele nu cele dinții din primele. De aici dimensiunea acestora de ofrandă, emfaza pe care nu o au ceilalți pictori români, o emfază hōlderliniană ce se înalță solemn ca buna mireasmă din cele mai umile creaturi. O coajă de portocală în jurul fructului se desfoliază solemn, ca potolirea unui zbor de ciocirle în holda nesfîrșită, un trunchi de stejar rupt și stors de vreme la proporții de candelabru, un ochi de bordel înzăpezit în pădure pare o piramidă funerară, o fată săracă în brațe cu o pasăre, cu albul năframei imaculat pe cap, la proporții de cariatidă partenos în aceeași desăvîrșire. Austeritatea acestui spațiu este dată nu de sărăcia, ci de intensitatea spirituală. Omul abia suportă atîta intensitate, atîta forță iradiatoare de frumusețe și e pe cale de a ieși din ea. Pleacă lăsînd în urmă totul în ordine, pentru a fi locuit în altă înfățișare.

Ca la puțini la noi se poate vorbi la Andreescu de acea despătimire a culorilor, acea vămuire a focului pină ce griul copt e strins în aurul sнопilor în vederea pîinii. Sînt vremi tirzii cum ar spune Heidegger, saturate nu de cultură, ci de spiritualitate, este o pictură în dosul căreia există o istorie, o durată ce tinde a deveni eternitate.

Iată aceste țărânci ale lui Andreescu, aceste celebre portrete de măreție sofianică, în care transpare tot aurul spiritual al simbolicele

virtuți ce zidesc Europa de două milenii.

Cel mai factorielnic d... e zugrăvii noștri este Andreescu, în sensul vechi al partenosului Athena, luptător împotriva morții. Coiful de luptătoare al fecioarei acropolelor, devenit Haghia Sophia, este moale, de lină mioritică, trecută prin jertfa mielului de purpură și stringe roată capul fecioarei ce se știe existînd cu misiunea adevăritii iubirii jertfitoare de sine în istorie. Este parthenia, fecioria spiritualului rece, nu-i o altă lume peste cea reală, ci ni se deschid ochii asupra misterului însondabil al celor ce sînt în toată ștearsa lor fiintare în virtutea dezvelirii slavei ce le împrejmuie. O floare ajunsă într-o odă a lui Andreescu a ajuns nu în pămînt, ci în bratele părintești ale luminii transfigurate, ca într-un captor de aur izbăvitor. Viața ei parcă de acum va începe.

Andreescu și-a invins subiectivitatea, a invins lumea ca boală și deznădejde, nici măcar dramatic nu mai este, ci transfigurat și spiritualizat. În cortul strîm în care se bănuie umbra lui fecioarelnică, strins ca-ntr-un copirșeu tras de cal alb pe drumul ce iese din timp, a putut întoarce o clipă capul în amurg de toamnă să vadă în urmă pămînt și cer, ogor semănat și mac reinforind, să zărească acest cîring ce trei trunchiuri într-o singură coroană și să spună și el, cu acel sfîrșit de octombrie cu o sută de ani în urmă: totul este bun și frumos foarte. De aici, din inima Capitalei, de lingă mormîntul lui Brăncoveanu, unde i-a fost dat lui Andreescu, ca și lui Eminescu, să-și aibă ultima zi pe pămînt.

IOAN ALEXANDRU

Teatrul Mic într-o sală mare

Teatrul Mic — o instituție care ne demonstrează, tot mai des, pe ce noi căi își poate dezvolta numele! Spectacolele din Constantin Mille și cele de la Eparta Mic se joacă de ani de zile cu casele închise. Spectatorul bucureștean cunoaște bine aventurile legate de procurarea unui bilet la Maestrul și Margareta, la Diavolul și bunul Dumnezeu, la Doi pe un balansoar etc, știe bine ce înseamnă o listă de înscrieri care îți mută speranțele peste trei

sau șase luni sau cite știe cit, a gustat măcar o dată mirajul „biletului în plus”. Nu petetizăm. Punem doar în cuvinte o stare de fapt: aceea a marelui succes de public de care se bucură montările realizate de către acest colectiv artistic. Nu demult, Teatrul Mic a inaugurat stagiunea permanentă dia sala Teatrului Muncitoresc al Uzinelor „23 August”. O idee fericită, o deschidere în plus către nevoia de artă a publicului, o dovadă în plus de dăruire și — de ce nu? — de eficiență. Iată însă că luni seară — 18 octombrie — Teatrul Mic ne-a oferit o altă inițiativă, care nu poate trece neconsemnată: spectacolul Maestrul și Margareta susținut pe scena

Operei Române, în prezența a 1300 de spectatori! Este, cu siguranță, o cifră record, care ne scutește de alte comentarii. „La presiunile publicului — cî teste solicitări nenumărate — am mutat câteva din spectacolele noastre la Opera Română. Astfel, „Maestrul și Margareta”, „Diavolul și bunul Dumnezeu” și „Niste țărani” se vor juca două săptămîni” — ne spune directorul teatrului, scriitorul Dinu Săraru.

Asadar, Teatrul Mic ni se înfățișează, prin această întîmplare, drept ceea ce era de fapt: un Teatru Mare!

TANIA RADU

Sincronizare didactică

Anul trecut, cursurile universitare au constituit o problemă nevroagică, unele dintre ele aparînd doar... spre a fi utilizate la examenele restanțierilor. O situație aproape ideală (deci se poate!) ne-a fost dat să înțîlmim anul acesta, cînd, la deschiderea învățămîntului general și mediu, totalitatea manualelor programate se aflau în mîinile elevilor. De asemenea, au poposit la timp în rafturile librării-

ilor citeva zeci de manuale și cursuri universitare, unele de extremă importanță. Semnalăm, dintre cele mai recente apariții, „Cursul de drept constituțional” de I. Bendite și alții. O lucrare devenită clasică, aflată la cea de-a VI-a ediție revizuită și adăugită, este cunoscuta „Anatomia omului”, a profesorului Victor Popilian. Studenții din instituțiile agronomice li se adresează recenta apariție, sub redacția profesorului I. Căzăneanu, „Ameliorarea plantelor horticoale și tehnica experimentală”. Alte două recente apariții sînt destinate viitorilor ingineri aflați pe băncile institutelor tehnice de învățămînt su-

perlor: este vorba de „Elaborarea și turnarea aliajelor neferoase” de prof. M. Enciu și colectiv și de Cursul pentru subingineri „Construcția și exploatarea dispozitivelor” de V. Tache și colectiv. În sfîrșit, în lucrarea prof. Emil Mihuleac „Știința conducerii. Metodologie și metode”, sînt puse în lumină cele mai semnificative forme de conduceră operativă, de previziune și stimulare a creativității în sfera conducerii. Dacă ritmul aparițiilor se va menține același, ne putem aștepta la un an record al manualelor și cursurilor universitare!

HARALAMBIE LEREA

Procuratura generală ne face cunoscut că sesizarea petiționarului Dușmanescu Gheorghe din Calafat s-a dovedit întemeiată, declarându-se recurs extraordinar.

„După ce timp de 10 ani am fost chirieș al garajului „Favorit”, plătind cu regularitate o chirie de peste 18.000 lei, în luna iulie a.c. m-am trezit evacuat, mai bine zis dat afară, fără motiv. În locul meu, pe parcela nr. 89 pe care o deținem, a apărut un alt tovarăș. Nu credeți că abuzul este evident? (Constantin Aurel, str. Praviț nr. 16 bloc F 6, scara 1, etaj 1, apartament 8, sector 6 București)

Așa arată strada Straja, în dreptul blocurilor 63-65, cartierul Berconi, în spațiul unde sînt depozitate resturile menajere. Aspectul frumozelor blocuri

de locuințe este umbrat de acest „peisaj” nedorit datorat unor locatari care nu mai folosesc melcul construit în acest scop. (Nicolae Tokacek, București)

Consiliul popular al sectorului 1 București ne comunică rezolvarea favorabilă a cererii lui Preduț Aurel, om al muncii la Institutul național de geriatrie și gerontologie, prin atribuirea unui apartament de trei camere.

Kugler Rodica, în numele femeilor care lucrează în ture, la Combinatul chimic „Victoria”, județul Brașov, ne relatează o situație care nu mai suportă așezare. Din luna iunie au fost anulate toate cursele autobuzelor oras-combinat. În special noaptea e foarte greu pentru femei să parcurgă pe întinerie 6 km. Așteptăm, ca și semnătura acestor rînduri, reîntrirea în normal a lucrurilor!

Elferi A. din Ploiești ridică o problemă de sezon: lipsa purfuxului, produs necesar etanșării ferestrelor și ușilor pentru a nu se pierde căldura, ușor de aplicat și foarte eficiente. Posibilități de realizare a purfuxului sînt multe, conchide corespondentul nostru.

Direcția sanitară a județului Vrancea: „Cererea tov. Bucur Paulina din Focșani, privind încadrarea sa într-o unitate sanitară ca infirmieră, a fost rezolvată favorabil, în sensul că i s-a putut asigura un loc de muncă corespunzător la nivelul spitalului județean”.

Toader Buburuzan din Poni Solca, județul Suceava, adresează Direcției sanitare a județului o întrebare: „Pînă cînd bolnavii sanatoriului Solca, pavilion cu 150 de paturi, vor fi tratați doar de un singur medic, și acela stagiar?”

Cu mai multe întrebări se adresează ICRAL-ului Pajura, delegatul locatarilor din strada Sf. Constantin nr. 29, **Calude Dumitru din București**: 1. cînd vor fi reparate holurile de la parter și etajele 1 și 2, ruinate în urma seismului din 1977? 2. Un fochist este obligat să respecte orarul de funcționare al caloriferelor? Cîte ore trebuie să ardă și care sînt ele? Dacă fochistul, în afara unei autorizații, nu trebuie să aibă și un contract, în așa fel, ca la eventuale defecțiuni să răspundă și el, nu numai ICRAL-ul? 3. Dacă apartamentul de la subsolul imobilului, distrus de lucrătorii ICRAL Pajura, va fi în final reparat, întrucît ultimul termen cu care se angajase ICRAL-ul a trecut de mult? Cînd se va hotărî redimensionarea instalației de încălzire pe etaje, solicitată și aprobată încă din 1981?

I.C.S.M. Urziceni, județul Ialomița, ne anunță că Rogobete Domnița a fost încadrată în funcția de lucrător gestionar.

Traian Dascălu din Galați este posesorul unei motorete Mobra Super. I s-au uzat însă și cauciucurile și camerele, așa încît motoreta a devenit inutilizabilă. „Este a doua vară de cînd urmăresc la magazinul de profil aceste produse și nu le găsesc”.

Ne scriu reprezentanții asociațiilor de locatari de pe strada Lacului din Arad. Locuiesc într-o zonă cuprinsă între strada Dobrogeanu-Gherea și Banu Mărăcine, unde, de aproape trei ani se află săpături de tot felul (canalizare, termoficare, gaze ș.a.). Lucrarea, pare-se, nu va mai fi finalizată vreodată, dat fiind starea jalnică a fostei șosele pe care sînt obligați să circule de atîta amar de vreme.

Inspectoratul județean al Ministerului de Interne Iași: În legătură cu Amarghioalei Constantin din comuna Deleni-Iași, vă informăm că cele sesizate sînt reale și fac obiectul dosarului penal nr. 60181/1982. Din cercetările efectuate rezultă că A.C., conțînabil în cadrul consiliului popular al comunei Deleni, împreună cu Onofrei Mihai, sef punct I.R.E. Hirău, pentru extinderea rețelei electrice de joasă tensiune la locuințele situate în afara vetrei satului, au pretins și primit nelegal, în perioada anilor 1979-1982, peste 32.000 lei, faptele constituind infracțiunea de luare de mită.”

„De doi ani de zile, în spatele blocului, respectiv, în piața Miorița, stau numeroase panouri de beton părăsite. Nu lipsesc, oare, din gestiunea cuiva? Nu-l doare pe cel ce răspunde de ele de risipa pe care o face? Pe noi, oricum, ne doare, mai ales că ele au devenit, pentru copiii noștri, o permanentă sursă de accidentare, lăsînd la o parte lipsa de igienă ce domnește în jurul lor. (Ludmila Marcovits, Arad, Micălaca Sud, bloc 128, etaj 2, apartament 11).

Direcția de poștă a Municipiului București: „Privitor la sesizarea Desdemonei Perca și Danielei Dănilă, vă facem cunoscut că s-au luat măsurile ce se impun pentru acordarea compensației cuvenite, potrivit prevederilor Decretului 46/1982. Pe 10 septembrie le-a fost acordată.”

Fănicia Pelin din comuna Ivesti, sat Bucești, județul Galați. A terminat în acest an liceul de filologie-istorie din Galați, liceu la care s-au dat 15 repartiții de vinzător în cadrul I.C.S. măruri industriale Galați. Unii dintre colegii ei nu au acceptat această situație. Corespondenta noastră a fost respinsă pe motivul că nu are buletin de Galați. I s-a dat o nouă repartiție pentru consiliul popular comunal numai că aici nu era nevoie de ea, motiv pentru care i s-a dat negația. Negația nu este valabilă, i s-a spus din nou în capitala de județ, comuna să-și rezolve situația! Numai că în localitatea de baștină nu i se putea oferi nimic. „M-am reîntors acasă — încheie cu amărăciune corespondenta noastră — alături de părinți și patru surori, după atîtea speranțe și ani de învățatură”.

Ministerul Educației și Învățămîntului: „Cu privire la scrisoarea tov. Apostolescu Gheorghe din comuna Golești, județul Vilcea, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost cercetate, unele din aspectele semnalate confirmîndu-se. În funcție de gravitatea faptelor s-au aplicat sancțiunile cuvenite, atît cadrelor didactice în cauză, cît și directorului școlii.”

„Între anii 1950-1953 am locuit împreună și am fost buni prieteni de familie cu soții Ali-man — Mircea și Irina — care ulterior s-au mutat din Tîrgu Jiu, potrivit cerințelor serviciului militar, la Giurgiu, apoi la Brăila. De prin '60 nu mai știm nimic despre ei și aș dori să mă ajuteți, pensionari fiind de acum, să reluăm legăturile prietenești de odinioară.” (Gheorghe Poarcă, Tîrgu Jiu, strada Cerbului nr. 2)

Direcția de poștă și telecomunicații Neamț, privind sesizarea Mariei Andrușca din orașul Roman, prin care reclamă neacordarea unor drepturi de muncă, ne comunică: s-au luat măsuri corespunzătoare, creîndu-se un post temporar de telefonistă pentru acordarea tuturor zilelor libere și S.R.L. rămase restante. Pentru deficiențe în organizarea programului de lucru dirigințele oficiului P.T.T.R. a fost sancționat disciplinar.

Eleonora, Alioșa, Tatiana și Dan sînt cei 4 copii ai Mariei Moroșan din Rimnicu Vilcea, strada Hidrocentralei nr. 4, bloc M-3, scara B, apartament 12, care așteaptă, de mai bine de doi ani, că tatăl lor, **Canaloso Petru**, să le dea un semn de viață și să le trimită pensia alimentară. Nu este prima oară cînd i se pierde urma. Numai că de acum cei 4 sînt toți elevi și se descurcă foarte greu fără cei 800 lei, pe care a fost obligat tatăl să-i plătească lunar.

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Dimbovița ne comunică rezolvarea cererii tînarului Vartic Ștefan din Tîrgoviște care a fost reparatizat de către Oficiul forței de muncă la I.C.M.M. Tîrgoviște.

„Nu vă cer nimic personal. Vă prezint doar un caz care mă obsedează. Există în Cîmpina o familie de infirmi, tineri pînă în 30 de ani care au și un copil. Ambii lucrează la Fabrica de ciorapi dar au obținut un apartament la extrema de vest a orașului, în partea diametral opusă locului lor de muncă. Deplasarea cotidiană la serviciu este un adevărat calvar pentru cei doi. În fața blocului lor există întreprinderea de piese turnate. Au eșuat însă toate încercările de a obține un serviciu, oricare, nu neapărat legat de calificarea lor. Desigur că pot fi dispoziții și motivări, să le zicem, legale pentru respingerea lor la I.P.T., dar nu pot concepe că ele nu pot fi învinse de principiul suveran al omiei ce se impune pentru rezolvarea cazului familiei Andone.” (Ionescu Cicerone, Cîmpina, județul Prahova)

Procuratura Generală: „Referitor la scrisoarea petiționarei Popa Ioana din Horezu, județul Vilcea, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar.”

„Sîntem un grup de ingineri, subingineri și muncitori ai Întreprinderii Contactoare Buzău, locatari ai căminelor de tineret ale întreprinderii. Vă solicităm ajutor într-o problemă mult dezbătută dar rămasă încremenită de ani.” Urmează o descriere a celor două cămine de nefamilisti: instalații defecte, calorifere gen mobilă, bucătării fantomă, dușurile, acolo unde există, nu au cunoscut niciodată apa caldă, lipsă de igienă (cine le-a adus, totuși, în starea aceasta? n.n.). Alături de cămin, într-un stadiu avansat de construcție, se află o cantină. Lucrările la ea au început în urmă cu 3-4 ani, în ultimii 2 ani mersul fiind de mele, nici în prezent neexistînd vreun semn de finalizare a lucrărilor.

Consiliul municipal al sindicatelor Tîrgoviște: „Analizînd sesizarea lui Petre Constantin, om al muncii la Întreprinderea „Saro” Tîrgoviște, s-a luat măsura de a se acorda transferul petiționarului, întrucît acesta este bolnav și solicită un loc de muncă cu mai puțin efort fizic.”

Mirea Victor din București, strada Izvorul Mureșului nr. 5, bloc D 6, a cumpărat prin septembrie '81 un joc de biliard fabricat de cooperativa „Munca” din Huedin. Ajuns cu el acasă constată că bilele aveau găuri și erau... ovale. Le-a expediat întreprinderii dar nici pînă în ziua de azi nu le-a primit pe cele bune, fie și contra cost.

„Noi, cetățenii satului Arșița, comuna Măgura-Ilvei, județul Bistrița Năsăud, vă adresăm rugămîntea de a ne ajuta să elucidăm adevăratele motive care au dus la întreruperea construcției drumului forestier ce leagă comuna Măgura Ilvei de satul Arșița, drum lăsat în părăsire de vreo 3 ani”. De fapt, nu motivele contează, ci drumul.

Consiliul județean al sindicatelor Suceava ne comunică, referitor la scrisoarea Veronicăi Holenciu din Suceava, care solicită ajutor pentru încadrarea soțului în muncă, rezolvarea favorabilă. Cu sprijinul organelor locale de partid soțul petentei a fost încadrat ca șofer la Autobaza transporturi auto Suceava, unde lucrează și în prezent. Este detașat pe 3 luni la Canalul Dunăre-Marea Neagră.

„În această vară ne-am îndreptat pașii spre bătrînul și veșnicul tînar pămînt al Transilvaniei. Am poposit și pe meleagurile Topliței, într-un loc unde s-au desfășurat cele mai

ercinele bătălii din timpul primei conflagrații mondiale. Așa cum am „descifrat” din inscripție și din cele scrise pe pietrele funerare, au căzut aici peste 700 de ostași români. Nu doare pe himeni sufletul cînd se distrug asemenea edificii naționale? Fie ca aceste rînduri să-i (re)trezească la realitate pe cei ce trebuie să ocrotească monumentele neamului! (Petruța Marciuc, București)

Consiliul popular al municipiului București, în legătură cu sesizarea cetățeanului Teodor Bădiș, locatar al blocului 100 — str. Frumușani nr. 12, sector 4 — ne comunică: IFMA va pune în funcțiune ascensorul pînă la data de 19.X.1982; TCIP va definitiva lucrarea de gaze pînă la data de 25.X.1982.

Povestea lui Păcurariu Gheorghe din București, strada Izvorul Mureșului nr. 10, bloc 10, scara F: are două proprietăți, din 1977, una din ele, moștenind-o prin decesul mamei. De atunci încearcă să intre în legalitate, cerînd I.C.R.A.L.-ului Cotroceni realizarea formalităților de instrăinare a acestui imobil, conform dispozițiilor în vigoare, dar s-a ales doar cu promisiuni, cu zeci și zeci de drumuri. Nu poate scăpa deci de una din proprietăți de care nu s-a folosit niciodată dar pentru care plătește taxele anuale ce se cuvin.

Consiliul popular orășenesc Moreni, județul Dimbovița, ne informează că sesizarea lui Marian Costache din Moreni s-a dovedit reală: E.G.C.L. i-a mărit chiria înainte de a implini 5 ani de la căsătorie. S-a făcut recalcularea și începînd cu luna septembrie 1982 s-a trecut la compensarea sumei de 1.254 lei.

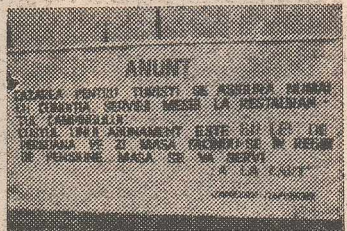
„Din 1977, pentru consolidarea structurii de rezistență a blocului B, al imobilului din strada Occidentului nr. 45, proprietate mixtă, conform actelor de constatare și documentației întocmite de Institutul „Proiect” București, se poartă o nesfîrșită corespondență între asociația noastră de locatari și I.C.R.A.L. „Pajura”. În 5 ani, echipa de muncitori a deschis șantierul, a adus materiale, a ridicat schele și a reușit să fătuască în exterior cele două blocuri. De consolidare nu s-a ocupat pînă acum, nimeni, cu toate că zidul de la mansardă fiind dislocat se poate prăbuși în orice moment peste clădirea învecinată. (Velcu Maria, în numele asociației de locatari, strada Occidentului nr. 45, bloc B)

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vaslui: „Privind sesizarea Mariei Merisanu Gabriela vă facem cunoscut că a fost repartizată ca muncitoare necalificată la Întreprinderea de tricotaje Huși, unde lucrează în prezent”.

„Subsemnatul Stana Dan Miron, domiciliat în Cluj-Napoca, vă aduc la cunoștință următoarele „întimplări” care au avut loc cu ocazia lui T.I.B. — '82. Împreună cu alți doi colegi am fost trimiși de I.E.I.A. Cluj-Napoca să o reprezentăm la „T.I.B.” '82, Centrala (CIETA) „a uitat” să ne rețină locuri la hotel. De la I.T.H.R. am fost trimiși la hotelul „Cismigiu” ale cărui condiții de cazare nu corespundeau unei perioade mai lungi de sedere. De aceea, am ajuns la hotelul „Central”, unde am fost cazați cu condiția ca, în cazul în care nu mai pot să ne cazem, să ne așezăm cu cel puțin o zi înainte. Numai că nu s-a întimplat așa! Seara, cînd obosiți am venit să ne odihnim, am fost anunțați că ni s-au scos lucrurile din cameră. Cazul nu este izolat, cea mai mare parte din reprezentanții întreprinderilor CIETA au pătît la fel.”

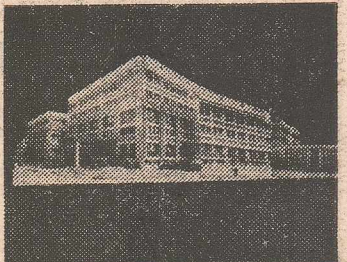
Ion Burlacu, din str. Caporal Ruică, București, ne-a trimis fotografia alăturată, din care reies condițiile în care se poate sta la campingul de la Murighiol (jud. Tulcea), însoțind-o cu o întrebare: nu s-ar putea ca suma de lei 60 să fie plătită doar de aceia care beneficiază de căsuțe sau hotel și nu și de cei care folosesc cor-

turile proprii, urmînd ca acestora să li se perceapă numai taxa de instalare, iar hrana să se achite potrivit alimentelor

consumate? Cel ce ne-a scris a asistat la multe și aprinse discuții, la manifestări de nemulțumire din partea turiștilor care stăteau în coșuri.

„Printre cuceririle obținute de ceferiștii prahoveni de acum trei decenii s-au numărat și înființarea și amenajarea unui spital propriu pentru asistența medicală a feroviarilor și a membrilor familiilor lor”, ne scrie dr. Ioan Neagu, din Ploiești. Recent a fost dat în folosință un nou spital unificat C.F.R. Ploiești Vest, al M.T.Fc., construit pe o suprafață de nouă mii

m.p., valorind 22 de milioane și în care vor lucra 235 cadre medico-sanitare și auxiliare. Capacitatea: 200 de paturi, secții de chirurgie, boli interne, anestezie-reanimare, laboratoare, farmacie și un dispensar policlinic cu 9 servicii de specialitate. (Anexăm fotografia realizată de corespondentul nostru).

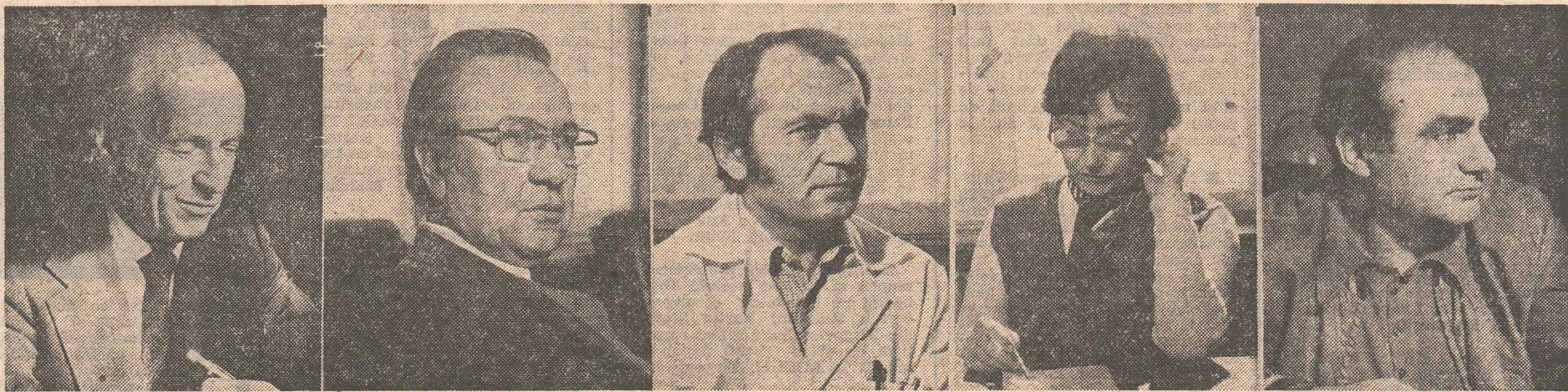
Pagină realizată de GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Posta redacției

Elena Nistor — Păstrăveni (Neamț): Nu puteți beneficia de concediu de odihnă, întrucît nu ați realizat condiția îndeplinirii celor 11 luni lucrate ● **Otilia Cioată** — Godinești (Gorj): Aveți obligația să obțineți definitivarea în învățămînt pe bază de examen, în intervalul de timp stabilit de lege, trei sesiuni consecutive de la expirarea stagiului de 3 ani în activitatea didactică de predare ● **Ioana Tufgeff** — București: a) Da, în cazul în care clădirea respectivă are părți și instalații comune situate la etajele superioare; b) lucrările de reparații ale ascensoarelor revin în sarcina proprietarilor care au obligația de a suporta astfel de cheltuieli, indiferent dacă utilizează sau nu ascensorul, proporțional cu cota parte indiviză de proprietate pe care o au asupra părților și instalațiilor de folosință comună ● **Stefan Honț** — N. Bălcescu (Constanța): Pentru lunile în care ați absentat nemotivat mai mult de 12 zile, ați pierdut dreptul la alocație ● **Leontina Popescu** — București: Este prevăzut în Statutul privind organizarea și funcționarea Asociației locatarilor constituirea unui fond pentru reparații, prin contribuția lunară a proprietarilor, diferit de fondul de rulment. ● **Nicolae Cucuoreanu** — Zalău: În cazul dv. în contract se menționează termenul de predare 30 septembrie 1981, suma solicitată de către OJCVL-Sălaj este legal calculată și urmează să o achitați ● **Niculina Lambă** — București: La serviciul laborator al Spitalului clinic de urgență din Calea Floreasca nr. 8 ● **H. Zomer** — București: Obțineți de la judecătoria care a pronunțat sentința ● **Alexandrina și Gheorghe Petre** — București: Vă așteptăm la redacția secției probleme cetățenești ● **Mircea Mustafa** — Moldova Nouă: Acționați în judecată ● **Vasilica Bada** — Constanța: Îi puteți scrie pe adresa: aleca Parva 2, bl. A 20, ap. 58, sect. 4, București.

MARGA NEDELEA

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscaliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Fotografii de VASILE MIÑECAN

HOMEOPATIA, O METODĂ TERAPEUTICĂ EFICACE ȘI IEFTINĂ

(urmare din pagina 1)

De la reticență la eficiență

După aproape 2 ani de la prima noastră întâlnire de acest gen, v-am ruga, stimați lovarăși, să precizați care e, concret, stadiul în care se află homeopatia. Ce s-a făcut în acest domeniu, ce mai rămâne de făcut?

Ioan Teleianu: Deși nu mai sintem chiar la început, ne aflăm încă în faza căutării și, implicit, a găsirii celor mai adecvate metode și procedee prin care să ducem la îndeplinire sarcina Ministerului Sănătății de a dezvolta și consolida homeopatia. Revista „Flacăra” a jucat, și ea, un rol important în această acțiune, mijlocind apropierea marelui public de homeopatie. Problemele au fost abordate pe un front larg și, ca să zic așa, etapa de demaraj a fost depășită.

Gheorghe Bungețianu: Poate că cel mai important câștig al etapei parcurse se leagă de faptul că reținerile față de homeopatie au scăzut simțitor. Prin cursurile efectuate în cadrul Centrului de perfecționare și, mai nou, prin consultațiile acordate la policlinicile „Vitan” și „Batiște” am izbutit să demonstrăm ceea ce noi, cei de față, știm de mult: că homeopatia nu se opune alopatiei, ci o completează, adăugând arsenalului terapeutic clasic o nouă metodă, eficientă, lipsită de pericole și ieftină.

Pavel Chirilă: Socotesc de cuviință să insist asupra unui aspect. Ca să devină homeopat serios, un medic trebuie să posede o foarte solidă pregătire alopatică.

Tot ce spuneti e, fără îndoială, corect, dar despre toate astea, dacă nu gresim, am mai discutat. Nu credem că mai e cazul să explicăm ce înseamnă și cu ce se ocupă homeopatia, am depășit, cum zicea doctorul Teleianu, această fază. Acum 2 ani, de exemplu, unul dintre dumneavoastră, parcă doctorul Chirilă, afirma că rețeaua homeopată se va impune dacă numărul practicienilor va crește. A crescut?

Sebastian Nicolau: Da. Azi au dreptul de a prescrie rețete homeopatice 70 de medici. Cînd Centrul de perfecționare a primit, în 1978, sarcina de a se ocupa de homeopatie, sarcină trasată de Ministerul Sănătății, numărul lor era de 8. Numai în 1981 și 1982 am inițiat, în cadrul Centrului, 5 programe specializate, absolvite de peste 100 de medici.

Cezarina Tüchel: N-au fost numai medici din rețeaua Ministerului Sănătății, ci și din alte rețele, a transporturilor, a întreprinderilor, a apărării naționale etc. Au mai luat parte la cursurile respective și farmaciști, și cercetători, iar noi, la Farmacia 80, singura cu profil din țară, am resimțit, primii, efectele acestei acțiuni. Anul acesta am onorat mult mai multe rețete decât în 1981.

Cite? Ne puteți oferi o comparație?
Cezarina Tüchel: Firește. În tot anul 1981 am eliberat cam 13 mii de rețete. Pe primele 9 luni ale anului 1982 numărul acestora a crescut la 21 de mii.

Gheorghe Bungețianu: Firește, câștigul e net, mai ales că, din cite cunosc, raportul cost-eficiență e hotărît în favoarea tratamentului homeopatic pentru o afecțiune care se pretează, în paralel, și la tratamentul alopatic. Pe de altă parte însă, Farmacia 80 a ajuns să fie supraîncălzită, ei adresîndu-i-se și bolnavii din Capitală, și cei din provincie. Mi se pare evidentă necesitatea deschiderii, în țară, a altor 2-3 farmacii cu profil homeopatic. Cred că, spunînd asta, sint în asentimentul colegilor.

Ioan Teleianu: Fără discuție. Aș dori însă, înainte de a dezbate problemele legate de farmacie, să fac unele precizări cu privire la cursuri. Tot ce s-a spus pînă acum s-a spus bine, dar as avea cîteva completări. Pentru medicii din Capitală, de pildă, am inițiat, în 1981 și 1982, două programe, organizate pe sistemul cursurilor postuniversitare, o zi pe săptămîină între 1 ianuarie și 30 iunie. Ele au fost foarte dense, de la orele 15 la 20, fără scoatere din producție și, ca să fiu sincer, am avut chiar unele temeri. Ne-am zis că, venînd la homeopatie după orele obișnuite de program, oamenii vor acuza încălcarea marelui și, treîntat, unii vor bate în retragere. Spre satisfacția noastră, nu s-a întîmplat așa ceva, n-au fost pierderi.

Pavel Chirilă: Evident, cei care s-au înscris au avut o motivație puternică. Altfel

vorbind, interesul stîrnit de cursuri a fost mai mare decît riscul oboselii.

Sebastian Nicolau: Cursurile n-au însemnat numai prelegeri, ci și dezbateri și aplicații practice, ultimele efectuate în cadrul cabinetelor de la „Vitan” și „Batiște”. De fiecare dată, am reluat instrucția la un nivel superior, intrînd în detalii, în profunzime. Între cicluri, inițierea are 3 astfel de cicluri, cite unul în fiecare an, medicii au lucrat individual, ei avînd de întocmit fișe homeopatice și de tratat cazuri mai simple.

De la nostalgii la alгии

Vă propunem lămurirea unui lucru: în ce afecțiuni poate interveni, cu maximum de eficiență, homeopatia? Lansăm această întrebare pentru că am primit, la redacție, multe scrisori prin care eram rugați să mediem pîtrunderea într-un cabinet de homeopatie a unor bolnavi cu afecțiuni grave. E homeopatia un fel de „fată în casă” a medicinei, e ea recomandabilă în orice maladie, oricît de gravă ar fi aceasta?

Gheorghe Bungețianu: Dacă mi-e permis, aș da eu răspunsul. Homeopatia e eficientă și în unele cazuri disperate, dar această metodă terapeutică se adresează mai ales algiilor de tot felul, reumatismelor, rinofaringitelor, astmurilor, nevralgiilor faciale, infecțiilor cronice, alergțiilor, dermatozelor etc. Unele dereglări, nervoase, endocrine, imunitare, se tratează foarte bine prin remedii homeopatice.

Pavel Chirilă: Homeopatia preia, cu rezultate notabile, și insuccese ale altor terapii. Explicația e simplă: homeopatia se adresează în primul rînd bolnavului și, abia după aceea, bolii.

Gheorghe Bungețianu: Să nu se înțeleagă că ea nu face altceva decît să repare ce-a stricat alopatia!

Pavel Chirilă: Nu poate fi vorba de așa ceva, căci am convenit, de la bun început, că homeopatia nu trebuie pusă în raport antagonist cu alopatia! Nu-i mai puțin adevărat însă că putem afirma, în temelul unor dovezi certe, că o serie de intoleranțe medicamentoase sau de dependente, de cortizon, de tranchilizante etc., pot fi rezolvate pe cale homeopatică.

Cezarina Tüchel: N-aș vrea să fiu greșit înțeleasă, dar tocmai alopatici au fost cei care au creat diferențierea între homeopatie și alopatie.

Pavel Chirilă: Normal, pentru că mulți alopatici refuză, aprioric, datele homeopatiei. Ei nu cunosc decît o metodă și, din comoditate sau din alte motive, refuză să pătrundă în tainele homeopatiei. Ca și în ale acupuncturii, de pildă.

Ioan Teleianu: Asta am și urmărit, pînă la un punct, prin cursurile noastre: să extîndem aria inițierii. Am urmărit, ca să zic așa, inițierea inițiatorilor, a celor care au, în rețea, putere de decizie, a celor ce conduc servicii, secții etc. Am vrut să-i capacităm și, parțial, am reușit. Chiar dacă unii dintre ei n-au devenit, de pe o zi pe alta, partizani ai homeopatiei, măcar n-au mai refuzat-o aprioric, n-au mai privit-o cu superioritate. Rezistența care mai există se datorează, în primul rînd, ignoranței.

Ne vedem siliți să apelăm din nou la termenul concret. Concret, ce s-a realizat în această direcție?

Sebastian Nicolau: Pe lingă latura practică, strict curativă, ne-am îndreptat atenția și spre cercetare, spre învățămînt, obținînd unele succese. Bunăoară, au luat parte la cursuri o serie de cadre didactice cu renume, profesorul Corneliu Butnaru, profesorul Dumitru Dobrescu, șeful de lucrări Zeno Popovici, asistenții universitari Paul Albușescu și Mihai Neagu Basarab, precum și cîteva cercetători de elită, Pompiliu Peulescu de la Institutul de virologie „Stefan S. Nicolau”, Dan Panaitescu de la Institutul „Ion Cantacuzino” și așa mai departe. Chiar simpla lor prezență a însemnat, pentru homeopatie, un pas înainte.

Cezarina Tüchel: Nu incapa nici un dubiu că aria homeopatiei s-a extins și se extinde. În prezent la Farmacia 80, onorăm multe rețete din provincie, de la doctorii Igor Dominte din Piatra Neamț, Dumitru Tüculescu din Reghin, Emil Pușcașu din Iași ș.a.

Gheorghe Bungețianu: Asta demonstrează, o dată în plus, că e nevoie să a-

pară farmaciile homeopate și în teritoriul. Cea din București, în ciuda interesului ce i s-a arătat în vremea din urmă, continuă să fie atașată unei farmacii obișnuite, localul ei fiind necorespunzător. Am dreptate?

Cezarina Tüchel: S-au făcut, e drept, multe pentru farmacia noastră și trebuie să mulțumim celor care au înlesnit o serie de facilități, între care stabilirea prețului remediilor. La 3,10 lei o doză. Azi însă se simte nevoia extinderii spațiului. Totodată, ne trebuie un laborator pentru prepararea remediilor. Am putea realiza singuri ceea ce, în prezent, fie și cu un efort valutar minim, luăm din import.

Ce înțelegeți prin efort valutar minim?

Cezarina Tüchel: Remedii homeopatice pe 2 ani echivalează, ca import, cu prețul a 10-12 flacoane de „Redergin”. E puțin, dar, socotînd că ne putem descurca singuri, e mult. Avem în țară, grație unei flore bogate și valoroase, tot ce ne trebuie. La Sebeș, de pildă, farmacistul Horia Bucur manifestă preocupări demne de interes în direcția preparării remediilor. Preocupări similare există, am citit chiar în „Flacăra”, la Cluj-Napoca și la Tirgu Mureș. Profesorul mureșean Gabriel Racz deține, în privința tincturilor din plante, unele priorități și, dacă am înțeles bine, o parte din produsele sale se și exportă. Dacă ar exista, la București, la Tirgu Mureș, oriunde, un laborator de preparare a remediilor, lucrurile s-ar simplifica, iar noi am avea posibilitatea să onorăm mai prompt rețetele.

Gheorghe Bungețianu: Să nu uităm că ar trebui mărit numărul farmaciilor. Pe lingă funcția strict tehnică, de executare a prescripțiilor, ele ar avea și o funcție didactică. Intervine aici și o doleanță a noastră mai veche: pîtrunderea homeopatiei în învățămîntul medical superior. În Franța, de exemplu, învățămîntul de homeopatie e postuniversitar și el durează, sub egida unui Centru național, 3 ani. Personal, am avut ocazia să urmăresc, la Roma, în cadrul Institutului „Forlanini”, cursurile de homeopatie ale reputatului profesor Negro.

Ioan Teleianu: A venit momentul, e limpede, ca homeopatia să intre și în învățămînt. Nu știu unde, poate la Farmacologie, poate la Clinica medicală, dar trebuie să intre. Cit de timid, două ore pentru început, poate patru, dar momentul acesta favorabil trebuie fructificat. M-aș gândi chiar la programa de Semilogie, această disciplină jucînd un rol important în cadrul metodei homeopate datorită bogăției ei în informații.

Cezarina Tüchel: Trebuie să menționăm că Facultatea de farmacie a fost prima care a manifestat, în acest sens, un interes. De cîteva ani, farmaciștii care participă la cursurile de reciclare au în program o zi de documentare la Farmacia 80. Ei au ocazia să se convingă de unele lucruri și, chiar dacă nu îmbrățișează cauza cu entuziasm, unii din ei devin propagatori ai ideii. Noi de astfel de propagatori avem nevoie.

Ioan Teleianu: Cu o precizare: ca homeopatia să fie corect practică. Numai entuziasmul nu ajunge, trebuie să cunoști, cit mai detaliat, metoda, secretele ei. Practicată greșit, ea nu poate compromite bolnavul, dar poate compromite ideea.

Cezarina Tüchel: De acord. Credeam că problema competenței e subînțeleasă. Față de cele spuse anterior, aș avea o completare. Că homeopatia cîștigă teren o probează, între altele, și faptul că la Facultatea de farmacie mai multe teze de licență, 4 dacă nu greșesc, și-au ales subiecte din homeopatie. Lucrurile s-au urnit, e nevoie însă să insistăm. Să batem fierul cit e cald.

De la alopatie la homeopatie

Gheorghe Bungețianu: Cercul de homeopatie din U.S.S.M., pe care-l conduc, ilustrează această afirmație. La manifestările lui frecvența e tot mai mare, iar comunicările au o tinută tot mai aleasă. În 14 septembrie 1982, a avut loc o sesiune științifică organizată de Colectivul

de prognoză al Academiei R.S.R. și de Academia de Științe Medicale, în cadrul căreia, sub genericul „Sănătatea, problemă globală”, am avut satisfacția de a descoperi homeopatia așezată, de profesorul Dumitru Dobrescu, alături de chimioterapie și fitoterapie. E evident că recunoașterea homeopatiei e în curs. Pentru că tot veni vorba, aș sublinia că mi se pare justificată propunerea, despre care am aflat din „Flacăra”, de a se înființa un centru național de medicină naturistă. Acolo, homeopatia ar fi la ea acasă.

Una din cele mai însemnate izbînzii ale homeopatiei din ultima vreme a constituit-o deschiderea cabinetelor policlinice, la policlinicile „Vitan” și „Batiște”. La momentul respectiv, „Flacăra” a consemnat evenimentul, am fi însă interesați să cunoaștem amănunte.

Sebastian Nicolau: Pe lingă eforturile noastre, în deschiderea cabinetelor respective un merit deosebit l-a avut Direcția sanitară a municipiului, al cărei director, dr. George Iacob, a sprijinit concret acțiunea. Cele două cabinete sint, totodată, și baze de învățămînt, cursanții făcînd practică în cadrul lor.

Pavel Chirilă: Atît eu, cit și colegul Bungețianu acordăm asistența la cabinetele în discuție, eu la „Batiște”, dînsul la „Vitan”. Doctorul Nicolau are dreptate: cabinetele homeopatice au regim de policlinică, deci rol de asistență, dar ele dețin totodată și însărcinări metodologice, cursanții centrului de perfecționare făcînd aici stagiul. Munca noastră se desfășoară la aceste cabinete benevol, peste orele de program.

Ioan Teleianu: În calitate de lectori ai cursurilor de inițiere.

Pavel Chirilă: Exact. Mai funcționează, la „Vitan”, doctorii Ana Predescu și Radu Fănel, iar la „Batiște”, doctorii Aurian Blăjeni și Ilie Nica. Fiecare stă o jumătate de zi pe săptămîină, deci nu se acooperite, practic, decît 3 zile din 7.

Ioan Teleianu: E în intenția noastră să completăm programul, plecînd de la premisa că absolenții cursurilor, mai ales, ei, pot face aici o excelentă ucenicie.

Gheorghe Bungețianu: În condițiile în care pacienții așteaptă să le vină rîndul cu săptămîinile, vom accorda pînă la sfîrșitul anului cam o mie de consultații. Foarte multe, ceea ce denotă, nu-i așa, interesul cu care cetățenii privesc homeopatia. Insist asupra faptului că, îngrijită homeopatic, o boală poate costa de la cîteva ori la cîteva zeci de ori mai ieftin decît dacă ea ar fi tratată alopatic.

Cezarina Tüchel: Vă întrecu o clipă. Am întocmit un tabel comparativ și datele sint, fără excepție, în favoarea homeopatiei. O alergie, de pildă, tratată alopatic, costă în medie 88 de lei. Prin remedii în doze infimezimale, numai 15. În cazul unei amigdalite acute, cheltuielile sint de 118 și, respectiv, 21 de lei.

Gheorghe Bungețianu: În aceste condiții, chit că, în majoritatea cazurilor, tratamentul homeopatic se rezolvă ambulatoriu, ar fi nevoie, după părerea mea, de o bază spitalicească. De cîteva paturi, de un laborator, asta ne-ar înlesni munca, ne-ar permite urmărirea bolnavilor în timp.

Cîte paturi? Unde?

Pavel Chirilă: Într-o clinică medicală, să zicem. De preferință în Capitală, ca bază să poată servi și pentru metodologie.

Ioan Teleianu: Eu sint rezervat: nu cred că trebuie să punem paturile înaintea medicilor! Cînd vom avea suficienți medici în rețea, paturile vor veni de la sine.

Gheorghe Bungețianu: Știu eu dacă vor veni!?

Sebastian Nicolau: Cred că, pentru început, 40-50 de paturi ar fi suficiente. Nu?

Pavel Chirilă: Cite-or fi, dar să fie! Rămîn la părerea că o secție clinică, chiar cu numai 20-25 de paturi, echivalentul normei unui medic, ar aduce mari beneficii impunerii homeopatiei. Pe de-o parte, i-ar crește prestigiul, pe de alta, i-ar fi de un real folos prin îndrumarea selectivă a cazurilor care se pretează, mai mult decît altele, tratamentului homeopatic. Cum zicea doctorul Bungețianu, bolnavii ar fi mai bine urmăriți în timp, s-ar putea trage și concluzii în ideea întocmirii unor studii clinice mai amănunțite.

Ioan Teleianu : Dacă lucrurile stau așa, chestiunea e valabilă și pentru acupunctură.

Pavel Chirilă : De ce nu? Aș opta, ca o părere personală, pentru o bază clinică în Capitală. De ce? Pentru că în București lucrează cei mai mulți medici specializați în homeopatie și, în plus, tot aici au loc și cursurile de inițiere și perfecționare.

Gheorghe Bungețianu : Folosindu-mă de prilejul pe care mi-l oferă „Flacăra”, o revistă cu mare audiență la public, aș mai ridică o problemă. Homeopatia continuă să rămână insuficient cunoscută. Doar „Flacăra” a scris mai des pe tema ei și, sporadic, „Magazin”, greul căzind pe umerii Centrului de perfecționare și ai Cercului de homeopatie.

Cezarina Tüchel : Ziarul nostru, „Muncitorul sanitar”, rareori a băgat în seamă homeopatia. Aproape că nu-mi amintesc s-o fi făcut !?

Gheorghe Bungețianu : Nici el, dar nici televiziunea, de pildă. Un film didactic, dau primul exemplu care îmi vine în minte, ar fi fost imperios necesar. N-aș vrea să las impresia că homeopatia trebuie să devină, în aria medicinei, o vedetă. Nu. Există chiar și riscul de a nu mai putea, la un moment dat, să satisfacem toate cererile. Dar asta e un aspect și faptul că nu există, la nivel național, o secție sau o asociație de homeopatie, e un altul, care creează multe dificultăți.

Noi am făcut demersuri în această direcție. Am mai pledat pentru această cauză. Nu s-a schimbat nimic?

Pavel Chirilă : Din păcate, n-avem încă o societate de homeopatie, deși ea ar fi, din toate punctele de vedere, justificată. Pasiunea și energiile medicilor homeopați ar fi mai bine canalizate. S-ar acționa după o concepție unitară, nu mai insist.

Sebastian Nicolau : Liga internațională a medicilor homeopați, al cărei președinte e doctorul Illing din R.F.G., promovează cercetări ooperatiste. Homeopatia noastră ar avea de arăta lumii, dar ea nu face încă parte din forul internațional.

Gheorghe Bungețianu : Conform statutului U.S.S.M., care datează din 1973, nu pot deveni secții sau societăți decît specialitățile existente în nomenclatorul Ministerului Sănătății. Or, homeopatia, ca și acupunctura, nu apare în nomenclator.

Viața, ni se pare clar, a cam luat-o înaintea hirtiiilor.

Gheorghe Bungețianu : A cam luat-o. **Pavel Chirilă :** Sint două soluții : se modifică statutul sau se modifică nomenclatorul !

Ioan Teleianu : Față de homeopatie, Ministerul Sănătății a dat dovadă, îndeobște în ultimii ani, de o grijă deosebită. Nu ne rămîne decît să sperăm că, și de data aceasta, punctele noastre de vedere vor fi analizate cu atenție și responsabilitate. În raport cu decembrie 1980, cînd am luat în discuție, tot în cadrul unei mese rotunde, organizată de „Flacăra”, problemele arzătoare ale homeopatiei, s-au înregistrat, veți fi de acord cu mine, progrese notabile. Homeopatia are de acum cale deschisă, depinde și de noi, dacă nu chiar în primul rînd de noi, ca ea să ajungă cît mai repede la îndemîna cetățenilor.

Desi, firește, ar mai fi fost atîtea de discutat, ne vedem în situația de a încheia aici dezbaterile noastre, care a durat, iată, 3 ceasuri. Mulțumind directorului Centrului de perfecționare pentru modul ospitalier în care s-a constituit în gazdă a acestei întâlniri, vă mulțumim tuturor, stimați tovarăși, pentru amabilitatea cu care ați răspuns solicitării noastre. Vă asigurăm totodată că, în demersurile ei pentru promovarea noului în toate domeniile de activitate, „Flacăra” va continua să militeze pentru afirmarea homeopatiei, metodă de tratament, cum s-a subliniat aici, eficace și puțin costisitoare.

Privită un timp ca o „cenușă-reasă” a medicinei clasice, homeopatia a fost, îndeobște după 1980, repusă în drepturile ei legitime, Ministerul Sănătății acordîndu-i atenția și sprijinul meritat. Rezumînd, față de masa noastră rotundă din 25 decembrie 1980, sint de semnalat importante progrese : a) oficializarea homeopatiei și, ca o consecință logică, deschiderea primelor două cabinete specializate ; b) continuarea cursurilor de inițiere și perfecționare, respectiv creșterea numărului medicilor cu drept de prescripție homeopatică ; c) stabilirea prețurilor remediilor ; d) organizarea celui dintîi simpozion național etc.

Semnăind toți acești pași înainte, mai rămîn însă destule de făcut. Să spuiem :

- a) dotarea Farmaciei 80 cu un laborator de preparare a diluțiilor ;
- b) înființarea citorva farmacii cu profil în teritoriu ;
- c) rezervarea unei baze clinice, cu 20-25 paturi, în ideea urmăririi în timp a bolnavilor și a efectuării unor cercetări detaliate ;
- d) întemeierea unei secții (asociații) de homeopatie la nivelul U.S.S.M. ;
- e) găsirea unor mijloace de informare în concordanță cu sporierea numărului practicanților și al celor interesați de serviciile homeopatiei etc.

Avînd în vedere sprijinul de care se bucură, în vremea din urmă, homeopatia, nutrim convingerea că toate aceste deziderate vor deveni, cît de curînd, realități. Promitem să revenim.

OIDIU IOANITOIAIA

Așadar, să ne aducem aminte : cu aproape zece ani în urmă, lumea era zguduită din temelii de către dușul rece, necruțător și puțin dorit al crizei petrolului, fenomen pe cit de tulburător pe atît de general și care a produs un profund șoc întregii noastre civilizații. Duș de gheață cu fiori elektrizanți, șocul petrolului a dat alarma mondială și a tăiat panglica neagră de inaugurare oficială a crizei energetice și de materii prime, arătîndu-ne, fără menajamente, că omenirea nu e oricît de bogată în energie și materii prime, mai cu seamă dacă utilizează, în continuare, același sistem de tehnologii și tehnici, pe care și-a bazat cursul dezvoltării de pînă acum.

Desigur, nimeni nu dorise acest moment de răscruce, cu toate că aproape toate națiunile lumii, avînd o oarecare dezvoltare economică, au contribuit, conștient sau inconștient, la pregătirea și nașterea lui.

Luată astfel prin surprindere, omenirea s-a pomenit în față cu o listă lungă de probleme deosebit de grave, unele din ele erau mai vechi, altele noi, iar aceeași omenire, îmbătută de succesele trecutului și de speranțele celei de-a doua revoluții industriale, dar mai ales de salturile uriașe promise de viguroasa revoluție tehnico-științifică contemporană, fie că le uitase, fie că le neglijase cu bună știință, trecînd cu tăvălugul nepăsării peste tot ceea ce nu-i convenea sau se opunea modelului, în mare măsură nerealist, ce-l așezase la baza noii civilizații umane. Problemele grave, vechi sau noi, readuse în scena lumii fără a fi soluționate, au modificat din temelii toate prognozele și previziunile euforice, elaborate pînă atunci, determinînd plingeri și apeluri mondiale disperate. Ne aducem aminte de lucrarea „Limitele creșterii” a echipei Meadows sau, cum i se mai spune, primul raport către Clubul de la Roma care a arătat că trebuie să se reanalizeze scenariile dezvoltării viitoare, prin prisma unor principii mai realiste și mai raționale. Așa cum reiese limpede și din cunoscutele cărți, ce au făcut înconjurul globului — „Șocul viitorului” de Alvin Tofler și „Omenirea la răscruce” de Mesarovic și Pastel — epoca de euforie și risipă își încheie acum ultimele conturi, intrucît omul viitorului are de ales între un colaps sigur al propriilor sale lumi și saltul firesc, dorit de toate popoarele lumii, spre nivele superioare de existență pe cosmonava Pămînt.

Cum se spune însă, un rău nu vine niciodată singur. Crizei energetice și de materii prime — în fond o gravă criză a sistemului tehnologic mondial — i s-au alăturat și altele, printre care cea a mediului înconjurător ocupă locul unei ghilotine ce atîrnă înfricoșător deasupra capului omenirii, reținută doar de cîteva fire subțiri. Orice ființă, pentru a putea trăi pe Terra, pe această delicată și complexă cosmonavă, este obligată să se integreze în ecosfera pămînteană. În mediul înconjurător constituit de celelalte ființe și de resursele neînsuflețite. Milioane de ani în șir, echilibrul ecologic al pămîntului s-a păstrat, fără prăbușiri catastrofale, deoarece legăturile dintre ființe și mediul lor de existență nu s-au rupt fără putință de reparare (Terra le putea refăce mereu). Acum sintem conștienți însă că aceste legături au început să se surpe altfel, că în mediul înconjurător s-au produs grave perturbatii ale, calității sale și că însăși viața Terrei este amenințată să se prăbușească, într-un viitor nu prea îndepărtat, dacă omenirea nu va interveni la timp, în ansamblul ei, cu toată răspunderea și forța ei pentru a preveni cursul urmat pînă acum în dezvoltarea economică și socială a țărilor lumii.

Asaltul dat de oameni asupra naturii, în neostoita lor goană pentru atingerea unor țeluri înalte ale civilizației, a provocat rani adînci în structura ecosistemului terestru. Vina o poartă, în exclusivitate, sistemul tehnologic sau ansamblul de teh-

nici adoptat de omenirea întreagă pentru producția industrială și agricolă, transporturi, habitat și comunicații. Această gravă incriminare poate fi însă justificată ușor, dacă ne reamintim de principalele trăsături și consecințe ale sistemului tehnologic pe care se întemeiază civilizația de azi. Mai întîi, el este extrem de risipitor, cu randamente scăzute și mari pierderi de energie și materii prime, nefiînd în măsură să țină seama de resursele limitate ale Terrei, cit și de consecințele grave pe care le produce în mediul înconjurător. În al doilea rînd, prin risipa ce o generează, sistemul tehnologic mondial aruncă, neîncetat, în atmosferă, hidrosferă, pe sol, în șol și în cosmos, cantități uriașe de energie, materii prime nefolosite sau degradate, sub forma așa-ziselor deseuri. Dacă în procesele tehnologice și în celelalte tehnici utilizate de oameni s-ar pierde în ecosferă numai energie bună și materii prime naturale, dezechilibrul ar fi suportabil. Din păcate, risipa se face prin produse secundare, multe inexistente în natură și care schimbă profund caracteris-

Cosmonava Pămînt (II) Fructele nedorite

tiile funcționale ale sistemului ecologic, scoțîndu-l din echilibrul său firesc.

Deșeurile energetice și de substanțe, denumite poluanți, depășînd, în multe zone ale lumii, limitele acceptate de rigorile vieții terestre, de rezistența plantelor, animalelor și omului — au început de cîteva decenii să producă efecte chimice, fizice, biologice și chiar psihice, tot mai intense, care, traduse în planul genetic al viețuitoarelor de pe cosmonava Terra, inclusiv în planul genetic al omului, pot să producă mutații imprevizibile atît în indivizii actuali, cît mai ales în generațiile viitoare.

Așadar, fenomenul de poluare sau otrăvire a ecosferii, înțelegînd ființele, aerul, apele, solul, subsolul și parte din cosmosul apropiat, nu este o fatalitate, produsă de cine știe ce forțe supranaturale, în fond inexistente, ci reprezintă consecința unei revoltătoare neglijențe istorice a omenirii. Și nici nu este o boală incurabilă a civilizației actuale, intrucît i s-au depistat cauzele reale și s-au stabilit mijloacele de tratament. Pentru ca Terra, leagănul vieții noastre, să-și însănătoșească ființa, va fi însă nevoie de răbdare, de mult curaj și multă înțelepciune, de mobilizarea tuturor forțelor creatoare ale omenirii în vederea clădirii unui nou sistem tehnologic al activității practice umane, a unei noi atitudini față de natură, care să nu mai repete greșelile precedente, să nu mai risipească resursele, cu un cuvînt, un ansamblu tehnologic curat, capabil să vindece rănile Pămîntului și să asigure progresul economic și social nestingherit al tuturor națiunilor lumii.

S-au scris multe mii de lucrări despre poluare, despre gravele consecințe ale otrăvirii mediului înconjurător. În lume s-au constituit nenumărate societăți împotriva poluării, iar presa, radioul și televiziunea, inclusiv cele din țara noastră, dezbate cu insistență temele grave ale consecințelor nefaste pe care acest flagel nedorit al civilizației contemporane le poate avea asupra noastră și asupra urmașilor noștri.

Conducerea de partid și de stat din țara noastră acordă o atenție deosebită păstrării echilibrului ecologic, atît al României cît și de pretutîndeni. Am fost cu toții profund impresionați cînd, recent, în urma unei vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului, și a tovarășei academi-

cian doctor inginer Elena Ceaușescu, în județul Vaslui, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat și hotărît extinderea și adaptarea în întreaga țară a unei experiențe din zonă, destinată protecției și însănătoșirii marii noastre avuții naționale, pe care o constituie solul românesc de orice fel.

Cunoaștem astăzi patru surse tipice de poluare și dezechilibrul ecologic : fizice, chimice, biologice și informaționale. Primele trei tipuri de poluanți acționează asupra compoziției atmosferei, solului și apelor cît și asupra structurii lumii vii — plante, insecte, păsări, animale și oameni. Cel de-al patrulea tip de poluant, analizat mai puțin în documentele publice, in toxică și zăpăcește numai mințile și viața omului.

Dintre poluanții fizici vom aminti mai întîi uriașele cantități de energie pe care le aruncă în mediul înconjurător cu sutele de miliarde de kilowați-oră, milioanele de coșuri ale uzinelor, termocentralelor sau ale caselor de locuit. Scăpate din friu în ecosistem, deșeurile energetice poluează termic riurile și lacurile, aerul și solul, provocînd profunde modificări de climat zonal, cu consecințe extrem de păgubitoare pentru floră și faună. Așa au dispărut specii întregi de vietuitoare acvatice și au apărut altele, cu caractere genetice imprevizibile. Poluanții fizici, desigur, nocivi, sint și radiațiile nucleare, ca și undele electromagnetice ale milioanele de posturi de emisie radio și televiziune sau ale sutelor de milioane de aparate electrice și magnetice care, prin risipa lor energetică, aruncă în mediul înconjurător o gamă largă de unde electromagnetice, ce schimbă structura și calitatea spațiului în care trăim. Dacă în cazul radiațiilor nucleare au fost elaborate norme clare de protecție și mijloace sigure de apărare, în privința influențelor undelor electromagnetice asupra vieții, lucrurile sint mai puțin clare. Oricum, experiențe multiple au dovedit că și acest tip de poluant fizic determină serioase perturbatii în organismul insectelor, păsărilor, al animalelor mici și chiar al unora mari. Există și oameni care se plîng de serioase dureri de cap la propriu și la figurat, cînd se găsesc în spațiul apropiat unor posturi puternice de emisie electromagnetice.

Industria chimică a adus servicii uriașe civilizației umane. Dar, în ciuda acestui fapt, datorită grabei tehnologice și poate în goana după succese contrare naturii, unele substanțe chimice au devenit poluanți, ca produse provenite din uzinele de profil, din rafinării, din industria celulozelor și hirtiei, a pielăritului și cimentului, cît și din activitatea menajeră. Zilnic, pe întreaga Terra, sute de milioane de tone de oxizi de carbon și azot, de plumb și mercur, uriașe cantități de derivați chimici complecși, cu grad înalt de nocivitate — fosfați, azotați, fungicide, ierbicide, pesticide, spray-uri, tot felul de detergenți, praf de ciment, negru de fum și altele. Pe lîngă faptul că se pierd în acest mod, tehnologic vorbind, cantități imense de materii prime, adesea greu recuperabile, se modifică drastic compoziția mediului înconjurător, cu certe consecințe negative pentru toate viețuitoarele pămîntului.

Se înțelege ușor că dacă nu se vor lua măsurile adecvate, în primul rînd pentru oprirea risipei și deci a poluării fizico-chimice, ne vom apropia cu pași repezi de frontiera critică, dincolo de care capacitatea Terrei de a degrada sau distruge poluanții va fi depășită, iar echilibrul ecologic nu se va mai putea refăce nicicînd. Măsurile sint cunoscute și posibile, căci toți acești factori de dezechilibru sint risipitori de sistemul tehnologic, care se impune a fi modificat profund și revoluționar, în primul rînd prin punerea unor bariere recuperatoare în calea pierderilor și introducerea trefurilor de reciclare a ceea ce s-a numit deșeu. Dar asemenea măsuri reprezintă abia începutul.

- Va urma -

ION MĂNZATU

Alimentația rațională și bolile cordului

De data aceasta, cîteva considerații în legătură cu buna sau proasta funcționare a inimii. Ele reprezintă rezultatul unor observații îndelungate. În această privință am în vedere tot timpul — așa cum am ținut să specific și în precedentele articole — modul în care fenomenele patologice se reflectă în sistemul bioenergetic al organismului uman.

Inima poate fi asemănată cu o pompă aspiro-respingătoare și la fel ca aceasta ea se uzează prematur cînd prin ea circulă un lichid ce conține elemente ce depășesc prin aciditate, agresivitate sau rugozitate și duritate parametrii stabiliți. Unul din principalii factori care conduc la impurificarea sîngelui este nutriția și în special cea bazată pe alimente consumate în exces cum sint amidonul, carnea, produsele lactate, produsele îndulcite cu zahăr rafinat, cafeaua, băuturile alcoolice rafinate, tutunul, care fac să crească aciditatea în sînge. Sîngele cu grad mare de aciditate, cu un PH sub 7.37 sau cu alcalinitate peste 7.42 afectează buna funcționalitate a inimii, provocînd hipotensiunea

cînd sîngele este foarte fluid din pricina acidității, sau hipertensiunea, cînd sîngele este viscos. Această situație poate fi evitată dacă dieta zilnică este alcătuită în proporție de 80 la sută din legume, leguminoase, fructe de sezon și numai în proporție de 20 la sută din produse animale. Cordul are nevoie în permanentă de vitamina B. Experimentele au demonstrat că lipsa vitaminei B provoacă, după 2-3 zile de efort fizic sau mental, tahicardia (pulsatii precipitate). Dacă starea celui în cauză se agravează, pulsatiile rapide alternează cu pulsatiile lente, iar două cîteva zile, cele rapide devin dominante. Tahicardia poate fi și rezultatul lipsei de vitamina D, principiu nutritiv indispensabil în procesul de asimilare a calciului în organism. De notat în același timp că o alimentație rațională nu presupune doar necesarul de glucide, lipide, proteine, vitamine și săruri minerale ci, în același timp, o masticare și o digestie făcute în condiții lipsite de stres, procum și o respirație corectă.

Alte trei rețete cu suc de legume

În continuare, cîteva rețete ale medicinei populare, deosebit de eficiente în preîntîmpinarea unor boli. Ele se bazează pe suc de legume (legumă și rădăcină) obținut prin centrifugare, în următoarele proporții :

1. 198 g suc de morcovi (din circa 350 g morcovi), 113 g suc de țelină (din circa 250 g țelină), 57 g suc de pătrunjel (din circa 150 g pătrunjel), 85 g suc de spanac (din circa 150 g spanac).
2. 283 g suc de morcovi (din circa 500

g morcovi), 85 g suc de sfeclă roșie (din circa 160 g sfeclă), 85 g suc de castraveți (din circa 150 g castraveți).

3. 283 g suc de morcovi (din circa 500 g morcovi), 170 g suc de spanac (din circa 300 g spanac).

Conținutul se bea zilnic între orele 7-11 timp de 21 zile. Tratamentul se repetă o dată la trei luni.

VALERIU POPA

Margareta Muresan in vizita

la redacție

„Sint zile cind nici măcar nu pun mina pe piese“

Ciștișind la Tbilisi, împotriva tuturor calculurilor (și în șah se fac foarte multe!) unul dintre cele mai „tari“ turnee interzonale, proaspăta mare maestră internațională Margareta Muresan a stabilit totodată cea mai bună performanță a șahului românesc, respectiv calificarea în turneul candidatelor la titlul mondial. Dacă avem în vedere numai rezultatele în sine și mai puțin palmaresul, atunci Margareta Muresan se află, în momentul de față, între primele 8-9 șahiste ale lumii, aici incluzind-o și pe campioana mondială, Maia Ciburdanidze! Curind după revenirea ei în țară am ținut să o cunoaștem mai bine, invitând-o la redacția noastră. Încet, încet dialogul s-a legat. Margareta Muresan arătându-se un interlocutor extrem de plăcut, bine documentat, care a izbutit să ne furnizeze o mulțime de amănunte care de care mai interesante. Modestă, ne-a lăsat să înțelegem că turneul care urmează va fi unul mult mai dificil decît precedentul, dar că șanse reale există și de partea ei. După circa o oră s-a ridicat și a plecat. N-am pierdut ocazia să o fotografiem în usa redacției noastre.

— Fără întrebarea asta nu se poate: de cind jucați șah?
 — Am învățat pe la 16 ani.
 — Așa tîrziu?! De regulă, răspunsul e „de cind mă știu“ sau „am început să joc înaintea de a fi învățat să citeșe“ etc. Ce v-a împins către șah?
 — Inițial, întîmplarea și, abia după aceea, ambiția. Prin 1966, fratele meu, care azi e avocat la Tirgu Mureș și, pe linie de șah, candidat de maestru, se afla la Cluj. Dealtfel, la Cluj stăteam cu toții, iar eu mă numeam pe vremea aceea Juncu.
 — Și jucați volei la C.S.M., da?
 — Exact. Fratele meu, că de la el mi se trage, a izbutit, la un simultan, o remiză la Florin Gheorghiu și, decis să ajungă mare șahist, și-a cumpărat tot felul de cărți de specialitate. Îmbolnăvindu-mă, am rămas cîteva zile în casă și m-am apucat să le citeșc. M-au prins tot mai tare și, treptat, șahul m-a ciștișat. A intervenit apoi ambiția ca frate-miu să nu mă mai bată. Încet, încet, am intrat, cum se zise, la stăpîn.
 — Bănuieșc că azi, cind sînteți mare maestră, rolurile s-au inversat și fratele nu vă mai rezistă decît 10-15 mutări.
 — Da de unde, nici azi, nu-l prea bat! E avocat, are gură, turuie și, psihologic, mă domină.
 — Am mai auzit treaba asta cu psihologicul, e ca chiar atît de importantă?
 — Foarte importantă. La un nivel al cunoștințelor aproximativ egal, nervii sînt cei care decid. La Tbilisi, de pildă, am fost foarte liniștită. Nimic nu m-a scos dintr-ale mele, nici parchetul care se tot repară în camera de hotel de deasupra celeia în care am stat, nici hamaul care, din greșeală, mă scula dimineața ca să-mi ia bagajele în vederea unei călătorii numai de ei știute etc., etc. Nu-i mai puțin adevărat că am avut tîria să trec peste toate acestea datorită faptului că împreună cu antrenorul și secundantul meu, cu maestrul Șerban Neamtu, pregătisem foarte bine turneul, din toate punctele de vedere. În plus, la Tbilisi, după ce mi-am intrat în mină, n-am mai avut ochi și urechi decît pentru șah. N-am mers, iau un exemplu, în nici una din excursiile care s-au organizat. Într-un cuvînt, mi-am văzut de treabă.
 — Nu vă plac excursiile?
 — Regula, respectată și la Tbilisi, e cam așa: un drum de o oră și un banchet de cinci! Nu că s-ar bea și s-ar minca, dar fiecare simte nevoia. În prezența unor jucătoare de elită (la Tbilisi au fost 5 mari maestre și 10 maestre internaționale) să țină un discurs! Asta omoară și, firește, scoate din formă.
 — Din cîte cunoaștem, la „interzonal“, ați ciștișat 8 partide, ați remizat 5 și ați pierdut una, la Fischdick din R.F.G. Un bilanț, fără exagerare, excepțional, dar întrebarea e alta: cind v-ați intrat, cum ziceați, în mină?
 — Am pierdut în runda a cincea și am făcut-o, recunosc, din cauza mea. N-am ales calea corectă și am forțat. Toată lumea credea și, o parte a ei, desigur, spera că voi claca, numai că înfringerea m-a mobilizat. A urmat o suită de 3 victorii, una mai spectaculoasă ca cealaltă.
 — Afirmați că ați pregătit foarte bine turneul. Cind? Unde?
 — Cu intermitențe, am stat cam 4 luni la Hercules, unde am ajuns mai ales la insistențele directorului stațiunii, Ilie Cristescu, care e și vicepreședinte al federației noastre de șah. M-a invitat la Hercules tot lăudîndu-mi clima și aerul, încercînd să mă convingă că ionizarea negativă de la Hercules e una dintre cele mai ridicate din lume. Deși un pic sceptică, m-am dus și, azi, mă felicit c-am făcut-o. Am ajuns la concluzia, atît eu, cît și maestrul Neamtu, că stațiunea e excelentă pentru refacere nervoasă. Cu bateriile încărcate, am plecat la Tbilisi.
 — O clipă. Care e, Margareta Muresan, piesa dumneavoastră preferată?

— Poftim!
 — Poate că n-am formulat tocmai bine: cu ce piesă vă place cel mai mult să jucați?
 — Cu toate. Cel mai mult țin, firește, la damă, iar motivul e simplu: e piesa cea mai prețioasă. Cea mai nesuferită e regele, de care trebuie să te ocupi, direct sau indirect, tot timpul, să-l aperi. Regele e ca un copil, trebuie să-l fereste mereu dar, cind e bine plasat, poate decide o victorie.
 — Încă o întrebare de baraj: sînteți pentru cai sau pentru nebuni?
 — Depinde. În poziții închise, prefer caii. Cind există pionii pe flancuri, mai tari sînt nebunii.
 — Clar. Ați ajuns la Tbilisi, credeți că o să ciștișați?
 — Nu. Față de adversare, palmaresul meu era mai slab: doar o victorie la Găprindașvili, în 1976, la Belgrad, pe cind era campioană mondială. Apropo, colega mea Polihroniade a scos, recent, o carte în care a inclus toate partidele jucate de români și de românce împotriva campionilor lumii. Surprinzător, partida de la Belgrad a fost uitată! Se mai întîmplă, nu?
 — Poate că n-ar strica să precizăm că n-ați fost niciodată campioană a României, greșim?
 — Nu greșiți. Am fost, de cîteva ori, campioană balcanică, dar națională nu. Doar la juniorare am dobîndit titlul, prima dată la 17 ani.
 — Parcă-i un făcut, zicem ce zicem și la Tbilisi tot n-ajungem!? Fumați?
 — Rar. Pentru „interzonal“ m-am lăsat, din vară n-am mai pus o țigară în gură. Alcool nici atît. M-am temut, din totdeauna, să pierd noaptea, constatînd că o noapte pierdută îmi poate modifica serios capacitatea intelectuală.
 — Sport faceți?
 — În fiecare zi, cam o oră de gimnastică. Soțul meu, Vasile Muresan, fost campion național și balcanic de decatlon, mi-a vîndut cîteva secrete și m-a ajutat mult în direcția asta. Într-un timp mai și alergam, dar azi alerg tot mai rar, nu prea mai am timp și, ca să fiu sinceră, nu prea mai am nici chef. Fiecare vîrstă, știți cum se zice, cu plăcerile ei.
 — Legat de asta, să-i informăm pe cititori că n-aveți decît 32 de ani.
 — Și 7 luni, m-am născut în 13 martie 1950.
 — Mulți înainte! Stimată Margareta Muresan, în ce constă rolul unui secundant la un mare turneu? Cu asta, nu-i așa, am pornit să discutăm despre „interzonal“. De pildă, cind dumneavoastră jucați, cind sînteți la masa de șah, secundantul poate interveni? Vă uitați la el, vă faceți semne?
 — Nu, regulamentele sînt foarte drastice în privința asta. El însă, în cazul meu, maestrul Neamtu, stabilește strategia fiecărei partide și judecă intreruptele. Dă sugestii, dă soluții. Șerban Neamtu, căruia țin să-i mulțumesc și pe această cale, e un adevărat computer. Pe lângă că e un excelent pedagog, le mai antrenează și pe Nuțu, și pe Baumstarck, și pe Jicman, și pe Kantor, toate jucătoare de elită, știe ce joacă fiecare adversar, ce poziții preferă, ce deschideri îl incomodează și așa mai departe.
 — Să luăm o partidă, care vreți.
 — Aș alege-o pe cea, din ultima rundă, cu Ahmilovskaia, jucătoarea cu cel mai mare Elo la Tbilisi, 2.310. Am ciștișat-o dar, și dac-o pierdeam, tot ieșeam prima, avînd un coeficient Sonneborg mai bun. Dealtfel, cu o seară înaintea întîlnirii, într-un interviu televizat, am afirmat că, indiferent de poziția în clasament, voi juca cit mai energic, la ciștiș. Lumea era, firește, de partea sovieticii, o victorie sau chiar o remiză putînd s-o califice pentru meciurile candidatelor.
 — Iertați-ne, pare-ați fi supărată pe Ahmilovskaia!
 — Nu mai sînt, am fost.
 — De ce?
 — În martie, la Belgrad, într-o poziție în care dețineam avantaj, i-am propus

totuși remiză. M-a refuzat, dar asta încă n-ar fi fost nimic. M-a refuzat pe un ton sec, superior. Pînă la urmă am ciștișat, dar impresia a rămas.
 — Deci și în șah tonul face muzica! Vă ascultăm în continuare.
 — Știam că Ahmilovskaia joacă mai bine anumite poziții, Gambitul damei, Indiana nouă, Grünfeld etc., și am hotărît să le evit. Am intrat în deschiderea Reti, ajungînd în apărarea Benoni, dar cu culori inversate, eu avînd un tempo în plus. La mutarea a nouă, am adus o inovație și am trecut în Gambitul Benko.
 — Toate astea în numai 9 mutări!
 — Firește, de ce vă mirați? Benko, care era prezent, în calitate de antrenor al americancei Savereide, a rămas, și el, puțin surprins, dar continuările mele au fost sigure și, pînă la urmă, sovietica a cedat. După 41 de mutări, a intrerupt, dar nu s-a mai înfățișat la reluare. N-a venit nici măcar să semneze plicul. După partidă, Benko m-a întrebat ce-aș fi făcut dacă Ahmilovskaia ar fi răspuns în cutare fel, a zis el o mutare, i-am răspuns și l-am văzut căzînd pe gînduri. Da, a spus, asta încă nu mi-a trecut prin minte.
 — Margareta Muresan, am citit undeva că Fischer pretindea că dedică 98 la sută din capacitatea sa mentală șahului. Dumneavoastră cit dedicați?
 — Chiar dacă fenomenal, Fischer exagera. Eu? Uneori studiez și 10 ore pe zi, dar sînt și zile cind nu pun deloc mina pe piese. Depinde de dispoziție. Cind n-am spor, nu lucrez. Ce-i mult strică, uneori simt nevoia să mă detașez.
 — S-ar părea că intrăm, ca să rămînem la șah, în criză de timp. Să rezumăm beneficiile de la Tbilisi: ați ciștișat „interzonalul“, ați devenit mare maestră, v-ați calificat pentru meciurile candidatelor la titlul mondial. Ce urmează?
 — Chiar asta, meciurile candidatelor.
 — Cite șahiste au mai rămas în cursă?
 — Cele 6 calificate la „interzonale“, pe de-o parte, Muresan, Levitina, Liu She Lan, pe de alta, Găprindașvili, Semenova, Lemačko, plus Aleksandria și Ioseliani. Dintre noi se va alege, în urma unor meciuri directe, adversara campioanelor mondiale, Maia Ciburdanidze.
 — Vor decide soții, în noiembrie, în timpul Olimpiadei de la Lucerna. Cu cine v-ar plăcea să jucați?
 — Normal ar fi să cad cu Semenova sau cu Lemačko.
 — De ce?
 — Pentru că, după victoria de la Tbilisi, am intrat în așa-zisa grupă a favoritelor, Aleksandria, Ioseliani și ciștișătoarele „interzonalelor“, eu și Găprindașvili, care a terminat prima la Bad Kissingen. Cum Levitina și Liu au fost, și ele, la Tbilisi, mai rămîn în discuție, din grupa a doua valorică, sovietica Semenova și bulgăroaica Lemačko, cu observația că ultima joacă sub culorile Bulgariei după căsătoria, ea fiind, de fapt, tot o exponentă a școlii sovietice.
 — Care din ele e mai tare?
 — Parcă Lemačko.
 — Unde ați vrea să jucați?
 — La Hercules, dar va fi foarte greu. F.I.D.E. alege, de regulă, țări neutre. Dac-ar fi după mine, aș opta pentru Ungaria sau Iugoslavia, țări în care am mai jucat și în care m-am simțit foarte bine datorită publicului.
 — Ce rol au spectatorii la șah?
 — Am aflat că, la Tbilisi, „interzonalul“ a fost urmărit, zi de zi, de peste o mie de spectatori.
 — Spre finalul turneului, au fost chiar mai mulți și, ca o curiozitate, numai bărbați!? Jucau cîteva din cele mai bune șahiste ale lumii, dar publicul era alcătuit, în proporție de 90-95 la sută, din bărbați! La șah, firește, publicul trebuie să tacă. El aplaudă doar la sfîrșit, dar tu, de pe scenă, simți dacă e sau nu cu tine. În Gruzia, la „Palatul șahului“ din Tbilisi, spectatorii au fost, tot timpul, de partea mea. De cite ori veneam la sală, portarul mă tragea într-un colț și, pe un ton foarte serios, zicea „azi trebuie să ciștiși!“.
 — Nimic de zis, l-ați ascultat. O ultimă întrebare: ce șanse aveți în continuare?
 — Cred că am, dar mai multe nu pot spune. Lăsați-mă să pun această mutare în plic.
 — Vă lăsăm și, înainte de a vă mulțumi pentru vizită și pentru interviu, vă mai felicităm o dată. Felicitări, Margareta Muresan.

VIDIU IOANIȚOIA

Omul care joacă

Fiara-i rănită!

În primul rînd vreau să-mi cer scuze cititorilor revistei că nu am putut să scriu săptămîna trecută, o plecare în Anglia surprinzîndu-mi ordinea obișnuită de a nu putea gîndi pe hirtie cu mult timp înainte, ci numai în pragul apariției. Pe mulți ne năpădesc vrăfuri de idei născute și din întîmplările fotbalului, dar m-am obișnuit să respect autenticul, încercînd mereu să sparg liniștea chinuitoare a hirtiei albe ce se odihnește în față numai atunci cind cummul de informații este capabil să satisfacă setea de cunoaștere.
 Așadar, am stat cîteva zile bune în Anglia, încercînd să pricep mecanismul complex al orgoliului nostru adversar. Aston Villa, precum și ceea ce se poate concepe despre dedesubturile fotbalului britanic pe care-l iubesc și respect foarte mult, și pe care, bineînțeles, vroiam să-l pătrund. Oamenii din afara fotbalului sau chiar din interiorul lui își doresc un „sejour“ în vechiul Landinium sau în „insula inatacabilă“ pentru a vedea schimbarea gîrzi la Buckingham Palace, British Museum, Madame Tousseau, Podul și Turnul Londrei, Westminster (curățat acum) sau St. Paul Aby, City și Soho, St. James sau Hyde Park, Sussex-ul, Midlands-ul, Bath-ul, zidul roman ce-i desparte de Scotland, castelele și... cîte și mai cîte. Vai, cit de puține apucăm să vedem din lumea creată de semenii noștri... Am spus-o mai demult că sînt un răsăfat al soartei, apucînd din tot cite ceva pretutîndeni și încercînd să mă hrănesc cu puterea imaginației din toate. Totuși, mi se pare, și așa, puțin... Acum, n-am de ce să vă mint, m-am simțit cel mai bine discutînd mult mai mult numai despre fotbal cu un compatriot de excepție, gazda noastră. Sigur, eu el se putea discuta, privi și înțelege o bucurîndu-mă ca un copil că noi, români, ne putem confirma calitățile native.
 Dar ce-i acum cu fotbalul englez? Se confruntă cu mari greutăți și simpla pătrundere a figurilor ingrijorate de fel de fel de probleme a diriguitorilor diversi își naste un zîmbet. Scăderea numărului de spectatori sub 20 de milioane în sezonul trecut la meciurile din prima ligă, aruncă umbre și în birourile din Anfield Road, Villa Park sau White Hart Lane ca și în răsfrîngerile din celelalte ligi, Oricum, încearcă să fie perfecti... Eticheta este aceeași, ușile se deschid prin ceblu fotoelectric, secretarii discută cu atenție, spunîndu-ți că totul este, pe româneste, „în regulă“ dar... că „bosii hotărîsc“ și este nevoie de fel de fel de confirmări...
 În tribuna de la Notts County, lîngă mine, ca un făcut (imi aminteam de Wembley'69) s-a așezat o doamnă de peste 60 de ani, venită din Birmingham. „Periată de faptul că scriam pe un carnetel fără să-i confirm încurajările pentru White, Evans și Shaw; și atunci, întîlcînd poate ceva din menirea mea, mi-a spus simplu: „Da, domnule, ne vor bate iar, dar Anglia trebuie să învingă tot timpul“. Nu puteam decît să-i murmur un... maybe.
 Jucătorii însă își respectă în comportament menirea. „Se bat“ la fel, cauză să facă același spectacol, sînt confrunțați cu aceleași probleme de stereotip și actualul manager al naționalei, Bobby Robson, încearcă o infuzie de coloratură sanguină, aducînd în reprezentativă... Commonweath-ul. Au fost și sint, normal, discuții... Cert este că lumea britanică încearcă un mic sentiment sensibil de refu la jocul rege. Nici zgometul tribunei nu mai este același. Simțindu-se în prag de criză acută, jucătorii par și sînt aceiași regeneratori de existență ai jocului. Sosîndu-și „rănit“, se bat mai aprig ca oricînd, iar acțiunile, chiar și atunci cind depășesc limitele acceptabile, trădează nu numai comentariul calm britanic născător de stăpîniri neprevăzute, ci însăși abandonarea stăpînirii de sine, singura explicație a lînistelor. Chiar dacă „Leul britanic“ a mai suferit o ofensă, pierzînd în fața eternului rival, echipa R.F.G.-ului, în ultimul amical de pe Wembley, inclusiv măsurile pe care am simțit că le preconizează chiar International Board, atrag atenția că „fiara“ este cu atît mai periculoasă cu cît simte că este mai rănită.

CORNEL DINU

„8, 9, 10... out“

Cunoscutul comentator de box, Paul Ochialbi, ne-a oferit zilele acestea, o nouă carte dedicată, bineînțeles, nobilii arte. De peste patru decenii, el este prezent în jurul ringului gata să noteze tot ce reporterului i se pare demn de luat în seamă. De-a lungul anilor cronicile sale, comentariile sale, ne-au facilitat drumul spre înțelegerea frumuseții boxului. Aproape trei generații de pugiliști și-au sleit stilul și datorită comentariilor sale, totdeauna competente și obiective. Paul Ochialbi, este o notorietate în materie, putînd oricînd să-ți redea, cu stilul său molcom, momente cheie din sutele de meciuri pe care le-a văzut în țară sau peste hotare.

Ultima carte **8, 9, 10... out**, scrisă într-un stil alert, adună între coarpele ei cîteva povestitoare pe care autorul le-a trăit împreună sau alături de mari figuri ale boxului. Revedem așea pe Axioti, Jim Călinescu, Lucian Popescu, sau mai recentii Negrea, Stoian, Dobres-

cu sau Covaci. Din păcate, mulți dintre ei nu mai sînt văzuți nici măcar la marile gale. Este poate un avertisment adresat federației de specialitate care, credem noi, are datorită sfîntă să înnoade puntea generațiilor, nu de alta, dar boxul se face cu sacrificii și durere. Această ultimă carte a lui Paul Ochialbi pare un cîntec de lebadă, autorul făcîndu-ne cunoscut faptul că odată cu pensionarea va renunța la scaunul pe care l-a ocupat multe decenii în imediată apropiere a ringului. E păcat, deoarece, în urmă cu cîteva luni, cind ne-am întîlnit la München, acolo unde pentru 2 săptămîni s-a adunat elita boxului amator, colegul de la Agerpres s-a dovedit a fi o figură centrală în mijlocul celor care se ocupă de prezentul și viitorul boxului amator. Insoțit de cîteva fotografii, adevărate documente, cartea lui Paul Ochialbi va fi citită cu interes, participare și emoții.

DAN BARLADEANU

Mai sint multe de făcut!

Miercuri s-au disputat primele partide ale turului II in cupele europene, ele insemnand din păcate pentru reprezentantele noastre, Dinamo (0-2 cu Aston Villa) și Corvinul (4-1 cu Sarajevo), pierderea a circa 90 la sută din șansele de calificare pentru turul următor. La închiderea ediției, joi de dimineață, nu cunoșteam rezultatele meciului de la Dublin, dar așteptăm cu mare încredere, ca măcar Universitatea Craiova să steargă rușinea fotbalului românesc, obținind un rezultat care să o păstreze în cursa calificării. Prezenți la meciurile de la București și Hunedoara, doi dintre redactorii noștri semnează cronicile pe care le veți citi în continuare. Despre meciul de la Dublin, săptămâna viitoare.

Dinamo, față în față cu o echipă prea puternică!

Evident, ne-am înșelat cu toții când am crezut, măcar o clipă, că echipa noastră campioană, Dinamo București, ar putea să elimine din prima competiție europeană intercluburi chiar pe deținătoarea trofeului, formația engleză Aston Villa. Așa cum a jucat la București, echipa din Birmingham și-a arătat valoarea europeană indiscutabilă, nefiind cu nimic mai prejos decât alte formații engleze de renume, să zicem Liverpool, Derby County sau Leeds în perioada sa de glorie. E însă adevărat că jucătorilor englezi (în rîndul cărora au strălucit, chiar acesta este cuvîntul, Morley, Shaw, Bremner, Cowans și Mortimer) le-a „ieșit”, miercuri seara, aproape totul, jocul lor excepțional fiind fără îndoială facilitat și de replica slabă a echipei noastre, care n-a reușit decât foarte rar să ne aducă aminte de meciurile cu Inter sau Dukla. Partida a avut și un moment psihologic, șocul golului primit în debutul jocului (min. 11, fază tipic englezescă, deviere cu caoul Withe și reluare în gol Shaw), după bara lui Tălnar, cu un minut mai devreme, fiind vizibil acuzat de formația bucureșteană, în vreme ce Morley (nr. 11 pe tricou) și ai săi au prins parca aripi, creînd în continuare o multitudine de momente foarte grele la poarta lui Moraru. Aston Villa s-a arătat o echipă de mare angajament, cu multă mișcare și joc în viteză debordantă, o echipă careia pe parcursul celor 90 de minute n-am apucat să-l sesizăm slăbiciunile. Evident, o formație prea puternică pentru Dinamo, a cărei unică ocazie veritabilă de gol (în afara barei lui Tălnar, șut senzațional de la 20 m, de care am amintit) a irosit-o Augustin, în min. 71, la 6 m de poartă. Șapte minute mai târziu, la centrarea impecabilă a lui Morley, Shaw avea să înscrie din nou, stabilind un scor final în concordanță cu aspectul jocului.

Sînt cîteva lucruri care trebuie spuse după această înfrîngere. În primul rînd ne gîndim la cît de importantă este, în asemenea întîlniri cu echipele de vîrf ale continentului, reprezentarea cu cinste a fotbalului românesc. Dinamo n-a purtat în C.C.E. numai culorile clubului din Șos. Ștefan cel Mare, ci, în primul rînd, pe cele ale fotbalului nostru. Cum privim însă această obligativitate? E suficient doar să ne „amuzăm” de dificultățile lui I. Marin în fața lui Morley sau de

neputința lui Orac ori Văetuș? Unde este sprijinul, cît mai eficient, pe care l-a dat federația acestei echipe, în fapt fotbalului românesc aflat la un moment de grea încercare? Poate că Dinamo n-a pregătit suficient de bine (iritarea după sancțiunile primite a contat și ea) meciul cu Aston Villa. Dar să ne aducem aminte de dorința conducerii clubului de a înțări numeric și valoric echipa în vederea meciurilor din C.C.E., dorință care s-a izbit de ingustimea unui regulament de transferări perimat, care nu lasă echipele fruntase posibilitatea îmbogățirii lotului. Așa gîndind lucrurile, înfrîngerea de miercuri seara nu este numai a lui Dinamo, ci și a tuturor celor care s-au împotrivit întăririi echipei, după cum nici Craiova nu a fost ajutată în vreun fel, de-a lungul anilor, în ciuda frumoaselor rezultate pe plan internațional.

În al doilea rînd, lecția de fotbal pe care Aston Villa ne-a servit-o chiar la noi acasă, în fața a peste 70 000 de spectatori, nu trebuie să treacă fără a lăsa învățăminte. Ne-am întrebât la un moment dat care dintre jucătorii români ar putea juca în formația engleză și răspunsul a venit greu: Moraru, poate. Iar asta nu pentru că fotbalistii noștri n-ar fi talentați, însă jocul adversarilor de miercuri e cu totul altul, mult mai vivace, mai ambițios, cu un enorm travaliu în teren. Atunci, cum ar fi putut Dinamo să o elimine pe Aston Villa?! Mai avem, cu alte cuvinte, foarte mult de învățat în fotbal, iar distanța dintre jocul nostru și cel modern, jocul adevărat, am simțit-o din plin grație acestei exemplare formații englezești. Lecția, desigur, este foarte usturătoare. Dar cu atît mai mult ea nu trebuie să treacă fără a învăța ceva din ea!

DUMITRU GRAUR

Agonie și extaz... Și iar agonie la Hunedoara!

Cu doar cîteva ore înaintea meciului, Birsad Fazlaghici, antrenorul secund al oaspeților, unul din foștii mari fotbaliști sirbi (precizăm că a fost căpitanul plavilor în 1968, în finala Campionatului european, cu Italia), era îngrijorat de forța de atac a Corvinului, de starea de nervozitate a lui Șușici (ca urmare a jocului slab pe care acesta l-a făcut în Norvegia, cu echipa națională a Iugoslaviei care a pierdut cu 3-1), și de o mai veche me-

teahnă a echipei din Sarajevo, vulnerabilitatea apărării. Spera totuși într-o bună prestație din partea a doi jucători, Pasici și Lukici.

De cealaltă parte, a gazdelor, Remus Viad, antrenorul Corvinului, ajutat îndeaproape de Mircea Lucescu, era îngrijorat de absența lui Klein, care a făcut o întindere în timpul antrenamentului de luni, dar spera într-o bună comportare a compartimentului defensiv, în care jucau trei internaționali, Rednic, Bogdan și Andone și cărora li se adăugau, cu bune aprecieri pînă acum, Dubnicu și Oncu, un excelent mijlocș la închidere.

În ceea ce privește publicul Hunedoarei, acesta s-a înființat la stadion începînd de la ora 11,30, amănunt care vorbește de la sine de marele interes care l-a stîrnit în cetatea oțelului acest prim meci din turul doi al Cupei UEFA. Despre înfrîngerea de fotbal, la care au asistat aproximativ 10 000 de spectatori, dar și mai mulți prin intermediul micului ecran, ne-am gîndit în minutul 17, cînd oaspeții au înscris a doua oară prin Lukici, să o întîlîm „Agonie la Hunedoara”. Precizînd că primul gol a fost înscris în minutul 8 de Hadjialagici, la o inadmisibilă bilbială a centralilor hunedoreni, să consemnăm ceea ce, desigur, a văzut toată lumea, o extraordinară revenire a formației hunedorene. O revenire care, ca să preluăm o ziceră din tribune, era total contraindicată suferințelor de inimă. După cîteva incredibile ratări semnate de Dumitrache, Rednic și din nou Dumitrache, care s-a încurcat și jenat cu Nișa, Corvinul avea să înscrie în numai 6 minute trei foarte frumoase goluri semnate de Dumitrache, Andone și Petcu. În acele clipe, cel de-al doilea titlu al însemnărilor noastre, avea să fie „Agonie și extaz la Hunedoara”. Dar a venit reprimă a doua, repriză în care toată lumea, cu sufletul la gură, spera într-o și mai bună evoluție a localnicilor. Iar dacă în minutul 55 golul realizat de Mateuș, ne-a obligat să credem că va urma și al cincilea gol, ceea ce ar fi dat dreptul Corvinului să speră, fără doar și poate, în calificarea în turul trei al Cupei UEFA, lată că, în minutul 60, după o perioadă de masivă dominare a hunedorenilor, Klein, care a intrat în locul lui Nișa, accidentat, ratează cea mai mare ocazie a meciului și, o dată cu ea, calificarea însăși. Nu vrem să reproșăm nimic acestui admirabil jucător și iubitor al culorilor echipei sale, Klein, dar în acel moment jocul a început să aibă un alt curs. Desigur, chiar și în acel moment, la 4-2, hunedoreni puteau să închidă jocul dar, din dorința lor de a-și asigura calificarea, au jucat în continuare deschis, oarecum romantic, și în minutele 83 și 86 cele două mari valori ale lui F.C. Sarajevo, Lukici și Pasici, profitînd de pripeala unei apărări care n-a vrut să facă pasul înainte pentru a juca la ofsaid, au egalat situația. Și titlul cronicii noastre a suferit o nouă schimbare, ultima: Agonie și extaz... și din nou agonie la Hunedoara. În concluzie, ca să preluăm două vorbe din public, a fost un meci pe care l-am fi privit cu mare plăcere în cazul că am fi fost neutri, dar, dat fiind scorul meciului, nu ne mai rămîne decît să sperăm într-o cît mai bună comportare a hunedorenilor la Sarajevo. Iar cînd spunem o cît mai bună comportare, nu excludem, desigur, chiar și șansa victoriei.

VICTOR NIȚĂ

- Ce să fie? Ce să fie? - Iacă-n tîrg menajerie

Să recunoaștem că nu oricui i se poate întîmpla să deschidă fereastra dimineața și să i se oprească ochii pe „fața” Belșivei. Cine este Belșeva? Un dromader egiptean. Reușești să-ți dezlipești privirea din ochii mari ai dromaderului, încerci să te convingi că nu te zbați într-un coșmar și auzi „glasuri” neobișnuite pe strada Avrig. Lucreția Constantinescu, după ce s-a consultat cu vecinii, coboară în stradă. Și ce vede? Că dromaderul egiptean nu este singur. Descoperă un leu — orb sau chior, nu a putut preciza — un urs nervos și un vultur atît de nemîscat, încît bănuie că se crede cel puțin

o rudă a Sfînxului. Leul, ursul și vulturul sînt vecini nu numai cu trăitorii pe strada Avrig, ci și între ei, ocupînd fiecare cîte o treime dintr-un fel de vagon. Aici e o nedreptate, deoarece leul și ursul au spațiu doar cît să se întorcă de pe o rîină pe alta, iar vulturul are chiar spațiu excedentar.

Lăsînd gluma la o parte, problema are cel puțin două aspecte ce ar trebui cercetate. În primul rînd, luînd urma — ca să folosim un termen potrivit — am ajuns în strada Fluierului 28, unde am găsit-o pe Petrica Teodor, o persoană elegantă, care trăiește într-o casă și mai elegantă, inconjurată de familie și de mai mulți angajați, cum spunea. Da, animalele necăjite și chinuite din str. Avrig, ce inspiră milă trecătorilor — căci din milă ne-a sesizat Cornel Hinț — îi aparțin. Mai are maimuțe — pe care le-a „parcat” în fața casei dumneaiei și cărora le încălzește

vagonul cu ceva aparate electrice de încălzit — șerpi, papagali mari și mici. Șerpii sînt în pivniță și papagalii în apartament. E limpede că familia și angajații trăiesc bine prin expunerea acestor animale. Dar de ce trebuie să arate Petrica Teodor un leu, un urs, un vultur, o cămilă și celelalte bucureștenilor — iață o întrebare ce apare imediat. Doar Capitala — și nu numai — dispune de grădina zoologică, unde poate tot omul — eu mare, eu mic — să vadă în carne și oase ce a învățat, învățat sau va învăța la zoologie. În al doilea rînd, afacerea fiind veche, se pare, și rentabilă, de ce și-a lăsat „compania Petrica Teodor” partea „grea” a menajeriei pe str. Avrig? Căci numai fericire nu a adus oamenilor de acolo de mai bine de două săptămîni încoace: murdărie, miros, muște, gălăgie, pericol pentru copiii curioși.

REGHINA VĂRVICI

Viciul și mediul propice

Este jenant să afirmi despre cineva că ar fi stăpînit de vreun viciu. Și mai jenant, cînd subiectul în discuție este o femeie. Ar fi, însă, deosebit de grav dacă, din pricina falsei pudori, am ocoli adevărul. Un adevăr care ne privește pe toți, de care sîntem, într-un fel, mai mult sau mai puțin vinovați, din care trebuie să desprindem, neapărat, concluziile ce se impun.

Un semen al nostru, o femeie în plină tinerețe — cînd aștern pe hirtie aceste rînduri nu a implinit încă 33 de ani — a fost condamnată la 12 ani închisoare, recursul fiind respins. „Cazul” o să pară de excepție, dar să nu uităm, în societatea noastră nu pot fi tolerate rebuturile, cu atît mai puțin cînd este vorba de oameni. Mai ales că, a privi cu nepăsare comportarea suspectă, ieșită din comun

și fumatul țigărilor străine fiind, în ultimii ani, principala „carte de vizită” (?)!

Un calcul elementar demonstrează oricui că cheltuielile dirigită depășeau cu mult veniturile legale.

Cadrele de miliție însărcinate cu dezlegarea acestei „enigme” au trecut la o nouă fază a verificărilor. A rezultat, așa cum era de așteptat, că diriginta recusesese mai de mult la manopere frauduloase de falsificare a operațiunilor de depunere a economiilor pe librete C.E.C.

Cercetările aveau să stabilească numeroase falsuri comise de dirigintă, prin care și-a însușit suma de 198 150 lei și a traficant, într-o perioadă de trei ani, suma de 671 969 lei.

Aproape greu de imaginat că un om, investit cu încredere și răspundere pentru apărarea avutului obștesc, poate să-și virșie asemenea fapte, dar aceasta este realitatea. Explicația unor astfel de consecințe este cît se poate de simplă: fiind

Cronica șoselei

Te ajut dacă spui că te-a lovit tractorul

După ce a lovit victima, proiectînd-o la nu mai puțin de 7 metri, peste șanțul șoselei, în apropierea gardului unei grădini, Eugeniu P. a coborît din cabina autobasculantei, la fel cum procedează evasitotalitatea șoferilor, autori a unor asemenea isprăvi, și s-a apropiat de victimă. De cele mai multe ori ei aruncă o privire fugărită victimei, după care dispar cu repeziune. Curios, însă, este că în cazul ce-l relatez, autorul a început un fel de negociere cu victima. „Te-ai duce la spital, dar o să mă spui și intru în belea”. „Ajută-mă, omule, nu mă lăsa să mor”, atît a mai avut putere să spună Ioan P. înainte de-aș pierde cunoștința. „Promite-mi că declari că te-a lovit un tractor și atunci te duc”. Neobișnind promisiunea dorită, Eugeniu s-a urcat în mașină și a demarat puternic.

„Veneam de la un instructaj țînt la județ. Fiind pădurar, îmi place să merg pe jos. Decît să aștept două ore pînă la plecarea autobuzului, mai bine le fac pe jos. Tămăn cînd vine autobuzul în stație, eu sînt în sat, mi-am zis pornind spre casă. Nu mai aveam de mers decît 3-4 kilometri. Tocmai traversam comuna vecină cu a noastră, cînd aud un zgomot ciudat. Eu îs deprim să ascult tot felul de zgomote. Știi doar cîte taine ascunde pădurea, dar eu le știu deosebi. Parcă era scîncetul unui pui de animal. Dar nu, era altceva! Mă opresc, apoi mă îndrept cu pași ușori în direcția de unde venea — abia după aceea mi-am dat seama — acel geamăt de om în suferință.

Într-adevăr, un om culcat la pămînt, plin de sînge pe cap, gemea ușor. Se vedea parcă cum îl părăsește viața.

Am încercat să-l ajut, l-am sters de sînge și l-am legat la cap cu baticul ce-l aveam la gît. Singlele sîroia, însă. Îmi dădeam seama că singur nu pot să-l ajut. Norocul a fost că, nefiind prea tîrziu, am reușit să opresc un turism. Șoferul, om de suflet, m-a ajutat și l-am urcat pe rîni în mașină. Tot ce-am făcut noi, a fost însă în zadar. Doctorii au făcut tot ce le-a stat în putință, dar degeaba. După două ore omul a murit. „De ce nu l-ați adus mai devreme? Dacă nu pierdeam atîta sînge, îl salvam”. „Cum să-l fi adus mai devreme? L-am adus imediat după ce l-am găsit”, i-am răspuns medicului.

Între timp, miliția, alarmată, a început căutările; filtre, controale, verificări în unitățile deținătoare de autovehicule grele (se stabilise că victima a fost lovită de o roată a unui autocamion de mare tonaj). Cercul se strîngea tot mai mult. „După profilul cauciucului, asta-i roată de „BELAZ”, tovarășe căpitan, iar cu astfel de basculante lucrează doar două unități, cei de la construcția căii ferate și șantierul hidroenergetic.” Își dă părerea un tînar locotenent. Sînt verificate peste 200 de mașini. În sfîrșit, sub arcurile unui „Belaz” se găsesc urme, fișii de piele smulși de pe corpul victimei, păr, bucași din haina omului lovit.

„Am făcut două curse. Ne declară șoferul, apoi mi-am amintit de o promisiune care i-o făcusem lui vîru-meu acum o lună. De cîte ori mă vedea, mă lua la rost, că nu poate să-și termine casa din cauza mea. Am încărcat basculanta cu cărămidă, var și nisip și am pornit-o spre Ghelmez, un sat la vreo 30 de km. N-am putut scăpa de vîru-meu. „Mă! Eugeniu, mă, nu pleci de aici pînă nu bem o pînă”. A chemat apoi pe cele două ajutoare cu care lucra la casă și am gollit o sticlă. Apoi încă una. Pe la șapte am plecat spre șantier. Voiam să recuperez ceva din cursele pierdute. Nici nu l-am observat pe om. Vedeam totul ca prin ceață.”

„Cu puțin înainte de a muri, omul și-a revenit pentru cîteva minute. Ne-a spus că te-ai aplecat spre el i-l-ai cerut să-ți promită că nu-l spui la miliție. Așa-i? ” „Eu am vrut să-l ajut, dar voiam așa o garanție că scap!”.

Pădurarul a fost prezent peste tot, la spital, la filtre, la controlul făcut în autobaze. În total, aproape 24 de ore de nesomn, de trudă, de emoții. El n-a cerut însă nici o dovadă că în acele momente a fost un om adevărat.

Și încă ceva. S-a stabilit că în intervalul de o oră, din momentul lovirii lui Ioan P. și pînă a fost găsit de pădurar, pe lângă victimă au trecut mai mult de 20 de persoane. 10 din ele au fost intervievate: „N-am auzit nimic”, au răspuns 7. Trei din ei au sesizat niște gemete. „Am crezut că-i vreun bețiv”, au declarat ei.

VICTOR BEDA

atrasă de viciul consumului frecvent de băuturi alcoolice, fosta dirigintă și-a făcut din aceste preocupări un mod permanent de viață, nelipsind de la petrecerile ivite pe plan local, organizînd ea însăși petreceri sau consumind băuturi alcoolice ori de cîte ori avea poftă — și, după cum se știe, astfel de poftă devin greu de stăpînit cînd se transformă în viciu.

Este trist, este dureros de grav cînd un om se lasă pradă unor astfel de slăbiciuni periculoase. Dar nu mai puțin grav este și faptul că cea în cauză n-a fost oprită la timp de pe drumul prăbușirii morale.

Din păcate, nepăsarea celor din jur, indiferența celor care cunosc asemenea aspecte, dar nu acționează, lipsa de răspundere a factorilor cu atribuții de cunoaștere și control constituie mediul propice al unor astfel de situații ireparabile.

MIHAI GROZAVU

Lumea în care trăim

„Inteligența” rachetelor

Războiul electronic nu mai aparține imaginației autorilor de literatură științifico-fantastică. Unii dintre ei au încercat să-și închipuie cum ar arăta un asemenea război cu arme teribile, lansate de la distanță, și care fac ravagii groaznice. Închipuirile lor pare destul de naivă când o comparăm cu datele prezentului. Căci în fapt, prima demonstrație de război electronic s-a produs. Fără ca omenirea să fie avertizată. Fără afișe care să anunțe ineditul. Fără publicitatea la care un eveniment de asemenea importanță ar fi avut dreptul.

Este drept, scena pe care s-a petrecut „spectacolul” s-a aflat cam departe, la mii de kilometri de lumea veche și chiar de cea nouă. S-a produs în Atlanticul de sud, unde o rachetă sofisticată a scos din luptă o navă la fel de sofisticată. Ați înțeles, desigur, este vorba de conflictul Malvinelor unde au fost utilizate arme extrem de moderne.

Războiul din Malvine, desfășurat în condiții total neprielnice, a îngăduit electronicii să-și facă din plin apariția pe cimpul de luptă. Calculatoarele sînt de o vreme o auxiliare esențială pentru comandanții militari. Radarele sînt o invenție mai veche iar despre rachete știm prea bine că ele au introdus elemente noi în desfășurarea unui război. Dar electronica a izbutit performanțe care fac ca aceste rachete să dobindească un grad de precizie fără egal. Nu mai este vorba, acum, doar de modul în care sînt manevrate aceste rachete de către om, ci de faptul că oamenii, cu ajutorul electronicii, i-au conferit rachetei o „inteligență” autonomă, o capacitate de a detecta, urmări și lovi ținta ce le-a fost indicată, fiind capabilă să înșele adversarii și să pătrundă prin „zidul” apărării inamice. „Inteligența” rachetei este elementul nou care a răsturnat datele strategiei militare clasice, care a făcut (așa cum s-a confirmat și în timpul invaziei trupelor israeliene în Liban) ca războiul electronic să intre în categoria celor obișnuite.

Astăzi ordinaroarele, radarele, sonarele ultraperfecționate constituie principalele mijloace de luptă ale comandanților militari. Pe uriașele ecrane ale radarelor electronice, ei pot repera și identifica inamicul potențial de la mai multe sute de kilometri, atît ziua cît și noaptea, și pot pune în funcțiune, apăsînd doar pe cîteva butoane, propriile lor mijloace și sisteme de apărare și contraatac, și ele, evident, electronice.

Epoca războiului electronic, în care am intrat, scria Agenția France Presse, a determinat perfecționarea colosală a aparatului de detectare și apărare, a sistemelor electronice de control, a armelor de atac, formînd un ansamblu informatizat ce poate să fie comandat de către un singur om. Un asemenea exemplu, dezvoltat de AFP, este „detectorul — analizator de radar DR 400” pus la punct de firma franceză „Thomson CSF”. Care este avantajul acestuia? AFP amintește că o rachetă poate fi lansată de foarte departe, de la o distanță de peste 50 de kilometri, cu o foarte mare probabilitate de a-și atinge ținta. Este obligatoriu, însă, să se reperate și să se identifice cit mai curînd posibil eventualul

inamic. La asemenea distanțe singurul mijloc de observare este radarul. Dar lui îi lipsește „discreția”: el funcționează emițînd o undă care este reflectată de obiectivul ce trebuie identificat, la fel ca o rază de soare reflectată de o oglindă pe care o poate capta și inamicul, ceea ce îi permite să reperate, la rîndul său, pe cel ce îl observă, sau cel puțin știe că este observat.

Este, deci, preferabil să rămii în „ascultarea” eventualelor radare, fără a emite tu însuși — subînțeleg AFP. Acesta este rolul sistemului „DR 400”, care, datorită celor 12 antene ale sale și calculatorului, este capabil să capteze și să localizeze în permanență orice semnal radar pe o rază de 360 de grade. În același timp, datorită unei programări adecvate, calculatorul sistemului „DR 400” este capabil să deosebească radarele „prietene” de radarele „dușmane” și, în acest ultim caz, să le localizeze pe cele care constituie o amenințare imediată: radarele care direcționează rachetele sau pe cele care dirijează tirul.

Toate aceste date sînt expuse vizual pe un ecran sub formă de impulsuri, în culori, însoțite de precizări în cifre. Ofițerul comandant poate astfel să judece imediat gravitatea situației. Fără să-și părăsească „postul său de lucru” electronic, el poate lansa și ghida, automat, propriile sale rachete sau poate comanda punerea în funcțiune a sistemelor de bruijaj, lansarea momelilor menite să „dezorienteze” radarele și sistemele de dirijare a rachetelor inamice.

Detaliile performanțelor sistemului „DR 400” sînt secrete, precizează AFP. Cu toate acestea, putem să ne facem o idee, dacă știm că cele mai moderne radare fabricate de „Thomson CSF” pot detecta, de pildă, o navă la o distanță de 250 km.

Războiul electronic se bazează pe „inteligența” rachetei. Racheta care poate fi vehiculată în funcție de obiective, racheta care poate să țintească pînă departe, acolo unde i se cere, racheta care poate transporta nimicitoarele încărcături nucleare capabile să reediteze zeci și sute de Hiroșime. O rachetă care și-a dobîndit propria ei „inteligență” și care asigură o putere de distrugere inimaginabilă.

La toate acestea nu s-au gîndit autorii de literatură științifico-fantastică (sau poate s-au gîndit dar noi n-am aflat de asemenea scrieri). Dar nu vrem să le facem reproșuri pe această temă. Reproșuri vrem să le adresăm celor care au imaginat rachetele „inteligente”. „Inteligența” aceasta este distructivă. Este o inteligență care omoară, face praf orice, nimicitește. Este o inteligență de care omenirea nu avea nevoie, pentru că sînt și așa prea multe arme care pot să distrugă planeta.

Dacă este vorba totuși de inteligența electronică, inventatorii ar trebui să se gîndească la ceva care să elimine războiul. Ar fi singura inteligență utilă. Cea pusă în slujba omului. Restul înseamnă doar pericole pentru umanitate.

AL. PINTEA

Plîngerile chitului

Trei zile și trei nopți a stat Iona în pîntecele chitului (balenei) și a avut timp acolo să se gîndească la nemurirea sufletului. În cele din urmă, a ieșit la lumină viu și nevătmă, iar chitul și ai lui a trăit la largul lor și și-au perpetuat neamul pînă în vremile noastre. Dar acum îi este foarte greu chitului, și pe cit este de mare, pe atît este de neajutorat: seminția lui este în mare pericol.

Fotografia pe care o publicăm a surprins un spectacol familiar pînă nu demult, foarte rar astăzi: zborul balenei deasupra apei. Căci în anii noștri majoritatea balenelor văzute de oameni sînt moarte: eșuate la țarm sau victime ale poluării, unele din ele; victime ale vînzării excesive — cele mai multe.

A trebuit ca și în această problemă să intervină ecologii, mai ales membrii cunoscuței mișcări „Pacea verde”, prezidată de David Mc Taggart, care s-au bătut eroic, pentru cauza balenei, uneori cu riscul propriei lor vieți. Și au reușit, cel

puțin într-o primă etapă: Comisia internațională a balenei (C.B.I.) a hotărît interdicția totală a vînzării balenei în scopuri comerciale începînd din sezonul 1985-1986. Pentru perioada care a mai rămas, vor acționa cotele anuale fixate pe specii de balene. Așa, de pildă, pentru cașalotul din Pacificul de nord-vest, specie grav amenințată, cota pe 1982 a fost de 450 iar pentru anul viitor ea este de 400; pentru balena peruviană, al cărei număr reprezintă astăzi doar 20 la sută din cel existent cu numai 14 ani în urmă, cota pe anul acesta este de 165, iar pentru balena spaniolă s-a fixat, pe perioada următorilor trei ani, cota de 270. În total, cotele pe 1982 reprezintă o reducere cu 1 733 de balene față de anul precedent.

ION D. GOIA

Războiul invizibil

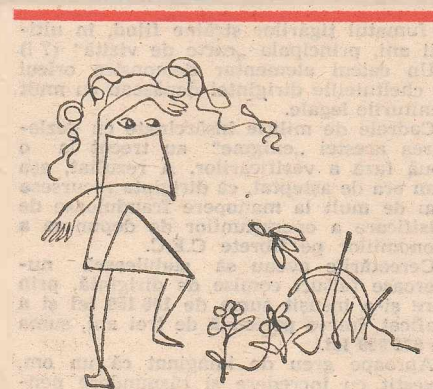
Ca mulți alții m-am despărțit de prima copilărie tîndu-mă departe, cu o dragoste mîndră deși secretă, cărțile lui Jules Verne aproape de căpătii. Nu știam că prin lume realitatea o la înaintea ficțiunii, eram convins însă că aceste cărți sînt mai presus de oricare altele, mai presus decît realitatea, sînt cea mai mare bucurie care se poate inventa și adăposti într-un raft. A urmat, apoi, „Omul invizibil”. Zile în șir am fost neom, m-am dorit invizibil și, fără să-mi fac cuocie, m-am opintit să intru în pielea personajului și să traversez, cu țesături materiale, transparent și imbatăbij prin cele cîteva ziduri care mă incomodau cel mai mult. Ani de zile am rămas cu nostalgia tiranică a formidabilului subterfugiu deși nu mi-a plăcut niciodată să spionez sau să sperii. Dar a fi, la comandă, invizibil, a traversa nongalant beoane și ziduri de fier, a-mi transforma traseele într-o glumeață promenadă prin interdicții mi se părea un atu colosal ca și cum aș fi tînut în mîna timpul și spațiul adică mai mult decît se poate spera chiar și în biata noastră epocă atomică.

De un număr de ani încoace cînd, asta e, ficțiunea a devenit pipirie în raport cu realitatea, cînd coșmarurile mai degrabă se fabrică decît se descriu, „invizibilitatea” nu mi se mai pare fantastică. Nu m-ar mira ca acum, cînd înșir aceste rînduri, războiul invizibil să fie terminat pe planșele proiectanților din bucăre iar noi, oamenii normali și trăitorii la suprafața banală a pămîntului, să nu fi aflat încă.

Războiul invizibil ar putea fi unul care să se declanșeze în secret, să se desfășoare — cumplit și perfect organizat —

în secret, să se termine fără să remarcăm și, ca un corolar, să se încheie imperceptibil odată cu noi. Omenirea și Terra ar dispărea fără ca nimeni, niciodată să nu fi știut nimic. Un asemenea tip de război s-ar încheia odată cu începutul ca o enormă și mută surpriză răsturnînd scurgerea timpului și comprimînd spațiul ca o implozie formidabilă a tuturor categoriilor — repere care ne fac viața logică.

Prima armă a acestui război a fost inventată. Se va vinde, pe piața liberă a absurdului, începînd din 1984. Gestația a durat mult, dar totul rămîne ingrozitor cînd lucrurile se termină cu bine în acest domeniu. Încă în timpul celui de-al doilea conflict mondial hitleristii au încercat să-și acopere aparatele cu o vopsea spe-

cială care să absoarbă undele radarului britanic. Cercetările au fost continuate de Pentagon care a ajuns la concluzia că un bombardier strategic construit din materiale nemetalice și avînd o formă nouă ar putea scăpa detecției radarului pe ecranul cărui ar fi greu să fie distins de o pasare de dimensiuni mici devenind astfel „invizibil”. Firma „Northrop” a experimentat încă din 1947 un avion fără coadă pentru a diminua ecoul radar, aparat care s-a prăbușit la 5 iunie 1948 datorită ruperii unei aripi. Cercetările au continuat astfel încît Pentagonul a fost în măsură să anunțe că bombardierul strategic „invizibil” (Stealth) va fi operațional. Firma constructoare — aceeași „Northrop” — n-a precupețit însă eforturile pentru accelerarea punerii la punct a acestui avion ultrasecret. Deși Pentagonul a ales oficial „Northrop” pentru construirea bombardierului „invizibil”, concurența n-a renunțat la un contract estimat la peste 20 miliarde de dolari. „Rockwell International”, care fabrică bombardierul strategic „B-1”, s-a asociat cu Lockheed pentru a construi în comun o variantă „Stealth” a lui „B-1”.

Alte cîteva firme s-au coalizat, în cel mai strict secret, să producă alte arme secrete (desigur invizibile) în dorința de a îmbogăți panoplia „războiului viitorului” care, în felul acesta, riscă să nu se desfășoare, alandala, cu părți vizibile și invizibile, ci unitar și armonios, curat invizibil.

Nu se știe cine studiază transformarea milioanei de combatanți vizibili în ostași invizibili, inodori și incolori. Eventual absenți dacă mai există strategii bine intenționați...

RADU BUDEANU

Mondo umano?

Unicitatea performanței

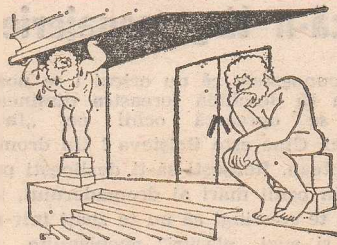
Intr-o lună a anului 490 î.e.n., după cum a consemnat sec istoria, un curier atenian numit Pheidippides a plecat din orașul său spre Sparta pentru a cere ajutor în lupta pentru izgonirea perșilor abia debarcați la Maraton de flota lui Darius. A străbătut distanța de 250 kilometri în exact două zile, ajungînd astfel celebru pentru performanța.

De curînd, traseul parcurs de vestitul Pheidippides a fost refăcut de cinci militari, membri ai cunoscuței Royal Air Force, cum își zice aviația engleză. Acești soldați, sau ce grade or fi avînd, au plecat din piața Agora, din Atena, dis-de-dimineață probabil antrenaj special pentru acest supra-supra-maraton, urmăriți îndeaproape de reporteri, tele și foto, de medici, masori și cine mai știe ce specialiști în deshidratare, de automobile, gemind de reclame ale cine știe căror firme, ce purtau sucuri și răcoritoare purtînd foarte vizibile etichetele fabricilor producătoare, poate vreo revistă ilustrată le-a și achitat un avans consistent pentru a le publica impresiile sau povestirea cursei și, desigur, vreunul mai răsărit, în pofida efortului fizic și a necesității menținerii ritmului de mers, apela fie la un minicasetofon, fie chiar la pix și hirtie spre a consemna o impresie, un gînd, un lucru ca nu cumva, mai tirziu, să uite.

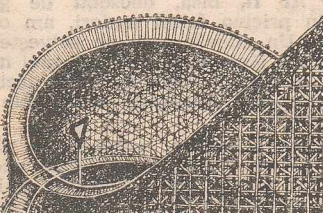
Una peste alta, e sigur, cei cinci militari au fost însoțiți de o armată întreagă de oameni cu diverse misiuni, ei n-au avut nici pe departe singurătatea aceluia curier de cursă foarte lungă, îmboldit mereu de gîndul întrecerii cu timpul pentru a ajunge cit mai repede, pentru a cere sprijinul necesar alungării unor invadatori străini, pentru ca acesta să se acorde cit mai prompt. Peisajul acela, poate foarte bogat, poate foarte arid, nu era privit decît în treacă de ochii tot mai oboșiți ai lui Pheidippides, pe cînd cei care, zilele trecute, i-au reeditat performanța, s-au uitat avizi în jur, cu toate că și ei oboseau cu timpul, spre a avea ce povesti. Dar, mai zic eu, în plus, ei au fost cinci în timp ce în acele două zile cruciale ale anului 490 î.e.n., cum a consemnat sec istoria, pe drum se afla doar un curier angajat pentru a parcurge 250 kilometri pînă-n sudul Peloponezului și a-și salva cetatea. Căci performanța lui, dincolo de recordul în timp al lunginii drumului parcurs, în aceasta constă. Așa ceva nu mai putut reedita cei cinci militari încît nici numele lor n-au fost reținute, întrucît performanțele nu se reeditează oricum!

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

După „KROKODIL” — U.R.S.S.

După „N.B.I.” — R.D.G.

Un tânăr din Brăila, Valentin Nichifor, parcurge o viață egală cu a multor alora de seama lui, adică frumoasă. El își face o meserie și aspiră la un statut social superior, animat de ambiție și sprijinit de puterea sa de muncă, pe o justă evaluare a posibilităților sale, cât și pe condițiile de care oricine poate beneficia azi în România. Nichifor Valentin s-a născut în anul 1944. Din 1972, el obține un post în cadrul Bazei de aprovizionare și desfacere a M.E.F.M.C., din București, încredințându-i-se gestiunea unei magazii cu diferite materiale și piese, destinate întreprinderilor din cadrul ministerului respectiv. Își îndeplinește în condiții optime obligațiile profesionale (așa cum rezultă din aprecierile anuale pe care le-am citit, datate din 1973 și până în prezent și încheiate cu calificativul „foarte bine”), își întemeiază o familie și se înscrie la cursurile serale ale A.S.E., absolvind Facultatea de economie a industriei și transporturilor cu nota 10, în toamna anului 1981.

Un viitor fără obstacole i se desfășoară dinainte. Numai că, pe această cale, s-a interpus un stop categoric: Valentin Nichifor a fost condamnat la o pedeapsă penală de 6 luni, cu executarea la locul de muncă.

Cum de i s-a putut întâmpla așa ceva unui om atât de bine recomandat de propriile sale fapte și îndrăzneli? Simplu. În aparență. Complicat, în realitate. Rezum: la un control financiar intern, efectuat în anul 1976, se descoperă o lipsă în gestiune de peste 5.900 de lei! De aici deferiarea către justiție, judecarea, condamnarea. Tot de aici, imensa sa nemulțumire și tristețe în fața nedreptății căreia i-a căzut pradă. Nichifor Valentin se consideră nevinovat. În aprilie 1981, el obține o nouă verificare a gestiunii și, de data aceasta, așa-numitul prejudiciu scade de la aproape șase mii de lei la aproape 300 de lei. Concluzia revizorului contabil prin Posa Adam, care semnă noul act, este că nu poate fi vorba despre o faptă penală, ci de una care trebuie încadrată în prevederile Codului Muncii și rezolvată potrivit dispozițiilor acestuia. În sarcina lui Nichifor Valentin, revizorul contabil reține o sumă de lei 299,15, care constituie lipsuri certe. Restul, până la 3.119,60 lei fiind, de fapt, provocat de riscul normal al serviciului și de care, indiscutabil, au profitat numai eventuale beneficiari (întreprinderi de stat și nu persoane particulare — n.n.).

Citeva explicații necesare. Gestionarul Valentin Nichifor a furnizat unor întreprinderi pinze tăietoare (de fierăstrău — n.n.) diferite ca preț dar cu aspect aproape identic, greu de observat (e vorba despre o anumită înclinare a dinților acestor pinze). Din acest fapt nu s-a născut nici un fel de profit pentru nimeni, deoarece piesele aflate în discuție nu pot fi utilizate de persoane particulare, ci numai de întreprinderi specializate; ele au fost livrate în mod real și nefictiv și nu au produs prejudiciu Instituției la

care lucra „vinovatul”. Dealtfel, acesta a încercat să „dregă” greșeala comisă și, cu prilejul ridicării unor alte materiale de către delegații C.P.L. Caransebeș (care primise, cu alte ocazii anterioare astfel de pinze tăietoare) el a înscris pe avizul de expediere și suma ce-i fusese imputată inițial (5.964,30 lei), facturând-o. Procedeu tipic (dar nelegal) prin care anumite erori de contabilitate sînt îndreptate tot pe căi contabile. Marfa respectivă ajunsese la C.P.L. Caransebeș de mult, nefiind înregistrată acolo ca atare (adică cu zîmț în stînga și nu în dreapta, ori invers, ceea ce, așa cum se arată în lucrarea expertului Adam Posa, constituia și o obligație a celor care recepționau produsele, potrivit H.C.M. 941/1959, obligație neîndeplinită).

Ce s-a mai întîmplat? La primul control s-a „încărcat” cu bunăștiință prețul

Pledoarie pentru un recurs deloc extraordinar

real cu 15 procente, așa încît gestionarul Valentin Nichifor să nu care cumva să rămînă răspunzător numai față de comisia de judecată (sume pînă în 5.000 de lei), ci să depășească acest plafon pentru a compara în fața tribunalului și anume în penal. Ceea ce s-a și întîmplat, el fiind acuzat de înșelăciune.

Ce presupune o înșelăciune? Intenția și prejudiciul. Un folos material personal și inducere în eroare, pe deasupra. Nici una, nici alta nu s-au petrecut în cazul nostru. Pinzele de fierăstrău nu puteau ajunge decît în întreprinderile industriale, nicidecum în posesia unui particular, iar gestionarul nu avea cum să profite personal de diferența de preț. Cit despre pericolozitatea socială a greșelii lui V.N. nici nu ne închipuim cum s-ar demonstra. Prin urmare, nu ne aflăm în fața unei infracțiuni. Pe de altă parte, spre a forța „intenția”, nu știm ce interes ar fi avut gestionarul să-și creeze, și încă intenționat, lipsuri în propriile sale acte! Mai ales că omul respectiv se dovedea apt să urmeze cursurile unei facultăți și să ducă o viață normală de familie, comportîndu-se ireproșabil și la locul de muncă.

Dealtfel, în prezent, ca urmare a absolvirii studiilor universitare, Valentin Nichifor este încadrat ca economist la biroul organizare, personal, învățămînt, retribuție, din cadrul aceleiași Baze de aprovizionare și desfacere, la care funcționează și ca gestionar! Ceea ce atestă că el se bucură, în continuare, de aprecierile șefilor săi, ale celorlalți tovarăși de muncă și că ceea ce s-a petrecut acum cîțiva

ani, a fost privit de toți aceștia ca un simplu accident și nu ca o înșelăciune, infracțiune ori ceva asemănător.

Am stat de vorbă cu doi factori de răspundere de la locul de muncă al lui Valentin Nichifor: cu contabilul șef Ștefan Trimbițaș și cu secretarul de partid Ștefan Chiorpeș. De la ambii am recoltat caracterizări cît se poate de pozitive, privindu-l pe V.N. Primul m-a asigurat că la o gestiune de multe zeci de milioane, așa cum a avut V.N., și mii de repere, apar, în mod frecvent, diferențe valorice, dar numai valorice nu și de altă natură și că procedeu la care a recurs V.N. (descriș mai înainte) nefiind tocmai ortodox, este practicată ca o cutumă, dacă vreți, și că el nu prejudiciază pe nimeni, nici baza de aprovizionare și nici pe beneficiari. Secretarul de partid a făcut parte din prima comisie și afirmă că cele constatate atunci nu constituiau capete de acuzare de competența justiției. Diferențele se puteau recupera de la unitățile unde se livraseră piesele. Am mai aflat că fostul șef al C.F.I., cel care încercase prețurile cu 15 la sută, pentru a-l face pasibil pe V.N. de pedeapsă penală, a fost, între timp, îndepărtat din funcție și instituție pentru abateri, mai ales de natură disciplinară. Numai lipsa de experiență și teama lui Valentin Nichifor l-au făcut să recurgă la singurul gest nelegal pe care l-am amintit. Dar, el l-a prevenit pe colegii de la C.P.L. Caransebeș că le-a adăugat în acte acele sume reprezentînd diferențele de prețuri dintre pinzele cu dinți pe dreapta sau invers, pe care el le primiseră.

Ce s-a mai întîmplat și de ce ne ocupăm de acest caz? Pentru că, după patru ani de la întîmplarea care l-a barat drumul vieții lui Valentin Nichifor, cineva (întîi nu s-a știut cine, apoi s-a știut) s-a gîndit să-l „ajute” agîtînd problema condamnării fostului gestionar, a reușit să atragă asupra acestuia noi sancțiuni. Nu punem în discuție aceste măsuri. Precizăm doar că Valentin Nichifor avea încă deschise căi de apel, împotriva condamnării sale, astfel încît el putea obține, nu numai reabilitarea (aceasta se va produce în chiar zilele următoare) ci achitarea, situație în care el ar putea solicita și reanalizarea sancțiunilor recente. Pentru a reuși însă (și din sesizarea sa rezultă că este cea mai fierbîntă dorință care-l animă), Valentin Nichifor trebuie să ajungă, din nou, în fața justiției pe calea promovării, de către Procuratura Generală a R.S.R., a unui recurs extraordinar. Recurs ce i-a fost refuzat pe data de 9 septembrie a.c.

Este și motivul pentru care publicăm aceste rînduri solicitînd, pentru Valentin Nichifor, înțelegerea de care are nevoie, la care, după părerea noastră, are dreptul.

EMANUEL VALERIU

Nu vrea P. R.

Un adevăr: Raicu Doina este nevinovată. Alt adevăr: Raicu Doina a fost aruncată în stradă la baza Deciziei nr. 542/1982 a Tribunalului județean Sibiu. Încă un adevăr: Raicu Doina este bună de plată — 525 de lei — cheltuieli de judecată. Și încă un adevăr: orice poate fi demonstrat, chiar și adevărul. Deci: „Către Consiliul popular al municipiului Sibiu. Prin prezenta vă rugăm să repartizați tovarășei Raicu Doina spațiul de locuit din str. 11 Iunie, bloc 3, scara 3, apartament 33, compus din 1 cameră de 12 mp cu acces la dependințe, eliberat de tovarășul Geangălau Mircea, om al muncii în cadrul atelierului 1 Sibiu al centrului nostru, care prin căsătorie și-a stabilit domiciliul la soția sa. (Apartamentul 33 este format din două camere și dependințe — n.r.) Tovarășa Raicu Doina este încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată, în funcția de calculator devize. Cu adresa nr. 2970/15.09.80 a primit aprobarea pentru stabilirea domiciliului în municipiul Sibiu, însă nu posedă spațiul de locuit. Pe lista de priorități, în conformitate cu legea 5/1973 tovarășa Raicu Doina figurează pe primul loc”. (Adresa 6506/3.11.1981)

Consiliul popular al municipiului Sibiu a analizat și a aprobat spațiul solicitat I.J.G.C.L. — E.P.C.F.L., semnează și eliberează contractul de închiriere nr. 19767/14.11.1981. Totul este absolut legal. Raicu Doina vrea să intre în camera și în dependințele repartizate ei. Nu poate. De ce? Pentru că nu vrea Pop Rozalia, colocatară. Aceasta singură ocupase întreg apartamentul. (Extindere nepermisă din cel puțin două motive: a. Pop Rozalia, în calitate de titulară a camerei de 16,93 mp deține deja o suprafață pe care legea o deținește ca excedentară; b. Pop Rozalia nu avea contract.) Faptul că-i în dublă culpă n-o deranjează însă pe P.R. care se poartă cu noua chirieșă la stat ca și cînd ea, Pop, ar fi autenticul proprietar. (Din cîte am remarcat, ilegalitatea nu l-a deranjat nici pe Andrei Triba, șeful secției fond locativ din I.J.G.C.L. Sibiu. Întrebat de noi de ce n-a intervenit, dumnealui a ridicat din umeri.) Ca să poată intra în drepturile sale Raicu Doina a făcut apel la justiție. Care a dispus evacuarea pîritei Pop Rozalia din camera ocupată abuziv și introducerea reclamantei în acel spațiu precum și în dependințele aferente. (Sentința civilă nr. 6392/30 decembrie 1982.) Pop Rozalia face recurs. I se respinge. Firește. Găsește însă — nederanjață deloc de același I.J.G.C.L. obediencă și atent cînd e vorba de dumneai — nenumărate pretexte pentru a opri intrarea în spațiu a celei aflate în dreptul său. Raicu Doina — deși plătește chiria la zi — intră în propria ei cameră pe 10 martie 1982, și atunci numai cu ajutorul executorului judecătoresc.

Bineînțeles că ostilitățile dintre cele două colocatare continuă. Din nou ajung în justiție. Din nou ajung la Tribunalul județean. Care — așa cum aminteam la începutul acestor rînduri — nu observă că Pop ocupă chiar și într-o singură cameră un spațiu mai mare decît îi permite legea, în schimb dispune evacuarea Doinei Raicu. Cum s-a ajuns aici? Motivîndu-se că în apartamentul 33 din strada 11 Iunie, Raicu Doina n-ar avea nici un drept locativ. Adică? „În urma plecării numelui Domnariu Ioan din apartament — spațiul ocupat de acesta s-a repartizat pîritei Raicu Doina, spațiu pentru care pîrita I.J.G.C.L. a încheiat un contract de închiriere.” (Decizia civilă 542/29 iunie 1982, p. 3.) Absolut inexact! În mod cu totul de neînțeles pentru noi tribunalul leagă între ele două evenimente pe care în realitate le despart patru ani! Zice-se că prin asta s-ar dovedi că C.C.I.T.A.C. — de care aparține Raicu Doina — ar fi decăzut din drepturile sale asupra apartamentului 33 pe care-l stăpînea în comun cu întreprinderea de cuște din Ocna Sibiului, unde lucrează Pop Rozalia. Din nou inexact!! Pentru că Domnariu Ioan a fost într-adevăr chiriașul camerei mici din apartamentul 33, dar numai pînă în anul 1977, cînd s-a mutat; întreprinderea FLARO (C.C.I.T.A.C.) a repartizat atunci respectivul spațiu inginerului Geangălau Mircea, care, căsătorindu-se, s-a mutat la soție, în 1981! Ceea ce înseamnă că — fapt dovedit de însăși adresa nr. 5490/10 iunie 1982 emisă de Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Sibiu — „rămîn la dispoziția întreprinderilor titularilor de contract de închiriere toate locuințele din fondul locativ de stat care se eliberează de către titularii de contract prin construcția de locuințe proprietate personală în regie proprie, prin căsătoria unuia din soți și prin mutarea din localitate a acestora.” (Am subliniat cazul inginerului Geangălau.) Dar — curios lucru — de acest act, deus în dosarul cauzei, Tribunalul județean Sibiu n-a ținut seama. Motivul? Aproape că ne jenăm să facem public răspunsul primit de la tovarășa Stoica Otilia, vicepreședintă la numita instituție: „S-a greșit, sigur că nu intenționat, e posibil ca adresa 5490 să nu fi fost văzută din cauza vitezei cu care se lucrează — avem foarte multe dosare de rezolvat — ori hirtia aceea să se fi lipit de o altă... Sfîtuși-o pe Raicu să ceară recurs extraordinar la Procuratura Generală...” Am sfătuit-o!

DUMITRU GRAUR

MIRCEA BUNEA

Ziua de 30 mai, anul acesta, a căzut într-o duminică. Băiatul Cristian-Willi Popescu se joacă cu alți copii în fața blocului. Părinții sînt plecați într-o vizită, acasă e numai o mătușă. Băiatul alergic, cade, se ridică, sigur, la 8 ani nu-i nimic în asta, numai că, totodată, totul este posibil, în joacă, drama e la un singur pas. Geamul ușii de intrare de la bloc se sparge și cade greu, în sute de cioburi. Lama ascuțită taie piciorul copilului, producîndu-i o leziune adîncă, din care singele curge abundent. Mătușa ia o mașină și fuge la spitalul cel mai apropiat, care se năzarește a fi cel purtînd nr. 9. Willi, plîngînd de durere, este văzut la camera de gardă a serviciului de neurochirurgie. Însă, află mătușa, cazul nu este de competența spitalului. Cu un bilet de trimitere, cel doi vor ajunge nu peste multă vreme la camera de gardă a Spitalului de copii „Grigore Alexandrescu”. Sintem acum spre ora opt a serii.

Ioana Bădulescu, asistentă de gardă: „Au fost în acea seară foarte mulți pacienți, poate peste 50. Eram însă singură, așa cum se întîmplă mai totdeauna ominicî seara. Cînd băiatul a fost adus la noi tocmai coseam o altă plagă, iar la ușă aștepta o mulțime de lume. Cea care îl însoțea n-a așteptat, a intrat și l-a pus direct pe masă. Oamenii au vociferat, tot atunci au apărut și părinții, era evident un caz mai deosebit și am încercat să fac tot ce mi-a fost în putință pentru a-l rezolva cum se cuvine. Băiatul avea o plagă tăiată în treimea superioară a gambei stîngi, așa era scris și în biletul de trimitere semnat de un medic neurochirurg. Am pregătit masa de operație, am făcut anestezia plăgii, am explorat rana, am curățat-o, apoi am început s-o suturez. După ce am suturat m-am dus la sala de ghips, am făcut o atelă și i-am imobilizat piciorul. Abia atunci a apărut doctorul Owath, îmbrăcat în haine de stradă, venit particular așa putea spune, care zicea că ține locul doctorului Blănaru. L-am rugat să scrie o rețetă pentru antibiotice, ceea ce dealtfel a și făcut. După 3 zile, cînd a venit la control, Willi a fost văzut de doctorul Popescu, timp de o lună de zile, cînd ghipsul a fost dat jos. Abia atunci s-a văzut că băiatul nu mai putea merge, trîgînd piciorul stîng după el”.

Plînge. De 10 ani de zile, aflăm, de cînd Ioana Bădulescu lucrează la camera de gardă a spitalului de copii, și-a format de acum multă îndeminare, practicînd curent sutura plăgilor. Are miini frumoase, cu degete subțiri și abile, pe care acum însă le frîmîntă mereu. Medicii au incredere, spune, niciodată nu s-a întîmplat un accident de felul acesta.

Și apoi, altă soluție nu exista la acea oră!

— Tovarășă Viorica Gheorghe, sinteți directoarea Spitalului „Grigore Alexandrescu”. Cunoașteți bine incidentul cu copilul Popescu Willi Cristian. Explicați-ne cum de a fost el posibil?
— Noi avem dispoziții foarte clare. Nu are voie sora să facă vreun gest măcar fără să aibă încuviințarea doctorului. Parcă am avut o presimțire că veniți: chiar azi, le-am spus tuturor la raportul

Cum se naște o infirmitate

de dimineață că răspunzător de tot ce se întîmplă este șeful, că n-are voie nici un medic secundar sau stagiar (acum e plin spitalul de ei) să-și facă mină fără avizul șefului lui ierarhic. Acești tineri au de acum o parafă și se și cred medici pricepuți, dar n-au nici un fel de responsabilitate juridică sau de alt gen, în acest spital! Că a intervenit sora e, desigur, și mai grav. Dealtfel, ea a și fost sancționată.

— Există o echipă de gardă, din cine era ea formată?

— Din doctorul Popovici, medic specialist, doctorul Bratu, un medic secundar și unul stagiar. Primii doi, e adevărat, stau în spital, operează, nu vin la camera de gardă. Ceilalți însă sînt obligați să fie acolo.

— Cum se face că în ziua respectivă nu era de față nici unul dintre ei?

— N-am făcut încă o anchetă. Am auzit doar că doctorul Mircea Blănaru, medic secundar, trebuia să înlocuiască în gardă alt doctor, dar nici el n-a venit, l-a rugat pe doctorul Owath să treacă pe la spital.

— Cum se poate așa ceva? Dar stagiarii? După listele cu medicii de gardă, în seara respectivă ar fi trebuit să fie acolo Stoica Rodica și Sadovici Mihai. Unde au fost ei?

— Nici nu știu dacă nu și-or fi schimbat garda. În general, nu prea conținem pe stagiar. În tura de noapte rar dacă vine vreunul!

— De ce a fost sancționată sora? Credeți că ea a secționat nervul copilului?

— N-avea voie să se miște fără incu-

viințarea medicului. Nu cred că ea i-a secționat nervul. I se reține 30 la sută din remunerație timp de 3 luni, a primit o mustrare.

— Dar nu era acolo nici un medic, iar la ușă așteptau o mulțime de persoane! Trebuia să stea cu minile în sin! Sau ați sancționat-o pentru exces de zel?

— Se poate spune și așa.

Doctor Ion Ionescu care ține locul șefului Clinicii de chirurgie-ortopedie, prof. Mircea Solescu: „După mine, virful geamului a pătruns în picior și a secționat probabil nervul piciorului. Se mai întîmplă, numai cine nu muncește nu greșește! Aici se lucrează foarte rapid, 24 de ore din 24, doctorii abia de mai pridesc, ce-i mai ușor poate face și sora... Știu cazul, e neplăcut, dar se poate rezolva. E adevărat, trebuie făcute niște eforturi”.

Este ceea ce părinții copilului Willi Cristian și fac. El au fost la Spitalul de urgență, apoi la profesorul Agrippa-Ionescu, în fine din nou la Spitalul nr. 9., unde în iulie doctorul specialist neuro-chirurg Panoza a practicat operația de sutură a nervului sciatic popliteu extern. Șansele de reușită, din păcate, sînt însă foarte mici.

Cine este totuși de vină? Părinții, care au lăsat copilul nesupravegheat? Sora, căreia i se reproșează un exces de zel într-o situație limită („mă simt cu conștiința curată. Puteam sta în fotoliu să aștept să vină medicul, de pe unde o fi fost el?”), ori, pur și simplu... ghinionul, ceasul rău al serii de duminică?! Probabil din toate cite ceva, dar cea mai gravă dintre toate este, evident, debandada care domnește într-unul dintre spitalele de frunte ale țării, indisciplina de care dau dovadă medicii, fie ei secundari ori stagiar, indiferența cu care își primesc sarcinile de serviciu, meseria în cele din urmă. Din păcate, cazul copilului Popescu Willi Cristian nu-i deloc izolat, cum s-ar putea crede, el fiind mai curînd un corolar al unor greșeli de organizare internă mai mici sau mai mari, tocmai într-o unitate cu un profil ce impune ca totul să funcționeze perfect, ca un ceas cronometru. Oricum, dincolo de toate acestea și indiferent de măsurile (atît de necesare) ce se vor lua poate de acum înainte, un copil va rămîne probabil infirm. Este cel mai trist lucru dintre toate și el nu poate fi reparat în nici un fel. Totuși, dacă scriem aceste rînduri o facem fără indoială numai pentru a nu mai fi cu puțință un caz similar. Ce spuneți, stimați doctori ai Spitalului de copii?

Pentru a ajunge la arhitectul Peter Derer, la catedra de sistematizare a Institutului de arhitectură „Ion Mincu” din Capitală, am trecut printr-un fel de depozit de „arheologie” urbană: cărămizi, țigle, pietre, grilaje, faianțe, teracote, frize, capituluri, coloane, porți, portaluri, frontoane, stucaturi, frânturi de picturi murale... tot soiul de elemente de arhitectură și construcții vechi ale Bucureștiului ce azi nu mai există. Și pe care le-a adunat cu studenții săi, cu perseverență și pe cont propriu, uneori cu imense greutate, nu doar din sentimentalism, ci dintr-un profund spirit științific și de o atentă grijă față de istoria și tradițiile orașului.

Din aceleasi considerente a fost și unul dintre organizatorii cei mai fervenți și animatori de înaltă responsabilitate ai expoziției și simpozionului — desfășurat anul acesta sub patronajul Școlii superioare de arhitectură — pe tema „Tradiții de construcție urbană în România”, manifestare științifică menită să formuleze un consens și o linie de conduită unanimă între arhitecți (și dacă se poate între edili) privind fondul de construcții vechi existent în țara noastră, menținerii și conservării a ceea ce este valoros și exprimă biografia orașelor. Se demolează — de ce să n-o recunoaștem — deseori fără discernământ, încalcându-se nu o dată cadrul legal existent (prin tot felul de subterfugii), se demolează cu furie chiar și astfel, cu un preț mult prea greu plătit de istoria localităților noastre urbane, netinându-se cont, în fapt, de repetatele indicații ale conducerii superioare de partid în această privință.

Un studiu relativ recent — ne aduce la cunoștință arhitectul Peter Derer — apreciază că la nivelul anului 1990 vîrsta medie a fondului locativ orășenesc va fi de aproape 20 de ani, ceea ce înseamnă o întinerire sensibilă în raport cu anul 1966. Reducerea vîrstei medii este rezultatul unui proces ce se desfășoară pe două planuri: pe de o parte, crește ponderea locuințelor noi, pe de altă parte scade numărul celor vechi. Traducînd procentele în valori absolute se constată că în 1990 orașele din România vor păstra 17,6 mil locuințe realizate înainte de 1900 și 47 mil din cele construite între anii 1900—2000. Ritmul rapid de scădere a numărului locuințelor vechi se datorează mai puțin uzurii fizice și cataclismelor naturale, cît mai ales operațiilor de sistematizare desfășurate după 1975. Demolările de locuințe considerate pentru perioada 1960—1990 se cifrează la circa 93 la sută din cele construite înainte de 1900 și 82 la sută din cele realizate în primele două decenii (existente în 1966), ceea ce înseamnă un procent anual de demolare pentru aceste clase de vechime de circa 5 la sută.

Cercetînd localizarea construcțiilor vechi păstrate în localitățile urbane cu peste 50 000 locuitori, rezultă că la nivelul anului 1990 zestrea istorică va însuma în medie doar 325 locuințe cu peste 90 de ani vechime și circa 870 avînd între 70—90 de ani, în timp ce atestarea documentară precum și alte mărturii istorice dovedesc o vechime seculară a celor mai multe dintre orașele României. Dar cîte clădiri mai păstrează ele din secole trecute și chiar din epoca modernă, de la începutul secolului al XIX-lea încoaace?

— Pe scurt, tovarășe arhitect Derer, ce ar trebui făcut pentru a nu se mai demola în ritmul în care se face, pentru a nu se mai rade de pe suprafața urbelor noastre zone întregi, compact și fără discernământ, pentru a se grea inteligent și cu simțul istoriei, prin adăugire nu prin anulare, valorile noi lingă cele vechi?

— În acest context, hotărîtor pentru biografia și imaginea orașelor românești — îndeosebi a celor din Moldova și Muntenia, unde s-a demolat cel mai mult — problemele fondului locativ vechi trebuie asociate. Pe de o parte se cere verificată cu toată răspunderea valoarea fondului existent moștenit, pe de altă parte prezintă un deosebit interes modul în care se menține fondul vechi preluat. Locuința a jucat și continuă să joace unul din cele mai relevante roluri în evoluția orașelor; nu mai e cazul să demonstrăm că în evoluția acestora dintotdeauna construcțiile civile de locuit (care au ponderea majoră din teritoriul urban) au dat imaginea modului de viață al oamenilor, gusturilor lor artistice, preocupărilor lor, au exprimat în mod global o civilizație, o tradiție, un univers spiritual... Orașul nu înseamnă, nu poate să însemne — și nu putem să păstrăm doar — monumentul unicat. El este foarte important, este ca personalitatea în istorie, dar istoria propriu-zisă o fac masele. Profesorul Curinschi vorbește, chiar, în această privință, despre spațiul ca monument. Toate formele de locuire — străzile medievale cu locuințele breslelor, mahalalele calici-

lor, cartierul boierimii, parcurile cu vile burgheze, slumurile muncitorești, suburbele de tip oraș-grădina, ansamblurile rezidențiale raționaliste — au marcat alcătuirea orașului nu numai sub aspect cantitativ, dar și din punct de vedere calitativ, acestea fiind depozitare de valori deosebite. Prin urmare, sistematizarea zonelor vechi implică mult discernământ și o imensă răspundere. Părerea mea este că se va regreta enorm, dau în scris că generațiile viitoare ne vor judeca foarte aspru, pentru acest gest al demolărilor „en gros”. Dacă pînă la urmă tot trebuie să înlocuiești o clădire prin alta, eu aș spune — să se înțeleagă bine termenul — fii civilizat! Există, avem cadrul legal — Decretul 120 din 13 mai 1981 — în acest sens dar nu se respectă. Decret care se referă la inventarierea, menținerea, valorificarea, demolarea și repararea unei case. Cînd se anulează ori se repară o casă, starea ei dinainte trebuie relevată, notată, consemnată undeva (prin relevee și schițe, fotografii) iar piesele valoroase — valorificate, păstrate, reținute și conservate cu grijă. Din păcate, în Decret — ceea ce a dat mină li-

„model de construcție urbană” în detrimentul celorlalte variante, optică stărîind și azi, ducînd la excese regretabile. În felul acesta s-ar putea explica numărul clădirilor și ansamblurilor tradiționale dispărute din orașele din Dobrogea, Moldova, Muntenia, Oltenia... Între valorile pierdute în cursul acțiunilor de reactualizare urbană se numără, în afara unor unicate, ansamblurile urbane precum și strada coloanelor (bazarul) din Tulcea, lipscăniile din Suceava, Ploiești și în mare parte din Botoșani, centrul vechi al orașului Pitesti, cartierul central din Tirgoviste, o parte din zona veche a Căii Moșilor din București și altele. Trebuie avut în vedere că procesul de reactualizare urbană este rezultatul nu numai al necesității de a construi, dar și al voinței de a menține elementele semnificative și valoroase din cadrul moștenit. Din păcate, ultima alternativă nu se surrijină încă pe un sistem axiologic clar, care să se impună prin obiectivitatea tuturor factorilor decizionali sau coparticipanți la construcția și gospodărirea orașelor. În ceea

bidonville care au existat și au dispărut aproape în întregime.) Eu nu spun că trebuie păstrate toate, dar sînt unele case din aceste perimetre foarte interesante, tipice pentru un mod de viață și de construcție pe care le-am putea numi chiar monumente (cum este Casa Bacovia, de pildă).

— Avem impresia că ne-am îndepărtat puțin de la subiect, întrebăm cum, în ce variantă pot fi păstrate la locul lor și integrate în concepția nouă a sistematizării orașelor?

— Am propus și cu alte prilejuri conturarea unui „Regulament pentru intervențiile constructive și de sistematizare în zonele istorice” menit să asigure integrarea acestora în principiile noi ale sistematizării. Am mai propus, de asemenea, și reconsiderarea a două modalități de menținere a valorilor urbane tradiționale: rezervația orășenească și un muzeu al civilizației urbane românești. Prima înțelegea ca o componentă a organismului urban care să păstreze într-o formă viabilă elementele caracteristice ale principalelor faze de dezvoltare a acestuia, existența lor „in situ”, la scară naturală și pe locul unde au fost ridicate. Rezervația orășenească nu se suprapune decît parțial peste problematica ansamblurilor urbane înscrise pe lista (încă neactualizată) a monumentelor istorice. Ea conține mostre omogene din zonele caracteristice pentru o anumită perioadă și pentru o anumită categorie de beneficiari. Acestea să fie delimitate printr-un studiu de cartare și apoi să se supună unui regulament special de construcție și întreținere. Să fim bine înțeleși: ele își vor îndeplini mai departe funcțiile inițiale. Familiile doritoare să le locuiască ca și proprietarii lor vor trebui să respecte un „mod de întreținere” și ar putea să primească credite publice și asistență tehnică, o specialitate pentru a menține gospodăria în starea inițială. Teritoriile de rezervație vor fi incluse ca atare în cadrul unor perimetre construibile reactualizate.

În fața pericolului dispariției însemnelor tradiționale ale civilizației noastre orășenești se impun grabnic măsuri de protecție. Există în prezent numeroase „muzee ale satului”, de ce nu s-ar instaaura și legifera și formula „rezervației orășenești”? Tradițiile urbane din România nu sînt cu nimic mai prejos decît cele ale vîlții rurale autohtone (pe care dealtfel le și continuă), drept care merită în egală măsură să fie transmise generațiilor viitoare. Și nu sînt numai opinii mele, ci ale multor altor arhitecți români.

— Dar muzeul, cum vi-l imaginați?

— Nu ca pe un substitut al rezervației orășenești, cît un complement al ei. În ipoteza dispariției pînă în anul 1990 a aproape 226 000 case executate înainte de 1900 și a altor 217 000 între 1900 și 1920 trebuie pusă sub orice formă problema valorificării lor morale. Muzeele civilizației și construcției urbane extind funcțiile tradiționalului lapidarium, fiind depozitare ale pieselor și subsansamblurilor ale construcțiilor valoroase, care nu s-au putut păstra în nici un fel ca monumente ori în rezervații. Completate cu diorame la scară naturală, cu machete și schițe de cartiere întregi, interioare, mobilier... Iată, o parte din acest bogat inventar avem noi aici, precum și în subsolurile institutului, nici nu mai avem spațiu unde să le depozităm și să le conservăm. Asemenea muzeu ale arhitecturii și civilizației urbane s-ar putea organiza fie ca secții pe lingă muzeele orășenești, fie ca un mare muzeu național (pentru care personal optez — existînd în mai toate capitalele lumii). Un asemenea muzeu național — vedeți, sînt consecvent — ar putea funcționa într-o casă veche, de serie și nu un unicat. Am și găsit-o, în Capitală, pe str. Șerban Vodă la numărul 33, pare-mi-se. Este o frumoasă clădire din perioada de influență orientală, datează probabil de prin 1780 (cu siguranță este de la sfîrșitul secolului XVIII) și se află într-o stare avansată de degradare, prin neglijență. Proiectul ei de restaurare este deja făcut, de arhitecta Clara Stama de la D.G.D.A.L. L-am putea pune în aplicare prin muncă voluntară; cu studenții, cu muncitorii unor I.C.R.A.L.-uri, cu tinerii din Institutul „Proiect” București, mă rog, cu toți arhitecții, inginerii și cei care vor voi să vină alături de noi, care se vor atașa acestei idei. Mai există și alte propuneri pentru alte case, dar socot că cea mai bună ar fi asta, dar fiind spațiu și curtea pe care le are. Trebuie neapărat precizat că amenajarea unui asemenea muzeu nu poate justifica demolarea globală a cadrului construit vechi. Nici un argument nu poate fi mai convingător decît contactul direct și la scară naturală, cu martorii adevărați ai tradițiilor noastre.

CICI IORDACHE-ADAM

Cine ne-arată vîrsta orașului?

cele trei idei ale arhitectului PETER DERER:

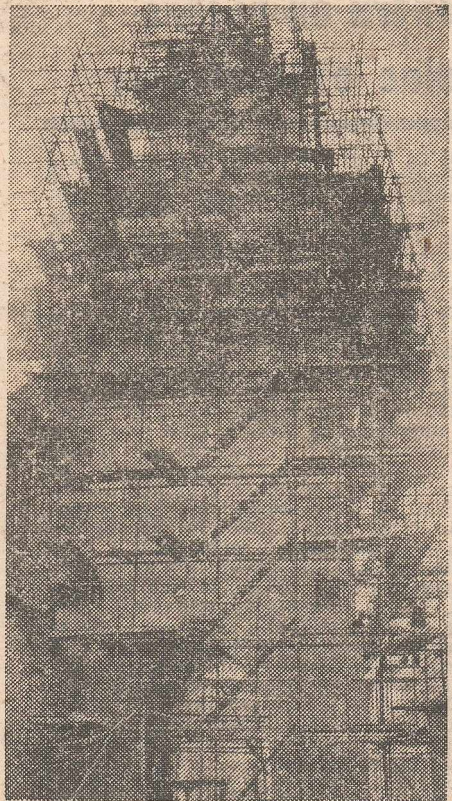
- regulamentul pentru sistematizarea zonelor istorice
- rezervația orășenească
- muzeul civilizației urbane românești

beră indiferentismului —, nu se specifică și cum să fie valorificate. Vedeți, avem aici 13 mări diferite de țigle (spre exemplu), toate înainte de ultimul război și toate provenite din case demolate în ultimii ani în București. Ele denotă că aceste case nu erau așa de „troglodite”, cum mai prezintă încă lucrurile unii edili și arhitecți pentru a justifica „raderea” lor în bloc. M-am dus cu studenții pe arterele și în zonele intrate în sistematizare pentru a aduna asemenea materiale de construcții și detalii de arhitectură, pentru a constitui material didactic dar și în speranța alcătuirii unui muzeu al civilizației urbane din țara noastră. Am crezut că o să primim ajutor, cînd colo mi s-a interzis colecționarea, deși cele mai multe ajung la gropile de gunoi, mai mult, era să ajungem la miliție ca hoți de materiale, în vreme ce alături de noi, chiar se furau cu cărutele... Le cărăm la institut așa cum putem, cu autoturismele cadrelor didactice ori direct cu sacoșele în mîini.

— Ați avansat o idee deosebită privind păstrarea în orașe a unor zone-monument, cum le vedeți conservate și integrate procesului de necesară modelare urbană modernă ce are loc în întreaga țară?

— În mod frecvent sînt protejate unicatele și deosebit de rar ansamblurile care satisfac însă mai multe criterii, a căror valoare rezultă din mai multe valori. Este știut că numeroși cercetători români ca și observatori străini au remarcat în forma și funcțiile orașelor noastre prezente occidentale și orientale grefate pe statornice structuri autohtone. De aceea nu întîmplător se vorbește de „trei tipuri de orașe medievale românești: cele mediteraneene din aria pontică, cele arhaice născute din aglomerarea satelor și un tip mai recent, constituit după tipul burgurilor occidentale” (Corina Nicolescu în „Case, conace și palate românești”). Cuprinderea României în spațiul geografic european și ralierea treptat mai consecventă la sistemul de valori al vechiului continent, au facilitat difuzarea și acceptarea teoretică a acestui din urmă

ce privește orașele din Dobrogea, Moldova, Muntenia și Oltenia un argument suplimentar în favoarea conservării atente a fondului locativ tradițional îl constituie calitatea cadrului construit de martor al biografiei urbane, de unitate de măsură a civilizației orășenești. Căci în acest sens, un ansamblu este cu mult mai convingător decît oricite unicate risipite în teritoriu. În mai toate orașele românești se pot distinge trei categorii de tipul de zone monumentale: lipscăniile și străzile comerciale de acces în oraș, care, din păcate, tind tot mai mult să dispară, deoarece în remodelarea urbană s-a pornit în ultimii ani de la principiul sistematizării dinspre centru spre periferii. Prevedere ce ar trebui atent și nuanțat aplicată de la un oraș la altul. Apoi, zonele de locuințe ce ocupă, în fond, cea mai mare parte a orașului și care constituie problema cea mai disputată și unde s-a intrat cel mai mult cu buldozerul, prezentîndu-se fals raportul dintre investiție și întreținere. În cadrul acestui tip distingem mai multe categorii: locuințele boierimii mijlocii și mici (ale marii boierimii fiind case bogate ori palate sumptuoase sînt de regulă în patrimoniul ca monumente de arhitectură și se bucură de regimul cuvenit de conservare) așa cum se află în București, în spatele bisericii Sfînta Vineri, de pildă; apoi cartierele de vile burgheze ce se conturează cam între 1820—1880, perioadă cînd apar cam peste tot în Europa — și sînt destul de numeroase și interesante în Capitală (Cotroceni, cartierele de nord de la Șosea, în Vatra Luminoasă... dintre care multe au și dispărut), iar o a patra categorie constituind-o mahalalele asupra cărora mi-au atras atenția niște arhitecți străini, rugîndu-mă să-i conduc să vadă o „mahala bucu-reșteană”. Studiîndu-le am constatat că au o valoare socială, istorică și un fond de construcție cu totul superior față de sensul peiorativ încetățenit. Sînt zone atît de frumoase și de relevante încît trebuie neapărat păstrate și conservate. (A nu se confunda mahalaua cu acele porțiuni de

Flacăra Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I.D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, ceracelu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanțoia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Măneac, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIU — 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cîțitorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU